308 | 13

Lei 10,50

ALEXEI ALEXANDROVICI MALÎŞEV (n. 1907, la Leningrad), scriitor sovietic, este doctor în ştiinţe biologice şi a debutat în literatură din anul 1950. Dintre operele sale cele mai importante cităm: *Lacul de aur*, *Cercetătorii*, *Povestea pămîntului sacru*. *Cantonul numărul XIII* ne poartă prin Siberia îndepărtată, ne introduce în atmosfera laborioasă a muncitorilor şi cercetătorilor pădurilor din exotica taiga.

A. A. Malîşev

Cantonul numărul XIII

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

ALEXEI MALÎŞEV Cantonul numărul XIII 1978

ALEXEI MALÎŞEV

Cantonul numărul XIII

Colecţia GLOBUS / Editura Univers

COPERTA COLECŢIEI DE ION STATE
Grafica: Viorel Popescu. Ilustraţia: Ştefan Câlţea

Алексей Малышев
ТРИНАДЦАТЫЙ КОРДОН
Советский писатель.
Москва—1971

GLOBUS

ALEXEI MALÎŞEV

Cantonul numărul XIII

Traducere de
Ion Burcă
şi
Vladimir Vasiliev

EDITURA UNIVERS
Bucureşti
1978

CAPITOLUL I

— ARUNCĂ BINE LAŢUL! Ai grijă să nu-ţi scape! strigă tulburat Inokenti, slobozind uşor capătul de frînghie cu care Vasili se legase de mijloc.

— N-are unde să mai fugă, îi răspunse tovarăşul său, încercînd să se strecoare cît mai aproape de moscul ce se tupilase după un colţ de stîncă.

De la distanţă ţi se părea că moscul stătea liniştit acolo pe colţul acela de stîncă pînă unde îl fugăriseră cîinii, însă numai cînd te apropiai de el, îi puteai observa respiraţia deasă, întretăiată şi uşoara zvîcnire a muşchilor care trăda încordarea sălbăticiunii, speriată de apropierea omului.

Prinzîndu-mă de fiecare colţ de stîncă, mă mişcam foarte atent pe urmele lui Vasili.

Pînă la mosc mai rămăsese doar atît cît să întinzi o mînă. De după spinarea pădurarului am văzut nişte ochi mari şi expresivi, de un cafeniu închis, ochi în care se ghicea o totală deznădejde; din părul des şi roşcat urechile ciulite îi tremurau de spaimă, iar din gura întredeschisă i se zăreau cei doi colţi superiori ascuţiţi ca lama unui pumnal.

Privirea îmi alunecă apoi asupra picioruşelor subţiri, ce se terminau cu nişte copite mici şi despicate, picioruşe sub al căror păr scurt şi roşcat se simţeau muşchii zvîcnind. Ţi se părea că dintr-o clipă-n alta moscul va ţîşni ca un arc bine încordat.

— Acum eşti al nostru... mormăi sigur de el Vasili, în timp ce-şi pregătea laţul pentru a-l arunca.

Dar dintr-o dată, sălbăticiunea s-a ridicat pe picioarele de dinapoi şi manevrînd cu cele de dinainte, a făcut o întorsătură bruscă şi fulgerătoare, încercînd s-o tulească în sus spre steiuri. Observînd însă, acolo deasupra stîncii un alt om atîrnat de frînghie, moscul tot aşa de fulgerător şi-a schimbat direcţia.

Şi cu iuţeala unei săgeţi, trupul de un brun-închis al animalului se prăvăli în prăpastie.

În jur s-a răspîndit un miros pătrunzător de parfum de mosc. În urma animalului se rostogoliră cu zgomot pietrele stîrnite de acesta.

— S-a zis cu el ! exclamă cu ciudă pădurarul.

Atent, el îşi aruncă privirea în prăpastie. Acolo jos, la primele adieri ale primăverii, rîuleţul întunecat începuse să se dezgheţe. Undeva, departe, în fundul prăpastiei a răsunat un plescăit scurt, urmat de zgomotele iscate din căderea pietrelor în apă.

Apoi se făcu linişte...

— Hm, fir-ar să fie ! Oare să fi căzut în apă ? exclamă cu mirare Inokenti. Să se fi topit gheaţa aşa de devreme ?

Ocolind povîrnişul abrupt, am coborît grăbiţi spre rîu. Pe sub stîncile de pe mal luceau ochiurile de apă. Gheaţa se desprinsese de malul stîncos, iar apa de culoarea bronzului se revărsa ca o lavă vîscoasă prin copcile largi.

În una din aceste copci, ţinîndu-şi capul sus, înota moscul. Încerca cu disperare să se salveze, zdrobindu-se cu pieptul de buza colţuroasă a gheţii. Puterile-i sleite nu-i îngăduiau să iasă din apă.

Gheaţa devenise subţire, şi era periculos să calci pe ea. Stîncile abrupte de pe mal ne făceau urmărirea imposibilă. Ne părea rău să lăsăm animalul să se prăpădească şi nu ne rămînea decît să riscăm să trecem pe gheaţă.

De data asta Inokenti şi-a legat frînghia în jurul brîului, iar de capătul celălalt ţineam noi. Călcă atent pe gheaţa vînătă şi poroasă ca un burete, potrivindu-şi arcanul, şi cu multă îndemînare îl aruncă pe după gîtul sălbăticiunii, trăgîndu-l dintr-o smucitură. Gheaţa însă n-a rezistat şi pădurarul se prăbuşi pînă la brîu în apă.

Noi cu Vasili trăgeam din răsputeri de frînghie ; apucîndu-se de ea, Inokenti a reuşit să pună din nou piciorul pe marginea şubredă a unui sloi de gheaţă.

Ieşind la mal, el tîra pe gheaţă animalul ud, hăituit.

Era a treia lună de cînd în rezervaţie continua vînătoarea acestor sălbăticiuni de mărimea unei căprioare. În apropiere de cantonul Kandalak, la marginea unei păduri de brad, a fost amenajat din pari groşi şi înalţi un

ţarc mare, în care se închideau animalele după ce erau prinse.

De două ori pe săptămînă, pe geruri mari, pădurarii se sculau cu noaptea-n cap, şi, cu ajutorul cîinilor, scotoceau taigaua înzăpezită, căutînd moscul după urmele proaspete lăsate de acesta pe zăpadă în timpul nopţii.

Cînd simţea cel mai mic pericol, moscul se refugia printre stînci. Avea acolo mici rezerve de hrană, care îi permiteau să reziste ceasuri şi chiar zile întregi, ferit de poftele fiarelor răpitoare.

Piscurile Izîxk din masivul Utiosî, din raza de supraveghere a lui Inokenti, erau locurile preferate ale moscului.

Fugărind moscul din taiga pînă aici printre stînci, cîinii nu mai plecau. Şedeau locului şi lătrau întărîtaţi pînă cînd apăreau pădurarii. Deşi auzeau lătratul îndîrjit al cîinilor în masivul Utiosî, pădurarii nu se prea grăbeau. Ei ştiau că moscul nu mai are nici o scăpare. Va sta pitit acolo printre ţancuri pînă cînd o să i se arunce arcanul de gît.

Pe prundişul de pe mal, pădurarii au făcut un foc mare. Inokenti s-a dezbrăcat pentru a-şi usca hainele. Îşi aruncă pe umeri doar scurta îmblănită. Iar Vasili înveli animalul ce tremura de spaimă şi frig cu scurta sa. Şi pentru ca animalul să nu se mai zbată, l-a legat la ochi cu o basma. Cîinii, cu limbile atîrnate se tolăniră pe lîngă foc.

— Mînca-l-ar ciuma, slobozi Inokenti o înjurătură printre dinţi, în timp ce-şi storcea rufăria de corp. Cît pe-aci să mă tragă şi pe

mine la fund. Uite, sînt ud pînă în măduva oaselor. Am făcut o călire zdravănă încît mă arde şi pielea, mai adăugă pădurarul, dîrdîind a febră.

— Sălbatice mai sînt şi animalele astea, remarcă Vasili. Ţi se moaie oasele urmărindu-le. Pînă să pui mîna pe vreun exemplar, te-ajunge moartea. Ar fi cu mult mai rentabil dacă s-ar proceda la înmulţirea lor în crescătorii. Nu-i vezi cum ţîşnesc chiar şi din faţa glonţului ?

— Carnea lor nu face doi bani, adăugă Inokenti. Pute a muşchi. Tot ce e mai de preţ la mosc este jetul pe care îl împroaşcă.

— Anton Nikolaevici, mi se adresă Vasili, în ce părţi ale lumii se mai extrage acest parfum de la animalele vii ?

— Deocamdată nicăieri. La noi se vor face primele experienţe.

— Înseamnă că mai rămîne de văzut dacă reuşesc ori ba ?

— Fără cîini buni, bine dresaţi, n-o să putem prinde moscul, zise Vasili, după o scurtă tăcere ; ba mai trebuie să fie şi zăpada îngheţată pentru a nu li se înfunda picioarele. Se întîmplă însă uneori că atunci cînd porneşti în căutarea bîrlogului de urs moscul să-ţi încurce iţele. Adulmecîndu-i mirosul, cîinii întărîtaţi o iau razna. Trebuie neapărat ţinuţi de lesă şi îndrumaţi. Altfel se iau după mosc, uitînd de bîrlogul ursului.

— Uitaţi-vă, soarele parcă s-ar fi agăţat de stîlpii de telegraf ! zise Inokenti sărind drept în picioare şi cătînd către creste. Trebuie să mă echipez şi să plec.

Soarele părăsind locul de unde răsărise, mergea acum pe drumul său firesc pe deasupra crestelor ascuțite ale Utiosului. El strălucea puternic în piscurile aspre și trandafirii de sienit, acoperite cu dărnicie de dantela cafenie a lichenilor.

După ce s-a îmbrăcat, Inokenti a stins focul, apoi se uită atent la moscul care se mai liniștise.

— Ia te uită cum își mai umflă nările, observă el preocupat. Respiră greu totuși și blănița i s-a zbîrlit puțin.

Pădurarul îl saltă pe umeri. Moscul începu să se zbată.

— Fir-ai tu să fii ! se supără el. Mă izbești cu copitele, hai ? Doar știi că te-am salvat de la înec.

Toată noaptea plouase și taigaua se acoperise de-o ceață groasă. Pletele ei învăluiau ca niște năluci cărunte ciudatele turnuri din masivul Utiosî. Mirosea a moină, a rășină și a scoarță de copac. Printre brădet, nămeții se surpau, trosnindu-și pojghița de cristal. Prin luminișuri se zvînta pămîntul rămas descoperit după topirea zăpezii, încît uneori eram nevoiți să ne scoatem schiurile pentru a putea înainta. Zăpezi compacte se mai vedeau doar pe crestele înalte sau prin văile adînci, zăpezi, sub a căror crustă susurau izvoarele.

Aici, pe rîul Mana, venisem de vreo zece zile. Călătorisem împreună cu Vasili pe gheața șubredă a rîului, într-o sanie trasă de-o iepușoară roaibă și iute ce se numea Zorka care sforăia speriată, oprindu-se brusc în fața porțiunilor

de gheață mai întunecoase. Pădurarul cobora din sanie înjurînd. Încerca gheața cu piciorul, apoi prindea calul de dîrlogi, ocolind locul periculos.

— Pînă acum am înecat doi cai aici, în rîul acesta păcătos, se plîngea el, unul în primăvară cînd am venit, iar pe celălalt în anul trecut. Îl duceam atunci pe șeful districtului într-o inspecție. M-am jurat atunci că n-o să mai călătoresc pe un timp ca acesta. Iată însă că din nou am fost chemat și trimis, de data asta după dumneavoastră. Ce fel de călătorie mai poate fi și asta ? E curată sinucidere, nu altceva ! Bașca că pierzi calul, dar riști să te și îneci. Uitați-vă, iarăși se vede o pată întunecată. Ba iată și o crăpătură de-a curmezișul rîului. Ce poți să mai faci ? Măcar ia și întoarce-te îndărăt. Trrr, Zorka !

Dar cum puteai să mai faci cale întoarsă, cînd cantonul în care locuia Vasili era așezat pe malul rîului Mana, și altă cale spre el decît pe gheață acum nu era. Cercetînd din nou gheața șubredă, el mormăi ceva printre dinți și apoi smuci de hățuri. Zorka, împroșcînd zăpada umedă cu copitele, continua să ne ducă pe drumul acesta șerpuitor, pardosit cu gheață.

Taigaua întunecoasă se cățăra pe malurile abrupte și stîncoase, acoperindu-se pe nesimțite de promoroacă în liniștea acestui prag de primăvară. Era o vreme mohorîtă. Poate de aceea tăcutul codru, stîncile reci, abrupte și cenușii, drumul de gheață cu copcile sale vinete și periculoase, mi se păreau sumbre, neliniștindu-mi nu știu de ce sufletul.

Cred însă că mă neliniştea necunoscutul. Faptul că nu ştiam ce anume va trebui să fac în această necunoscută taiga, mă neliniştea şi mai tare. Eram un proaspăt absolvent de institut. Primisem repartizarea pentru rezervaţia „Stolbî“ din ţinutul Krasnoiarskului. De-acolo, pentru a-mi însuşi tainele cinegetice ale ţinutului, am fost trimis ca zoolog în raionul Mana.

Eram pentru prima dată în Siberia. Aici totul era nou pentru mine. Îndoielile mi se furişau în suflet, îndemnîndu-mă să reflectez la faptul dacă voi putea face faţă muncii mele. Urma să lucrez singur fără nici o îndrumare ştiinţifică, cu care ne obişnuiseră la institut, în studenţie.

Pe drum am aflat de la Vasili că acesta locuieşte de patru ani în taiga. Deşi orăşean, a venit aici la îndemnul soţiei sale, născută în aceste locuri. Pădurarul se tînguia că pe-aici se trăieşte foarte greu ; şi că nu la toţi taigaua le aduce noroc. În ce-l priveşte, nu-i merg deloc bine treburile.

— Nu poţi scăpa nicicum de afurisitul ăsta de rîu, spunea el cu înverşunare. Şi vara şi iarna tot pe el călătorim. Încotro s-o mai apuci, cînd de jur-împrejur e numai taiga de nepătruns ? Pînă cînd şi cantonul pe care mi l-au repartizat, uitaţi-vă şi dumneavoastră ce număr poartă !

De după o cotitură, ni se arată în sfîrşit, casa pădurarului. Era aşezată pe malul abrupt al rîului şi străjuită de brazi înalţi. Pe acoperişul de şindrilă, înnegrit de ploi se vedea scris mare de tot, cu vopsea albă, cifra romană XIII.

— Ce înseamnă asta ? am întrebat nedumerit.

— Cantonul al treisprezecelea. Numărul este special zugrăvit aşa de mare. Asta ca să poată fi mai lesne observat de către avioanele de patrulare, care în caz de incendii zboară pe deasupra taigalei. Şi deşi nu cred în drăcovenia asta, totuşi parcă nu mă simt în apele mele, ştiind că locuiesc la acest număr.

Aici, în casa mare a pădurarului, construită din bîrne, m-am instalat şi eu. Mi s-a încredinţat un pat, aşezat după o despărţitură pe ai căror pereţi erau proaspăt lipite poze decupate din revista „Ogoniok“. Alături, într-o cameră mai mică, era dormitorul gazdelor. Fereastra mea dădea drept în pădure. Dar ca să poţi ieşi din casă, trebuia să treci mai întîi prin dormitorul întunecos al gazdelor, apoi printr-o cameră spaţioasă cu ferestre mari, rezervată oaspeţilor ; şi în cele din urmă prin bucătărie. În camera pentru oaspeţi erau aşternute pe jos preşuri ţesute în casă. Pe pervazuri erau ghivece cu flori. Pe patul lat, cu arcuri, era aşternută o cuvertură foarte frumoasă şi perne mari. Într-un colţ era aparatul de radio. Camera aceasta de oaspeţi era rezervată pentru tinerii cercetători căsătoriţi, care veneau aici în sezonul de vară pentru lucrările de teren.

În bucătărie, pe pereţi, erau agăţate legături uscate şi mirositoare de mentă. Gospodina, întrebuinţa această mentă la prepararea ceaiului. Blidarul înnegrit de vreme, fixat pe unul din pereţi, deasupra mesei, păstra pe poliţele sale, prevăzute cu perdeluţe din tifon, o sume-

denie de vase de bucătărie. Dar locul cel mai important îl ocupa aici un cuptor mare rusesc, care începea să duduie cu mult înainte de răsăritul soarelui.

Bucătăria era folosită atît ca sufragerie cît și ca loc pentru lucrările noastre cu care ne îndeletniceam seară de seară. Aici, la lumina opacă a lămpii cu petrol, cu care, după lumina electrică de la oraș, nu mă puteam obișnui, fiecare dintre noi își vedea de treburile sale. Vasili își curăța carabina, își repara încălțămintea sau meșterea cîte ceva cu toporul. Eu îmi treceam însemnările de pe teren în jurnalul de zi sau citeam. Stăpîna casei frămînta un aluat, dădea laptele prin strecurătoare, cosea sau pregătea cina. Nadiușa, fetița gazdelor mele, în vîrstă de șase anișori, cățărată după cuptor, se juca acolo cu păpușele ei sau adeseori își arăta căpșorul de după prichiciul sobei, studiindu-ne în tăcere pe fiecare.

Bîrnele de pin miroseau a rășină. Pe alocuri se mai observa cum aceasta șiruise pe pereți în culoarea ei chihlimbărie. În toată casa era ordine și curățenie. Toate acestea purtau amprenta unei gospodine harnice și pricepute.

Frosea, soția lui Vasili, era o femeie tînără, oacheșă, de talie mijlocie, subțirică și zveltă, cu părul de culoarea bronzului, bine strîns într-un coc, cu obrajii rumeni, cu pomeții ușor ieșiți, așa după cum îl au multe siberience, cu ochii negri și puțin oblici, cu nările mult curbate, cu buzele rumene și cărnoase, îți atrăgea dintr-o dată atenția. Nu s-ar fi putut spune despre ea că era o femeie dintre cele mai frumoase. Dar odată ce zîmbea, chipul ei devenea foarte atrăgător. În orice caz, la primul zîmbet al Frosei, sfios și foarte feminin, eu mă fîstîcisem.

Toată ziua hoinăream cu schiurile prin taiga. Căutam să mă întîlnesc cu cît mai multe animale sălbatice. Încercam să le descifrez urmele pe zăpadă, urme după care puteai să-ți dai seama de diversele întîmplări din pădure.

Odată, în zori, Vasili m-a însoțit la locul de chemare al cocoșului de munte, aflat nu prea departe de canton. Chemarea era în toi. Și găinușele voioase, schițau prin aer felurite piruete, atingînd zăpada cu aripile. Ele fluierau vesele și răspundeau ușor la chemarea țivlitoarei lui Vasili. Se trezise din hibernare și bursucul. Eu îi cercetam curios tranșeele adînci pe care le săpase în omăt, în căutare de hrană.

Se înălțau molizi și brazi de care se agățaseră licheni mițoși. Creșteau cedrii tineri și chipeși, meniți să înlocuiască pădurea bătrînă. Arborii foioși desfrunziți, înalți și rămuroși, păreau asemeni unor faruri. La margine de pădure mestecenii și plopii fac un fel de zid viu de nepătruns, îngreunîndu-i omului modul normal de trai și înghesuindu-l cît mai mult spre mal. A te strecura de aici în taiga era posibil doar numai pe cîteva poteci înguste.

Și numai un oarecare spațiu mai larg, ce i se oferea ochiului, era valea rîului cu o fîșie de luncă inundată, ce se întindea la nord de canton.

Peste gheață, adică pe malul celălalt al rîului, se ridica brusc un lanț stîncos năpădit de-o pă-

dure de netrecut. Unii dintre copaci erau frînţi şi smulşi din rădăcină de furtuni. Alţii, deşi şi chirciţi de la natură, erau bine cuibăriţi printre stînci. Trunchiurile lor strîmbe şi noduroase se proţăpeau printre crăpăturile pietrelor, şi de aceea taigaua părea răscolită prin acele locuri. Probabil că o răvăşeau desele şi puternicele furtuni care bîntuiau pe valea rîului.

Soarele se ascundea destul de devreme după acest lanţ muntos, iar locurile de pe povîrnişuri, de pe care se topea ziua zăpada, în timpul nopţii îngheţau tun. Picăturile ce se scurgeau din streaşină îngheţau şi ele, formînd nişte ţurţuri lungi şi ascuţiţi. Cu toate acestea, primăvara se făcea tot mai simţită cu fiecare zi.

Ieri, la marginea pădurii din apropierea cantonului, am zărit pentru prima dată mijind de sub zăpadă ghiocei a căror floare era de culoare roz.

Am strigat-o pe Nadiuşa care se juca pe lîngă casă, să-şi culeagă unul. Văzîndu-i, Nadiuşa se bucură mult, chemînd-o voioasă şi pe maică-sa care tocmai ieşise în prag.

Frosea nu-i dădu voie fetiţei să rupă florile.

— Nu se poate, i-a spus ea Nadiuşei, sînt primele floricele, lasă-le să crească.

Şi zîmbind mai adăugă :

— Iată că în sfîrşit a sosit şi primăvara ! Or să se mai înveselească acum şi sălbăticiunile noastre din ocol.

Animalele pe care le îngrijea Frosea erau închise într-un ocol. În acest mare ocol erau improvizate nişte colibe în care moscul se ascundea în timpul zilei. Pentru hrană, animalele ieşeau de obicei odată cu venirea întunericului.

Frosea le aşeza întotdeauna în mijlocul ţarcului grămăjoare de licheni, hrana lor preferată, şi ramuri tinere desfrunzite, legate sub formă de mătură. În iesle, în afară de fîn, le punea şi resturi de pîine uscată, iar în troacă le turna hrişcă.

Pe potecile croite prin nămeţi de-a lungul îngrăditurii, moscul se mai furişa uneori şi în timpul zilei. Era însă de ajuns să perceapă cel mai mic zgomot, că şi dispărea într-o clipită. După spusele Frosei, moscul se speria mai mult de foşnete, în schimb se obişnuia foarte repede cu glasul omului.

Frosea ţinea în acest scop şi un jurnal de zi cu toate observaţiile pe care le trecea în el. Scria cu multă sîrguinţă, ca o şcolăriţă, cu litere maşcate şi cu multe mîzgălituri prin caiet.

„Timpul este instabil", citisem eu ultimele ei însemnări. „Ninsoarea s-a transformat în lapoviţă. Pe astfel de vreme, moscul stă mai mult culcat. Chiar dacă se mai ridică uneori, se culcă din nou imediat."

Vînătoarea de mosc era pe terminate. În ocol erau acum cincisprezece animale. Astăzi i-am dat drumul în crescătorie ultimului. Necazurile pe care ni le face acesta, încă nu s-au terminat.

De obicei, animalele prinse erau închise la început într-un ţarc mai mic, unde trebuiau să se acomodeze cu captivitatea ; şi numai după cîteva zile erau introduse la un loc cu ceilalţi. Nu ştiu însă de ce de data asta, pădurarul a

hotărît ca moscul să fie introdus direct în ocolul cel mare la un loc cu ceilalţi.

Simţindu-se oarecum în libertate, animalul a făcut un salt mare. Văzîndu-i însă pe ceilalţi, zvîcni speriat în lături şi căzu, izbindu-se de gard încît nu s-a mai putut ridica de pe zăpadă. Vasili îl luă în braţe, dar moscul a început să se zbată şi să zbiere jalnic. Frosea, mîhnită, a dus animalul în casă.

Pădurarii stăteau acum în ogradă şi fumau. Noaptea se lăsase şi Inokenti nu s-a mai încumetat să se întoarcă acasă, rămînînd să doarmă aici.

Vasili povestea despre Nocika, cîinele său negru cu pieptul alb, care se gudura la picioarele lui în aşteptarea hranei de seară.

— Nocika nu-i cîinele care îmi trebuie, nu ! Am nevoie, dragul meu Keşa, de un cîine voinic care să se ia la trîntă cu ursul, să-l ţină pe loc. Nocika găseşte uşor bîrlogul, dar ca să dea lupta cu ursul şi să-l răpună nu-i în stare.

— Păi de ce nu o înveţi ? E încă tînără !

— Aşi ! Înainte, cînd simţea mirosul de urs, o lua la sănătoasa. Mai tîrziu am învăţat-o să găsească măcar bîrlogurile. Şi aşa a rămas. Dacă o să-mi găsesc un alt cîine mai voinic, bătăios şi isteţ, pe Nocika o dau cuiva sau o împuşc. În taiga, fără cîini buni nu faci nimic. Mă uit la ăsta al tău, cu blana de culoarea samurului. Cîine, nu glumă !

Frosea ne-a chemat la cină.

La masă, Vasili zise :

— Cam de vreo două săptămîni s-au trezit şi urşii din hibernare, ieşind din bîrlogurile lor. Am băgat de seamă, după urmele lăsate pe zăpadă, că Gromila [1] a pătruns şi în ocolul meu. Are un lăboi uite atît ! Şi măsură cu degetele cam o şchioapă şi jumătate. Este şchiop de piciorul stîng din faţă. Este foarte prudent. Urma piciorului infirm e puţin deformată şi imprimată uşor în omăt. Nu mai există nici o îndoială că e Gromila.

— Dumnezeule ! exclamă Frosea, plesnind din palme. Nu cumva în noaptea asta o să facă stricăciuni şi la noi ?

— Ce fel de Gromila e ăsta ? mă interesai eu.

— Un urs hoitar pripăşit pe-aici, îmi explică Vasili. Sfîşie vitele pădurarilor. Mai demult hălăduia prin pădurile statului de dincolo de Mana. Acolo a dărîmat acoperişul la grajdul unui pădurar şi i-a răpit viţelul. De atunci l-au poreclit „Gromila". Şi acum a trecut în rezervaţie.

— Trebuie să ne păzim, observă Inokenti. Zona pe care o cutreieră pare a fi mare. El va scotoci în acelaşi timp şi în ocolul lui Fedka şi în al tău.

— Vasili al meu nu-i fricos, zise Frosea, este deprins să dea piept cu ursul. Fedka însă cînd o afla de Gromila, apoi să ştiţi că nici nu mai dă prin ocolul său.

Ştiam că ocolul pădurarului Feodor Zaiţev este alăturea de cel al lui Vasili. Feodor Zai-

[1] Gromila — spărgător, hoţ.

ţev locuia în cantonul Masleanka. De aici se întindea ocolul pe care-l supraveghea Inokenti. Aceşti trei pădurari păzeau pădurile din rezervaţia de pe malul drept al rîului Mana. De partea cealaltă a rîului, ceva mai jos de ocolul lui Vasili, tot pe partea dreaptă, se întindeau pădurile gospodăriilor silvice de stat.

— Ştii, Vasia, îşi aminti dintr-o dată Frosea, astăzi am văzut o codobatură albă.

— E prea devreme să vină, a replicat cam neîncrezător pădurarul, e încă frig !

— Să ştii că nu m-am înşelat, insistă ea. Am fost cu Nadiuşa pînă la izvorul Sarîl, şi am văzut-o cum se încălzea la soare pe nişte buşteni prăvăliţi.

— Ia te uită ce mai neveste au pădurarii, rîse şiret Inokenti. Observă tot ce se întîmplă prin taiga înaintea bărbaţilor. Şi Anicika, soţia lui Fedka, e la fel. El o ascultă şi tot ce-i spune ea, şi pe dată le şi trece în jurnalul său de zi.

— Pe lîngă ce-i spune Anicika, completă Vasili, Fedka înşiră cu nemiluita verzi şi uscate. Dacă ai sta să te iei după jurnalul său de zi, apoi ar trebui să crezi că în jurul Masleankăi mişună fiarele în turme.

— Eu unul mă descurc singur, făcu Inokenti în timp ce se ridica de la masă, n-are cine să mă ajute. Îţi mulţumesc pentru cină, stăpînă a casei.

Înalt, uscăţiv, cu o barbă nu prea mare pe faţa-i ovală, Inokenti arăta mai bătrîn decît Vasili, deşi, după cum am aflat mai tîrziu, amîndoi erau de-o seamă : aveau cîte patruzeci de ani.

Voinic, cu nasul puţin coroiat, cu ochii cenuşii şi parcă veşnic fixaţi spre undeva, ochi, în care uneori se putea ghici o tristeţe adîncă, cu părul castaniu, răvăşit şi uşor încărunţit, îl făcea uneori să semene, mai ales atunci cînd şedea gînditor, cu umerii ridicaţi, cu o pasăre mare, înfoiată.

Vasili era un om îndesat, avea părul negru. Faţa îi era lată şi îngrijit bărbierită. Era aspru şi te privea mai mult pe sub sprîncene, încît fără să vrei, te gîndeai dacă nu-ţi poartă cumva ranchiună. Mişcările i se distingeau hotărîte. Umbla liniştit prin taiga, fără să-i fie teamă. La Inokenti însă am observat un pas măsurat şi atent. Călca uşor, aproape că nici nu-l auzeai. În general, avea înfăţişarea unui om care nu se grăbeşte niciodată.

În aceste zile, nu o dată mă gîndeam la munca mea. Pentru ca să-ţi poţi da seama cît de folositoare sînt animalele ce se găsesc pe-aici, este necesar să le ştii cu aproximaţie numărul, felul de trai şi de hrană, de aceea a trebuit să-mi croiesc prin taiga mai multe itinerarii de recunoaştere. Animalele trebuiau depistate după urmele pe care le lăsau în douăzeci şi patru de ore. Iarna, aceste urme, imprimate pe zăpadă, erau ca o carte vie. Trebuia doar să ştii s-o citeşti. Eu însă am venit aici în taiga cînd zăpada aproape că se topise ; şi acum eram nevoit să învăţ a citi această „carte" numai după urmele lăsate pe potecile negre şi umede. Treaba asta îmi complica mult problemele, mai cu seamă că nici nu aveam prea multă experienţă.

Este foarte adevărat, copilăria mi-am petrecut-o în Ciuvașia, în pădurile întinse ale acestei republici, unde tatăl meu fusese pădurar. Natura, cred, am îndrăgit-o încă din acei ani, cînd cutreieram prin acești codri înalți și rămuroși după ciuperci și poame pădurețe, sau cînd pescuiam în rîulețul liniștit, descoperind cu fiecare zi cîte ceva nou și interesant.

Dar la sfîrșitul războiului tata a murit și noi împreună cu mama ne-am mutat la oraș. Ca zoolog, n-am lucrat aproape de loc, decît în scurtele practici din timpul studenției, prin pădurile întinse de pe malurile rîului Vetluga.

Și iată-mă dintr-o dată tocmai lîngă rîul acesta din taiga, numit Mana.

Seara n-am putut să adorm nici cum. Dinspre rîu, ajungeau pînă la mine niște zgomote nedeslușite : cînd foșnete obsedante, cînd trozrituri scurte și puternice. Uneori însă se auzeau vuiete prelungite ce se asemănau cu niște ecouri rostogolite prin munți, ecouri, iscate parcă din niște împușcături executate foarte departe.

— S-a trezit Mana... mormăi somnoros Vasili, după despărțitură — trosnește gheața...

Rîul se umfla datorită dezghețului. Sub presiunea apei, sloiurile trosneau, începînd să se urnească. Ascultam aceste zgomote ciudate, nemaiauzite de mine și, nu știu de ce, mă tulburam.

Nu-mi amintesc cînd am adormit. Dimineața am fost trezit de zgomotul vaselor de la bucătărie. Frosea făcuse focul în cuptor și acum pregătea dejunul.

— Anton Nikolaevici, zise ea văzîndu-mă, dumneavoastră dormiți, dar Mana se agită. Ne-a inundat toată lunca.

Am ieșit grăbit și am pornit-o spre mal. Pe rîu pluteau sloiuri compacte de gheață, se izbeau unele de altele, suprapunîndu-se scrîșnind. Lunca de pe partea înclinată a malului nostru, ce se întindea pînă la marginea pădurii, era complet inundată. De-a lungul țărmului se îngrămădiseră blocuri mari de gheață aduse de apă. Se auzeau vuiete neîntrerupte, plescăituri puternice și zgomote surde, iscate din ciocnirea sloiurilor.

— Iată că în sfîrșit s-a deschis și „strada" noastră, mi se adresă Frosea zîmbind, cînd mă întorsesem în casă. Cînd Mana se dezgheață și apele năvălesc pe rîu, acolo sus, se fac și pregătirile pentru plutăritul masei lemnoase. Și așa încep să plutească buștenii la vale, zi și noapte, pînă toamna tîrziu. Vara mai trec pe rîu și vaporașe cu turiști, așa că o să ne fie și nouă mai vesel. O să începem să mergem și la pescuit ; nu-i așa, Nadiușa ?

— Ehe ! Desigur, confirmă bucuroasă fetița spusele maică-si. Noaptea o să instalăm vîrșele în apă, iar ziua vom pescui prin golfuri.

— Mă luați și pe mine cu voi ? am glumit eu cu fetița, în timp ce mă spălam la un lavoar.

— Mămico, îl luăm și pe nenea Anton cu noi ? întrebă cu ezitare fetița.

— S-ar putea să-l luăm draga mea, trebuie să-l obișnuim cu felul nostru de viață, zise

Frosea zîmbind șiret și făcînd cu ochiul. Hai, poftiți și așezați-vă la masă, Anton Nikolaevici! Keșa a plecat cu noaptea-n cap prin taiga, Vasili s-a dus să curețe scorburile. E timpul, c-au început să vină și păsările.

Cu trei zile în urmă mi-a fost dat să văd sosirea primelor păsări migratoare. Din vîrful unui brad ciripea strident ciocîrlia de pădure : cli-cli-cli. Trilul ei repezit semăna cu o voce care parcă ar fi vrut să strige : repede, repede. Planînd cîteva momente în aer, ea coborî ușor în copacul vecin. Acum pasărea avea un ciripit mai tărăgănat : sia, sia, sia. Pregătindu-se să se așeze pe o creangă, ți se părea de data asta că ar fi vrut să spună : liniște, liniște. Undeva în coroana unui pin cînta grav o pitulice. Însă cele care însuflețeau acum mai mult pădurea cu trilurile lor, erau mierlele, sosite și ele de curînd.

— Moscul nostru s-a întremat peste noapte, zise Frosea, e vioi, zburdă prin țarc. Dacă ar veni mai curînd Nina Alexeevna ! a mai adăugat ea. Mi-e teamă să nu li se întîmple ceva acestor animale. Sînt tare ciudate !

Nina Alexeevna, zoolog de profesie, începuse încă din vara trecută să facă cercetări asupra acestor animale. Soțul ei, Iuri Iurievici, era ihtiolog. Cercetările și le făcea aici pe rîul Mana.

În cîteva zile, tînăra pereche de cercetători trebuia să sosească aici pentru munca și studiul de teren.

— Mămico, dar bunicul Egor o să vină repede ? întrebă grijulie Nadiușka.

— Sigur, de cum se vor scurge sloiurile la vale, bunicul va și sosi, a liniștit-o Frosea și, uitîndu-se apoi spre mine, a exclamat : Iată că o să aibă cine să vă arate și să vă povestească despre taiga ! Tata și-a trăit toată viața prin taiga și pe rîul Mana.

În timp ce mîncam, o priveam pe furiș pe Frosea. Gesturile îi erau delicate, pline de feminitate. Arăta mult mai tînără decît cei douăzeci și șapte de ani pe care-i avea. Mă atrăgea ceva în mod deosebit la această femeie, deși, deocamdată nu-mi dădeam seama.

Ea, probabil că, observase acest lucru și cînd rămîneam amîndoi, devenea veselă și comunicativă. Față de soț era mai reținută.

Cînd i-am povestit că și tatăl meu a fost pădurar, ea mă privi mirată și nu știu de ce s-a bucurat. Pasămite, între noi intervenise așa pe neașteptate ceva comun.

— Dacă-i așa cum spuneți, că ați trăit prin preajma pădurilor, înseamnă că o să îndrăgiți și taigaua. Taigaua pentru mine înseamnă locul meu de baștină. Vasili este orășean, mai adăugă ea cu mîhnire în glas, el înțelege taigaua în felul său.

— Adică cum ?

— E un fel de musafir aici. Vasili e vînător de urși. Umblă prin taiga după ei. Și în loc de urs m-a atras pe mine în capcană.

Și Frosea rîse tare zgomotos.

— A tras odată Vasili la taică-meu. Tata știa toate bîrlogurile urșilor. Vasili m-a cerut de nevastă și m-a dus la oraș. Acolo în oraș însă, m-a prins dorul. Îmi era tare dor de

taiga. Am început să-l rog să ne întoarcem înapoi pe rîul Mana.

— Şi aţi reuşit ?

— Cum de nu ? Ne-am întors. Ce-i drept, nu chiar dintr-o dată. Tata şi acum mai lucrează ca pădurar în pădurile gospodăriilor silvice de stat de pe partea cealaltă a rîului. Vasili se duce şi acum în alunişul din taiga după urşi. Numai această vînătoare de urşi îl mai ţine aici. În schimb, mie şi Nadiuşkăi ne plac foarte mult locurile acestea.

— Eşti fericită, Frosea ?

Ea mă privi cu mirare şi, nu ştiu de ce, a roşit. După o scurtă tăcere zise :

— Am noroc sau nu, asta nu ştiu. Totul e că trăim şi sîntem cu toţii împreună... Şi se ridică iute de pe scaun. Am atîta treabă, de nu-mi văd capul. Pînă mai e încă soare, mă duc să văd ce mai fac albinele mele.

După o jumătate de ceas, cînd intram în taiga cu puşca la spinare, Frosea, cu plasa trasă pe faţă, scotea ramele din stupi. Deasupra capului ei zumzăia agitat un nor de albine. Văzîndu-mă, ea s-a îndreptat din şale, şi-a ridicat puţin plasa de pe ochi, şi îmi făcu un semn prietenesc cu mîna.

CAPITOLUL II

ÎN DREPTUL Pietrei Albastre, la vreo trei kilometri mai sus de canton, s-a format un

mare prag de gheaţă. Apoi pragul s-a rupt şi sloiurile năvăliră la vale ca o lavă compactă. Lunca a fost acoperită de nişte grămăjoare ciudate de gheaţă, iar pe mal arborii şi tufărişurile s-au acoperit de un strat de promoroacă.

Vasili ne-a explicat că în susul apei, la izvoarele Manei, timpul s-a încălzit şi apele năvălind brusc în rîu, au ridicat dintr-o dată toată masa de gheaţă. Aceste ape primăvăratice pădurarul le numea apele zăpezilor. Ele se menţineau de obicei cam două săptămîni, după care începeau să scadă. Pe la începutul lui iunie le lua locul albia normală, pe care o umpleau apele ce veneau în cantităţi mari din munţii înalţi şi înzăpeziţi.

În cele din urmă rîul Mana s-a curăţat de gheaţă şi în locul sloiurilor plutitoare, am văzut într-o dimineaţă două lebede albe. Ele pluteau liniştite într-un cot al rîului de pe malul celălalt şi numai din cînd în cînd îşi ciuguleau cu pliscurile penajul de pe aripi şi spinare.

Frosea era îngrijorată ca nu cumva lebedele să cadă în bătaia puştilor braconierilor.

— Nu va îndrăzni nimeni să le ucidă, afară doar numai de oamenii care lucrează pe la pichete, îşi dădu cu părerea Vasili, dacă se depărtează de canton, nu le mai poţi purta de grijă.

— Păi, sigur că se vor depărta, se întristă Frosea, ce, parcă le poţi opri ?

Şiruri de cocori, chemîndu-se jalnic, trecură spre nord. Iar noaptea, deasupra apelor, se auzeau gălăgioase gîştele sălbatice. Ele se

așezaseră pe undeva pe mici ostroave, în căutare de hrană și odihnă.

Le-am auzit în zori. Și numai în vîrful picioarelor, ferindu-mă să nu fac nici un zgomot ce le-ar putea trezi pe gazdele mele, am ieșit din casă și m-am îndreptat pe o potecă ce ducea de-a lungul marginii de pădure, ca apoi să cobor către rîu să admir gîștele.

Era întuneric. Din apropierea mea s-a ridicat zgomotos de la pămînt ceva destul de mare. Speriat, m-am dat în lături. Am auzit apoi foșnetul unor aripi puternice. O pasăre greoaie fîlfîi și după cîteva clipe mi se păru că s-a așezat pe cel mai apropiat copac.

Îndreptînd lanterna aprinsă către bradul din apropiere, spre marea mea mirare, zării pe-o creangă un cocoș de munte. Acesta trecuse probabil din întîmplare pe-aici, în drumul său care ducea spre locul de chemare ce se afla pe-o ridicătură dintre cumpăna apelor, nu departe de canton.

Gîștele lărmuiau pe micul ostrov de lîngă pîrîiașul ce se vărsa în rîu. Înaintînd așa pe potecă, eram nevoit uneori să mai aprind lanterna. Gîștele probabil că au observat lumina și în strigăte alarmate au început să se ridice în aer.

Mîhnit de această nereușită, m-am întors acasă. În bucătărie ardea lampa.

Frosea, numai în cămașă de noapte, cu umerii goi și cu sînii aproape descoperiți, trebăluia pe lîngă borcanele cu murături. Văzîndu-mă, scoase o exclamație ușoară și se repezi spre lampă să-i micșoreze lumina.

Jenat, am bodogănit ceva și am trecut repede în odăița mea.

Peste o jumătate de ceas, Frosea s-a întors în cămăruța ei și s-a culcat alături de soțul său.

Multă vreme n-am putut închide ochii. Spre ziuă am adormit și am visat un vis ciudat.

Se făcea că umblam noaptea pe malul apei căutînd-o pe Frosea, care, numai în cămașă de noapte și cu pletele răvășite, păzea acolo niște gîște sălbatice. Eu am îndreptat lanterna aprinsă spre dînsa și am început s-o strig cu glas tare. Frosea stătea cu o nuielușă uscată în mînă. Îmi zîmbea, dar nu venea către mine. La un moment dat, dintr-un copac a căzut un cocoș de munte și a început să-mi ciupească cu înverșunare capul. Apoi se făcea că acesta nu era cocoș de pădure, ci însăși Vasili. El mă lovea peste față și îmi striga furios: „La ce-ți trebuie ție Frosea ? De ce umbli după femei străine ?“ Aici m-am trezit. Mi-am așezat mîinile căpătîi și, așa lungit, am depănat agitat întîmplările din această noapte.

Naiba știe ce se petrece cu mine de la un timp ! Mi se pare că ar trebui să plec, pînă nu e tîrziu, la cantonul lui Inokenti. Nu eram însă convins dacă trebuie sau nu să plec acolo. Cu toate astea, începusem să mă îmbrac.

Nu doream de loc să dau ochii cu Vasili. Noroc că plecase de-acasă înaintea mea. Se dusese să curețe fîneața de pe porțiunile mai înalte ale luncii de pe care se retrăsese apa, lăsînd în urma ei diferite gunoaie.

Frosea mi-a servit dejunul, privindu-mă cu dojană. Trimiţînd fetiţa afară la joacă, îmi vorbi cu asprime :

— La ce bun, Anton Nikolaevici, în zori, mă tot chemaţi să vin la dumneavoastră în cameră ? : „Vino lîngă mine Frosea, unde eşti Frosea ?"

Tulburat, am scăpat lingura din mînă.

— Poate că prin somn ? Te-am visat azi noapte.

— Asta-i bună ! Sigur că prin somn. Dar dacă ar fi auzit şi Vasili ?

— O fi auzit oare ?

— De unde să ştiu eu ? Sforăia spre ziuă. Dar dacă se prefăcea numai că sforăie ? Întreabă-l pe el.

Şi ea mă apostrofă cu degetul.

— Nu se poate, Anton Nikolaevici ! Nu se poate...

Tulburat, am plecat capul. Îmi venea să intru în pămînt de ruşine.

— De ăştia îmi eşti, va să zică... continuă ea să mă dojenească şi, dintr-o dată, izbucni într-un rîs scurt şi molipsitor.

Am privit-o mirat.

Ea zîmbi. Era acelaşi zîmbet sfios şi gingaş. Frosea se îmbujorase aşa de tare, încît am simţit că mi se urcă sîngele la cap.

— Mai bine ne-aţi chema ziua, pe mine şi pe Nadiuşa, adăugă ea şiret. Chemaţi-ne şi noi venim. Vă conducem puţin prin taiga. Astăzi ne-am gîndit să mergem pînă la izvorul Sarîl, să rupem nişte crengi de mesteacăn pentru mături. Dacă vă face plăcere, veniţi cu noi.

Izvorul Sarîl se vărsa în Mana ceva mai sus de canton, pe partea cealaltă a luncii, unde lucra acum Vasili.

Mergeam cu toţii pe mal, în susul apei. Pe rîu pluteau la vale primii buşteni. Deocamdată erau puţini, plutăritul abia începuse. Apa, de un verde închis, părea compactă şi deasă. În ea se oglindeau malurile şi arborii aplecaţi.

Nadiuşka fugea înaintea noastră, adunînd pietricele. Din cînd în cînd le arunca în apă, manifestîndu-şi zgomotos bucuria după fiecare aruncătură reuşită.

— M-aţi întrebat deunăzi dacă sînt fericită, începu Frosea dusă pe gînduri. Să ştiţi că nu v-am spus adevărul. Nu am noroc în viaţă. Ştiu bine că n-am...

Mergînd alături, umerii noştri se atingeau uneori. Trăgeam cu coada ochiului la faţa ei trandafirie, la puful auriu de pe obraji, la şuviţele de păr de culoarea bronzului ce ieşiseră de sub basmaua-i înflorată cu care se legase strîns la cap.

— Dar cum îţi închipui dumneata Frosea, că ar trebui să fie fericirea ?

— Consider că oamenii sînt fericiţi numai atunci cînd se iubesc. Cînd iubesc cu adevărat, din toată inima. Cinstit şi pentru totdeauna. Să iubeşti în aşa fel, încît ceilalţi să pălească în faţa celui pe care-l iubeşti.

De undeva din luncă răzbăteau pînă la noi zgomote de lovituri de topor. Ecoul lor se rostogolea printre stîncile abrupte de pe malul celălalt. Nu ştiu de ce, dar mă enervau repe-

tările insistente ale ecoului. De parcă m-ar fi împiedicat s-o ascult pe Frosea.

— Poți trăi și greu, poți trăi oriunde, continuă Frosea, dar să fii alături de cel drag. Și el să te iubească tare de tot. Atunci nu ți-e frică de nimic. Însă există oare atîta fericire ? Cine știe...

Simțindu-mi privirile insistente, Frosea și-a întors capul, și ca să-și ascundă tulburarea, alergă după Nadiușa. O luă în brațe și începu s-o sărute.

— Dă-mi drumul, mămico, țipă ascuțit fetița. Mă gîdili, mămico, dă-mi drumul !

Cînd am ajuns în apropierea izvorului ce-și suna apa cristalină în umbra tinerilor mesteceni și începurăm să tăiem ramurile, ea spuse oftînd :

— La început era cît pe-aci să cred că am noroc, dar apoi mi-am dat seama că m-am înșelat...

Și iată ce mi-a povestit Frosea :

În primul an de căsnicie, Vasili era atent și drăgăstos cu ea. Apoi s-a născut Nadiușa. Toată gingășia și duioșia a trecut-o fetiței. Vasili lucra ca expeditor la uzină și adeseori pleca în deplasări. Cînd venea acasă, era preocupat și obosit. Treptat a devenit indiferent și față de fetiță, și față de soție. Se enerva pentru orice fleac, nu vorbea cu nimeni. Se culca foarte devreme. Se schimbase cu totul. Parcă era altul și nu el, Vasili. Multe lacrimi a vărsat Frosea. I se părea chiar că își găsise o altă femeie. Nu o dată își făcuse bagajele să plece înapoi la părinți. O reținea însă faptul că taică-său era căsătorit a doua oară și nu s-ar fi înțeles nici cu mama ei vitregă.

Frosea observase că Vasili dacă reușea în ziua liberă să se ducă la vînătoare în pădure, devenea mai vioi, mai vorbăreț. Își îmbrățișa soția și se juca cu Nadiușka. Numai în aceste rare momente cînd îi amintea de Vasili cel de altă dată, îi spunea cît de greu îi este în această muncă ; și că nu mai vrea să fie expeditor, că își va relua vechea lui meserie de lăcătuș. Munca de lăcătuș, Vasili o părăsise în urma unei vînători neizbutite, cînd un urs îi fracturase o mînă. Acum mîna se vindecase și el s-ar fi putut întoarce la strung. Dar Frosea, observînd cît de bine se simte Vasili atunci cînd e în mijlocul naturii, a început să-l convingă să se mute în taiga. Nu era mai puțin adevărat că și pe dînsa o chemau locurile natale. De fapt pe Frosea n-o mîhnea atît viața de la oraș, cît purtarea soțului față de ea. Dînsa nădăjduia că acolo în taiga, el se va schimba și va deveni așa cum a fost la început.

Lui Vasili îi plăcea să-și amintească și să povestească despre vînătorile de urși din Zamanșcina. Egor Zabatîh, tatăl Frosei, îi arăta întotdeauna bîrlogurile sigure ale urșilor.

Vasili i-a scris socrului său dacă nu cumva pe rîul Mana i s-ar găsi ceva de lucru. La scurt timp primi răspunsul cum că la rezervație este nevoie de un pădurar.

Și uite așa au plecat ei spre cantonul Kandalak. Aici Vasili într-adevăr se mai înviorase. Îi împărtășea Frosei toate impresiile rezultate din drumurile sale prin taiga, și erau

destule, se ocupa mult și de Nadiușka, care aici era în largul ei. Cu Frosea, ca și mai înainte, se purta cam grosolan, însă ea se obișnuise, bucurîndu-se totuși de schimbarea în bine a dispoziției sale.

Trecu un an, doi și Vasili devenea tot mai abătut. Se plîngea mereu că nimic nu-i merge bine. Blestema rîul și cantonul. Drumuri prin preajmă, prin taiga, nu erau. Oamenii călătoreau numai pe apa rîului. Iar lui nu-i plăcea să călătorească pe apă. Motorul atașabil pentru barcă, ce i-a fost trimis de către administrația rezervației, nici nu l-a luat în seamă. L-a aruncat într-o ladă, motivînd că-i lipsesc niște piese mărunte. Dar ca să le procure nici că s-a ostenit. Cantonierii și lucrătorii de pe la pichete călătoresc pe rîu cu ambarcațiuni prevăzute cu motoare, pe cînd cei de la cantonul Kandalak doar cu o simplă barcă. Dacă cumva te încumeți s-o pornești împotriva cursului, apoi numai cu prăjina mai poți urni barca. Singura nădejde îți era în ambarcațiunile cu motor, care te remorcau pe drum și te trăgeau în susul apei.

Frosea supărată, îl certa pe Vasili, dar acesta nu voia să instaleze motorul și cu asta basta.

Iarna îi era mai ușor, mai la îndemînă. Înhăma calul la sanie și o pornea pe rîul înghețat, vizitîndu-și prietenii de pe la cantoanele învecinate. Ba uneori se ducea chiar și pînă la așezarea Bereti, care se afla la o distanță de treizeci de kilometri, pe care o parcurge cu ușurință. Acolo se găseau magazinul universal, poșta, farmacia și cinematograful. Cu

tatăl Frosei se ducea la vînătoare de urși și aducea vînat. Aveau în cămară slănină și carne din belșug. În astfel de perioade, Vasili umbla țanțoș și bine dispus.

Către primăvară, cînd gheața pe rîu începea să se rupă, îi pierea lui Vasili toată dispoziția. Parcă i-ar fi lipsit ceva. Ce anume însă, Frosea nu-și putea da seama. Dar în casa lor nu mai era bună înțelegere...

— Prin urmare, sezonul acesta de vară n-o să-mi prea aducă bucurii, zîmbi ea mîhnită. Oamenii se bucură de soare, de primăvară, iar la noi în familie începe din nou discordia. Este foarte adevărat că în curînd or să sosească și cercetătorii. Cu dînșii o să-mi fie și mie mai vesel, voi fi mai preocupată. Și cu dumneata, mi-e mai ușor, am și eu cu cine schimba o vorbă.

Aveam în momentul acela senzația omului care merge undeva, fără să se mai uite înapoi și fără să vrea să se gîndească la ceva, deși știe că nu trebuie să meargă, că nu are voie...

Rupeam împreună crenguțe de mesteacăn cu muguri umflați și cleioși. Uneori mîinile noastre se întîlneau prin rămuriș ; și fără să vreau, la atingerea aceasta întîmplătoare, mi se tăia răsuflarea. Din nebăgare de seamă, Frosea s-a zgîriat la un deget și, oftînd, îl duse la gură. I-am prins mîna ca să-i văd zgîrietura și observai în palma ei și pe degetele ei crăpături înnegrite, pătrunse adînc în piele. Încercai, nu știu de ce, un sentiment de milă pentru ea și am vrut să-i mîngîi aceste mîini

mici și aspre. Se prea poate ca ea să-mi fi ghicit intențiile, că pe dată se înroși la față ; jenată își trase mîinile dintr-ale mele, își aruncă o privire spre Nadiușka care se juca preocupată în nisip și zise cu sfială :

— La ce bun, Anton Nikolaevici, îmi privești mîinile ? Vedeți, noi nu sîntem de la oraș, nu ne facem manichiură.

Și așa, dintr-o dată, se grăbi spre casă. Fără să mă privească, mai adăugă :

— Eu și cu Nadiușka ne ducem, dumneata mai rămîi puțin. Uită-te la Mana noastră cum trudește de sîrguincios.

Frosea își ridică pe umeri snopul de crenguțe ; și puțin înclinată, legănîndu-și ușor șoldurile, a dispărut după niște tufișuri.

M-am așezat pe un pietroi și mă uitam distrat la apa rîului. Acum buștenii plutitori se înmulțiseră. Din cînd în cînd, aceștia se izbeau între ei, producînd zgomote și plescăituri surde. Uneori buștenii se împotmoleau în mal, dar curentul puternic al apei nu-i lăsa să steie mult timp agățați. Îi smulgea cu putere de la locurile unde se opriseră, parcă pentru a se odihni, și îi mîna vijelios pe drumul lor șerpuitor și îndepărtat.

În golful de pe partea cealaltă a malului se vedea un stol de rațe sălbatice sosite de curînd. Ele se fugăreau gălăgioase, bătînd apa cu aripile, formînd în jurul lor cercuri de valuri.

Undeva, departe, după o cotitură a rîului, se auzea țăcănitul unui motor. Zgomotul creștea, apropiindu-se. Și iată că pe la mijlocul rîului apăru o barcă ce luneca iute, lăsînd în urmă o trenă de spumă.

La un moment dat, din barcă s-au tras focuri de armă. Țipînd, rațele se ridicară în sus, iar barca a cîrmit brusc spre golf. Motorul fu oprit și omul din barcă a început să adune cu vîsla rațele împușcate.

Treaba asta s-a petrecut așa de repede și de neașteptat, încît eu îmi dădui seama abia acum, cînd vînătorul își aduna prada din apă.

— Hei, tu de colo ! Nu știi că vînatul este interzis în perioada asta ? i-am strigat eu.

Vînătorul probabil că nu mă văzuse pînă în momentul cînd i-am strigat. S-a întors către mine, și-a dus palmele la gură în formă de pîlnie și strigă cu glas pătrunzător :

— Normele acestea sînt pentru proști, iar tu probabil te numeri printre ei.

Nu-i puteam distinge fața din cauza unei șepci mari, cadrilate, a cărei cozoroc era tras pînă peste ochi.

Motorul se puse din nou în mișcare și barca țîșni vijelios pe rîu la vale.

Vînătorul și-a scos șapca de pe cap, și în derîdere îmi făcea semne cu ea.

Mi-am amintit cu strîngere de inimă de lebedele care pluteau ieri în golful din dreptul cantonului. Numai de nu le-ar fi atins și pe ele acest om rău.

Seara am aflat de la Vasili că prin dreptul cantonului trecuse cu barca sa paznicul Stepan Samohvalov, care lucrează la cinci kilometri mai sus, în zona cantonului Masleanka.

Lebedele însă n-au mai apărut în golf. Îşi luaseră zborul încă din zori.

Vasili mi-a explicat că sectorul navigabil de pe rîu este împărţit pe pichete. După fiecare şase kilometri există cîte un astfel de pichet, la care lucrează cîte trei, patru oameni. Aceşti oameni au în sarcina lor curăţarea ţărmului de tot felul de resturi înnămolite sau agăţate în cursul lor la vale. Tot ei împing buştenii împlîntaţi în mal spre curentul apei şi instalează nişte garduri — indicatoare, botezate aici „bone", ce nu permit buştenilor să pătrundă în vreun braţ lateral sau să se împotmolească pe după cotituri.

Munca acestor oameni este supravegheată de un maistru. Fiecare pichet îşi are brigadierul său.

Acest Stepan este brigadierul pichetului Masleanka şi, după cum spunea Vasili, era un braconier înveterat. De fapt, pădurarul este convins că toţi aceşti pichetaşi sînt braconieri. Pentru ademenirea sălbăticiunilor, ei pun droburi de sare prin taiga în locuri tăinuite. Pe potecile bătătorite de aceste vieţuitoare, pun laţuri şi capcane. Şi cu toate că aceste pichete sînt aşezate pe partea stîngă a rîului, adică partea a căror păduri nu ţin de rezervaţie, pichetaşii se strecoară înarmaţi pe malul drept al rîului, în rezervaţie, unde dau mai uşor de vînat.

Din relatările lui Vasili reieşea că aceşti pichetaşi le dădeau foarte mult de furcă pădurarilor. Şi eu am înţeles că atitudinea ostilă

faţă de rîu a gazdei mele este legată şi de faptul unei permanente primejdii din cauza acestor braconieri ce pătrundeau în rezervaţie.

— Cum luptaţi împotriva acestor braconieri ? am întrebat eu.

— Stau mereu la pîndă, le distrug capcanele şi le desfiinţez locurile unde-şi pun droburile de sare. Şi directorul nostru a dispus să mergem la pichete cu munca de lămurire. Chiar zilele acestea va trebui să plec neapărat. Ştiu că mă duc degeaba, cu munca de lămurire nu faci nimic cu ei. Să-i prinzi asupra faptului, asta-i cu totul altceva. De îndată ce vor simţi că-s plecat, numai că-i auzi : pădurarul e dus pe la pichete cu munca de lămurire. Care va să zică, taigaua în timpul ăsta nu-i păzită. Hai, să năvălim în rezervaţie şi să împuşcăm ceva. Şi în timp ce eu în şedinţe mă voi strădui să-i conving, să-i fac să fie pătrunşi de treaba asta pînă în adîncul conştiinţei, ei în loc să mă asculte ce le spun, gîndesc în momentul acela, care anume ar fi locul cel mai potrivit pentru a-şi pune laţurile şi capcanele. Îi cunosc eu destul de bine şi ştiu de ce sînt în stare aceşti ticăloşi.

— De ce să laşi taigaua nesupravegheată ? interveni Frosea. Tu vei pleca pe la pichete, iar eu voi face de caraulă în locul tău.

— Ce-ţi veni ? rîse Vasili. Împotriva acestor braconieri, o biată femeie nu poate face nimic. Dacă o să-l rog pe Anton Nikolaevici să mă înlocuiască în această zi, asta ar fi o treabă bună.

— O să patrulez cu plăcere. Vă rog numai să-mi arătaţi pe ce itinerar.

— Păi, iată, mîine mă duc să aşez droburile de sare pe locurile noastre amenajate. Haideţi cu mine. Odată cu asta, o să dăm şi de bulgării de sare pe care i-au pus braconierii. Acum trebuie controlate cît mai des aceste locuri, căci zăpada s-a topit şi pichetaşii întind acum, fel de fel de curse. S-a zis acum cu liniştea noastră !

În zori am ieşit cu Vasili în taiga. Pe rîul Mana se lăsase ceaţa. De fapt ceaţa se aşternea de cu seară, destrămîndu-se abia dimineaţa, odată cu ivirea razelor de soare. Undeva în negură, nu departe de canton, se auzeau nişte strigăte dogite de pasăre. Ţipetele prelungite, parcă ieşite dintr-o trîmbiţă spartă, veneau de sus. Pasărea plana pe deasupra rîului.

— Nu cumva o fi lebăda ? am întrebat eu.

— Ei ! întări pădurarul, ascuţindu-şi auzul.

Eu deja mă obişnuisem cu aceea că siberienii în loc de „da“ spuneau „ei“.

Ne-am privit nedumeriţi.

— Ce-i cu ea ?

— Cheamă mereu.

Ţipătul disperat şi chemător s-a auzit în apropierea noastră. Apoi din mantia ceţii, despicînd-o parcă cu aripile deasupra malului nostru, ieşi şi zbură razant cu pămîntul o enormă pasăre albă.

Lebăda făcu un ocol pe deasupra cantonului şi, cu o ultimă jalnică chemare, dispăru din nou în ceaţă.

Îşi caută perechea, zise Vasili tulburat. Să nu se piardă. Lebedele nu se despart toată viaţa una de alta. Numai de nu i-ar fi împuşcat perechea. Stepan ăsta cutreieră prin toate meandrele rîului.

— Să fi îndrăznit oare ?

— Lui nu-i pasă de nimic.

Îmi amintii cu indignare de ţintaşul de ieri, cel cu şapca cadrilată. Mi-l închipuiam cum se furişează tîlhăreşte în golf unde pluteau liniştite aceste păsări grave şi frumoase.

Prin taiga înfloriseră violetele, trifoiul sălbatic şi dediţeii. Dar cu cît pătrundeam mai adînc în pădure, cu atît aceasta, datorită desişului de brad şi de cedru, devenea mai întunecoasă şi mai răcoroasă. Pe ici pe colo, prin vîlcele, se mai vedeau petece de zăpadă ce nu apucase să se topească. Dar primăvara se simţea în susurul pîrîiaşelor şi în ciripitul primelor păsări sosite aici.

Cîinele, adulmecînd mereu de la un tufiş la altul, zburătăcea adeseori găinuşe de pădure. Odată Nocika stîrni un cocoş greoi de munte. Un burunduc jigărit din cauza iernatului se dădu în lături şi se cățără speriat pe trunchiul unui cedru prăvălit.

Poteca îngustă, croită de pădurari, şerpuind prin aceste desişuri, devenea tot mai jilavă şi mai alunecoasă. Vasili studia din mers urmele fiarelor. Ele erau imprimate pe pămîntul umed ca într-un tablou. În zori, trecuse în fugă pe-aici un mosc, lăsîndu-şi clar urma copitelor sale. Au traversat poteca şi doi elani. Unul probabil era mai mare şi mai greoi. Celălalt lă-

sase urme mai șterse, semn că era mai tînăr. Pe potecă, pe-o distanță de vreun kilometru și jumătate, se vedeau și urme de urs. Pe alocuri, ursul scormonise în niște cioturi putrede, apoi a cotit-o undeva în altă parte.

— A luat-o către rariște, zise pădurarul.

Vasili, din cînd în cînd mai spunea cîte ceva privind urmele sălbăticiunilor pe-aici. Semnele lăsate de ele erau așa de clare, încît nici nu prea era nevoie de explicații.

Am tot mers așa, tăcînd, vreme de vreun ceas.

— Ești mulțumit de munca dumitale ? îl întrebai pe Vasili.

El nu-mi răspunse.

Ne-am oprit. Vasili trînti rucsacul cu sare, își aprinse liniștit o țigară, își strigă cîinele care mersese tot timpul în fața noastră, se aplecă și-l trase de ureche așa de tare, încît acesta schelălăi a durere. Apoi îmi arătă o căpușă doldora de sînge pe care o scoase și zise :

— Iată ce creatură hidoasă ! Nu lasă pe nimeni să trăiască în pace. Odată cu adierea primăverii, apar și ele. Trebuie să vă feriți Anton Nikolaevici de-a umbla acum prin taiga. Te-or năpădi căpușele astea. Nu reușești nici cum să scapi de această pacoste. Și apoi să nu capeți o encefalită. Noii sosiți prin aceste locuri se îmbolnăvesc mai lesne.

Reflectînd la ceva aparte, după o scurtă tăcere, adăugă :

— Braconierii s-au înfipt aici în taiga ca și căpușele ! Așa trăim noi pădurarii în mij-

locul acestor diferite lighioane ; și muște, și țînțari, și păianjeni, și căpușe, dar mai vătămători decît toate sînt braconierii. Pichetașii aceștia de pe rîul Mana sînt mulți. Acesta-i adevărul. Iar pădurarii îs numărați pe degete. Keșa s-a dus hăt, tocmai dincolo de masivul Utiosî. Vara, nici nu poți străbate pînă la el prin taiga. Ceilalți la fel ; sînt înșirați pe malul rîului ca niște rățoi. Numai vîslind pe apa rîului îi mai poți ajunge. Mie însă apa nu mi-a plăcut de mic.

Vasili mă privi și oftă adînc.

— Și să-ți mai spun, Anton Nikolaevici, că o țigancă i-a ghicit mamei mele, spunîndu-i că o să mor de înec. Cred că i-a spus-o numai din răutate. Dar să știi că era să mă înec ; prima dată cînd n-aveam nici cinci ani, a doua oară, doisprezece. Da, așa s-a întîmplat. Venind aici pe Mana, eram să mă înec cu cal cu tot. Ei, dar să știi că nu mai am chef să mă scald. Rău am făcut că m-am hotărît să vin să lucrez pe Mana. Am făcut-o mai mult pentru Frosea. Părinții ei sînt de prin aceste locuri. Nu-i mai puțin adevărat că am fost atras aici și de bîrlogurile urșilor. Vedeți, dumneavoastră, încercă el să glumească, rîul acesta te ademenește, te atrage spre el și abia numai atunci cînd i-ai căzut în capcană, nu te mai speli de necazuri. Adineauri m-ați întrebat dacă sînt mulțumit de munca mea, mai adăugă el. Cum aș putea să fiu mulțumit, cînd nu văd decît foarte rar picior de om pe-aici ? Nu ai cu cine schimba o vorbă. Iarna, cînd rîul îngheață, îți vine mai ușor. Se întîmplă însă

că uneori să nu înghețe nici pînă la anul nou. Și tu stai ca într-o cursă de șoarece. Nici gheață bună, nici apă ca lumea. Cu alte cuvinte, nici un fel de drum. Trebuie să vă mărturisesc că sînt un om sociabil. Înainte de a veni aci am lucrat într-o uzină. Mereu eram între oameni. Lui Keșa prea puțin îi păsa de singurătate. El poate să umble zile întregi de unul singur prin taiga. Pentru mine însă această taiga e ca o mamă vitregă.

— Te înțeleg cu totul, îi zisei eu, în taiga nu oricine poate locui. Totuși, ești și vînător și cred că iubești natura. Mie mi se pare că natura îi ușurează omului traiul.

— Frosei îi place natura, zîmbi dojenitor Vasili. Fel de fel de floricele sau mestecănișuri o încîntă. Se bucură de ele. Îi place pescuitul, culesul ciupercilor, al alunelor... Dar treabă de bărbat e să prind ursul în bîrlog, asta-i mulțumirea și odihna mea. Nici de braconieri nu mi-e teamă dacă i-aș întîlni. Îi ochesc pe loc. Vă rog însă, puneți-vă în locul meu: mă omoară singurătatea. Prieteni prin apropiere nu am, așa că nu ai pe cine te sprijini. Ce fel de vecini am? Într-o parte e Fedka Zaițev: un om naiv și inutil. De cealaltă parte, adică în Sosnovka, e un bătrîn morocănos, pe numele său Ignat. Prea mult n-ai ce să vorbești cu el. Ăștia îs vecinii mei. Fiecare dintre ei este la cinci kilometri depărtare de mine, distanță, pe care în timpul verii n-o poți nicicum parcurge prin desișurile taigalei. Mai sînt, după cum știți, și acești pichetași. Eu însă-s la cuțite cu ei. Sînt niște braconieri înveterați. Vara locuiesc la noi și cei doi cercetători. Dar și cu ei nu prea poți lega fir de vorbă. Iuri Iurievici este un om de ispravă. Însă tot timpul vorbește numai despre peștii lui și despre rîul Mana. Iar mie acest rîu îmi stă în gît, spuse el ducîndu-și mîna la gît și înjurînd. Soția sa, Nina Alexeevna... parcă nici n-ar exista aici. Noroc că ați venit dumneavoastră și vă preocupă viața noastră.

„Da, da, gîndii eu. Uneori chiar peste măsură...

— Ai o familie minunată: soție, fetiță. Cu ele n-ai timp să te plictisești.

— Vorbiți despre Frosea? Hîm, femea-i tot femeie. Ce-i trebuie? Chiar dacă sînteți tînăr, trebuie să știți că femeia-i ca o pisică. Îi place să fie mereu mîngîiată. Așa li-e firea. În ce mă privește, asta n-are prea mare importanță: toate la timpul său. Cît privește preocupările noastre, ele sînt diferite. Frosei îi place taigaua. Eu însă simt nevoia oamenilor. Arareori mai trece pe-aici și Keșa, cînd vine din susul apei, sau nenea Egor, socrul meu. Și asta-i tot. Nu pot veni nici ei prea des. Au și ei preocupările lor. Cu lumea din afară aproape că nu avem nici o legătură. Ziarele ajung la noi cu o ocazie, prin intermediul unor călători ce au drum prin părțile acestea. Aparatul de radio nu funcționează din lipsă de baterii pe care nu ai de unde să le procuri. Și iată așa ne măcinăm între urși și braconieri înrăiți și nemernici. Dar anii trec și viața ni se ofilește. Mă gîndesc să mă întorc înapoi la uzină. Dar încă nu i-am spus nimic Frosei. Ar începe să bo-

cească. S-a obișnuit aici ca peștele în baltă. E greu s-o-nțelegi.

El se opri.

— Iată și izvorul Kniaji. Mai departe nu există potecă făcută de om. În curînd vom ajunge la locul unde vom pune sarea. A fost greu ? Vă dor umerii ?

I-am ajutat la transportul sării. Am mers o distanță destul de mare. Începusem să obosesc, însă mă străduiam ca Vasili să nu observe treaba asta.

Pădurarul își tăia drum cu toporul. Am ajuns la izvor, dar aici în adîncul pădurii, el nu se desghețase încă. Am continuat să mergem puțin și pe gheața poroasă care ne trozнea sub picioare, pînă ce am dat de poteca pe care coborau de pe povîrnișuri sălbăticiunile ca să se adape.

Urcîndu-mă puțin pe o coamă de stîncă cu urme de viețuitoare, îmi apăru în față un versant pe care se ridicau compacți cedrii mari. Aici, sub un cedru puternic, pădurarul își instală așa zisul ciot cu sare. Pămîntul bătătorit din jurul cedrului era ros, încît împletiturile dese ale rădăcinilor erau goale și lustruite din cauza linsului sării. Aceasta făcea să ți se pară pentru un moment că natura din jur era puțin despuiată. Rădăcinile pătrunse printre crăpăturile de stîncă, semănau cu niște tentacule încremenite. Era liniște și ți se părea că în jur nu se mai mișcă nimic, afară doar de vîntul surd care răzbătea peste vîrfurile enorme ale copacilor, amintindu-ți de viață.

— Animalele sălbatice vin des pe-aici, observă Vasili. Locul e retras și-i mai departe de Mana, așa că braconierilor le vine cam peste mînă să ajungă pînă aici. Mai cred, că ei nici nu știu despre existența acestui loc. În fiecare vară vin de cîte două, trei ori și aduc sare.

Pe-aici, prin părțile acestea, și renului și elanului li se spune animale sălbatice. Și tot vorbind, pădurarul urmărea elanul. Îmi arătă balegă și urme proaspete de copită.

— Au trecut în zori pe-aici. N-au găsit sare, dar tot au lins locul. Acum o să aibă din belșug.

Eu m-am cățărat în vîrful unei stînci de unde se puteau vedea împrejurimile. Peste tot se zăreau vulcani stinși, acoperiți de păduri de conifere. În depărtare, asemenea unui ostrov stîncos de culoare roz-cafenie șerpuia în mijlocul acestei imense și tăcute mări a taigalei, lanțul stîncos Izîxk. Aici nu demult prinseserăm ultimul mosc.

Am încercat să descopăr cu privirile rîul Mana, dar acesta șerpuia ascuns pe undeva pe după movilele înșirate. Undeva în depărtările albastre se zăreau crestele albe ale munților, din a căror zăpezi își aduna apele Mana, pornind apoi impetuos de-a lungul a sute de kilometri la vale către fluviul Enisei. Nu departe de vărsarea rîului Mana, ceva mai sus, fluviul Enisei era zăgăzuit de un baraj puternic.

Mi-am închipuit că dacă ai scruta de pe aceste înălțimi luminile electrice ce se aprind în fiecare noapte în Divnogorsk, ți s-ar părea

probabil că e un adevărat incendiu care a cuprins cerul într-o formă de potcoavă uriașă. S-ar prea putea, ca și elanii veniți aici pentru a linge sarea, să privească agitați și nedumeriți la această îndepărtată și neînțeleasă strălucire, care, așa, pe neașteptate s-a răsfrînt în ultimii ani peste această misterioasă și tăcută taiga, din preajma rîului Mana.

Ne-am întors acasă pe un alt drum. Mai întîi am mers pe ghețușul lunecos al pîrîiașului, apoi pădurarul, după semnele făcute cu toporul în scoarța copacilor, m-a dus undeva într-un hățiș mocirlos, greu de răzbit, ca apoi să ieșim pe o potecă ce ducea către rîu. Pe-aici însă, cîinele Nocika a descoperit urmele unor întîmplări petrecute în pădure, chemîndu-ne cu un lătrat vehement.

Lîngă un brad prăvălit, noi am descoperit o mulțime de urme de urs de diferite mărimi ; de la cele mici, probabil a puilor ieșiți pentru prima dată din bîrlog, pînă la cele mai mari, care nu puteau fi decît ale unui mascul foarte mare și puternic. Tot aici erau risipite pe jos smocuri de păr de urs.

— A trecut Gromila pe-aici, exclamă tulburat Vasili. Uitați-vă ce mai lăboi !

Urma piciorului din spate era cam de vreo treizeci de centimetri. După această dimensiune se putea aprecia și greutatea fiarei. Așa, cu aproximație această namilă cîntărea între trei sute cincizeci — patru sute de kilograme. Este greu să-ți imaginezi un asemenea colos !

Cercetînd urmele, Vasili a dedus că urșii trecuseră pe-aici cu două, trei zile-n urmă. El

îmi arătă că urma piciorului stîng din față pe care o lăsase masculul, era diferită de celelalte. Ursul fiind șchiop, își ferea vizibil piciorul, aruncîndu-l puțin în lături atunci cînd mergea.

— Acest Gromila, cu ani în urmă hălăduia prin pădurile statului de pe malul celălalt al rîului Mana, îmi explică Vasili. Acolo a nimerit într-o capcană. A reușit totuși să-și scoată laba zdrelită, lăsîndu-și bineînțeles, în prinsoare o bucată de piele cu carne cu tot. De-atunci a rămas schilod. Merge șchiopătînd, ferindu-și piciorul. Uite, se vede și după urmă că-i puțin deviată.

— Ursoaica cu puii au ieșit puțin, chibzuia Vasili. Gromila i-a văzut și desigur, nu i-a iertat, s-a năpustit asupra lor. Iată și sînge, iată și o lăbuță și o urechiușă de pui. Da, da... Uite de la celălalt pui de urs a rămas doar codița. Exact cum spune un proverb ; i-au rămas doar coarnele și copitele. I-a devorat blestematul. Uf, ce parazit ! Cum de i-a îngăduit oare ursoaica mamă ?

Cercetînd mai atent cele întîmplate, pădurarul dădu tîrcoale unui copac doborît de furtuni, sub rădăcina căruia descoperi bîrlogul răvășit. Era gol și stropit de sînge. În jurul bîrlogului, de asemenea se vedeau urmele luptei înverșunate care s-a dat. Pasămite, aici, în fața bîrlogului avusese loc prima încăierare între urși. Pete de sînge bucățele de piele și smocuri de păr erau risipite din belșug pe toată pajiștea din preajma bîrlogului.

— Hai să ne închipuim ce și cum anume s-a întîmplat, continuă Vasili, șezînd pe vine și studiind urmele de pe locul bătăliei. Nu știu care-i părerea dumneavoastră, eu însă cam așa presupun : în primăvara asta, ursoaica împreună cu puii săi a ieșit mai tîrziu din bîrlog. La prima lor ieșire, ursoaica nu se prea îndepărtează cu puii de culcuș. De data asta cred, că s-a îndepărtat ceva mai mult de pui, lăsîndu-i pe aceștia să se joace prin fața bîrlogului. Gromila a dat de ei. Văzîndu-l, puii s-au ascuns în vizuină ; numai că puternicul urs i-a scos de-acolo foarte ușor. Masculii îndeobște atacă puii. Afară de asta, Gromila umblă flămînd acuma. În toamnă, recolta de mălini și de alune a fost slabă, iar urșii au intrat în hibernare cam hămesiți. Înseamnă că și Gromila a înnebunit după pradă. Ferească sfîntul să-i cazi în labe.

Vasili își aruncă privirile în jur. Instinctiv, cercetai și eu cu ochii desișul. Taigaua tăcea înmărmurită.

— Cu siguranță, ursoaica sărise în ajutorul puilor, adăugă după o scurtă tăcere Vasili. Iată, precum se și vede, s-au încăierat chiar pe locul acesta. Ce s-o fi întîmplat cu ursoaica, nu se știe. Pentru a-și apăra puii, ea își riscă chiar și viața. Dar aici cine mai știe ?

Undeva, prin apropiere, s-a auzit lătratul îndîrjit al cînelui. Vasili tresări și neliniștit își scoase carabina de pe umăr.

— Îl auziți ? Așa latră el numai atunci cînd simte ursul. Hai să cercetăm.

Atenți, am început să ne strecurăm într-acolo de unde venea lătratul.

Nocika se repezi spre o grămadă de trunchiuri despicate, sub care am descoperit ursoaica sfîrtecată. Măruntaiele animalului erau scoase și mîncate. Rînjetul din timpul agoniei era și acum îngrozitor.

— Și-a făcut și rezerve de hrană, zise mîhnit pădurarul. Așteaptă să-i dispară cadavrului duhoarea, apoi se va întoarce. Da, da se va întoarce negreșit. Să dai cu ochii de el acum, nu este de loc indicat.

M-am bucurat nespus cînd ne-am îndepàrtat de la locul tragediei. Nu mai aveam nici chef de vorbă. Mi-a stăruit încă multă vreme în minte imaginea acestui animal feroce care cutreieră fără teamă taigaua în căutarea unei noi jertfe.

Cînd mai aveam doi kilometri pînă la rîu, Vasili îmi arătă locul unde braconierii își puneau droburile de sare. Tot aici, pe poteca bătătorită de sălbăticiuni, noi am distrus și trei lațuri ce fuseseră instalate pentru prinderea elanilor. Ciotul cu sarea, pădurarul nu l-a desființat. Asta, pentru că el intenționa să-i pîndească pe braconieri și să-i prindă asupra faptului.

De-aici de unde ne aflam, era cam aceeași distanță pînă la rîu, cît și de canton. Dar ca să ne strecurăm spre casă, s-a dovedit a nu fi o treabă chiar așa de ușoară. Poteci nu erau. Mergeam prin desișuri mai mult pe dibuite.

În cele din urmă, în fața noastră apăru un luminiș. Părea că taigaua se dăduse la o parte pentru a ne face loc, și am auzit un zgomot regulat de motor și un sunet prelung de sirenă.

— Iată-te ! Se miră Vasili. A trecut o șalupă. Se întîmplă foarte rar ca să treacă pe-aici, pentru că apa este de mică adîncime. De bună seamă că l-a transportat pe șeful sectorului de plutărit.

Pe rîu urca pufăind în susul apei o șalupă. Deși dispăruse după o cotitură, printre stîncile înalte din dreptul cantonului, zgomotul motorului mai era preluat de ecou și dus undeva departe prin taiga.

Acasă era zarvă mare. Cu șalupa-dragor, pe care o văzuserăm pe rîu, sosiră și cei doi cercetători. Frosea îi ajuta la căratul bagajelor de pe mal. Nadiușka zburda prin ogradă țipînd de bucurie.

Iuri Iurievici era un om de statură mijlocie, uscățiv, cam de vreo treizeci și cinci de ani. Fața îi era fină și îngustă. Părul bogat îl purta lung și era de culoare închisă. Avea ochelari cu ramă din os. Aducea gîfîind de pe mal o valiză mare. A lăsat-o jos în fața ușii, apoi se îndreptă de șale, și-a scos ochelarii de pe nas și trăgînd cu lăcomie în piept aerul ozonat, exclamă cu admirație :

— Ninocika, ia te uită cîtă frumusețe ! Privește, te rog, privește !

În cerdacul casei stătea o femeie blondă, durdulie. Era îmbrăcată cu o bluziță albastră, brodată cu flori.

— Iuri ! Trebuie să deschidem valiza, nu să te extaziezi, zise ea supărată. Cheia s-a pierdut, ce facem acum ?

În clipa aceea, ea ne văzu și pe noi.

— Hei, iată-l și pe gospodar ! Bună ziua. Ați picat la țanc. Te rugăm, Vasili, ajută-ne să deschidem valiza. Știți, am pierdut cheia și am acolo în valiză lucrurile de primă necesitate. Vai, vai ! Cu cîtă greutate am răzbit pînă aici. Mii de mulțumiri căpitanului că ne-a luat în șalupă. Totul e așa de complicat. Și pe deasupra am pierdut și cheile de la valiză.

Nina Alexeevna avea o față albă, care nu văzuse cam de multă vreme dogoarea soarelui. Avea nasul fin, ochii albaștri și o pieptănătură înaltă, modernă. Arăta cu mult mai tînără decît soțul ei.

Nina Alexeevna nu mi-a dat nici o atenție, în schimb Iuri Iurievici, de îndată ce m-am apropiat de pragul casei, se recomandă și intră repede în vorbă, spunîndu-mi toate cîte îl preocupau pe-aici.

— Că veți studia împreună cu noi complexitatea taigalei, asta este o treabă minunată. Știți, Mana este un rîu foarte interesant ! Da, da, el constituie o excepție în multe domenii ale cercetărilor. Acum însă, de cînd cu zăgăzuirea Eniseiului, rolul său a devenit și mai important.

— Iuri, dragul meu, socot că nu este momentul cel mai potrivit să te ambalezi acum în discuții, îl întrerupse nemulțumită Nina Alexeevna. Vezi bine că trebuie să ne instalăm.

— Bine, bine! Dar mai întîi dă-mi voie să ți-l prezint pe Anton Nikolaevici, tînărul nostru zoolog.

Desigur că în urma sfîșierii îmbrăcămintei de pe noi prin hățișurile taigalei, aveam înfățișarea unui sălbatic. M-am înclinat sfios în fața femeii, abia reușind să-mi acopăr cu rucsacul pe care mi-l scosesem de pe umeri, pantalonul rupt mai sus de genunchi.

Frosea căra apă pentru baie. Văzîndu-mă, lăsă gălețile jos și plesni din palme.

— Anton Nikolaevici, zise ea tărăgănat ca de obicei. Mișună căpușele în ciorchini pe dumneavoastră. Fugiți repede și descotorosiți-vă de ele. Apoi, împreună cu Vasili, intrați repejor în baie!

Am cules de pe mine cam vreo douăzeci de căpușe. Vasili mi-a atras atenția rîzînd, că acesta este doar începutul. Cu cît timpul se va încălzi, cu atît te năpădesc mai multe. Într-un singur ceas, mai zicea el, se agață de tine în orice caz mai multe decît cele pe care le-ai cules acum.

Baia de aburi avea ieșirea în grădina de zarzavat. Pe acoperișul ei vechi și plat, crescuseră urzici înalte. Avea un singur gemuleț mat. Era fără burlane, așa că focul se făcea, iar fumul ieșea prin ușa deschisă. Pereții din bîrne erau de mult acoperiți cu un strat gros de funingine. Dacă nu erai atent și atingeai peretele, nu te mai puteai curăța multă vreme. Pe o plită mare clocotea apa în cazan. Lîngă unul din pereți, era o copaie cu apă rece.

Acum baia era pregătită, fumul ieșise. Cuptorul din piatră supraîncălzit, emana o dogoare de nesuportat. Vasili aruncă peste cuptorul încins o găleată cu apă rece. Pietrele înroșite începură să sfîrîie, emanînd un abur binefăcător.

Se împrăștie un miros de piatră încinsă, de fum și un iz puternic de măturică opărită, confecționată din crenguțe de mesteacăn.

— Tare-i bună baia siberiană, glăsui Vasili, lovindu-se cu multă plăcere peste șoldurile goale cu măturica de mesteacăn. Da, da, e foarte bună!

Neobișnuit cu astfel de baie, îmi venea foarte greu să respir. Ca să nu mă sufoc, mă tupilai pe podea. Aici era ceva mai răcoare. În schimb, Vasili urcîndu-se pînă pe treapta de sub tavan, făcea haz pe socoteala mea.

Însă după un drum așa de lung și obositor pe care îl parcursesem astăzi, baia mi s-a părut dintre cele mai minunate.

CAPITOLUL III

IURI IURIEVICI se scula foarte devreme și imediat dădea fuga să se scalde în rîu. După asta se așeza în barcă și pleca să-și controleze aparatura științifică, cu care făcea sondări în domeniul pisciculturii. Lua probe de apă, măsura în diferite locuri temperatura apei, efectua aici, pe rîu, o seamă de operații necesare cercetărilor sale.

Nina Alexeevna se scula nu mai devreme de ora nouă. Acorda foarte mult timp toaletei sale, după care se ducea pentru o jumătate de ceas la ocolul animalelor capturate, unde își nota cîte ceva într-un carnețel, după care se întorcea să-și ia dejunul pe care i-l pregătea Frosea.

Înainte însă de a dejuna, ieșea pe malul rîului, împreună cu Frosea, de unde, pe rînd, îl strigau cît le ținea gura pe Iuri Iurievici :

„De-ju-nul e ga-ta“ ! Strigau așa pînă ce le venea răspunsul, de obicei de undeva dintr-un cot al rîului : „Vin, vin, i-me-di-at“. Mai trecea însă o bună bucată de vreme pînă ce apărea Iuri Iurievici destul de jenat și se așeza la masă.

Nina Alexeevna își mustra cu asprime soțul, iar el căuta să-și motiveze întîrzierea, promițînd că va fi cît se poate de punctual, drept pentru care a doua zi se repeta.

Cînd se brodea ca eu și cu Vasili să fim acasă, Frosea, imediat după dejunul celor doi soți, ne servea prînzul. Asta pentru că dejunam foarte devreme, după care plecam de obicei în taiga. Cum și cînd prididea Frosea să ne gătească la toți, îmi era greu să-mi imaginez.

Iuri Iurievici după dejun se ducea din nou spre rîu, unde de fapt își petrecea toată ziua. Nina Alexeevna își mai arunca o dată sau de două ori privirea prin strunga animalelor, chemînd-o uneori și pe Frosea acolo. În rest, își folosea timpul făcînd plajă pe malul rîului, citind o carte la umbra unei umbreluțe colorate care îi ferea capul de arșiță.

Din taiga mă întorceam de obicei către seară. În zilele ploioase, cînd nu se putea umbla prin

pădure, rămîneam acasă. Făceam ordine prin însemnările mele și uneori îi ajutam lui Iuri Iurievici la prinsul peștelui sau la luatul probelor de bentos și de plancton.

Aceste probe, ihtiologul le extrăgea cu o scafă ce cîntărea destul de greu. Unealta trebuia să ridice de pe fundul rîului, de unde apuca cu gheara, o bucată de pămînt în care se găseau viermișori, larve și alte organisme vii. Scafa mușca cu dinții din stratul de pe fund, întocmai ca un excavator. Însă manipularea ei era foarte dificilă pentru un singur om, cu toate că Iuri Iurievici se acomodase cu treaba asta. Mi-am dat seama că această îndeletnicire necesită multă forță fizică, numai în momentul cînd am înțeles să-l ajut.

Cînd l-am întrebat de ce lucrează fără laborant, Iuri Iurievici mi-a răspuns stingherit oarecum :

— Știți, îmi este penibil să le cer așa ceva... Doar nu sînt un cuconaș ; încerc să mă descurc și singur.

Mai puțin complicată era luarea probelor de plancton, cu toate că și treaba asta mi s-a părut destul de migăloasă.

Ihtiologul folosea un fel de minciog, confecționat din material foarte subțire, prins de un cerc. Planctonul colectat îl ținea în borcane cu formol. Borcanele erau etichetate și trecute într-un registru. Pe vreme rea, Iuri Iurievici stătea acasă și făcea analize. Studia cu scrupulozitate fiecare peștișor prins. Acum ihtiologul ținea evidența numerică a peștilor care plecau

să-şi depună icrele. Dispunea de felurite unelte de pescuit : crîsnic, şulăr, vîrcolac, cîrlige, vîrşă, vintir, ţăpoaică, plasă, diferite mreje, uneori folosea şi undiţa.

Primăvara, omul de ştiinţă pescuia cel mai des cu şulărul, prins de capătul unei prăjini. Frosea şi cu mine îl ajutam uneori. În această operaţiune eram şi noi interesaţi, deoarece după toate analizele ştiinţifice, tot peştele urma drumul cazanului comun. Frosea pregătea o nemaipomenită ciorbă de peşte, sau îl prăjea cu smîntînă.

Lucrînd cu Iuri Iurievici, mă impresiona nu numai dragostea sa pentru muncă, ci şi capacitatea inepuizabilă de a povesti ceasuri în şir despre numeroasele specii de peşti. De la el am aflat că în urmă cu treizeci — patruzeci de ani, rîul Mana era mult mai bogat în peşte, dar după ce s-a renunţat la transportarea lemnului în plute, lăsînd buştenii să plutească la vale liber, în dezordine, rezervele de peşte au început să secătuiască vertiginos. Şi, deşi şi în prezent în rîul Mana se puteau număra vreo douăzeci şi două de specii, peştele a devenit mai mărunt şi s-a împuţinat.

— Acţiunea exercitată de masa enormă de buşteni ce pluteşte la vale, s-a dovedit a fi mult prea grea pentru rîu, spunea Iuri Iurievici în timp ce culegea peştele din plasă. Gîndiţi-vă numai că pe rîu se perindă aproape un milion şi jumătate de metri cubi de buşteni pe sezon ! Se distrug locurile de păscut ale peştelui, cît şi acelea în care-şi depune icrele. Fundul rîului este pur şi simplu arat de buşteni, încît peştele

este strivit. Da, dragul meu, te rog să mă crezi, este strivit ca de-o cizmă. Ştiuca şi mihalţul sînt peştii cărora le place să se ascundă prin coturile rîului, dar abia aici îi paşte moartea.

— Cele mai bune soiuri de peşte din rîurile siberiene, cum ar fi somonul şi lipanul, continua el, veneau întotdeauna să-şi depună icrele aici. Acum însă Eniseiul este zăgăzuit. Păi, ce consecinţă are asta ? aceea că în faţa barajului se găsesc acum bancuri întregi de peşte. Peştele acesta are doar o singură ieşire, aceea de a trece în cel mai apropiat afluent al Eniseiului, adică în rîul Mana. Asta înseamnă că sînt bineveniţi aici. Hrană le ajunge pentru toţi. Ca să nu mai vorbim de minunatele locuri în care îşi pot depune icrele.

Dar ajuns aici, Iuri Iurievici continua cu amărăciune, la gura de vărsare a rîului Mana, de îndată ce se scurg sloiurile de gheaţă, aceasta este imediat zăgăzuită cu un stăvilar plutitor pentru a opri buştenii veniţi din susul apei. Peştele pătrunde cu mare greutate prin aceste îngrădiri. Ori, tocmai în timpul acesta, ştiuca, lastriţa, lipanul, cît şi alte specii de peşte încearcă să răzbată spre rîul Mana pentru a-şi depune icrele. Dar cum să treacă cînd drumul le este închis ? Iată deci, cum peştele destinat pescuitului, este nevoit să-şi depună icrele de-a lungul ţărmului fluviului Enisei, care sînt devorate de fel de fel de peşti răpitori.

— Şi totuşi o anumită parte din acest peşte, deşi într-o cantitate redusă, reuşeşte să se strecoare în rîul Mana, continua ihtiologul. Şi în sinea mea presimţeam că o să înceapă să vor-

bească acum despre ceva foarte trist, întrucît vocea lui căpătase inflexiuni pline de mîhnire, fața îi devenise abătută, iar ochii obosiți. Dar ce soartă îi așteaptă aici pe musafirii noștri? Locurile cele mai potrivite în care peștii mari își depun icrele sînt barele, între coturile rîului. În perioada plutăritului, icrele sînt împrăștiate sau strivite fără milă de această masă lemnoasă. Apoi furia apelor le ia și le duce la vale. Dar ce? parcă numai icrele au de suferit? exclama el și mai abătut. Din cauza acestui „plutărit", se sfarmă malul stîncos izbit de bușteni. Pietrele cad și se așază pe fundul rîului, transformîndu-l într-o șosea bine bătătorită.

Iuri Iurievici își răvășea nervos părul bogat și negru, își pleca capul, și deși aceste necazuri îi erau demult cunoscute, părea că abia acum a apreciat cu adevărat gravele urmări, generate din cauza acestui plutărit.

Despre rîul Mana, pe a cărui mal de fapt și locuiam, am aflat de la Iuri Iurievici multe lucruri noi. Acest rîu căpătă în ochii mei o deosebită importanță. Părea că este un organism viu. An de an, în fiecare primăvară, se trezea la viață. Își aduna și își repezea năvalnic apele. Înfăptuia enorme și necesare servicii omului. Ducea în spinare pe o distanță de cinci sute de kilometri nenumăratele stive de bușteni. Înmulțea și hrănea în apele sale multiple soiuri de pește. Către toamnă, apele rîului se împuținau, ca și cum l-ar fi năpădit neputința. În cele din urmă, iarna, se acoperea cu un strat gros de gheață. Și tot așa, aceste fenomene se repetau din an în an.

Mana, este un rîu foarte bătrîn. A luat ființă cu mult înaintea fluviului Enisei. În vremuri îndepărtate, el curgea liniștit și drept în albia sa. Din cauza deselor erupții vulcanice care au zguduit și deformat pămîntul s-a ajuns ca în drumul acestui rîu să apară înaltele Saiane răsăritene. Rîul a fost nevoit să-și caute și să-și sape noile-i vaduri. Și astăzi, el, rîul, șerpuiește neobosit încă din negura vremurilor printre acești vulcani stinși și răciți, învîrtejindu-se în meandrele pe care și le-a croit printre stîncile colțuroase, ca să ajungă la fratele său mai tînăr, dar crescut mai voinic și mai puternic — Eniseiul. În felul acesta, rîul Mana rătăcește multă vreme printre coloșii stîncoși, presărați pe o întindere de necuprins ale defileului din taiga.

— Eniseiul nu este așa, spunea Iuri Iurievici. Eniseiul are un drum mai drept, mai neted. E tînăr și puternic, nu se teme de obstacole. El face parte din categoria marilor fluvii. Ascultați numai ce spun legendele despre el!

Și Iuri Iurievici declama grav:

Iar în fluviile ce curg drepte și netede,
Alunecînd line în toată măreția lor,
Pot să se adape numai zeii și mamuții,
Privindu-se de la egal la egal...

Al asculta pe Iuri Iurievici cu plăcere, era și faptul că el, ca un adevărat actor, trecea cu ușurință de la un subiect la altul cu multă trăire și veridicitate. Toate aceste vorbe ale sale căpătau o formă firească și o nuanță de profundă sinceritate.

Frosea îl asculta cu atenţie, aşa cum de fapt ascultă copiii. Şi dacă uneori treaba asta se întîmpla să se producă în bucătărie, apoi cu siguranţă că îi ardea peştele în tigaie sau îi dădea laptele în foc.

Asupra lui Vasili, discursurile omului de ştiinţă nu prea aveau efect. La aceste peroraţii entuziaste ale lui Iuri Iurievici, el răspundea cu zîmbete discrete, vădit zeflemitoare.

Absolut indiferentă la aceste strălucite discursuri ale lui Iuri Iurievici, era şi Nina Alexeevna.

— Mă interesează peştele, spunea ea rîzînd, numai în momentul cînd acesta devine un articol bun de mîncat. Ba şi mai mult : m-am convins că gustul peştelui depinde în mare măsură de strădaniile Frosei. Apropo, dragul meu Iuri Iurievici, mi se pare că l-ai zăpăcit cu totul pe Anton Nikolaevici. Nu-l vezi că de la o vreme umblă de parcă ar fi plouat.

Eram foarte mirat, cum de observase starea mea de spirit ! Într-adevăr, devenisem un fel de împrăştiat, însă cu siguranţă nu din cauza discursurilor lui Iuri Iurievici, ci datorită gîndurilor ce mă frămîntau continuu în legătură cu Frosea.

Am observat că Frosei îi plăcea să găsească prilejul de-a rămîne numai cu mine : deşi, faţă de Vasili mă cam ocolea. Nu ne declarasem încă sentimentele, dar şi fără asta se observa clar că pe zi ce trece, ele se intensificau şi se sudau între noi.

Deşi aceste sentimente îmi înfrumuseţau oarecum viaţa, ele mă nelinişteau în aceeaşi măsură. Îmi venea foarte greu, îmi era jenă să-l privesc în ochi pe Vasili. Căutam să stau cît mai mult prin pădure. Iar cînd veneam seara acasă, eram extrem de obosit, căutînd cît mai repede să mă întind în pat şi să nu mă mai trezesc pînă dimineaţa.

Nu era mai puţin adevărat, că simţeam nevoia s-o văd pe Frosea, să-i văd zîmbetul sfios şi dulce, gesturile ei fine, privirea-i caldă. Dar mai cu seamă să mă aşez la masă în bucătărie şi să gust din bucatele pregătite de dînsa. În asemenea momente, îmi dispărea orice soi de oboseală şi autoeschivare faţă de aceste stări de nelinişte. Eram gata să fac orice, numai s-o pot vedea pe Frosea şi să schimb cu dînsa măcar cîteva vorbe.

Uneori, aşa, către amurg, Frosea şi cu Vasili obişnuiau să se ducă cu barca să pună vîrşele pentru prinsul peştelui. Atît vîrşele cît şi leasa, le executam noi dintr-un fel de sîrmă de aluminiu. Orificiile leasei erau unse pe dinăuntru cu aluat sau puneam acolo resturi de pîine. Pentru ademenirea peştelui mare, fixam această unealtă numai cînd se întuneca binişor. Altfel, peştele mărunt intra şi ne mînca toată nada.

Vasili se aşeza întotdeauna fără nici o poftă în barcă. Iar cînd era vorba să mai meargă şi pe întuneric, pur şi simplu se eschiva cu totul.

În cazul cînd renunţa definitiv, Frosea exclama jalnic :

— Păi, cine o să mă ajute ? Singură mă pot răsturna : şi mă pot chiar şi îneca. Afară de asta, am nevoie de cineva care să vîslească şi să instaleze vîrşa.

Şi de fapt, amîndoi, abia aşteptam ca Vasili să zică :

— Roagă-l pe Anton Nikolaevici, poate că are poftă de pescuit.

În astfel de situaţii, nu aşteptam niciodată să fiu prea mult rugat. Mă ridicam imediat şi împreună cu Frosea, bucuroasă peste măsură, o porneam spre barcă.

Nadiuşka, de obicei dormea la ora asta. Aşa că numai noi amîndoi alunecam încet pe undele liniştite ale rîului.

Acestea erau cele mai minunate clipe ale noastre. Eu trăgeam la rame. Mă străduiam să vîslesc cît mai uşor. Frosea era instalată la cîrmă. Şi, deşi era întuneric, ea mă privea tot timpul.

Despre cîte lucruri nu ne-a fost dat să vorbim ! Ea asculta atentă istorisirile mele despre pădure, despre plimbările prin taiga, despre întîlnirile cu fel de fel de jivine. Eu îi ascultam cu plăcere relatările despre măruntele treburi gospodăreşti, despre felul cum s-a adaptat moscul în crescătorie, şi unele întîmplări din viaţa ei.

Uneori, Frosea, rîzînd, o imita pe Nina Alexeevna, cum aceasta îşi dojenea soţul pentru felul său distrat. Dar în acelaşi timp, Frosea îl compătimea, spunînd că pe Iuri Iurievici nu te poţi supăra niciodată, deoarece deşi pare copilăros, este un om serios şi foarte cumsecade.

— Iuri Iurievici trebuie să fie foarte fericit, remarcă ea după o scurtă tăcere.

— De ce ? mă mirai eu.

— Ei ! Iubeşte cu pasiune.

— O iubeşte pe Nina Alexeevna ?

— Aşi ! O iubeşte şi pe dînsa, dar nu chiar aşa. În primul rînd îşi iubeşte cu pasiune munca.

— Îmi amintesc, cum dumneavoastră spuneaţi odată, că atunci cînd oamenii se iubesc sînt foarte fericiţi. Văd însă că mai există şi altă fericire. Spre exemplu, atunci cînd îţi iubeşti profesia. Nu-i aşa ?

— Da, da ! Iuri Iurievici se bucură de mult noroc şi de multă fericire. Eu însă mai puţin. Dacă pe mine nu mă menajează şi nu mă iubeşte nimeni, cum aş putea fi fericită ? Dar dumneavoastră ?

— Eu aş fi dorit tare mult să-mi pot iubi şi nevasta şi profesia. Iar acea femeie care îmi va deveni soţie să mă iubească şi ea din toată inima...

— Ohoo ! Cît de lacom sînteţi, rîse ea, îmbujorîndu-se la faţă. Vreţi totul dintr-o dată. Prea norocos o să fiţi...

Şi după o scurtă tăcere, tot zîmbind, întrebă sfioasă :

— Dacă o să vă rog să-mi dezvăluiţi o mică intimitate, n-o să mă refuzaţi ?

— Vai de mine, Frosea, vă spun orice.

— Aţi iubit pe cineva ? Spuneţi-mi sincer.

— Dacă ar trebui să mă analizez serios, n-am iubit pe nimeni. În adolescenţă doar, dădeam tîrcoale unei fetişcane. Fata s-a măritat mai tîrziu, cu altul ce-i drept, nu-i făcusem propuneri de căsătorie. Probabil că nu reuşisem să mă îndrăgostesc de ea aşa cum scrie la carte. În prezent nu am pe nimeni.

— Dumneavoastră ar trebui să vă îndrăgostiţi de o femeie care să vă preţuiască mai mult decît însăşi viaţa, zise ea îngîndurată.

— Voi avea oare norocul s-o găsesc ?

— Dacă veţi şti să iubiţi cu pasiune, desigur c-o s-o găsiţi.

Seara aceasta mi-a rămas în minte. Era întuneric. Ceaţa încă nu se lăsase, dar în aer deja se simţea umezeala. Pe rîu se auzeau răsunînd diferite zgomote.

În tufărişurile mai apropiate de mal, păsările mărunte erau preocupate cu instalarea pentru somn, ele ciripeau uşor şi în diferite glasuri. Undeva, de la cea mai apropiată viroagă, se auzea fluieratul subţire al unei găinuşi de munte. Apoi acest fluierat se îndepărtă. Prin taiga se auzea corul mierlelor. Ele repetau cu insistenţă aceeaşi melodie :

— Fi-lip, fi-lip, să vii, să vii, la ceai, la ceai....

Nici pînă în ziua de azi n-am putut afla de ce profesorul nostru de la institut, imita anume pentru noi studenţii această frază cu cîntecul de seară al mierlelor.

La un ţipăt tăios al unui pescăruş, mierlele tăcură speriate pentru o clipă. Din apă ţîşni în sus, ca o săgeată, un peşte argintiu. Era un peşte mai mic, care probabil se văzuse încolţit de vreo ştiucă.

Pe lîngă barca noastră treceau buştenii plescăind uşor. Către seară aceştia erau întotdeauna mai rari. Din cînd în cînd, buştenii se ciocneau între ei, sau se furişau pînă în coasta bărcii noastre, zgîrîind-o supăraţi. În astfel de

momente, plescăiau mai tare de parcă ar fi fost vii. Eram nevoiţi să fim mereu cu ochii-n patru. Altfel, buştenii puteau să ne spargă barca.

Cu toate aceste zgomote iscate, pe rîu domnea totuşi o linişte calmă şi binefăcătoare. Cu această linişte se armonizau surprinzător de plăcut plescăitul peştelui ce se juca pe oglinda rîului, foşnetul buştenilor plutitori, chemările mierlelor de prin tufărişurile de pe mal, şi multe altele. Toate acestea se împleteau într-o imensă simfonie a nopţii, născută pe acest rîu din inima taigalei.

Undeva, către malul stîncos, nu departe de golful spre care noi ne îndreptam, se auzi o troznitură puternică. M-am oprit din vîslit, ridicînd lopeţile în furcheţi şi-mi ascuţii auzul. De pe vîsle picura apa în sunete cristaline.

— S-o fi prăbuşit vreun copac, îşi dădu cu părerea Frosea. S-au poate vreun urs aruncă crengile uscate din cale-i.

Ea oftă adînc şi, cu părere de rău în glas, adăugă :

— Trebuie să ne grăbim, Anton Nikolaevici, trebuie. Pînă ce o să instalăm uneltele de pescuit, o să mai treacă ceva din timp şi cine ştie ce o să-şi închipuie Vasili...

Voind să instaleze vîrşa în golf, Frosea o scăpă în apă înainte de vreme. Eu îi ajutai s-o scoată şi s-o fixăm în alt loc. Barca se clătină şi eu eram cît pe-aci să cad în apă. Pentru a-mi menţine echilibrul, am prins-o, fără să vreau, pe Frosea de mijloc. Ea se strînse pentru cîteva clipe la pieptul meu. Mă tulburasem aşa de

tare, încît nu știu cum am putut rezista ispitei de a nu o îmbrățișa și de a nu o mîngîia așa cum se cuvine.

M-a trezit din această toropeală rîsul zgomotos al Frosei :

— Cît pe-aci era să facem o baie. Ce i-am fi spus lui Vasili ?

Din nou Vasili ! De ce-l tot pomenește la nesfîrșit ? În momentul de față nici nu voiam să mă gîndesc la Vasili.

Sosise și timpul cînd trebuia să ne întoarcem la canton.

Vîsleam în tăcere. Cîte n-aș fi dorit să-i spun ! Nu găseam însă cuvintele cele mai potrivite. Sau poate nu îndrăzneam. Nu știu...

Tăcea și Frosea.

Împrejurarea aceasta care ne mijlocise apropierea fizică, părea că ne speriase pe amîndoi. La întoarcere, din cauza întunericului, nu-i mai vedeam fața, însă nu știu de ce, mi s-a părut că Frosea era tare tulburată. Chiar și respirația îi devenise întretăiată.

Ce s-ar întîmpla oare dacă aș trece pe lîngă canton fără să opresc și s-o duc pe Frosea mai departe...

Of, Antoane, Antoane ! Parcă ți-ai pierdut mințile ! Mi-am încordat mușchii și începui să vîslesc cu putere. Barca aluneca iute și, zgîriind zgomotos prundișul, se izbi cu botul în mal.

Pe un pietroi de lîngă mal se profila în întuneric o figură confuză de om.

— De ce ați întîrziat atîta ? Se auzi vocea nemulțumită a lui Vasili. Eram îngrijorat...

Pe la mijlocul lunii lui mai, cedrii își deschiseră mugurii. Arborii foioși fură năpădiți de frunze tinere și gingașe. Mestecenii se împodobiră și ei cu frunze zimțate de-un verde deschis. Toată pădurea strălucea maiestos la soare, îmbrăcată în podoaba ei delicată.

Soseau pe rînd stoluri de păsări migratoare. Prin desișuri se auzea cîntînd cucul. Turturelele își dădură și ele drumul glasului. Pe deasupra rîului răsuna fluieratul complicat al pitulicei, sosită și ea din țările îndepărtate : Ti-tiu-iti-vitiu.

Era atîta prospețime în acest cîntec sonor, redat așa de perfect, încît nu-ți venea să crezi, cînd aceeași pasăre, abandonîndu-și ciripitul ei încîntător, începu să piue plictisitor : Piu-piu-piu... Se pare că descoperise ceva în dezordine prin pădure, și acum bombănea morocănoasă, uitînd cu totul de fermecătorul ei ciripit de mai înainte.

A sosit și sturzul auriu, Pallasa, a cărui proveniență a rămas aproape necunoscută pînă în prezent.

Mă uitam cu multă curiozitate la acest sturz, căruia îi luceau penele în reflexe aurii, stropite cu pete negre în formă de semilună, și mă gîndeam că n-ar fi rău să i se studieze felul de viață. În momentul de față această pasăre mi se părea așa, ca o pasăre măiastră venită din legendă. Sturzul auriu avea un fluierat puternic însă puțin trist, asemănător cu cel al omului. Pasărea era foarte precaută. Odată am încercat să mă apropii cît mai mult de ea, dar,

speriată, a dat alarma, dispărînd de parcă s-ar fi volatilizat în aer.

Erau în natură atîtea noutăţi cu care mă întîlneam, încît nu mai pridideam să le trec pe toate în jurnalul meu de zi.

Primăvara se făcea simţită şi în inima taigalei. Zăpezile se topiseră de peste tot. Într-una din zile, aşa cam către seară, întorcîndu-mă acasă, lîngă un pîrîiaş, am speriat întîmplător un mosc, care tocmai se ospăta copios dintr-o tufă de coacăză neagră ce înflorise de curînd.

Cînd mă apropiam de canton, soarele apunea în toată măreţia sa. Pe deasupra marginii de pădure treceau într-un şir rar sitarii. Chemările lor răguşite se transformau în fluierături sacadate. Pe fundalul portocaliu al asfinţitului se profila clar zborul leneş al păsării cu pliscul lung. Abia dispărea unul în zarea amurgului, că după el trecea altul, apoi al treilea...

Cînd am ajuns în dreptul crescătoriei, am fost strigat de către Nina Alexeevna. Întotdeauna, spre seară, cînd moscul ieşea din ascunzătoare să se hrănească, ea se apropia de ţarc şi îşi continua munca de cercetare asupra lor.

Văzînd-o pe Nina Alexeevna cum stă întinsă zile întregi şi se perpeleşte la soare, am făcut o asociaţie de idei, în sensul că munca aceasta i se potriveşte de minune. Pasivitatea moscului, care stă toată ziua culcat, rumegîndu-şi hrana, fără să schimbe locul decît foarte rar, cu siguranţă că îi convine stăpînei acestei crescătorii, care la rîndul ei stă toată ziua pe plajă. Este foarte adevărat că problema cea mai arzătoare a Ninei Alexeevna este aceea de a obţine de la aceste animale secreţia parfumată. Dar pentru aşa ceva încă nu sosise timpul. Ea studia deocamdată posibilitatea de ţinere a acestor sălbăticiuni în captivitate.

— Anton Nikolaevici, am mare nevoie de dumneavoastră, zise Nina Alexeevna, aproape pe şoptite, ca să nu-şi sperie odraslele. Sînteţi tare obosit ?

— Puţin

— Anton Nikolaevici, dragul meu ! Ajutaţi-mă ! Ştiţi, vreau să observ cum se comportă aceste creaturi în timpul nopţii. Singură însă mi-e frică să stau prin preajma lor. Iuri e puţin răcit şi n-aş vrea să-l mai deranjez. N-aţi vrea să staţi cu mine puţin ?

Fîstîcit, am dat din umeri.

— Păi, dacă trebuie neapărat...

— Desigur că e necesar, se bucură Nina Alexeevna. Nu ştiu încă precis cu ce se ocupă aceste animale în timpul nopţii. Vă mulţumesc foarte mult !

— Dar mai întîi trebuie să mă descotorosesc de căpuşe şi să şi cinez.

— Desigur, desigur ! O să vă aştept.

La intrarea în crescătorie era amenajat un fel de foişor ce semăna mai mult cu o gheretă în care se vînd cereale. Pe bîrnele care încheiau acoperişul, era aşternut un acoperiş din scoarţă de copac. Pe-aici, pe o scăriţă în spirală se furişa Nina Alexeevna ca să-şi poată supraveghea mai uşor animalele. Tot aici ea îşi aşternuse pe podele un strat gros de fîn, aşa că îi era destul de comod să lucreze în asemenea ambianţă.

— Pe-aici Anton Nikolaevici, pe-aici dragul meu, șopti ea, după ce mă întorsei de la cină. Creaturile mele au început să se miște chiar în momentul acesta. Așezați-vă mai aproape de mine. Uitați-vă, cel care trece acum este Colț Alb. El își începe întotdeauna mai devreme activitatea decît ceilalți. Colo, vedeți, Galia își schimbă culcușul. Uitați-vă cum scurmă sub ea pămîntul cu copita, împrăștiind resturile de nutreț. Probabil să-i fie culcușul mai afînat. Dincolo, Aksîr și-a scos și el capul din ascunzătoare. Studiază dacă nu cumva e vreun pericol prin apropiere. Curînd se va scula și el.

Nu puteam înțelege, cum de îi putea distinge pe toți prin întuneric ? Și cînd oare avusese ea timpul necesar să-i cunoască și după felul cum sînt „botezați“, cînd șade toată ziulica și se prăjește la soare ? Mie mi se părea că sînt toți la fel : afară doar de masculi, ai căror colți albi li se vedeau ieșiți de pe partea maxilarului superior.

Masculul, pe care Nina Alexeevna îl numise Colț Alb, se furișă prin ocol, cătînd speriat în lături. Ajungînd lîngă ieslea în care erau așezați snopii de fîn, el își ridică capul ascuțit, ascultă încordat cîteva minute, după care s-a apucat să înfulece cu lăcomie. Ospățul era adesea întrerupt de mișcări bruște și agitate, cu ciuliri de urechi și căutări din priviri.

— S-a apucat să înfulece resturile de pîine și fire uscate de sorbestră. Cu ele începe de fiecare dată.

— Cum de e posibil a se ghici pe întuneric ce anume mănîncă ? mă mirai eu.

— Hrana li se pune într-o ordine bine stabilită. Ieslea are mai multe despărțituri. Iată că s-a sculat și Aksîr.

Aksîr, sculîndu-se, s-a întins, arcuindu-și spinarea. Ieșind din ascunzătoare, rămase o clipă ca de piatră. Se uită în jur, ascultînd multă vreme. În cele din urmă, foarte atent, a pornit-o de-a lungul ocolului.

După ce animalele se retrăseseră într-un colț al crescătoriei, i-am relatat Ninei Alexeevna întîmplarea cu moscul pe care-l văzusem ospătîndu-se dintr-o tufă de coacăze.

— Foarte bine ! Tocmai vroiam să vă rog ca să observați comportarea acestor animale în deplina lor libertate. Îmi sînt foarte necesare aceste date.

— Ar fi mai indicat pentru dumneavoastră, dacă v-ați hotărî să faceți o plimbare prin taiga. Ați avea prilejul să descoperiți lucruri foarte interesante și utile în ceea ce vă privește.

— Ferească domnul ! N-aș vrea să contractez o encefalită. Aici, la orice pas întîlnești căpușe.

— Noi am fost vaccinați cu toții. Sper că și dumneavoastră.

— Da, ni s-a făcut și nouă, însă personal nu prea cred în asta. N-aș vrea, ca din cauza acestor animale pe care le studiez, să paralizez sau poate chiar să și mor. După anumite statistici, pînă la 30% din cazurile de encefalită sînt mortale.

— Păi, atunci nici aici la dumneavoastră, în acest observator, nu putem avea vreo garanție.

Nina Alexeevna se uită îngrijorată spre partea în care stăteam.

— Poate numai în cazul cînd ar trece de la dumneavoastră la mine, zise ea cu ezitare.

Mă cuprinsese furia. Şi cu toate că era o treabă caraghioasă şi nepoliticoasă, m-am sculat, i-am spus noapte bună şi începui să cobor scara observatorului.

— S-a supărat ! se auziră vorbe în urma mea. Păi eu am glumit doar.

Un mosc ce se aflã în apropierea observatorului, ţîşni speriat într-o parte. În ocol se ridică un nouraş de praf.

Imediat după mine a coborît şi Nina Alexeevna. Care va să zică se temea într-adevăr să rămînă singură acolo.

A doua zi n-am plecat în taiga. Era necesară repararea încălţămintei şi să-mi fac puţină ordine prin notiţele mele. Rămînerea mea acasă, s-a dovedit a fi inspirată, deoarece către prînz, traversînd rîul cu barca, sosi la noi Egor Zabatîh, tatăl Frosei, pe care de fapt voiam să-l cunosc mai de mult.

Era un om voinic, lat în umeri. Un bătrînel bine legat, cu un profil asiatic, cu ochii oblici care-i luceau de sub pleoapele puţin umflate. Părul îi era uşor încărunţit şi tuns de jur împrejur. Avea buzele cărnoase şi barba rasă. Se ţinea încă foarte bine. Era greu de crezut că acest bătrînel păşise în cel de-al şaptezeci şi şaselea an.

Intrînd în casă, el salută gălăgios. Văzînd-o pe Nadiuşka, a scos din buzunar un şirag de mărgele, apoi se lăsă greoi pe un scaun, cerîndu-i Frosei să-i dea de băut o cană cu cvas.

După ce a dat-o pe gît şi îşi şterse gura cu dosul palmei, începu să povestească cu însufleţire, cum zilele trecute îl cinstise cu hidromel pe vecinul său, pădurarul Zaiţev. Rîdea cu atîta poftă, încît ochii i se ascunseseră după pometii obrajilor.

— I-am oferit lui Fedka o cană mare. După ce a dat-o pe gît, se îmbătă cuc. Păi, să ştiţi că băutura mea este preparată din măline. A fermentat destul şi e foarte tare. Tare de scapără ! „Mai vrei ?“ l-am întrebat. Vezi, ai grijă, n-ai să mai nimereşti drumul spre casă“. Locuieşte cum s-ar zice peste drum, adică de partea cealaltă a rîului, aşa că n-ar avea prea mult de vîslit. După ce a băut şi a doua cană, s-a prăbuşit la pămînt. Tii, ce mai băutură tare ! Puterea ursului, nu alta ! Nici nu poate fi în alt fel, deoarece mălinele au fermentat la un loc cu miere de albine. După ce se trezi mahmur, Fedka mi-a cerut să-i mai dau o cană ca să se dreagă. I-am dat-o, dar s-a îmbătat din nou ! Ce-i de făcut, frăţioare ? Feodor al meu era beat turtă.Iar afară s-a înnoptat de-a binelea. Cînd colo, ce să vezi ? A venit Aniska, nevastă-sa, după el. Au trecut-o picherii cu barca lor peste rîu. Şi să vezi măi frate, cum a sărit cu gură mare la mine, că de ce i-am îmbătat bărbatul ? I-am răspuns : Păi ce, l-am forţat eu să bea ? Era aşa de beat, încît nici Aniska n-a putut să-l ducă acasă. Dimineaţă aceeaşi poveste, adică a luat-o de la capăt. Abia după trei zile şi-a revenit Fedka. Mă plictisisem de el şi nu i-am mai dat de băut. Pînă cînd şi Anka, nevastă-mea, începuse să mă certe că, chipurile, îmi

bat joc de el. Eu însă eram foarte mirat de puterea băuturii mele. Îl trîntește pe om la pămînt cît ai clipi. I-am adus și ginerelui meu puțină băuturică din asta. Să se delecteze și el. După ce o dau pe gît, bărbații văd viața mai în roz. Vă rog să nu mă refuzați, gustați-o și dumneavoastră.

Și el scoase din traistă clondirașul și ne turnă mie și lui Iuri Iurievici cîte un pahar.

Cînd l-am dat pe gît, mi se opri respirația.

— Hai și tu, fata mea, ia măcar un păhărel mic.

Frosea bău un păhărel, apoi trecu palma peste frunte.

— Vai, cît e de tare! Cred, taică, că ai băgat prea mult spirt. Mi-a ars gura.

— Spirt? La ce bun să cheltuiesc spirtul? Băutura mea și fără spirt îl trîntește pe om la pămînt. Ei, cum vi s-a părut hidromelul meu? Arde? Este tare? E bun? Este! Asta-i, fir-ar să fie!

Și rîse cu bunătate.

— Pentru mine însă această băutură e floare la ureche. Sînt obișnuit cu dînsa de mic, continuă cu vervă bătrînul. Vedeți, eu sînt vechi plutaș, am lucrat vreme îndelungată pe rîu și am condus plute de bușteni la vale. Pe vremea aceea, plutașii beau zdravăn. Se întîmplau multe năzdrăvănii. Îmi amintesc cum între noi plutașii, se făceau rămășaguri. Adică cine putea să bea un clondir plin cu băutură din asta drăcească și apoi să plutească toată ziua pe-un singur buștean pe apa rîului? Am fost și eu în situații din acestea. Și să știți că hidromelul

era și mai tare decît acesta pe care l-ați gustat astăzi. Am dat pe gît și eu un clondir întreg. Capul a început să mi se învîrtejească, pe ochi mi se așezase o ceață groasă. Cu toate astea, am încălțat cizmele, am pus mîna pe cange, am prins bușteanul cu tălpile, și în felul acesta am început să plutesc. Trunchiul de sub mine se legăna așa de periculos, încît dacă nu erai atent, puteai să te dai la fund. Și uite-așa am reușit să plutesc. Fir-ar să fie! pînă prin dreptul așezării Ust-Mana. Datorită acestei isprăvi, băieții au chefuit două zile și două nopți fără întrerupere. Asta pentru că n-am făcut de rîs breasla de plutași. Trebuie să vă mai spun că Mana nu m-a înșelat niciodată. Chiar și acum, deși nu mai sînt plutaș, nu mă pot despărți de ea. Cum navigam pe vremuri? Bărci cu motor nu existau pe-atunci. Ele au apărut pe rîu de vreo zece ani. Înainte de asta cînd navigam împotriva curentului, ne foloseam numai de prăjini. Acum? Păi astăzi, fîrtate! Să stai și să te tot minunezi! Pornești motorul și barca te poartă lin și iute unde dorești. Aici, prin părțile acestea ale taigalei, și mai cu seamă în zonele din preajma rîului Mana, numai pe apă se poate călători. Drumul principal este oglinda apei.

— Tata este foarte curajos cînd e pe rîu, zise Frosea zîmbind. Chiar și atunci cînd instalează vîrșele, el se bagă unde-i apa mai adîncă și curenții mai mari.

— Păi cum aș putea să procedez în altfel? Doar se știe că peștii mari trag mai spre adîncimi. Numai că acum Mana noastră e săracă în

pește. Foarte săracă. Ce de pește era pe vremuri! Astăzi abia că se poate strecura prin îngrăditură cîte un lipănaș, dar și acela e pipernicit și miroase tare a motorină. Acolo, în apele Eniseiului, pe lîngă baraj, peștele se îmbibă cu mirosul a tot soiul de carburanți. Cît timp pe Mana nu se înființase încă plutăritul acesta liber, apa rîului era curată ca lacrima. Pescarii, din primăvară și pînă toamna tîrziu, vînau peștele cu plasa. Lipanul se prindea foarte bine atît cu plasa cît și la nadă. Da, da, era foarte mult pește pe vremuri!

— Dar mihalț exista mult pe-atunci în rîul Mana? se învioră Iuri Iurievici, după ce îl ascultă cu atenție pe bătrîn.

„Vai, cum mi-a luat-o înainte ihtiologul, gîndii eu înciudat. Acum n-o să-l mai poți abate în nici un caz de la acest subiect".

— Da, mihalț era de obicei foarte mult. Venea din Enisei pentru a-și depune icrele aici. Pe-atunci îl pescuiam de sub gheață prin copci. Se înghesuia cu nemiluita în vîrșă. Drept să vă spun, soiul acesta de pește e mai potolit, mai blînd. Cîtă vreme trec buștenii la vale în dezordine — și asta se întîmplă pînă toamna tîrziu — acest pește este de-a dreptul strivit. În timpul iernii, acesta intră în brațele laterale, înghesuindu-se pînă în malurile abrupte, pentru a-și depune icrele. Aici, în partea de jos a rîului Mana, mihalțul aproape că a dispărut. În schimb în partea de sus, și tot prin brațele laterale, îl mai poți întîlni, chiar în cantități mai mari.

— Și lipanul se bagă în brațele laterale? îl iscodi mai departe Iuri Iurievici. De ce nu-și depune mai devreme icrele în rîu?

— Vedeți, de cînd a fost curățat fundul rîului de felurite trunchiuri, cioturi și rădăcini prăvălite și scufundate de-a lungul vremurilor, lipanul a devenit și el locatarul brațurilor laterale. Înainte vreme, peștele acesta se apropia și se zbenguia pînă aproape de linia pe care coborau plutele. Erau aici și alte soiuri de pește. Acum însă rîul se încălzește repede, iar peștele neputînd suporta, se retrage mai către izvoare. Ascultați numai, ce mi s-a întîmplat odată. Pescuiam într-o noapte cu undița la somon, în apropiere de lanțul stîncos Izîxk. Cînd, deodată, ce-mi văzură ochii! O mulțime de pești de soiuri felurite, stăteau în rînduri compacte ca soldații. Toți aveau capetele îndreptate către mal. Ce minunăție o mai fi și asta, mi-am zis! Și dădui fuga după năvod. Împreună cu Anka, am încercuit peștele cu năvodul. Și așa, vreme cam de un ceas înainte de răsăritul soarelui, am prins șaizeci și șase de bucăți. Pe legea mea! Dar ce pește! Fiecare nu avea mai puțin de trei-patru kile. Da, da, așa a fost. Vă rog să mă credeți. În felul acesta, noi am pescuit cîteva zile. Apoi am vîndut la oraș acest pește cu cîte zece ruble, bani vechi, kilul. Ne-am făcut cu ceva parale, fir-ar să fie! Ne-am mai cîrpit necazurile. Numai că bestiile de pichetași au mirosit sursa și au otrăvit locul cu amoniac, sufocînd tot peștele. De atunci nu se mai găsește în locul acela nici urmă de pește. Pichetașii ăștia sînt fiare

înnăscute! Cei mai mari dușmani ai naturii. Nu așa demult, tot ei au împușcat și o lebădă. Aflînd despre isprava lor, îi întreb: „La ce bun ați distrus o pasăre așa de frumoasă și rară?" Dar Stiopka, brigadierul lor, îmi răspunse în bătaie de joc: „Am pus-o așa, proaspătă pe frigare, zău că da. N-am mai ținut seamă că e o pasăre așa de rară. Rară, nerară, noi am constatat un lucru: că pasărea avea o carne foarte gustoasă". Ei, spuneți și dumneavoastră nu sînt niște brute? Astfel de oameni ar trebui expulzați din taiga. Fir-ar ei să fie!

„Deci asta fu soarta lebedei, gîndii eu cu amărăciune. Și din nou același Stepan".

S-a întors și Vasili din taiga. El îi strînse bucuros mîna socrului său.

— Stai jos, Vaska. Gustă puțin din băuturica asta.

— Dezbracă-te, interveni Frosea, trăgînd vestonul de pe el. — Vai, ce de căpușe sînt pe tine!

— „Vampirii" ăștia îs o treabă de obișnuință, observă calm bătrînul. Geaba umblă zvonuri că ei ar semăna boală în oameni. Nu este adevărat. Cîți nu m-au mușcat și pe mine, dar nu m-am îmbolnăvit niciodată. Toate astea-s niște minciuni! Așa le numea el: „băutori de sînge". Și în această exprimare, căpușa în interpretarea mea căpăta cu totul altă înfățișare.

— Nene Egor, zise Vasili, mîine trebuie să plec pe la pichete cu munca de lămurire în problema braconajului. Așa a hotărît directorul. Ce zici? Mă duci puțin cu bărcuța ta?

— Desigur că te-oi duce, de ce să nu te duc! Însă ți-o spun de pe acum că n-ai să reușești să-i înduioșezi pe acești nemernici.

— Știu asta, însă o fac mai mult în numele ordinei și al disciplinei. Sper c-o să rămîi peste noapte la noi?

— Da, s-ar putea să rămîn. Vreau să vă văd și animalele din ocol. După spusele Frosei, ați făcut aici o adevărată crescătorie de mosc.

Frosea ne servi masa. Eu speram că o să mai am prilejul să discut cu bătrînul mai către seară.

După prînz, mă chemă Nina Alexeevna.

— Să vă fie rușine, Anton Nikolaevici! M-ați lăsat singură astă noapte în observator. Drept pedeapsă, vă rog să ne însoțiți acum pînă pe luncă. Acolo, după cît se pare, a început să înverzească iarba. Hai să vedem, poate descoperim și ceva pentru hrana animalelor noastre.

Mă gîndeam să refuz, invocînd multiplele mele preocupări de teren, dar Iuri Iurievici se apropie și mă luă de braț.

— Să mergem împreună, dragul meu, să mergem. Sînt bucuros că în sfîrșit ați rămas și dumneavoastră o dată acasă. Bun prilej de-a mai schimba o vorbă împreună. Altfel, vedeți că nu prea avem timp pentru așa ceva. Și Ninocika e mereu singură și se plictisește. Așa-i că nenea ăsta Egor e un om interesant? Știe multe, nu-i așa? E poznaș nevoie mare!

— Iuri dragul meu, însă c-o singură condiție! îl avertiză cu severitate Nina Alexeevna. Să nu care cumva să-ți treacă prin minte,

de a ne mai vorbi despre faimoșii tăi peștișori. Dacă n-ai să găsești alte subiecte de discuție, o să ne declami poezii. Să știți, Anton Nikolaevici, motivul principal pentru care m-am căsătorit cu el a fost acela că știe să recite surprinzător de frumos versuri.

— Versuri? Ale sale sau ale altora?

— E greu de precizat. Și ale sale și ale altora. În orice caz, prin alternanță. Hai, Iurocika, pregătește-te!

— Ce-i cu tine, Ninocika? Lasă-ne dragă să mai stăm de vorbă. Doar știi foarte bine că avem foarte puțin timp pentru asta.

— Ești pur și simplu un nesuferit! M-ai adus aici în această singurătate și mă sufoci cu prelegerile tale despre pești. Știți, Anton Nikolaevici, sînt orășeancă get-beget. Am absolvit facultatea, obținînd diploma de zoolog. S-a întîmplat apoi ca un zoolog să plece undeva în taiga. Mi-a ieșit în cale Iura cu peștii lui. Avea o muncă frumoasă într-un institut bine dotat. Ni se repartizase și o locuință frumoasă. Cînd colo... închipuiți-vă, lui Iura i-a venit pofta să treacă cu munca în rezervație. M-a convins și pe mine. Fusesem de acord numai pentru că direcțiunea acestei rezervații se afla în oraș. Dar după cum vedeți, nu ne-a mers prea strălucit. Pe Iura l-au expediat în taiga pe rîul Mana, iar pe mine tot aici la crescătoria acestor animale numite mosc.

— Ninocika, ce-nseamnă „expediat"? Doar știi că eu am cerut să fiu trimis aici.

— Este al doilea an de cînd venim pe timpul verii la acest canton Kandalak. Ascultați numai cum sună: Kan-da-lak! În limba rusă acest cuvînt are consonanță cu acela care denumește lanțurile cu care deportații erau legați de mîini și de picioare. Într-un cuvînt „Zăngănit de lanțuri".

— Dar oare știți ce înseamnă în limba tătară cuvîntul Kandalak? turnai eu puțin gaz pe foc. Aici pe rîul Mana, sub domnia lui Kucium Hanul trăiau tătari. Denumirea de „Kandalak" apare ceva mai tîrziu. Cuvîntul „Kan-ta-la", din care a derivat cel precedent, în limba tătară, înseamnă „poiană însîngerată", sau dacă doriți, locul pe care s-a vărsat sînge. Toate astea mi le-a explicat Inokenti.

— Ce grozăvie! exclamă Nina Alexeevna. Iată unde am nimerit! Ce caut eu aici?

— Cum ce cauți? se miră Iuri Iurievici. Vei fi prima care va extrage secreția parfumată de la animalele vii. Îți dai seama? Experiențe de genul acesta vor fi primele în lume.

— Este adevărat, numai că treaba va fi puțin complicată. Am acceptat, Anton Nikolaevici această muncă de dragul înaltelor ei scopuri. Vă închipuiți oare ce ar însemna să dai industriei de parfumerie esență naturală? Îmi plac mult parfumurile bune. Dar majoritatea parfumurilor noastre își pierd efectul de îndată ce le-ai picurat în palmă. Și asta nu din cauză că ele ar fi de proastă calitate, nu! Se știe că numai pentru parfumul „Krasnaia Moskva" se folosesc pînă la șaizeci de feluri de materii aromate! Toată pricina constă în aceea că sînt prea slabe esențele. Acum, ce-i drept, se lucrează la fixatori sintetici, dar suc-

cesele în acest domeniu sînt încă prea mici. Dacă am reuşi să extragem esenţa naturală de la mosc, şi s-o oferim în cantităţi apreciabile industriei de parfumerie, s-ar putea spune că am săvîrşit o revoluţie în acest domeniu.

— Minunat, Ninocika, minunat! Înfăptuieşte această revoluţie, se băgă vesel în vorbă, Iuri Iurievici.

— Desigur, dar parcă nu s-ar putea amenaja o crescătorie în apropiere de oraş ? Ce ? parcă e aşa de greu să procuri licheni şi fîn pentru hrana acestor animale ? În oraş e cu totul altă situaţie. Toată medicina e aproape şi îţi stă la îndemînă. S-ar putea întîmpla ca extragerea acestei preţioase esenţe să se facă sub anestezie. Deci după cum vedeţi, sînt binevenite aici orice consultaţii ale chirurgilor şi ale veterinarilor. Eu una singură ce pot face aici ? Şi asta fără a mai pune la socoteală ţînţarii, muştele şi umezeala din jur. Ştiţi că astăzi am cules o căpuşă de pe mine ? Mi se înfipsese în piele, ici în spate. Uitaţi-vă !

Şi ea îşi dete la o parte breteluţa sarafanului, descoperindu-şi umărul plinuţ, alb.

— Ninocika, ce-i cu tine ? se fîstîci Iuri Iurievici.

— Nădăjduiesc că această căpuşă n-aţi luat-o de la mine, făcui eu, rîzînd.

— Indiferent de unde s-ar fi luat, nu-mi uşurează cu nimic situaţia, se întristă Nina Alexeevna. Acum trebuie să sufăr şi să mă tot gîndesc că va trebui să mă îmbolnăvesc de encefalită.

Am ajuns pe luncă. Apele de primăvară rezultate din topirea zăpezii, au mai rămas aici doar prin anumite viroage ce pătrunseseră adînc în desişul taigalei. Prin poieniţe tremurau la adierea vîntului pîlcuri compacte de bulbuci de munte, gata, gata să-şi desfacă petalele în culori portocalii şi a roşului aprins. Printre ei, mi-a fost dat să descopăr unul proaspăt înflorit. L-am cules şi i-l oferii tovarăşei mele de drum.

— Vai, cît e de minunat! exclamă dînsa.

— Iată, vezi ! Nu sînt chiar toate rele pe-aici, se bucură Iuri Iurievici.

— Iura, vreau să declami versuri, zise Nina Alexeevna, luînd de data asta o înfăţişare meditativă.

Şi pe dreapta sînt flori,
Şi pe stînga sînt flori,
De parcă-ai fi intrat într-o livadă părăsită...

Începu tărăgănat Iuri Iurievici.

— Sînt vechi, Iura, sînt vechi ! îl întrerupse, capricioasă, dînsa. Altceva mai nou.

— Hîm... Păi ce anume ? Ia ascultă, astea o să meargă ?

Petele albe au dispărut de mult de pe hartă,
Dar pămîntul încă n-a fost descoperit peste tot.
Tu mergi prin pădure. Zorile-s de purpură ;
Pe firele de iarbă luceşte polenul auriu.

Făcînd o scurtă pauză, apoi tot aşa de rar, parcă vroind să accentueze fiecare cuvînt, rosti :

Poate că tu ai intrat într-un așa mare hățiș.
Pe unde n-a călcat niciodată picior de om.

Iuri Iurievici declama într-adevăr minunat. Dîndu-și părul spre ceafă, și luîndu-și ochelarii de pe nas. El privi insistent, undeva departe și fața lui devenise gînditoare, plină de inspirație.

Nina Alexeevna și-a dus degetul la gură și își privea foarte mișcată soțul.

— Bravo, Iurocika ! Dacă nu erau aceste versuri, de mult te-aș fi părăsit... Și să știi, că parcă ar fi aievea în cele declamate de tine, mai adăugă ea tulburată, uitîndu-se în jur. Uite, noi deja am și intrat într-un asemenea hățiș...

CAPITOLUL IV

ÎN OGRADA CANTONULUI, Frosea în fiecare zi, așa mai către seară, făcea un fel de foc din care ieșea numai fum. Punea pe foc felurite putregaiuri din pădure : și cioturi jilave, și frunze căzute în toamna trecută, și mușchi umezi. În felul acesta focul nu făcea nici un pic de flacără, ci doar fumega.

În jurul acestui „foc“ se înghesuiau pentru a scăpa de teroarea muștelor și a țînțarilor, toate vietățile din curte. Veneau aici vaca cu vițelușul, un berbece și un purcel. Ba trăgea aici lîngă fum și Zorka, iapa cea roaibă. Ea se grăbea întotdeauna să-și expună coastele la

fumul, pe care de obicei un vîntuleț îl mîna către partea rîului. În căutarea locului celui mai potrivit din jurul fumului, animalele se ciorovăiau adesea între ele. După țipătul și grohăitul jalnic, se pare că cel mai năpăstuit era purcelușul Filka. Pe el îl tot îmbrînceau din raza fumului animalele celelalte, mai puternice.

Bunicul Egor trecu pe la stupi, văzu albinele, apoi se duse și pe la crescătorie. După asta se interesă de gospodăria ginerelui său, cercetîndu-i cu atenție uneltele de pescuit. În cele din urmă o luă pe Nadiușka în brațe și se așeză cu ea pe un buștean de pe malul apei. Aici, la rîndul său, își înjghebă un foculeț care să-i scoată fum, numindu-l „fumător de pipă“. Apoi îmbrățișîndu-și cu duioșie nepoțica, se lăsă furat de oglinda apei.

Profitînd de împrejurare, m-am apropiat de bătrîn.

— A, tu erai ? Cum spuneai că-ți zice ? Anton ? Dar după tată ? De fapt n-are importanță, ești încă tînăr. Stai jos Anton. Iată, mă uitam la rîul acesta drag. E minunat aici. Dă-te mai aproape de fum. Singura scăpare de insecte e fumul.

Pe rîul Mana, ca de obicei, pluteau buștenii la vale. Pe ici pe colo deja începuseră să se zărească trunchiurile țepene, scufundate acolo ca niște ancore. Acum vîrfurile lor întunecate semănau cu niște capete enorme de pește. În jurul lor se învîrtejea apa, clipocind ușor.

Nu departe de mal, lîngă un pietroi ce semăna cu o focă, susura zi și noapte un val.

Deasupra rîului albastru se zbenguiau tăcute stăncuțele de apă.

Bunicul Egor, puțin aplecat înainte, se uita fix la valurile încrețite ale rîului. Mi s-a părut că fiecare cută a sa de pe obraz zvîcnea pe rînd. Poate că în aceste momente să-și fi depănat crîmpeie din amintirile vieții sale, viață, care s-a consumat în întregime aici pe rîul Mana.

— Apa zăpezilor a scăzut foarte repede. De îndată ce vor înflori bujorii noștri siberieni, se așteaptă și sosirea în matca rîului a apei de bază, statornice. Curînd încep să se topească vîrfurile înzăpezite, cu a căror apă Manușka mea dragă se alimentează și își menține nivelul toată vara. De aceea și plutăritul pe ea merge de minune.

— Ai auzit, Antoane, mi se adresă el, cum mai adineaori un burunduc își strunea fluierul ? Asta înseamnă că se va strica vremea. Da, da, mîine seară sau poimîine se va schimba cu siguranță. Vine burnița.

— M-am uitat astăzi și la animalele voastre din crescătorie, adăugă el după o scurtă tăcere. În zadar le țineți voi aici în captivitate. Mosului mai întîi de toate îi place să fie lăsat liber. Să știi că aceste animale au început să fugă din rezervația voastră la noi. Zău că da !

Și ochii lui s-au îngustat a ironie sub pleoapele-i puțin umflate.

— Întîmplător am văzut de vreo două ori, cum de prin lanțul stîncos al Izîxkului, moscul traversa rîul înot, venind la noi. Ați hăituit aceste animale în așa măsură, încît ele părăsesc rezervația și se refugiază acum în pădurile statului. Vrei să mă crezi, bine, nu vrei să mă crezi, iarăși e bine. Eu ți-am spus ceea ce am văzut. Și să mai știi ceva : moscul trăiește mai liniștit prin părțile noastre.

Și bătrînul zîmbi cu bunătate.

— Dar asta încă n-ar fi nimic, adăugă el împăciuitor, întrucît specia moscului n-a dispărut din taiga. Mai sînt încă destule exemplare frumoase. Și nici neamul elanului n-a dispărut. Se găsesc și din aceștia destui. Nu se respectă însă aici protecția renului. Animalul acesta e mai blînd și parcă ar avea încredere în om, pe cînd elanul e mult mai sperios și mai prudent. Nu te poți apropia chiar așa de ușor de el. Sare prin taiga ca un purice.

Eram mulțumit de subiectul abordat și-l rugai pe bătrîn să-mi explice amănunțit cauza dispariției treptate a renului.

— Cauza cea de căpetenie este plutăritul, îmi explică bătrînul, pufăind vesel din lulea. Renul venea din ce în ce mai des prin bălți, unde se hrănea cu o plantă numită „săgeata apei". Astăzi prin aceste locuri, aproape că nu mai e nimic. Masa plutitoare de bușteni a tăvălit și a strivit crunt, amestecînd cu nămol, această iarbă a bălților. Afară de asta, braconierii își fac de cap. Crezi dumneata că pichetașii lasă să le scape din mînă așa ceva ? Bietul ren venea în fiecare vară după hrană pînă aici în buza malului. Dar vara prin aceste locuri se găsesc întotdeauna și lucrătorii pichetelor.

Și așa, după cum ți-am mai spus, renul, fiind un animal mai blînd, nu se prea ferește de om. Am să-ți relatez o întîmplare interesantă : Mergeam cu barca pe rîu. Începuse să se lase întunericul și nu se prea vedea bine. Cînd am vrut să acostez la mal, m-am izbit de-un ren. Cît pe-aici era să-i sparg coastele cu botul bărcii. Renul stătea lîngă malul abrupt și nici gînd să se sperie. În schimb m-am speriat eu, și inima începuse să-mi bată cu putere. Am cîrmit brusc luntrea îndărăt. Renul nici nu se mișcă de la locul lui. Stătea ca pironit acolo în apă și asculta. Intrigat, am răcnit la el. Abia după asta renul sări țanțoș pe mal și se pierdu în desiș. Ei, ai văzut cît este de blînd acest animal ? Pur și simplu îl lasă pe om să se apropie de el, fir-ar să fie ! Astăzi aceste viețuitoare vin foarte rar pe-aici ; și numai după ce se încetează cu plutăritul. Pe timpul verii nici vorbă să se arate ! Tîlharii de pichetași i-ar omorî pe loc.

Bătrînul își ciocăni trabucul înfundat de dunga bușteanului și oftă.

— Dar ce, parcă numai renii au fost vînați fără nici o noimă pe-aici ? Atît cerbii din nord cît și samurii au fost aproape stîrpiți încă de pe timpul țarilor. Astăzi cerbul nordic s-a refugiat pe undeva prin creierul munților înzăpeziți. În ce privește samurul, slavă Domnului, li s-a amenajat nu de mult o crescătorie în rezervație. Ce-i drept, deocamdată sînt încă puțini. Le va trebui timp îndelungat pînă s-or înmulți.

Nadiușka plictisită de istorisirile bunicului fugi acasă.

Rîul se acoperea treptat cu ceață. Eram nedumerit de unde se formaseră aceste neguri așa pe neașteptate ? Ori veneau din văile pe care șerpuiau pîrîiașele, ori însuși rîul Mana se încălzise și aburea ca un cazan ? În orice caz, rîului Mana îi ședea bine în ceața cu care se înfășurase încă inainte de căderea serii, de parcă anume ar fi vrut să se ascundă de ochii omului.

Ceața se amestecase cu fumul de pe mal și eu cu bătrînul Egor ne ghemuiserăm lîngă foculețul mocnit ca într-o peșteră strîmtă.

— Rîsul trăiește pe-aici prin cele mai îndepărtate desișuri, continuă tărăgănat bătrînul, iar jderul, naiba să-l ia, se întîlnește foarte rar. În schimb urși sînt destui. Eu socot, Anton Nikolaevici, că ursul este cel mai agresiv și cel mai vătămător dintre toate jivinele din taiga. Face mari stricăciuni, fir-ar să fie ! Dacă ar fi după mine, i-aș stîrpi pe toți. Numai că deunăzi, mai marele nostru ne-a explicat că pe viitor, ursul va fi protejat aici în pădurile statului. Și asta probabil numai din cauză că pădurile noastre fiind în apropierea orașului Divnogorsk, au fost declarate „zone verzi". Care va să zică, treaba asta impune cu atît mai mult să ocrotim natura. Cu alte cuvinte toate viețuitoarele pădurii să hălăduiască și să se înmulțească în voie. Și precum vedeți, iată că a ajuns și măria sa, ursul, să se bucure de protecție. Socot că măsura nu-i bună ! Ginerele meu, cred, încă n-o fi aflat vestea. Da-

că-i spun, va fi tare supărat. El venea foarte des prin părţile noastre în căutare de urşi. Acum însă, atît rezervaţia cît şi pădurile statului sînt sub oblăduirea aceloraşi dispoziţii. Adică : interzis vînatul. Cîte se mai întîmplă pe lumea asta, fir-ar să fie !

Bătrînul îmi povesti multe încă o bună bucată de vreme. În cele din urmă veni Frosea şi ne chemă la cină. Era mirată de faptul că stăteam în ceaţa rece şi umedă. Totuşi, am observat că dînsa era mulţumită de ampla noastră discuţie.

— Tata în ce priveşte treburile taigalei, spuse ea rîzînd, e ca un adevărat profesor. Cunoaşte rîul şi taigaua pînă în străfund.

— Dacă Anton Nikolaevici va sta la noi mai multă vreme, mă va cunoaşte şi mai bine. De fapt ce sînt eu ? replică bătrînul. Un biet neştiutor de carte.

— Crezi că se va decide dînsul să locuiască aici ? zise mîhnită Frosea. Dînşii, orăşenii, vin în taiga numai pentru cîtva timp.

Am simţit în vorbele ei o adîncă tulburare şi nu ştiam ce să răspund.

În dimineaţa următoare, Vasili cu bătrînul au plecat pe la pichete. Vasili îmi lăsase carabina sa, rugîndu-mă să dau o raită pînă la cel mai apropiat loc, unde nu de mult, împreună, aşezaserăm bulgării de sare.

— Dacă cumva o să întîlniţi pe cineva, mă instrui pădurarul, să nu-l lăsaţi să se apropie prea mult de dumneavoastră. În caz de vreun pericol, trageţi mai întîi un foc de armă în sus.

Hotărîsem să mă duc pînă acolo pe jos, prin taiga, însă Frosea îmi zise :

— Haideţi mai bine să vă duc eu cu barca pînă în dreptul acelui loc. De la mal pînă la „ciotul“ cu sare nu mai e mult. De ce să faceţi un ocol aşa de mare prin taiga şi să vă sfîşiaţi îmbrăcămintea prin hăţişuri ?

Primii bucuros propunerea.

Ne-am aşezat în barcă. Frosea mînuia cu dibăcie prăjina, împingînd barca în sus, împotriva curentului. Prin locurile mai adînci trăgeam eu la rame.

În urma scăderii nivelului de apă, se formaseră pe alocuri mici grinduri, în a căror coamă apa se învolbura, sunînd plăcut. Uneori acestea deveneau mai accesibile şi atunci rîul curgea liniştit de parcă ar fi vrut să se mai odihnească puţin : susura molcom prin coturile intrate adînc în malul păduros şi prin jurul micilor ostroave întîlnite în cale. Prin golfuri zbenguiau raţe sălbatice. Simţindu-ne, acestea se ridicau gălăgioase, zburînd de-a lungul malului.

Arbori spălaţi de veşnicul curs al apei erau aplecaţi mult peste faţa rîului ; şi noi adeseori eram nevoiţi să-i ocolim, apucîndu-ne cu mîinile de crengile lor limpezite de apă.

Un văl albăstrui de ceaţă se agăţase gingaş de vîrfurile unui pîlc de mălini şi mesteceni, printre care susurau pîrîiaşe cristaline în drumul lor către rîul Mana. Pe unele din coline, unde soarele pătrunsese mai uşor, mălinul deja dăduse în floare. Copacii foioşi,

înalţi şi rotaţi, scînteiau de-atîta prospeţime, de parcă o ploaie recentă le-ar fi stropit frunzele cu smarald. Pinii începuseră şi ei să-şi desfacă mugurii. O adiere de vînt se furişă printre arbori, fără însă să poată stîrni vreun nouraş de polen, deşi se observă cum acesta se scuturase în straturi fine, aurii pe pietrele din jur şi pe firele uscate de iarbă. De prin rîpele înguste trăgea un vînt tăios, care încreţea pe alocuri faţa rîului. Smocuri de ceaţă destrămate de razele soarelui mai stăruiau încă printre crengile miţoase ale brazilor de pe mal.

Era o dimineaţă proaspătă şi frumoasă. Mirosea a coajă săturată de apă, de la buştenii ce se duceau la vale. Dinspre maluri ajungeau pînă la noi adieri aromate de răşină. Pe ostroave şi prin desişurile străbătute de pîraie, ciripeau zgomotos păsările, îngînîndu-se între ele.

— Tare-i mîndră şi frumoasă Manuşka noastră ! zise visătoare Frosea, răsfăţînd rîul exact cu aceleaşi cuvinte duioase cu care îl alinta şi tatăl său.

— Da, într-adevăr, e frumoasă. Dar şi dumneavoastră, Frosea, sînteţi minunată ! mă luă gura pe dinainte.

— Vai, lăsaţi, Anton Nikolaevici ! se îmbujoră ea. Şi tulburată, începu să-şi aranjeze şuviţele de păr ieşite de sub baticu-i alb.

Fără să-mi pierd cumpătul, mă uitam extaziat la făptura ei atît de sfioasă.

— Nu vă gîndiţi la lucruri urîte, Frosea ! zisei eu puţin agitat. Cine altul ar putea îndrăgi mai mult rîul Mana decît dumneavoastră ? Sînteţi bună şi minunată ! Vă rog să nu-mi luaţi vorbele în nume de rău. Nu ştiu de ce, dar parcă simţeam nevoia să vi le spun, cu tot riscul necuviinţei. În orice caz, îl invidiez pe Vasili.

Frosea se sprijini cu prăjina de fundul bărcii şi fără să se mişte, mă privi lung cu ochii ei mari. Am observat apoi cîteva lacrimi rostogolindu-se pe obraji.

În timpul ăsta, curentul ne furase şi ne dusese o bună parte îndărăt. M-am agăţat cu mîna de-o creangă de mesteacăn ce era aplecată deasupra apei şi oprii barca.

— M-aţi copleşit cu laudele ! pronunţă ea cu emoţie în glas, după o scurtă tăcere. E o plăcere să vă tot asculte cineva. Vă mulţumesc pentru aprecieri ! Numai că Vasili nu observă nimic bun la mine.

Şi ea se aşeză pe scîndura laterală.

— N-am avut noroc, căsătorindu-mă cu Vasili, continuă Frosea încetişor. La început mai speram să se îndrepte lucrurile. Acum însă văd că mi-au rămas doar necazurile şi ofensele.

— N-am ştiut nimic despre asta, Frosea.

— Păi iată, dacă sînteţi dispus, ascultaţi-mă. N-o să vă ascund nimic. Am devenit străini unul de altul. Poate că pe el nu-l frămîntă lucrul acesta. Eu însă mă chinuiesc, mă supăr şi mă macin. Anul trecut s-a întîmplat un incident pe care n-o să-l pot uita toată viaţa. Pliveam în grădina de zarzavat un strat de morcovi. Tocmai atunci sosise şi Vasili din taiga şi-mi ceru să-i servesc prînzul. I-am răspuns că vin imediat. Voind totuşi să-mi

termin stratul, am mai zăbovit cîteva minute. El s-a supărat și a aruncat cu o pietricică în mine. S-a scuzat apoi că, chipurile, a fost o glumă, că țintise în altă parte. Cu toate astea, mă lovise drept în cap. Am țipat de durere. El nici că se sinchisise. A întors spatele și intră în casă. Plîngînd, i-am servit prînzul. Plîngeam și de durere, și de obidă, însă el nu mă învrednici nici măcar cu o vorbă bună. Nu sînt cîine ca să dai cu pietre în el! Iată deci cum o ducem. Cînd ne-am luat, părea că o făcusem din dragoste. Acum însă nici vorbă de așa ceva. Nu-i mai trebuiesc. Eu însă... ce naiba să mă fac?

Își ștergea lacrimile cu colțul basmalei.

Pe deasupra rîului trecu pe neașteptate o rafală de vînt. Apa se întunecă și se acoperi de încrețituri. Vîrfurile arborilor de pe mal foșniră larg.

— Se strică vremea, zise ea, uitîndu-se îngrijorată spre cer. Nu mai e mult și ajungem, mai adăugă dînsa, apucînd cu amîndouă mîinile prăjina. Să ne grăbim.

Și ea, cu multă îndemînare, îi făcu vînt bărcii.

Cînd am coborît, nu ne-a fost dat să descoperim pe mal urme proaspete de om. Trebuia să verific locul unde era amenajat ciotul cu sarea, să văd dacă nu cumva au mai apărut acolo alte lațuri și capcane instalate de braconieri.

Drumul pînă acolo ducea de-a lungul pîrîiașului. După calculul făcut de Frosea, eu trebuia

să mă întorc în cel mult patruzeci de minute. Ea hotărî să mă aștepte lîngă barcă.

— Să nu stați mult, zise Frosea. Vedeți că se schimbă vremea și rîul devine atunci mai agitat.

— Carabina v-o las dumneavoastră.

— Ce să fac cu ea?

— O să vă prindă bine. Nu se știe dacă nu vor apare braconierii. Deși urme pe uscat nu sînt, dar ar putea veni cu bărcile.

— Da, da, lor le convine de minune să se strecoare cînd vremuiește. Numai pe timp din ăsta „operează". Grăbiți-vă și nu întîrziați.

— Frosea mă petrecu cu privirile ei duioase, care acum deveniseră puțin melancolice, pînă hăt departe. Intrînd în pădure, întorsei capul. Ea începuse să culeagă pe mal bulbuci de munte înfloriți.

Drumeagul care mergea paralel cu pîrîiașul s-a dovedit a fi bunișor. Probabil că braconierii l-au tot curățat de uscături ori de cîte ori îl foloseau pentru punerea capcanelor prin preajma locului pe care își amenajau ciotul lor tăinuit cu sare.

După vreun sfert de ceas, am ajuns la o potecă bătătorită numai de animale. Poteca făcea legătura între locul de adăpare și cel pe care braconierii puseseră bulgării de sare. Cîndva am mai trecut pe-aici cu Vasili, descoperind lațuri și capcane pe care le-am distrus.

Mă uitai atent în jur. Nu observai nimic suspect. Și atunci am început să urc încet pe potecă.

La un moment dat, undeva, înaintea mea, se auzi un zgomot nedeslușit. În desișul de brădet s-a mișcat ceva. M-am gîndit că poate se zbate vreun elan prins în laț și că îl mai pot salva.

Mă repezii în desiș. Și dintr-o dată mă pomenii în fața unui urs ce trebăluia prin tufărișuri.

Prima dată văzui doar spinarea lată și flocoasă a ursului. Jivina era așa de preocupată cu îndeletnicirile sale, încît nici nu-mi simți prezența.

Privirea îmi alunecă în jos și ghicii cu ce anume se îndeletnicea : camufla cu găteje trupul unui elan prins în laț.

Cu respirația oprită, făcui un pas înapoi. Dar namila de urs s-a răsucit ca dintr-un resort. Urlă sălbatic și, ridicîndu-se în două labe, o porni spre mine. I-am zărit botul deschis în care luceau dinți mari și ascuțiți. Din gură îi curgeau bale. Un fior rece mă fulgeră prin inimă ca o lamă de cuțit. Am mai făcut doi-trei pași îndărăt, după care sării peste pîrîu și o rupsei la fugă pe potecă în jos. Ieșindu-mi în cale un cedru pe al cărui trunchi erau noduri destul de potrivite pentru a-mi propti picioarele, începui să mă cațăr cu atîta repeziciune, încît dacă ar fi trebuit să fac treaba asta în condiții normale, cred că n-aș fi reușit niciodată.

De ce procedai astfel ? Probabil eram aproape sigur că ursul ar fi pus laba pe mine în cîteva minute. Căutam aproape instinctiv un refugiu, o salvare, însă în nici un caz jos pe

pămînt. De faptul că ursul știe și el să se cațăre prin copaci nu-mi venise în minte imediat. Simțeam în momentul acela un fel de ușurare în sensul că măcar pentru un timp o să reușesc să scap de această îngrozitoare hăituire. Că ce anume o să se mai întîmple după asta, pur și simplu nu puteam să-mi dau seama.

Uitîndu-mă din copac în jos, văzui că ursul stătea acum lîngă trunchi pe toate cele patru labe. Ținea botul ridicat în sus ca pentru adulmecare. S-ar fi putut ca el să nu mă fi descoperit printre frunzișul bogat al cedrului. Însă, cu siguranță, mă mirosise.

M-am urcat grăbit pînă în vîrful cedrului, încercînd o așa de mare spaimă, încît nu-mi amintesc să fi avut pînă acum vreuna asemănătoare. Cît de rău îmi părea acum că i-am lăsat Frosei carabina. Ursul se va urca cu siguranță și el în copac, și eu o să mă văd prins ca într-o cursă de șoareci.

Urcîndu-mă pînă sus de tot, mă uitai speriat încă o dată spre pămînt. Pîrîiașul zglobiu își ducea apele sale către rîul Mana. Era străjuit de ambele părți de un huceag întunecat de brădet. Ca să mai cercetez și altceva mi-a fost imposibil. Poate că ursul ședea acolo sub cedru, sau poate că deja încerca să se cațăre după mine.

Alături, prin vîrfurile arborilor, vîjîia un vînt puternic. Și zgomotul acesta neîntrerupt le înăbușea pe toate celelalte mai mici. Încercai să-mi ascut auzul, dar n-am putut desluși nimic.

Vedeam doar cum se clătinau cedrii și brazii din apropiere; și odată cu ei tălăzuia ca o mare nesfîrșită, de culoarea unui verde închis, taigaua mohorîtă și despletită. Da, ea, taigaua vuia amenințător. Și cu cît se lăsau mai jos norii întunecați ce veneau din partea nord-vestică cu atît mai mult se întețea și vîntul aici.

Vîrful cedrului în care mă pitisem se agita în permanență și mi se părea că descrie tot timpul cercuri imaginare în aer. Ehei, dacă aș fi putut sări de la această înălțime și să fug mai departe.

Aveam senzația că din moment în moment trebuie să apară printre crengile dese ale copacului o labă cu niște gheare puternice, urcîndu-se spre mine. Apoi să-i zăresc și rînjetul acestei blestemate fiare. Toată nădejdea mi-o pusesem într-un pumnal pe care-l purtam la cingătoare. Dar ce puteam face oare cu un biet cuțit în fața acestei namile de urs și încă aici în copac?

Clipele se scurgeau îngrozitor în această stare de tensiune.

Vîntul rupea crengi uscate și ele cădeau trosnind undeva pe fundul acestui ocean verde-întunecat. Dar oare numai vîntul să fi fost acela care frînge crengile? Nu cumva acesta era ursul, sub labele căruia trosneau crengile, în suișul său către mine? Toate acestea nu erau decît niște închipuiri generate de spaimă. Încolo totul era ca mai înainte și bineînțeles, începui să-mi revin treptat.

M-am gîndit și la Frosea. Văzînd că nu mă mai întorc, ea, cu siguranță, că se va încumeta s-o pornească pe urmele mele. În drum s-ar putea întîlni cu ursul și acesta o poate lua prin surprindere, așa cum a făcut și cu mine. Și se prea poate ca această namilă fioroasă să fie chiar însuși Gromila? Același urs, care nu cruța nici-o viețuitoare de-aici din taiga. Trebuie deci să cobor neapărat, să cobor și să fug către rîu, pînă ce Frosea n-a plecat spre mine.

Îmi cercetai ceasul. Nu trecuse mai mult de-o oră, deși mie mi s-a părut că statul meu în copac a durat o veșnicie. S-ar putea ca Frosea chiar acum, în momentul de față să fie și mai neliniștită și să se fi hotărît a veni după mine spre locul cu bulgării de sare.

La un moment dat se auzi o împușcătură îndepărtată. Se trăgeau focuri de armă undeva pe rîu. Oare nu cumva ursul i-a ațինut calea? Sau poate gazda mea are de furcă cu braconierii? La naiba cu șovăielile! E timpul! Fie ce-o fi!

Atent, străduindu-mă să nu fac nici cel mai mic zgomot, începui să cobor din copac. Numai de nu m-ar aștepta ursul acolo jos.

Înainte de a sări de la o înălțime destul de apreciabilă, cercetai din nou împrejurimile. N-am mai văzut jivina. După vuietul continuu al crestelor, aicea jos era o liniște surprinzătoare. Rafalele vîntului se auzeau doar de-acolo de sus, parcă din alte tărîmuri, lume din care coborîsem și eu adineaori.

Fără să mă mai uit înapoi, grăbii pasul către rîu. În aceste momente nu mă gîndeam decît la Frosea. Ce-or fi însemnînd acele împușcături ? Vreun semnal ? Ce altceva ? Așa în vînt, Frosea nu risipește cartușele. Înseamnă că s-a întîmplat ceva neplăcut. Inima îmi devenise grea.

În sfîrșit, îmi sclipi în față apa rîului.

Barca se legăna acolo pe locul ei. Lănțugul cu care era priponită era bine încolăcit în jurul unui trunchi aruncat de ape pe nisip. Frosea însă nu era nicăieri !

Rîul era agitat. Vîntul mîna cu putere val după val, rupînd din ele bucăți de spumă. Mătura de pe suprafața apei tot ce-i ieșea în cale, fluierînd ascuțit și pătrunzător ca pe vreme de viscol.

— Frosea, Frosea, unde sînteți ?

Alerg de-a lungul malului, caut prin tufărișurile din apropiere, dar totul e zădarnic. Frosea nu-mi răspunde, a dispărut... !

Strivit de această neașteptată întîmplare, continuai neputincios să alerg și s-o tot strig pe Frosea. Trebuie să întreprind ceva. Dar ce anume ? S-o mai caut. Dar pe unde ?

„Am s-o caut după urmele lăsate", mă gîndii.

Mă aplec și cercetez nisipul de pe marginea pîrîiașului. Iată și niște urme de om. Însă aceste urme erau ale noastre ; ale mele și-ale Frosei. Urme lăsate la sosire aici. Altele nu mai sînt. Încotro s-o fi dus Frosea ?

Dintr-o dată, cineva din spate îmi acoperi strîns ochii cu mîinile. Tresării speriat. Spaima

însă fusese trecătoare. Ea se transformă în bucurie. Era Frosea ! Sigur că da ! Vie și nevătămată !

Îi prind mîinile, le duc la buze și încep să le sărut cu afecțiune, fără să-mi dau seama dacă fac bine sau nu. Știam doar de-un singur lucru : că mîinile ei fierbinți erau viața mea, viața ei, viețile noastre.

— Vai, Anton Nikolaevici ! Ce Dumnezeu s-a întîmplat cu dumneavoastră ? făcu ea uimită. Dar în această mirare se ghicea adeziune și bucurie.

Îi las mîinile, mă ridic și mă întorc către ea.

Frosea stătea în fața mea sfioasă, cu obrajii aprinși. Avea pe cap o coroniță din flori portocalii. De umăr îi atîrna carabina. Și dintr-o dată mi se furișară în minte — ursul, vuietul taigalei, împușcătura de pe rîu.

— Mi-a fost tare teamă că vi s-a întîmplat ceva rău, Frosea. Ce s-a petrecut aici ?

Ea rîse. Ochii ei plini de duioșie deveniseră acum puțin șireți.

— „Frosea, unde ești, Frosea" ? mă îngînă ea, rîzînd și mai zgomotos. Mă tot strigați și-acum, exact ca atunci, în vis. Vă mai amintiți ? Mă credeați pierdută cu totul ? E greu de unul singur nu-i așa ? Dar, vai, Anton Nikolaevici, cine v-a zgîriat așa de tare ? Vi-s hainele sfîșiate, nu mai aveți nici un nasture. Arătați în așa hal, de parcă v-ar fi luat cineva la goană ?

— Da, am fost fugărit. M-a hăituit un urs. Dar despre asta, mai tîrziu. Spuneți-mi mai

bine, cine a tras focuri de armă? Dumneavoastră? De ce?

— M-am războit puţin cu braconierii. Dar, şi despre asta tot mai tîrziu o să vă povestesc. Acum însă trebuie să ne grăbim. Vedeţi cum se agită rîul!

Barca noastră aluneca la vale foarte repede. Valurile ne ajungeau din urmă, plescăind în coastele luntrii. Vîntului puternic care stăruia pe deasupra rîului, i se alăturau şi cele ţîşnite din văiugile laterale, şuierînd ameninţător. Sub presiunea curentului, se formaseră vîrtejuri, făcînd ca apa să clocotească ca într-un cazan.

Rîul, pur şi simplu, urla.

Buştenii plutitori se rostogoleau, se îngrămădeau, învîrtejindu-se în curenţii apelor. Valurile mari şi puternice de culoarea plumbului izbeau în trunchiurile plutitoare, scoţîndu-le pentru o clipă din spuma alburie. Acestea semănau cu nişte torpile năpraznice.

Barca noastră era expusă şi putea fi sfărîmată în orice clipă de buştenii plutitori. Ca s-o ferim de astfel de ciocniri, cît şi de loviturile valurilor, eram încordaţi în permanenţă într-o manevrare foarte atentă. Frosea stătea la cîrmă, dirijînd-o cu vîsla. Barca aluneca iute şi uneori se învîrtea pe loc ca o coajă de nucă.

Cu toate astea, în apropiere de canton, ne-am izbit, de-un trunchi răsturnat pe care nu-l distinsesem dintre valuri. Scîndurile au troznit şi în barca găurită năvăli apa.

— Scoate apa! Arunc-o mai repede! strigă Frosea.

Dar vai! Oricît m-aş fi străduit să scot cu găleata apa din barcă, aceasta se umplea din nou văzînd cu ochii; şi cu fiece secundă părea că se dă la fund. Frosea reuşi totuşi, cu mare greutate, s-o aducă la ţărm.

Intraţi în apă pînă la brîu, ne căznirăm mult pînă am scos-o pe prundişul de lîngă mal. Am priponit-o cu lănţugul de trunchiul unui pin; şi aşa uzi leoarcă am fugit spre casă.

În pragul casei, îmbrăcată într-o haină veche de-a lui taică-su, scîncea Nadiuşka. De-a lungul malului, cu o manta neagră de ploaie pe dînsul, Iuri Iurievici se plimba încoace şi încolo, cercetînd cu miopia sa, rîul răscolit de furtună.

Numai Nina Alexeevna s-a dovedit a nu fi alarmată. Din contra, ea se arătă mai practică. Pregătise din timp samovarul care ne-a dezmorţit imediat, făcîndu-ne să uităm pentru un moment de cele necazuri.

Seara la cină, Frosea povesti ce i s-a întîmplat în timpul cît eu eram plecat să cercetez locul unde braconierii îşi aşezaseră droburile de sare.

Pe rîu se auzi zgomotul unei bărci cu motor. În barcă erau doi pichetaşi, care probabil se îndreptau către acelaşi loc. Văzînd barca noastră, ei au oprit motorul. Şi pentru a nu fi bănuiţi că veniseră cu intenţii rele, acostaseră barca de partea cealaltă a malului. Frosea îşi lăsă carabina în iarbă şi se aşeză la

marginea pădurii. În unul din pichetași, ea îl recunoscu pe Stepan.

Zărind-o pe Frosea, acesta îi strigă :

— Hei tu, prințeso, de ce lenevești ?

Ea nu-i răspunse.

— De ce stai singurică ? Ai cumva nevoie de vreun ajutor ?

Și barca își întoarse botul, croindu-și drum către malul dinspre partea rezervației.

Frosea se alarmă. Dacă îi lasă să debarce, aceștia sînt în stare să-i ia și carabina. Și-apoi, de la bun început, ei nu trebuie lăsați să treacă dincoace. Se vede cît colo că n-au venit cu intenții bune.

Dar cînd barca lovi cu botul în malul nepermis, Frosea sări ca arsă. Își îndreptă carabina și strigă :

— Înapoi ! Vă somez să vă întoarceți îndărăt ! Ce scotociți pe aici prin toate strîmtorile ?

— Repede te mai aprinzi ! rîse Stepan, sărind din barcă. Acușica o să te încălzim noi puțin. Îți revii imediat. Devii mai bună, mai înțelegătoare.

Fără să mai discearnă, Frosea trase un foc de armă în sus.

— Hei, tu ? Ți-ai pierdut capul ? se sperie el.

— Încearcă numai să mai faci un pas, nemernicule, că am și descărcat toate gloanțele în tine, strigă ea, îndreptînd țeava spre el.

— Al dracului muiere, exclamă pichetașul, așezîndu-se în barcă. O amenință cu pumnul,

mîrîi o înjurătură și barca se îndepărtă țăcănind către malul celălalt.

— Bravo, Frosea ! zisei eu. Înseamnă că v-a prins bine carabina. După cîte înțeleg, nu-i de loc recomandabil să pornești prin taiga fără armă.

Îi povestii și eu despre pățaniile mele. De felul cum am fost nevoit să stau o bună bucată de vreme cocoțat într-un copac din cauza ursului. Bineînțeles, toate astea le povesteam acum sub o formă humoristică. Aici, la adăpost, îmi convenea de minune să fac treaba asta. Frosea rîdea cu hohote. Cînd i-am spus însă că a doua zi intenționez să mă duc din nou acolo, să văd dacă nu cumva s-au instalat alte lațuri și capcane pentru prinderea elanului, ea se împotrivi cu hotărîre.

— Nici să nu vă gîndiți ! N-o să vă las ! Asta-i ! Și am terminat ! Să se ducă Vasili să verifice. El e mai încercat. Știe să se bată și cu braconierii, și cu urșii. Pe dumneavoastră vă poate sfîșia Gromila în locul elanului chiar acolo lîngă ciotul cu sarea. Știți bine doar, că ni s-a sfărîmat și barca. Iar ca să mergi prin taiga pînă acolo, este foarte greu. Nu vă las și gata !

Noaptea se porni o ploaie torențială. Furtuna se dezlănțuise cu tunete și scăpărări de fulgere. În jurul casei noastre, taigaua vuia amenințătoare. Din această dezlănțuire, nu se prea putea desluși nimic. Clocotul rîului se contopea atît cu tunetele puternice și aproape neîntrerupte, rostogolite din înaltul cerului, cît și cu nepotolitul freamăt al taigalei.

Dincolo de fereastră biciuiau fulgerele. Ele luminau pentru o clipă crengile mițoase ale brazilor din apropierea cantonului și atunci se putea vedea cum furtuna încovoia arborii de pe ale căror frunze șiroia ploaia.

Nu puteam adormi. Prea multe mi s-au întîmplat, prea multe emoții mi-a dat ziua de azi.

După paravan, Frosea se tot zvîrcolea în așternut, suspinînd adînc. Apoi mi s-a părut că plînge. Ascultînd mai atent, înțelesei că plîngea printre sughițuri. Peretele care despărțea odăile noastre nu avea ușă, ci doar o simplă perdea agățată.

Fără să mă ridic, întrebai încetișor :

— Ce-i cu dumneavoastră, Frosea ?

Nu-mi răspunse.

— Nu cumva v-ați îmbolnăvit ?

— La ce bun s-o mai știți și pe asta ? răspunse ea tot în șoaptă, însă cu obidă în glas. Și din nou se porni pe plîns...

Ce să fac ? Să mă apropii de dînsa s-o liniștesc ? inima îmi bătea cu putere gata să-mi spargă pieptul.

— Frosea !

— Poftim ? Vocea ei, ca și mai înainte, părea indiferentă.

— Ce vă doare ?

— Inima...

— Cu ce vă pot ajuta ?

Tăcere.

Ce o fi însemnînd „mă doare inima" ?

— Vă aduc imediat niște picături.

— Ei asta ! Lăsați...

Simțeam cum mă năpădiseră căldurile. Oare să mă apropii de ea ? E doar la cinci pași de mine... Dacă parcurg acești cinci pași, ce se va întîmpla mai departe ?

Nu, nu ! Trebuie să mă lupt cumva cu mine însumi ! Trebuie să trec peste această „criză". N-am venit aici pentru așa ceva. Nu, nu !...

Începui să mă îmbrac grăbit. La ieșire din cameră, trebuie să trec vrînd, nevrînd, pe lîngă dînsa. Această ocolire mi se părea acum că este cel mai greu lucru pe care trebuie să-l realizez în viață.

Frosea se mai liniștise. Nu mai plîngea. În odaie, de asemenea era liniște. Numai afară, îndărătul ferestrelor se mai frămînta natura. Picurii de ploaie, deși mai potoliți, loveau fără întrerupere în geamuri, de parcă taigaua se înțelesese cu furtuna să ne ferească de ochii și mai ales de urechile tuturor.

Eram de-a dreptul uluit. De ce tace ? Măcar de-ar zice ceva...

Încercai, așa dar, să mă strecor cumva. Întinsei mîinile în întuneric ca să nu mă împiedic de vreun obiect ; și, numai în vîrful degetelor și cu respirația tăiată, pornii...

Cînd am trecut prin camera ei, în dreptul patului, i-am auzit respirația adîncă.

Iată și odaia în care dormeau cei doi tineri cercetători, iată și bucătăria. Ieșind afară, neatent, trîntii cu zgomot ușa după mine. Îmi era tare cald, mă înăbușeam. Voiam să alerg prin întuneric și prin ploaie fără nici o țintă.

Rîul vuia. Valurile sale loveau insistent și măsurat în stînca malului. Ploaia încetinise.

Furtuna încetase și ea. Scăpărări de fulgere se mai produceau undeva departe, dincolo de fluviul Enisei.

Un colț de cer se acoperi cu stele. Pe fundalul său apărură niște contururi frînte de munți. Pe cel mai apropiat vulcan stins se zugrăvise o fîșie știrbită de pădure de brad. Constelația Orionului ieșind de după nori, tremura aprinsă deasupra taigalei și a rîului Mana.

Ca să mă mai liniștesc, începui să mă plimb de-a lungul malului. Era trecut de miezul nopții. Vîntul încă mai cotrobăia prin ungherele pădurii ; și din cînd în cînd se auzeau cum cad cu zgomot arborii cu trunchiurile putrezite.

Eram năpădit de-o sumedenie de gînduri și de presimțiri confuze. Ispita de a mă apropia de Frosea era așa de mare, încît am fost nevoit să apelez la toată stăpînirea de sine, numai și numai pentru a rezista și a nu mă întoarce înapoi în casă. Mintea mea încerca să combată toate astea și să tragă niște concluzii. Dar vai, toate acestea erau niște argumente jalnice, fără nici un sprijin, în comparație cu acel vîrtej incandescent, ce m-a prins în mrejele sale și îmi sucise capul.

Speram că aici pe malul rîului, la adierea proaspătă a vîntului, să-mi fie mai ușor ; că o să-mi limpezesc gîndurile, că o să devin rezonabil, că o să-mi pot învinge emoțiile și o să pătrund în esența lucrurilor. Dar n-a fost așa. Acestea erau doar niște simple pretexte de care mă agățam, voind să par eu însumi, să nu depind de opiniile altora sau de unele eventuale urmări. Viața la ora actuală mi se părea

simplă, fără a reclama mari implicații de rațiune. Mi se părea spontană, ca această veșnic frămîntată taiga, ca acest flux al valurilor. Aveam senzația că pur și simplu mă descătușasem, că devenisem liber, puternic, îndrăzneț și că nici un obstacol nu m-ar mai putea ține pe loc.

Nu-mi dădui seama cîtă vreme trecuse. Mă întorceam acum acasă cu gîndurile limpezite și profund convins că nu pot trăi fără Frosea. Că Frosea mă așteaptă și că de azi înainte vom hotărî asupra vieților noastre așa după cum vom dori noi.

Se lumina de zi. Pe undeva, într-un tufiș din apropierea cantonului, ciripi un codros. Dumnezeule ! Cum a mai trecut noaptea de repede !

Vîntul se menținea destul de întețit, deși nu mai bătea așa de tare ca pe la miezul nopții. El, vîntul, părea că se străduia anume ca să înăbușe zgomotul pașilor mei atenți, atunci cînd trecui prin camera de oaspeți. De fapt, nici nu prea era nevoie. Iuri Iurievici sforăia adînc, iar Nina Alexeevna dormea ca de obicei cu plapuma trasă peste cap.

Cuprins de emoție, cu respirația oprită, am intrat în camera Frosei. În lumina nedefinită a zorilor, am putut să-mi dau seama că nu dormea. Era lungită cu brațele dezgolite sub cap, cu plapuma dată în jos pînă la mijlocul trupului.

Observîndu-mă că m-am oprit în dreptul ei, oftă aproape imperceptibil, își trase grăbit plapuma pînă sub gît și se lipi de perete. Eu

făcui un pas înainte și mă așezai lîngă ea pe pat.

— Vă rog să plecați ! șopti ea supărată. Mă auziți ? Vă rog să plecați imediat !

— Frosea, ce-i cu tine ? De ce mă gonești ? Știu bine că nu dorești asta, că m-ai așteptat...

— Dacă nu vă ridicați și nu plecați imediat, să știți că am să țip.

— Nu mă goni, Frosea. Te iubesc !

Ea gemu ușor ; și ținînd strîns cu mîinile de colțurile plapumei, se ridică iute în capul oaselor.

— Anton Nikolaevici, vă rog să plecați ! De data asta glasul ei suna mai mult a rugăminte. Și eu îi simții aproape răsuflarea-i fierbinte. Dacă mă iubiți cu adevărat, atunci plecați...

Descumpănit, m-am ridicat, neștiind cum să procedez mai departe.

— Haide, ieșiți odată ! șopti ea cu insistență, de parcă mi-ar fi poruncit.

Am dat la o parte perdeaua ce ne servea drept ușă, și am intrat în camera mea. Mă trîntii așa îmbrăcată în pat, strivit și deprimat.

„Ce-o mai fi și asta ? gîndii eu cu amărăciune. Pasămite, n-are nevoie de mine. Și eu, care am suferit... am crezut... Jalnică creatură mai sînt !"

Nu mă puteam supăra, îmi era silă. Ar fi fost cu mult mai nimerit să mă scol și să plec chiar acum în taiga, să mă duc undeva departe de oameni ; și dacă se poate, să fug chiar de mine însumi !

Vîntul clătina supărat un copac din fața casei, iar o creangă îmi tot ciocănea insistent și sîcîitor în geam.

Se făcu ziuă. Și eu nu închisesem un ochi. A pleca în taiga acum, n-avea nici un sens, deoarece, după o ploaie așa de mare, riscai să te uzi pînă la os. Și-apoi chiar azi se întîmplă să am și zi liberă. Așa că mai dă-le-ncolo de griji. Fără să vreau, ascultam acum nu știu pentru a cîta oară lărmuirile dimineții. Cocoșii trîmbițară puternic, vaca mugea în staul, iepușoara Zorka sforăia în grajd, bătînd din copită. Și în această larmă, vîntul aducea de undeva ciripitul primăvăratic al păsărilor. Fără să facă prea mult zgomot, se sculă și Frosea din așternut, plecînd din cameră. Pe mine însă m-a cuprins un somn adînc.

M-am trezit destul de tîrziu. Am rămas plăcut surprins cînd aflai că și Iuri Iurievici era liber. Nu se dusese la pescuitul său, ci împreună cu Nina Alexeevna era pe malul rîului. Gesticulînd larg cu mîinile, el declama versuri.

Ploaia reîmprospătase taigaua. Vîntul se oprise și se făcu cald. Razele soarelui tremurau în roua de pe frunze și ierburi. Rîul nu se mai agita, devenise și el liniștit, de parcă nici n-ar fi trecut peste el furtuna. De partea cealaltă a malului întunecat se oglindeau în apă cu ramurile în jos trunchiurile mestecenilor, cît și vîrfurile ascuțite ale brazilor.

Nina Alexeevna ținea în mînă un buchet cu flori de mălin. Probabil Iuri Iurievici i le culesese de pe marginea pîrîiașului.

Văzîndu-mă, Iuri Iurievici îmi întinse bucuros mîna.

— Bună, bună, Anton Nikolaevici ! Ia uitaţi-vă ce dimineaţă minunată ! Auziţi cucul ? Dar ciripitul păsărilor ? Fermecător concert !

Şi într-adevăr, totul în jur triumfa, radia fericire şi bucurie. Din multiplele glasuri ale corului păsărilor cîntătoare, puteai distinge şi vocile noilor cîntăreţi sosiţi de curînd. Încă de ieri, mergînd de-a lungul pîrîiaşului, am zărit pentru prima dată sosirea în pădure a privighetorii cu gîtul şi guşa roşcată, cît şi a păsării-insectar, sau cum i se mai spune pe-aici — vrabia taigalei, sau „mughimaki". Aceasta avea penajul portocaliu, stropit cu picăţele negre. Mi-a fost dat să-i aud şi cîntecul ciudat. Părea că scîrţîie o scripcă minusculă : „Tin-ti-natin-tin"... Aceste păsări, cît şi unele sosite ceva mai înainte, printre care se numără pitulicea sau pasărea-zmeurar, de asemenea şi mierla aurie, erau considerate ca specii ale unui trecut foarte îndepărtat şi care îşi aveau înrudire cu specii asemănătoare în pădurile chineze. Şi din moment ce ele au sosit prin părţile noastre, înseamnă că timpul o să se încălzească mult. De fapt aşa ar trebui, deoarece sîntem la începutul lui iunie.

— Lui Iuri îi place să se extazieze, zise cu ironie Nina Alexeevna, aruncîndu-i priviri soţului. E mulţumit nevoie mare de acest concert păsăresc. Eu însă mi-aş dori la ora actuală un concert simfonic adevărat. Un concert de Ceaikovski sau de Beethoven, undeva într-o sală de concerte din oraş. Aici te poţi sălbătici cu

totul ! Ştiţi Anton Nikolaevici, păţania dumneavoastră cu ursul întîmplată ieri în pădure m-a speriat aşa de tare, încît n-am putut închide-un ochi astă noapte. Şi pe deasupra şi furtuna asta îngrozitoare ! Nu ştiu cum o să pot suporta toată vara în pustietatea asta. Iuri e capabil să se entuziasmeze de orice aici în această taiga. Şi închipuiţi-vă, în momentul de faţă, are predilecţii lirice, declamă versuri.

— Vai, Ninocika, ce-i cu tine ? Doar tu m-ai rugat să recit.

— Desigur, ce eram să fac ? Trebuie să mă distrez şi eu cu ceva. Închipuiţi-vă, am uitat să luăm tranzistorul cu noi. Aici, la Vasili, văd că nici aparatul de radio nu funcţionează.

Dădu nemulţumită din umeri şi se îndreptă spre casă.

Ceva mai departe de canton, pe malul rîului, ardea un foc zdravăn. De la ceaunul care clocotea puternic, ajungea pînă la noi mirosul înţepător de smoală. Frosea era preocupată cu repararea bărcii sfărîmate în ajun.

Îmi venea greu să mă apropii de ea, deşi doream s-o văd. După cele întîmplate astă noapte, mă simţeam oarecum vinovat.

— Bună dimineaţa, Frosea !

Ea zîmbi şi-mi făcu veselă semn cu capul.

— Ajută-mă să răstorn barca !...

— Dumneata te pricepi s-o repari ?

— Păi, cine s-o repare ? Vasili nu pune mîna pe nimic. Nu repară nici barca, nici plasele. Treaba asta e a noastră, a pescarilor. Ai văzut cît de tare ne-am izbit ieri de buşteanul acela ?

Bine că ne aflam aproape de țărm, altfel ne-am fi putut îneca.

Frosea zîmbea mereu. Mîinile îi lucrau cu spor. Urmăream tăcut cum repara cu multă dibăcie spărtura ce fusese făcută în scîndură. cum dădea cu smoală încinsă și cum astupa orice crăpătură. O ajutam și eu, dîndu-i cînd una, cînd alta.

Terminînd lucrul, se aplecă să se spele pe mîini cu nisip din rîu. Eu îi observai sînii goi și jenat mi-am întors capul. Frosea își șterse mîinile cu șorțul, mă privi ștrengărește și-mi făcu așa pe neașteptate o propunere.

— Haideți să mulgem vaca! Văd că astăzi nu prea aveți ce face. Văcuța e undeva pe luncă. Decît s-o gonesc de ici, colo, adică decît s-o aduc acasă pentru muls, mai bine o mulg la locul de pășune.

M-am dus cu Frosea.

Vaca, cu piedică la picioarele de dinainte, păștea pe lunca de lîngă marginea pădurii. Gospodina însă — după cîte observai — nu se prea grăbea s-o mulgă. Mergea legănat cu găleata în mînă prin fîneața năpădită de florile portocalii ale bulbucilor de munte, murmurînd un cîntec.

În iazurile formate din topirea zăpezilor se oglindeau atît ramurile verzi ale arborilor cît și rochița albă cu buline a Frosei. Broaștele solidare orăcăiau în cor. Speriate de apropierea noastră, ele săreau în apă, dar imediat se reîntorceau, își scoteau curioase capetele, continuîndu-și orăcăitul.

Un vîntuleț iscat din văiugile apropiate încrețea ușor fața iazului, mînînd spre mal frunze uscate.

Încercînd să-mi ascund bucuria pe care o simțeam, mergeam tăcînd în urma Frosei pe cărăruia ce ducea de-a lungul iazului.

— De ce nu spuneți nimic? Vă plictisiți cu mine?

— Da de unde! Tac, prin faptul că mă simt tare bine în preajma dumitale.

— Dacă e așa cum spuneți, atunci haideți să mergem mai departe. Adică să ne ducem pînă la pîrîu să adunăm niște usturoi sălbatic pentru prînz.

Pîrîiașul Kandalak purta aceeași denumire ca și cantonul; și își mîna apa pentru a se vărsa în rîul Mana, chiar prin lunca pe care ne aflam noi. Acum el era năpădit de mălini înfloriți. Și dacă căldura verii pătrundea ceva mai greu în inima taigalei, aici, în preajma pîraielor, toate înfloreau și se împlineau ceva mai devreme. Printre florile delicate ale tufelor de coacăză, zumzăiau de zor albinele. Prin desișul mălinelor se auzeau triluri de privighetoare.

— Tare-i minunat aici! zise Frosea, oprindu-se. Cum se mai desfată privighetorile! Cînd mă năpădește tristețea grea, mai ales atunci cînd Vasili se poartă urît cu mine, vin aici pentru a-mi ușura inima. Vin aici, de parcă aș veni la maică-mea să mă jeluiesc. Stînd aici, te recreezi. Simțiți parfumul minunat al mălinelor? Vara întotdeauna e foarte frumos aici. Iată și măcrișul! Curînd își va etala rodul

asemănător cu nişte mărgele roşii de parcă ar fi stropite cu vin. Colo, caprifoiul o să se coacă şi el curînd, apoi mai tîrziu afinele şi alunele. Dacă pătrunzi ceva mai adînc în taiga, dai de-o pădurice de cedri mîndri şi rămuroşi. În fiecare an, împreună cu Nadiuşka, hălăduim prin ea. Îmi place cel mai mult pîrîiaşul acesta. Are apa rece şi limpede ca lacrima, încît i se văd pietricelele pe fund...

Ne-am oprit pe covorul moale de culoarea smaraldului, al acestor plante. Lujerele elastice ale usturoiului de culoarea vinetei răscoapte erau acoperite de frunze şi deja începuseră să scoată la iveală primii boboci, ce semănau cu nişte mici zurgălăi.

— Să stăm puţin jos pe covorul ăsta minunat, zise Frosea, aşezîndu-se. Văcuţa mea poate să mai aştepte puţin. Trebuie să vă mărturisesc, continuă ea, că aici în taiga, devin mai liniştită, mai bună. Pe Vasili taigaua şi Mana îl fac din ce în ce mai furios, mai dur. Pe mine, dimpotrivă, mai liniştită, mai bună! Ehei! Dacă între noi ar exista înţelegere, să putem trăi aşa, de la suflet la suflet, nu mi-ar trebui nimic... Uneori o invidiez pe Nina Alexeevna, mai zise ea după o scurtă pauză. E frumoasă, inteligentă, cuminte ; şi este iubită de soţul ei. Ce să mai zic? Lor le merge bine! Au noroc unii oameni!

— Şi dumneata eşti frumoasă şi înţeleaptă...

— Da de unde! rîse ea. Dacă aş fi avut studiile ei, nu mi-aş fi pierdut timpul în felul acesta. Toate le-aş fi rezolvat pe parcurs. M-aş fi străduit să cercetez şi să înţeleg viaţa acestor animale captive, pînă în străfund. De ce, spre exemplu, aceste vieţuitoare sînt aşa de sperioase? Sînt lipsite de orice apărare. Fug de om, arătîndu-şi doar colţii. Să fiu în locul ei, m-aş deplasa prin taiga şi mi-aş însuşi toate tainele privind viaţa şi comportarea lor acolo în libertate. Dar oare la ce bun tot pălăvrăgesc? La ce-mi folosesc mie toate astea? Viaţa mi-a oferit cu totul altceva...

Şi ea oftă, devenind melancolică.

— De cînd convieţuirea cu Vasili a început să meargă prost, adăugă ea după vreun minut, am început să mă gîndesc ce voi face mai tîrziu? Oare să nu mai aştept nici o bucurie de la viaţă? E foarte greu să trăieşti de unul singur, fără să speri la ceva. Şi iată că eu am hotărît să sper la ceva bun şi frumos. La ce anume, nu ştiu încă precis.

Curioasă treabă! Frosea n-a pomenit nici măcar sub formă de aluzie la cele întîmplate ieri. Parcă n-ar fi fost nimic între noi. Dar oare eu puteam să uit această noapte atît de zbuciumată pentru mine?

După o scurtă tăcere, Frosea îşi lăsă genele în jos şi abia mijindu-şi ochii, mă întrebă pe neaşteptate:

— Ieri... ieri noapte, mi-aţi spus că mă iubiţi... A fost numai o glumă sau aţi vorbit sincer?

— Frosea, draga mea, oare nu mă crezi? exclamai eu, prinzîndu-i mîinile. Nu am nevoie de nimeni, nu-mi trebuie nimeni, afară de dumneata. Mai bună, mai dragă decît dumneata

eu n-am cunoscut şi nici nu vreau să cunosc pe nimeni. Te iubesc, Frosea !

Ea mă asculta cu un zîmbet întrebător, abia perceptibil. Faţa i se lumină, devenind trandafirie. În ochi i se putea citi uimire şi bucurie.

Cu toate ezitările şi încercarea de a se stăpîni, am simţit cum se lipi toată, strîns de mine.

— Dragul meu ! Bunul meu ! şopti ea şi mă îmbrăţişă cu patimă.

I-am găsit gura şi nu mai voiam să-i dau drumul din îmbrăţişare. Ne-am răsturnat în iarbă. În clipa aceea nu vedeam şi nu auzeam nimic. Tot universul meu era acum în această femeie.

Dintr-o dată, Frosea mă împinse hotărît cu amîndouă mîinile ; şi ca dintr-un resort, sări drept în picioare.

— Ascultă ! zise ea cu sufletul la gură. Nu vreau în felul acesta. Dacă mă iubeşti cu adevărat, atunci să fugim de aici. Să fugim şi de Vasili şi de rîul Mana. Să fugim unde vrei tu. Doar pe Nadiuşka o s-o luăm cu noi. Nu vreau să-mi fac de cap în felul acesta, mă înţelegi ? Dacă e să iubesc, apoi să iubesc. Nu pe furiş. Iar dumneata dacă mă iubeşti, atunci respectă-mă.

Îşi duse nervos mîinile spre cap, îşi îndreptă părul răvăşit, apoi îşi încheie cu degetele-i tremurînde nasturii de la bluziţă.

Mă ridicai şi eu. Eram boţit, uimit, stînjenit, forţîndu-mă să înţeleg ce spune. Cred că arătam foarte caraghios, deoarece, după o scurtă tăcere, ea începu să rîdă zgomotos. Înşfăcă găleata şi continuînd să rîdă mai departe, fugi pe poteca ce ducea paralel cu şipotul. Curînd o înghiţiseră tufele de mălin...

Revenindu-mi, fugii după ea. Frosea însă reuşise să iasă din pădure, intrînd în luncă. Acum mergea grăbită prin iarbă. Florile de culoare roşie păreau că ard sub tălpile ei. Părea că Frosea călca undeva în zare pe nişte cărbuni încinşi.

M-am oprit, neştiind ce să mai întreprind. Apoi, zdrobit, mă trîntii în iarbă cu faţa spre cer, privindu-l fix.

Este pentru a doua oară cînd Frosea mă respinge. Acum îmi dau seama că ea spera în demonstrarea seriozităţii acelei iubiri în care îi plăcea să creadă.

Că aveam nevoie de Frosea ca de însăşi viaţa de toate zilele, eram convins. Dar să las aşa, baltă totul dintr-o dată şi să fug în taină cu nevasta şi fiica lui Vasili, la asta încă nu puteam să mă hotărăsc. Lovitura primită a fost aşa de mare şi de neaşteptată, încît mult timp după asta, nu puteam să-mi adun gîndurile. Femeia aceasta m-a prostit cu totul, mă gîndii eu ; şi împleticindu-mă o pornii abătut spre canton.

Vasili s-a întors acasă împreună cu Inokenti. Frosea făcea ordine în ţarcul animalelor captive. Trecînd prin preajmă, am auzit o parte din discuţia ce se purta între ea şi Vasili :

— De ce ai tras focuri de armă în pichetaşi ? o întrebă nervos Vasili.

— Aha, care va să zică, ţi s-au plîns ? Păi numai i-am speriat ca să nu se ducă la ciotul cu sarea.

— Ce căutai tu acolo ?

— L-am repezit cu barca pe Anton Nikolaevici. Apoi el plecă spre locul cu pricină, iar eu am rămas pe mal cu carabina. Cînd colo, au apărut şi pichetaşii.

— Of ! Dumnezeule ! De ce-ţi bagi nasul în treburile bărbaţilor ? Te-am trimis eu acolo ? Te-ai dus pur şi simplu să-l dădăceşti pe el ? Observ că de la o vreme ai devenit foarte atentă şi foarte preocupată de el ?

— Mai bine te-ai interesa întîi ce s-a petrecut acolo, pe acel loc cu bulgării de sare, decît să fii agresiv.

Eu mă îndepărtai către mal.

Aflînd de la Inokenti că în dimineaţa următoare se va întoarce la cantonul său, l-am rugat să mă ia şi pe mine. De multă vreme mă tot pregăteam să-i fac o vizită. Acum însă era mai necesar ca oricînd. Voiam să mă liniştesc, să-mi revin şi să mă lupt puţin cu mine însumi.

Seara, i-am povestit lui Vasili despre cele întîmplate în preajma acelui „ciot“ cu sare.

— Trebuia să iei carabina cu dumneata, nu s-o laşi pe mîinile muierii. Dacă ţi s-ar fi întîmplat ceva rău, m-ar fi tras pe mine la răspundere.

În bucătărie, la lumina lămpii, Vasili îşi completă jurnalul de zi. Oamenii de ştiinţă erau obligaţi să controleze însemnările pădurarilor. După ce îşi termină de scris cele constatate pe

teren, i-am revăzut ultimele relatări din caiet. Iată ce scria :

„A împuşcat o veveriţă şi a dosit-o. Am descoperit şapte fetusuri pentru experienţe“.

„Am fost pe la pichete cu munca de lămurire despre braconierism. Am insistat asupra conştiinţei lucrătorilor de pe la pichete. Numai că în zadar mi-am bătut gura. Întorcîndu-mă înapoi spre casă, am descoperit urme proaspete de-ale braconierilor“.

„A trecut o furtună mare, a doborît copaci şi a rupt crengi. Pădurea este inundată de verdeaţă. E minunat. În taiga trebuiesc curăţate acum potecile“.

„Ursul a trecut rîul înot şi a luat-o către Maslenka. A dat tîrcoale cantonului lui Egor Zabatîh şi apoi s-a întors înapoi, tot prin apă, în zona de supraveghere a lui Fedka Zaiţev. După urmele enorme, pare să fi fost Gromila“.

L-am întrebat, cerîndu-i amănunte despre urs.

În locul lui mi-a răspuns Inokenti rîzînd :

— Acest Gromila s-a dus în vizită la Egor să-i guste băuturica. Cînd văzu Egor dimineaţa urme de urs pe lîngă prisacă, cît pe-aci să-l apuce apoplexia. De partea cealaltă a malului, urla cît îl ţinea gura, Fedka : „Nene Egor, a trecut ursul prin apă dinspre partea matale. De ce dai drumul urşilor să treacă rîul ?“ Fedka descoperise şi el nişte urme, însă nu ştia de unde au apărut. Egor înjura de mama focului“ : Mînca-l-ar ciuma şi buba cea neagră. N-o fi sorbit vreo gură din leşia aia ? Ursul ăsta al tău a scotocit şi pe-aici pe la mine“. S-au spe-

riat mujicii amîndoi. Numai că el, Gromila, nu dă tîrcoale așa de pomană prin preajma cantoanelor. Neapărat va da pe undeva lovitura de grație. Pentru el, trecerea rîului e floare la ureche. Înoată fără motor. Cum s-ar zice — a devenit stăpînul taigalei. Toate pădurile i se închină. Încotro vrea, acolo se și duce, fir-ar el să fie !

— Se spune că toată întinderea pînă în apropiere de așezarea Berla a fost declarată „zonă verde", zise supărat Vasili. Așa că de-acum înainte n-ai voie să te mai atingi de urși. În schimb o să se „atingă" ei de noi. Nu oamenii, ci urșii vor gospodări acum prin taiga.

— Din orașul Divnogorsk, lumina electrică va lumina de-acum toată taigaua. Va lumina, cu alte cuvinte, împărăția urșilor noștri, glumi Inokenti. Abia că vor deveni și fiarele mai civilizate.

— Hîm, păi cu o astfel de rînduială nu putem trăi aici, aruncă vorba cu ciudă Vasili.

— Dar ce ? Tu trăiești aici numai pentru urși ? nu se putu abține Frosea.

Remarcai că ea era supărată pe dînsul. De altfel, cînd Frosea află că o să plec cu Inokenti, mă privea și pe mine cu indiferență.

— Desigur ! Se prea poate că numai datorită urșilor să mai fiu astăzi pe-aici, replică provocător Vasili. Dacă ni se interzice să-i vînăm, nu mai am nici eu ce căuta în taiga. Ici rezervație, dincolo zonă verde... Ce mai poate întreprinde bietul vînător ? O să mă întorc din nou la strung. Acolo în oraș voi deveni din nou om.

— Pleacă, pleacă, se înfurie Frosea. Eu însă rămîn aici cu animalele din crescătorie.

— Asta-i bună ! se tulbură Vasili. Va să zică animalele îți sînt mai presus decît soțul ? Sau poate mai sînt și alte motive ce te fac să rămîi ? De fapt aici ai deplină libertate. Cu cine vrei și unde vrei, acolo te și duci — la plimbare cu barca sau la hoinăreli prin taiga.

Frosea îl privi iritată : trînti pe laviță un ceaunaș gol pe care îl ținea în mînă și ieși glonț din bucătărie.

— O certi degeaba, Vasili ! îi luă apărarea Inokenti. Ai o soție minunată, bună, ascultătoare, harnică. Nu vezi cum le face pe toate ? Și acasă, și pe rîu, și în crescătorie. Cu cine să se plimbe ea prin taiga ?

— La dracu ! M-am săturat de toate ! dădu a lehamite din mînă Vasili. Chiar de va fi să plec singur, tot voi pleca de-aci.

M-am ridicat și-am ieșit.

În cerdac, sprijinită cu capul de-un stîlp, plîngea Frosea.

— Nu plînge Frosenka, nu trebuie, zisei eu. S-a înfierbîntat puțin Vasili, dar nu-l lua în seamă.

— Dar ce, parcă asta e pentru prima dată ? mă privi ea cu obrazul ud de lacrimi. Pentru că v-am condus cu barca, o să mă terorizeze un an întreg. Și-apoi și dumneavoastră, n-am ce zice ! M-ați ademenit și acum vreți să fugiți. Cărați-vă ! Plecați !

— Nu plec pentru multă vreme.

Ea s-a întors cu spatele ; și nemaiputîndu-se stăpîni, răbufni în hohote de plîns.

Am părăsit cerdacul și, abătut, o luai de-a lungul rîului.

Deasupra apei croncănea un corb. Croncănitul unei perechi de cerbi îl mai auzisem eu de cîteva ori. Mă obișnuisem cu acest croncănit și îl pusesem pe seama acelei perechi care își făcea cuibul prin apropiere. Croncănitul pe care-l auzii acum mi s-a părut prevestitor de rele.

Peste taiga se așternuse amurgul. Un văl gros de ceață acoperi rîul. Îmi erau acum și unul și celălalt străini și dușmănoși.

CAPITOLUL V

ȘEDEAM LUNGIT într-o rînă în barca în care era așternut mult fîn proaspăt. La cîrmă, lîngă motor, stătea Inokenti. Chiar și contra curentului, barca noastră fugea cincizeci de km. pe oră.

Rămîn cu repeziciune în urmă malurile. Ele sînt înalte, deluroase și acoperite de păduri. Pretutindeni întîlnești mulți pini. Pe văi se întind păduri întunecate de brad și molid. Prin inima codrilor se zăreau uneori arbori înalți, rămuroși și numai foarte rar cîte un cedru falnic. Malurile însă erau mai mult acoperite cu mesteceni și plopi, iar de-a lungul pîrîiașelor se întindeau desișuri de mălini.

— De ce oare se întîlnesc foarte rar cedri pe-aici ? îl întrebai eu pe tovarășul meu de drum.

— Pentru că este un lemn scump și foarte căutat, îmi răspunde Inokenti fără prea mare grabă. Cedrul pe-aici este echivalent cu aurul, iar pinul — rublă de hîrtie. Mesteacănul și plopul — copeici. Așa dar, de pe ambele maluri au fost adunați mai întîi „galbenii". După ce i-au strîns pe toți, s-au apucat acum și de strînsul rublelor. Acum aici pe Mana se doboară numai pinii, iar în locul cedrului au crescut mesteacănul și plopul de munte. Însă cui naiba îi trebuie așa ceva ? Acum pe partea superioară a rîului se ridică o pădure frumoasă cu esență de lemn superioară. Păcat însă că se exploatează numai rășinoasele. O treime din acești bușteni se scufundă din cauza greutății lor. Vedeți cum stau înfipți în mîl ? Este și o treabă foarte primejdioasă !

— Ehei ! cedrul, cedrul, oftă pădurarul, repede l-a mai distrus omul. L-a distrus în așa hal, de parcă acest arbore nu i-ar fi prieten, ci dușman de moarte. Să știți că acest copac hrănește aproape toată taigaua, ca un adevărat arbore de pîine. Fără alune, animalele cu blana scumpă nu pot trăi. Noroc de pasărea-alunar. Numai ea face ca cedrul să nu dispară total. Isteața păsăruică își adună întotdeauna rezerve de alune. Și ia aminte, flăcăule, nu și le dosește așa, la întîmplare, ci exact pe acele locuri prielnice creșterii și dezvoltării cedrului. Cu alte cuvinte, omul doboară, sărăcind aproape la jumătate pădurea de cedri, iar această minu-

nată păsăruică, prin rezervele ei de provizii cu alune, o împădureşte la loc. Mare minunăţie, frăţioare !

Barca noastră ocoleşte ostroavele întîlnite în cale. De-aici, din tufărişurile înverzite, se aud multiplele glasuri ale păsărilor cîntătoare. De prin văile prin care şerpuiesc pîraiele în drumul lor către vărsare în rîul Mana se simte mirosul pătrunzător de mălin, iar în dreptul malurilor stîncoase şi abrupte, încinse de căldura soarelui, stăruie aroma tare a răşinii de pin şi mirosul plăcut al diferitelor ierburi înflorite.

Ocolim golfurile liniştite şi meandrele susurînde. Uneori trecem peste bolovănişurile pitite sub apă. Acestea ne împroaşcă cu stropi mărunţi de apă, sunînd a pietriş. Braţele laterale ale rîului erau ca de obicei zăgăzuite cu „bone" — un fel de îngrădire lemnoasă, pentru a împiedica intrarea în aceste braţe a buştenilor plutitori.

Lîngă malul stîncos şi abrupt, mal pe care Inokenti l-a numit Piatră Albastră, trei pichetaşi intraţi în apă pînă la brîu împingeau cu prăjinile buştenii împotmoliţi în mal. Trecînd prin dreptul lor, Inokenti le dădu bineţe. Pe unul din aceşti pichetaşi ce purta o şapcă în carouri, cu cozorocul destul de mare, îl recunoscui şi eu. Acesta era Stepan.

De data asta l-am putut examina mai de aproape. Avea faţa brăzdată de cute adînci, pîrlite de vînt şi de soare, de ţi se părea că era un jambon afumat. Sprîncenele îi erau stufoase şi zbîrlite. Privirea cercetătoare şi vicleană, abia mijită de sub gene. Buzele îi erau adunate şi

strînse bine. Bărbia ascuţită. Toate aceste trăsături mi se părea că exprimau caracterul unui om hotărît. Părul lui Stepan era roşcat şi creţ.

Văzîndu-l pe Inokenti, el zîmbi prietenos. În gură îi luciră cîteva coroane aurii. Asprimea feţei i se mai atenuă puţin.

După ce barca îi lăsă mult în urmă pe aceşti pichetaşi, pădurarul zise :

— Acest Stepan este un fost vecin de-al meu. Mai demult, în aşezarea Bereti, locuiam alături. Este un bărbat isteţ. Mîinile îi sînt foarte spornice. În ce priveşte brigada, şi-o ţine din scurt. Porţiunea ce le revine pentru curăţarea malului de buşteni este întotdeauna curată. Aşa că zona în care lucrează pichetul său, din punctul acesta de vedere, este întotdeauna primul.

— E braconier ?

— Da, este un braconier înveterat. Dacă urmăreşte vreun vînat prin taiga, apoi se şi grăbeşte să-l suprime. Omoară păsările şi animalele din rezervaţie. Nu se dă în lături nici de la tîlhării. Braconajul în taiga dăinuie de cînd lumea. Însă pe la locuinţele picherilor nu se operează niciodată furturi. Se întîmplă ca oamenii să plece prin pădure la tăiat de arbori sau să se învoiască pentru cîteva zile. Apoi să ştii, că de lucrurile lor nu se atinge nimeni. Există o lege foarte aspră, încetăţenită aici. Dacă vreunul din noii sosiţi pe rîu s-ar lăcomi să fure din lucrurile altora, apoi e vai şi-amar de el !

— În zona dumneavoastră de control intră des braconierii ?

— N-aş putea afirma că mă „vizitează“ chiar aşa de des. Deşi crestele stîncoase ale Izîxkului sînt în privinţa asta destul de ispititoare pentru braconieri. Aici se găsesc şi moscul şi elanul. Însă braconierului îi vine foarte greu să se strecoare în aceste locuri, din cauză că eu mai întîi de toate patrulez malurile. Braconierul nu poate pătrunde în zona mea decît pe apă, adică pe rîul Mana. Eu însă fac incursiuni cu barca şi dimineaţa şi seara. Iar dacă socot că este necesar, dau cîte-o raită uneori şi noaptea. Locurile şi potecile îmi sînt cunoscute. După urmele lăsate, îmi dau seama imediat dacă cineva a acostat la mal şi a intrat în taiga. Mă ajută mult în privinţa asta şi cîinele meu, Sobolka. Desigur, întîmplări au fost multe. Acelaşi Stepan mi-a pătruns odată în masivul Utiosî. L-am prins asupra faptului în momentul cînd punea laţul. L-am avertizat foarte sever, în sensul că dacă-l mai prind odată, îl împuşc fără nici un pic de menajament. El, Stepan, mă cunoaşte bine şi ştie că nu arunc vorbele numai aşa, ca să mă aflu în treabă. Mai mult nu l-am mai întîlnit prin zona mea de supraveghere. S-o fi ducînd probabil acolo unde portiţele spre taiga i se deschid mai lesne.

— Păi, aţi auzit doar, cum Vasili se tot plînge că n-are tihnă din cauza braconierilor.

— Vasili este un bărbat serios şi cu mult curaj. Nu se teme de braconieri. Numai că lui nu-i place apa, rîul ; şi nu navighează pe el niciodată. Iar aici ca să întreprinzi ceva, nu o poţi face fără acest rîu. Tocmai pentru asta pădurarul trebuie să-l îndrăgească. Rîul Mana

îi înlesneşte braconierului pătrunderea în taiga, dar în acelaşi timp i-l şi închide dacă vrea. Uite, să-l luăm spre exemplu pe bătrînul Egor. De la un aşa pădurar vrednic, n-o să prea vînezi uşor vreo sălbăticiune. El e întotdeauna în alertă şi pe apă, şi pe uscat. Fedka Zaiţev însă este un fel de nadă pentru braconieri. El se teme şi de apă şi nici în taiga nu-i place să se ducă. Şi ştii oare de ce nu-i place taigaua şi se fereşte de ea ?

— Din cauza braconierilor ?

— Da de unde ! rîse Inokenti. De căpuşe îi este frică. Zice că din cauza căpuşelor se poate îmbolnăvi de tifos. În orice caz, prin desişuri. Fedka nu-ţi va intra să-l frigi cu lumînarea. Pe poteci umblă foarte rar. Zice că pe poteci căpuşile-s mai puţine. Nu înţelege că tocmai pe poteci pe unde trec animalele sălbatice, tocmai acolo sînt cele mai numeroase căpuşe.

Motorul de la barcă se opri brusc.

— Naiba să te ia ! Iar mi-ai făcut pană, zise înciudat pădurarul. Cred că i-o fi zburat bechia. Cum dă de cîte un grind, cum se agaţă şi claveta. Trebuie să ne oprim s-o meşteresc puţin.

Şi el vîsli cu rama, îndreptînd barca spre ţărm.

Pe malul stîng unde acostasem, într-o poiană străjuită de mesteceni se zări o căsuţă de-a pichetaşilor.

— Este pichetul lui Stepan, mă lămuri Inokenti. Vezi ? iese fum pe hogeac, înseamnă că cineva e acasă.

În timp ce Inokenti repara la motor, eu mă hotărîi să-i vizitez pe acești lucrători ai pichetelor.

Într-o izbă nu prea mare, construită din bîrne, erau așezate patru paturi cu somiere, aranjate îngrijit. Fiecare pat avea întinsă frumos cîte-o pătură cenușie pe el. La mijlocul camerei trona o masă geluită proaspăt, ceva mai la o parte — o sobă de tuci. De tavan, așa mai aproape de sobă, erau bătute niște șipci, de care pichetașii își agățau obielele pentru uscat. Într-un colț, pe o noptieră era așezat un aparat de radio „Iskra“, iar peste el, cineva a pus un acordeon vechi, cu colțurile roase. Pe un perete, cam în dreptul mesei era lipită o litografie — „În amiază“ — reprezentînd niște femei scăldîndu-se în rîu. Pe pervazul ferestrei zăceau cîteva cărți, un ciob de oglindă și două garnituri de bărbierit. De sub ștergarul de pe masă se puteau zări niște vase spălate și o jumătate de pîine.

Toate acestea le-am observat mai tîrziu, deoarece cînd am intrat în izbă, prima dată atenția mi se îndreptă către un flăcăiandru de vreo douăzeci de ani, slăbuț și cu părul ciufulit, ce ședea pe un taburet numai în chiloți, cîrpindu-și pantalonii. Avea una din fălci legată cu un prosop.

Văzîndu-mă, se ridică încurcat, privindu-mă cu niște ochi mari și limpezi.

L-am salutat, motivînd că am venit să-i cer cîteva chibrituri.

— Te dor dinții ? l-am întrebat.

— Da, mă dor foarte rău. Cum stau mai mult în apă, cum mă apucă durerea de dinți, îmi răspunse el, parcă cu un zîmbet puțin vinovat. Mi-e jenă față de băieți. Ei lucrează, iar eu stau acasă. Ar trebui să plec definitiv de-aici, întrucît munca este de-așa natură, că toată vara trebuie să stai în apă. Brigadierul însă nu mă lasă să plec. Zice : doftoricește-te, Pavele, avem nevoie de tine aici mai mult pentru acordeon. Pentru că știi să cînți așa frumos, noi îți trecem cu vederea totul. Chiar și boala asta de dinți.

— Înseamnă că ești talentat ?

— Da de unde ! Cînt și eu cum pot. Seara, cînd ne întoarcem de la lucru, ne plictisim grozav. „Iskra“, și arătă cu capul spre aparatul de radio, funcționează cu acumulatoare, dar așa ceva nu prea avem de unde procura. Așa că mai mult tace, economisindu-și lămpile pentru „ultimele știri“. Și iată că în felul acesta ne profilăm pe acordeon. El nu ne refuză niciodată. Funcționează impecabil. Ei, tocmai din cauza asta băieții nu mă lasă să plec. „Ce am face fără tine, zice Stepan, ne-am prăpădi de urît și am cădea în patima beției“. De fapt, ăsta-i adevărul. Vedeți, totul în jur e numai taiga și taiga...

Pavluha terminase cu cîrpitul și își trase pantalonii.

— Vă înțelegeți ?

— Desigur ! N-avem ce împărți. Numai că fiecare își are caracterul său.

— Cu ce vă mai ocupați în timpul liber ?

— Păi, fiecare cu păsărica lui. Unora le place pescuitul, altora vînătoarea.

— Dar tu, spre exemplu, cu ce te mai ocupi ?

El se sfii. Mă privi din nou cu aceiaşi ochi limpezi ; şi parcă ar fi vrut să se consulte cu el însuşi dacă trebuie sau nu să-mi răspundă. După o scurtă tăcere, zise aproape şovăind :

— Ocupaţia mea este mai mult de noapte...

— Acordeonul ?

— Nu. Acordeonul e de la sine înţeles. Aici e vorba cu totul despre altceva. E ca un fel de vînătoare în timpul nopţii.

— Vînătoare ? Unde ? În taiga ?

— Nu, e vînătoare de stele.

Am rămas pentru o clipă descumpănit. M-am gîndit că poate flăcăul n-ar fi în posesia deplinelor sale facultăţi mintale.

— Îmi place să urmăresc stelele şi să citesc în ele. Am şi un atlas, şi îmi arătă cu capul spre cărţile de pe pervaz. Cu ajutorul lui descopăr unele constelaţii. E greu, nu le poţi găsi imediat. Trebuiesc urmărite ceas de ceas. Unele din ele pe care le descopăr dispar. Şi asta îndeobşte vara. Nu pot înţelege unde se pierd ? Iată, spre exemplu, constelaţia Cîinelui, vorbi el acuma cu mai multă însufleţire, a tremurat toată iarna pe deasupra codrilor din lanţul muntos. Acum însă s-a pitit pe undeva. Această constelaţie are o stea foarte importantă şi foarte strălucitoare, numită Sirus. Dumneavoastră, sper că ştiţi despre asta.

Îl ascultam surprins. Astronomia însă n-o cunoşteam, aşa că nu-i puteam fi de nici un folos.

— Şi nici constelaţia Hidrei n-o pot găsi. Pe cea a Iepurelui am căutat-o foarte mult timp pînă am descoperit-o. Însă şi aceasta, împreună cu cea a Cîinelui, nu după mult timp, parcă s-a prăbuşit undeva. Le-am povestit băieţilor că stelele, ca şi luna, răsar în fiecare noapte, apoi apun, mişcîndu-se pe cer. Ei nu mă cred. Însă eu ştiu precis că se mişcă, păstrînd între ele o distanţă severă. Nu se apropie şi nici nu se îndepărtează una de alta.

— Nu stelele se mişcă, ci se învîrte pămîntul, adăugai eu. Şi nouă numai ni se pare că totul în jurul nostru se mişcă. Ce pregătire ai ? Cîte clase ai terminat ?

— Şase. Tata a murit prea devreme şi eu a trebuit să lucrez ca să-i întreţin pe ceilalţi mai mici. Mama e suferindă. Aşa că în familie sînt singurul care lucrez.

Dinspre rîu răsună zgomotul motorului. Mi-am luat rămas bun de la „vînătorul de stele“ şi mă grăbii spre barcă.

Aflînd că am stat de vorbă cu Pavel, Inokenti exclamă rîzînd :

— Pavluha — cititorul în stele ! Aşa l-au poreclit pe-aici. Se spune că stă nopţi întregi, uitîndu-se la cer. Altfel, este un băiat bun, liniştit. Nu-l ispiteşte carabina ; şi nici să se „distreze“ cu ea prin taiga nu-i place.

Botul bărcii spinteca apa întunecată, lăsînd în urmă dîre albe de spumă. Se părea că plutim călare pe un animal fabulos a cărui inimă

bătea sonor și ritmic. Zgomotul era preluat și multiplicat de ecoul munților.

Inokenti, ca de obicei, ședea atent la cîrmă. Vîntul îi mîngîia cutele de pe fața-i senină. Eu respiram adînc, trăgînd lacom aroma proaspătă a apelor și parfumul primăvăratic răspîndit de frumusețile taigalei de pe ambele maluri.

— Ce minunăție ! zise pădurarul, cu o vădită plăcere în glas. Cum ai putea oare să nu îndrăgești și să nu iubești un astfel de rîu ? Pentru un plutaș, pentru un lucrător al transporturilor pe rîu, nu poate exista pe lume o apă mai frumoasă ca aceasta. Eu, băiete, ca să știi, sînt unul din fiii taigalei. Și n-am să plec de pe rîul Mana niciodată. Aici, pe malurile lui m-am născut, aici vreau să-mi rămînă oasele.

După o scurtă tăcere, continuă :

— Să-i luăm spre exemplu pe acești oameni care lucrează în cadrul pichetelor. Nu există muncă mai grea ca a lor. Închipuiește-ți că toată vara stau în apă, ca niște morse, murați pînă la os. Nu au timp nici să se usuce ; și așa uzi intră din nou în apă. Cu toate astea iubesc rîul. Da, frățioare, nu poți să nu-l iubești. Rîul Mana îl ademenește pe om și acesta nu mai are puterea necesară să lupte cu el. Și după cum vezi, toată taigaua noastră se întinde de-a lungul rîului Mana. De partea cealaltă, iarăși se întind nesfîrșitele păduri ale statului. Și pe bună dreptate li se spune „pădurile nesfîrșite de pe Mana". Cine înțelege cu inima taigaua noastră, nu mai

pleacă de-aici niciodată. Și chiar dacă se mai întîmplă ca unii s-o mai părăsească, apoi cu siguranță că se întorc repede înapoi.

— Ați auzit că Vasili vrea să plece ?

— Vasili ? Păi Vasili poartă în el fermenții orașului. Inima lui e acolo și nu aici în taiga. El are impresia că locuiește prin părțile acestea mai mult din obligație. Cu rîul Mana nu se împacă, iar taigaua îl plictisește de moarte. Ce-i drept, vînătoarea de sălbăticiuni îi mai descrețește fruntea, însă ca să pătrundă cu toată fibra în intimitatea naturii nu e capabil.

Ceea ce mi-a spus Inokenti îmi era cunoscut. Fenomenul acesta îi tulbură pe mulți oameni din lume. Îndepărtîndu-se de natură, omul nu mai are tăria necesară să reintre organic în ea. Și asta îl privează de la perceperea celor mai nobile și mai sincere bucurii ale vieții, fenomene pe care numai natura i le poate oferi.

În felul acesta, omul devine un adevărat fiu rătăcitor, care și-a pierdut cheile de la propria-i casă. Și chiar dacă încearcă să mai revină la vatra-i natală, fenomenul acesta de care am pomenit mai sus, capabil de-al reuni cu natura, fiind vătămat, omul devine străin pentru ea.

Îmi amintesc cum ne vorbea despre asta, nouă studenților, fostul nostru profesor, care era stimat și iubit de toți, considerîndu-l ca pe cel mai destoinic dascăl al nostru. Acum însă mi s-au repetat aceleași fraze, numai că ele sînt spuse cu alte cuvinte de către un pădurar simplu.

Profesorul nostru nu o dată ridica problema relațiilor dintre om și natură. În prelegerile sale ne exemplifica cu citate din Marx în sensul că legătura firească a omului cu natura este dramatic năruită de orașul contemporan. De asemeni, în noua societate, omul se va strădui să se apropie de natură. După teoriile marelui savant, în societatea comunistă această legătură va trebui să fie restabilită în mod conștient.

Reflectam uneori, întrebîndu-mă care anume ar fi căile cele mai salutare de contopire a omului în mod armonios cu natura ? Bineînțeles, răspunsul deocamdată nu l-am aflat.

De fapt Marx susținea că omul trebuie descătușat nu numai de consecințele civilizației capitaliste, ci și de „idiotismul" vieții rurale. Și parcă aici pe rîul Mana n-au existat uneori astfel de „idiotisme" ? Departe de mine gîndul de-a idealiza această sălbăticie a taigalei, în care omul a fost nevoit să se izoleze de restul lumii. Vasili, de care am pomenit mai înainte, se vede aruncat și uitat în taiga. Însă eu nu pot fi de acord cu Nina Alexeevna, atunci cînd visează numai orașul și la viața comodă pe care i-ar oferi-o acesta. S-ar putea ca mulți factori să depindă și de structura psihologică a omului. Aici, spre exemplu, concepțiile oamenilor despre relațiile și atitudinea lor față de natură căpătau pentru mine înțelesuri și ecouri noi. Și mie îmi venea mai ușor să-l înțeleg pe Inokenti decît pe Vasili. Afară de asta, sînt și biolog, naturalist ; și deci natura este sectorul în care-mi desfășor munca de

cercetare. Pot eu oare să nu iubesc natura ? S-ar putea ca în toată teoria asta, adică în cazul meu, să joace un rol important și profesia pe care mi-am ales-o. Și poate că are influență educația și deprinderea omului cu natura încă din anii copilăriei.

Am reflectat la toate acestea după cele auzite din gura lui Inokenti, în timpul cît am mers cu barca pe rîu.

În cele din urmă, am ajuns la cantonul Maslenka. Inokenti avea niște treburi de rezolvat cu pădurarul Zaițev. Eu mă bucurai că o să am prilejul de a mai cunoaște locuri noi.

Trecînd prin lunca presărată cu tot felul de flori, urcarăm un delușor, după care, la marginea pădurii, se zări cantonul.

După gardul de nuiele care despărțea cantonul de grădina de zarzavat, se ara de zor. De acolo se auzea strigăt de femeie ce-și îndemna calul.

— Trudește Aniska, observă Inokenti.

Feodor ședea pe prispa casei și cioplea cu un cuțitaș o păpușă.

— De ce-ți pui muierea la treburi grele ? făcu Inokenti dojenitor. În timp ce tu, fir-ar să fie, stai și ciopleşti figurine !

— Mă dor tare șalele, se ridică Feodor, ținîndu-se cu mîna de mijloc și zîmbind jenat. Aniska mea e zdravănă și sănătoasă, așa că nu se pune problema oboselii la ea. Și apoi o ajută și băiatul cel mare. Uite-l cum poartă calul pe brazdă ! și el arătă mîndru cu capul spre partea grădinii. De păpuși avem nevoie, mai adăugă el, doar știi că am atîtea fete ! Nu mă

lasă nici să răsuflu : „Fă-mi, tăticule, o păpușă, fă-mi te rog". Și iată că m-am și apucat să le lucrez.

Văzînd musafirii, trei fetițe cu rochițele zdrențuite și murdare, începînd cu vîrsta de la doi pînă la opt ani, își lăsară joaca, se adunară în spatele tatălui, privindu-ne curioase.

Feodor era un om uscățiv și blond. Nu semăna de loc a tată cu cinci copii, ci mai degrabă cu un holtei slăbănog, tomnatic. Pe fața-i buhăită și pistruiată, erau înfundați niște ochi mici căprui. Nasul cu nările dilatate, era puțin cîrn. Pe buzele-i cărnoase, abia i se putea ghici un fel de zîmbet atunci cînd vorbea. Era îmbrăcat cu o cămașă în dungi, lăsată peste pantalonii uzați, de culoare închisă, ce erau băgați în niște ciorapi albi de bumbac. În picioare, Fedka purta niște tîrlici stîlciați.

Înțelegînd din spusele lui Inokenti cum că aș face parte din grupul oamenilor de știință care lucrează în rezervație, Feodor se agită și începu să ne poftească cu insistență în casă.

— Hei, tu Anisko ! strigă el cu glasu-i răgușit. Lasă aratul și vino-ncoa... ! Avem mosafiri !

Știți, eu am sosit de pe teren acuma, din caraulă, cum s-ar zice, ne lămuri el, parcă ar fi vrut să se dezvinovățească.

— Noi sîntem în trecere, am venit doar pentru cîteva minute, la ce-ți deranjezi nevasta ? făcu Inokenti.

— Vai de mine ! Nu-i nici un deranj. Poftiți, intrați. Aniska o să pregătească imediat samovarul.

Izba în care intrasem era strîmtă și sufocantă. Pe ferestrele prăfuite bîzîiau muștele. Două paturi de stejar în care stăteau răvășite perne și plăpumi pestrițe. În mijlocul odăii, atîrna prinsă de tavan o copaie acoperită cu o basma de culoare închisă. Mirosea urît a scutece umede, a lenjerie îmbibată de transpirație.

Feodor își vîrî nasul în leagăn, goni muștele de sub basma și, mulțumit, observă :

— Doarme. Deja a început să înțeleagă ce se petrece în jurul său și îi răpește mult timp maică-si.

Ne-am așezat pe-o laviță. Inokenti crăpă puțin latura unei ferestre și în odaie năvăli aerul proaspăt.

— De ce stați așa de zăvorîți ? Te sufoci de-a binelea. Copilul are nevoie de aer.

— E obișnuit, rîse Feodor.

În prag apăru gospodina. Era de înălțimea soțului, lată în umeri și în șolduri, iar fața ei cu pomeții ieșiți în afară era pîrlită de soare. Purta o bluziță ponosită iar părul bălai și răvășit îi era ieșit mult de sub basma.

Ne dete zgomotos bînețe, ștergîndu-și cu dosul palmei sudoarea de pe frunte. Ne privi cu niște ochi ageri și, vorbind foarte repede, exclamă :

— Ce bine ! Ce bine e că mai trec și pe la noi oameni. Altfel Iepurașul meu ar muri de plictiseală. Samovarul îl pregătesc imediat, imediat !

— Mitenka, se întoarse ea către un băiețel slăbuț, care holbase ochii la noi de după spa-

tele ei. Dă fuga şi adună aşchii pentru samovar. Haide, repede, repede, puiule!

— Nu-i nevoie să mai pregăteşti samovarul, Aniska, zise Inokenti. Mai bine ne-ai ospăta, dacă ai, cu ceva lapte rece.

— Cum să n-am? Văcuţa noastră e bună de lapte, hrăneşte şapte suflete şi mai rămîne şi pentru musafiri. Vi-l aduc imediat. E pus la rece în pivniţă. Dau fuga pînă acolo. Tu, Iepuraşule, făcu ea către soţ, scoate scovergile din bufet. Le-am copt azi dimineaţă. Sînt proaspete şi rumene.

Toate astea le-a turuit dintr-o suflare. Vorbea aşa de repede şi aşa de incoerent, încît cu greu îi recepţionam spusele. Totuşi am înţeles din ploaia asta de vorbe, că ea îşi răsfăţa bărbatul, zicîndu-i „Iepuraşul".

Aniska dădu fuga după lapte, iar Feodor, pufăind din ţigară, scotoci prin bufet după scovergi.

— A naibii muiere! zise Inokenti, cu o voce care nu era nici ironică şi nici entuziastă. Turuie ca o mitralieră. De fapt şi la treabă e tot aşa. Are mîini de aur. Lucrează încontinuu şi cu spor. E o adevărată femeie siberiană. De n-ar fi ea, pe acest „Iepuraş", şi arătă cu capul spre Feodor, de mult l-ar fi mîncat păduchii, fir-ar să fie!

— Da de unde! zise Feodor, după ce trase cu urechea la cele spuse de Inokenti. Aniska gospodăreşte în jurul casei, eu însă-s cu treburile mele din pădure, pe care le consider mult mai importante. Sînt paznicul statului, proclamă el solemn, îndreptîndu-se de şale

şi înaintînd cu farfuria de scovergi în mînă. Cu slujba mea nu-i de glumit, frăţioare, continuă serios Feodor. O mică neatenţie şi te-ai şi pomenit cu braconierii în taiga. Nu mai vorbesc de urşi. Cu ei de-asemenea trebuie să ştii cum să lupţi. Nu de mult trecu şi Gromila în persoană pe-aici. Nu avem un pic de linişte. Dacă ar fi fost alt pădurar în locul meu, de mult ar fi şters-o de-aici. Eu, precum vedeţi, încă mă mai ţin.

— Te ţii de fusta Aniskăi, îi replică în derîdere Inokenti. În preajma ei, tu ai şi început să trăieşti în comunism. Le ai pe toate de-a gata. Afară de pădure, alte preocupări nu te prea înghesuie.

— Aşa o fi, dar tocmai de aceea paza mea e mai de nădejde. Datorită acestui fapt, în zona mea de supraveghere găseşti sălbăticiuni cîte vrei. Iată, vă rog să consultaţi jurnalul meu de zi, îmi propuse Feodor, scoţînd din geanta sa de pădurar un caiet şcolăresc. Uitaţi-vă, aici e trecut totul. Dacă cumva Zaiţev, mai adăugă el cu îngîmfare, nu şi-ar fi căutat de treabă şi nu şi-ar fi supravegheat aşa cum trebuie graniţele zonei sale, n-ar avea în pădure astfel de realizări. Vă rog, vă rog să citiţi!

La capitolul unde se ţinea de către pădurari evidenţa urmelor de animale, descoperite pe itinerarul stabilit, spre marea mea uimire, găsii un număr mult mai mare de întîlniri directe cu jivinele, decît cel al urmelor acestora, ceea ce era cam tras de păr.

După ce îi consultai jurnalul, îi atrăsei atenţia asupra celor constatate.

— La ce bun să mai trec și numărul urmelor descoperite, zise Feodor, cînd la fiecare kilometru întîlnești o sălbăticiune sau o pasăre care interesează ? Abia că mai pridideşti să le treci pe acestea în carnețel, darmite să mai scrii şi numărul urmelor găsite ?

— Mare bleg trebuie să mai fii, nu se putu stăpîni Inokenti. În schimb, ești un mare meșter de-a spune minciuni. Dacă cel care te-ar asculta și, bineînțeles, te-ar și crede, asta ar însemna că de la Izîk și pînă la Indîș, perimetrul în care îți faci tu rondul, animalele sălbatice trăiesc ca-n rai. Mai reiese din afirmațiile tale cusute cu ață albă, că toate sălbăticiunile din zona mea și a lui Vasili, au trecut la tine, sub sfînta oblăduire a pazei tale exigente și de nădejde. Fir-ar să fie !

— De ce te enervezi ? se întristă Feodor. Eu nu răspund despre ce e la voi. Ceea ce există pe teritoriul meu despre asta și scriu în jurnal.

„Va trebui să-i verific itinerarul", gîndii eu.

Stăpîna casei sosi cu laptele și din nou începu să turuie :

— Zilele trecute, Gromila trecu rîul înot. Ne-am speriat tare. Pur și simplu, ne e groază ! De ce oare tot dă tîrcoale pe-aici blestematul ? Mă doare sufletul cînd mă gîndesc că ne-ar putea sfîșia văcuța. Îi tot spun Iepurașului : hai s-o priponim în luncă, altfel — Doamne ferește — în pădure, Gromila are s-o spintece. Numai că Iepurașul nu e de acord. Zice că o să-i tăvălească iarba și n-o să poată face fînul pentru la iarnă. Eu îi spun că fîn se poate

aduna suficient, însă văcuța ar trebui bine păzită. Altfel, o pierdem. Luați și beți lapte, dragii mei musafiri, serviți-vă !

— Păi eu pe acest Gromila o să-l dezvăț pe loc de toate cele, numai să-mi cadă la îndemînă, se lăudă Feodor.

— Mare lăudăros mai ești, mîrîi Inokenti. Și privind spre mine, dădu din cap.

Pruncul din leagăn începu să se miște și să scîncească. Aniska începu să-l legene, fredonînd încetișor un cîntec. Copilul porni să urle mai tare și-atunci maică-sa îi băgă țîța în gură.

— Căpușile-s peste măsură de multe, se plînse Feodor, dacă n-ar fi fost ele, de mult aș fi terminat și cu Gromila.

— Va să zică de Gromila nu te temi, în schimb ți-e frică de căpușe, se miră Inokenti. Dar să presupunem că l-ai fi urmărit pe urs, ce s-ar fi întîmplat după asta ?

— Ei, ce s-ar fi întîmplat ! După asta, treaba mea. Cum va trebui să-l încolțesc, ăsta e secretul meu și nu-l spun la toată lumea.

— Mai bine ți-ai ține gura, Iepurașule, se amestecă Aniska. Nu ne putem noi măsura cu Gromila. Sîntem mai slabi. Sinceră să fiu, cînd uneori Iepurașul meu se mai îmbolnăvește, mă duc eu în locul lui în taiga. Și chiar de am pușca cu mine, tremur toată de frică. Poate să-ți apară în orice clipă ursul de după vreun tufiș, că n-ai timp nici să tragi cu arma. Lîngă Piatra Albastră este amenajat un ciot cu sare. Locul acela trebuie verificat cît mai des, pentru ca pichetașii să nu omoare anima-

lele. Nu aşa de mult, am trecut şi eu pe-acolo La întoarcere, observai că se înserează şi atunci grăbii pasul, căutînd speriată în jur. Vai, Dumnezeule, tremura carnea pe mine !

— Taci tu, proasto, se înfurie Feodor. Îi faci pe oamenii ăştia să creadă că într-adevăr păzeşti taigaua în locul meu. A fost de-ajuns ca să te duci şi tu o dată sau de două ori în pădure, şi gata, acum îţi umblă gura.

— Mămico, mămicuţo, strigară în cor fetiţele intrînd în izbă. Dă-ne şi nouă lapte.

— Of, Doamne ! Păi, nu demult v-am hrănit pe toţi, strigă la ele Aniska. Mai răbdaţi puţin. După ce pleacă bărbaţii, vă dau şi vouă. Pînă atunci chemaţi-l pe Mitenka să înfulece şi el puţină pîine fărîmiţată în cvas. Noi mai avem de arat. Pe cînd voi...

— Mămico, mămiţico, dă-ne lapte, insistară copiii.

Am ieşit cu toţii în curte. Inokenti îl rugă pe Feodor să mai caute odată piuliţele de la plugul său, piuliţe, pe care Zaiţev le pierduse încă anul trecut. Plugul, Inokenti îl ridicase de la Feodor fără piuliţe. Acestea însă nu putură fi găsite nici acum.

Cînd coboram spre barcă, în grădina de zarzavat deja se auzeau strigătele neobosite ale Aniskăi, îndemnîndu-şi calul :

— Hai, tu, de ce te tot opreşti ? Ai flămînzit ? Ce naiba ! Mînca-te-ar lupii să te mînce !

Feodor stătea pe dîmb, înconjurat de plozi, fluturîndu-şi întruna, a salut, mîna.

De partea cealaltă a rîului se zărea cantonul lui moş Egor. Pe la bătrîn n-am mai tre-

cut. De altfel, Zaiţev ne informă că plecase cu o seară înainte, împreună cu nevastă-sa în localitatea Bereti la înmormîntarea unei rude.

Inokenti trase de un şnur şi motorul se puse în mişcare. La început, puţin înfundat, apoi îşi luă turaţiile normale, trăgînd cu iuţeală barca în susul apei.

Pe-aici, rîul Mana deveni din ce în ce mai cotit, încît uneori ţi se părea că şi-a schimbat cursul şi că e gata să se întoarcă îndărăt la vale. Pe o porţiune de vreo doi kilometri, făcu o cotitură aşa de bruscă, încît ajunsesem foarte aproape de punctul din care îşi începuse şerpuirea. În felul acesta, ne văzurăm în faţa a două albii, în care apa curgea în direcţii diferite, şi care acum erau aşa de aproape una de alta, încît după spusele pădurarului, porţiunea de uscat ce le despărţea o puteai parcurge cu piciorul în cîteva minute.

Malurile rîului deveneau din ce în ce mai abrupte şi mai înalte. Nu i-a fost uşor rîului Mana să-şi croiască vadul printre aceste puternice stînci. Pereţii stîncoşi ai Izîxkului se înălţau asemenea unei prăpastii. Apa aluneca mai tumultoasă în dreptul lor. Rîul era aici mai întunecat, mai grandios.Apa luase culoarea cafelei. Pe deasupra învolburărilor mai adînci, se încrucişau, tăcute, stăncuţele de baltă.

Brazii de pe maluri, luminaţi de ultimele raze ale asfinţitului, îşi aplecară crengile spre apă ca nişte drapele. De prin văgăunile munţilor începuse să se formeze prima ceaţă de seară. Rîul Mana curgea liniştit printre stînci, arătîndu-şi aici toată splendoarea lui profundă

şi sălbatică, demnă de un rîu siberian din inima taigalei...

Această linişte maiestoasă era tulburată doar din cînd în cînd de ţipătul ascuţit al lăstunilor sosiţi de curînd. Ei săgetau razant oglinda apei, îndreptîndu-se către pereţii stîncilor, în a căror scobituri îşi lipeau cuiburile.

Inokenti scrută atent malurile. Din dreptul acestor stînci, începea hotarul teritoriului său de supraveghere.

Spre seară, cîntecul privighetorilor devenise mai sonor prin desişurile ostroavelor. Între acest minunat concert şi ţăcănitul măsurat al motorului, gîndul îmi zbura la Frosea...

Oare am procedat bine ? Dacă iubesc o femeie, de ce trebuie să fug de ea ? Nu cumva e o laşitate ? Care sînt motivele de nu i-am dat nici o explicaţie ? Şi imediat, parcă încercam să mă dezvinovăţesc : Păi, ce i-aş fi putut spune ? Ce să-i fi explicat ? Nici eu încă nu ştiam bine ce anume. Să-i fi promis, s-o fac să tragă nădejde ca apoi să gîndesc, să mă frămînt cum să descurc lucrurile ? Nu, aşa nu se poate, nu e bine ! Mai întîi trebuie gîndit şi apoi luată hotărîrea.

Inima îmi era grea, sufletul pustiu. Părea că începusem să-mi dau seama ce anume pot pierde în viaţă. Că pierd ceva important, ceva pe care nu-l pot compara cu nimic. Ceva, cu care, probabil, n-o să mă mai întîlnesc niciodată. Voiam să-l rog pe Inokenti să facem calea întoarsă. Dar cum puteam oare să-i explic, să-i spun despre aşa ceva ?

Am închis ochii, încercînd să-mi reprezint din închipuire, figura ei. Şi Frosea parcă se aşeză lîngă mine, aşa de aproape încît eu îi puteam atinge cu mîinile trupul ei cald şi să-i simt răsuflarea adîncă. Îmi apăru apoi zîmbetul ei abia perceptibil şi o privire întrebătoare, plină de reproşuri. Eram gata să nu mai ţin seama de nimic şi să merg oriunde cu dînsa, dacă m-ar fi chemat...

— Te doare cumva capul ? Ce ţi s-a întîmplat ? mă întrebă îngrijorat Inokenti. Te-ai făcut alb ca varul, flăcăule. Şi asta, aşa dintr-o dată. Poate că e nevoie să cîrmesc spre mal ?

— Nu, nu... îi răspunsei încetişor, deschizînd ochii, de parcă m-aş fi trezit dintr-un somn adînc. Nu, nu... Nu e nevoie ! Asta e ceva trecător...

CAPITOLUL VI

TRECUSE DOAR O LUNĂ şi jumătate de cînd mă aflam pe malurile rîului Mana, timp în care am avut posibilitatea să mă conving cît de interesantă este aici lumea vieţuitoarelor din taiga. În partea aceasta a Saianului de Răsărit se întîlneau trei tipuri de faune : siberiană, europeană şi chineză. Desigur, precumpănitoare era prima. Faptul cel mai curios era că multe din sălbăticiuni nu-şi părăseau graniţele perimetrului lor de trai. Erau aici tipuri de ani-

male specifice zonei muntoase din taiga, bineînțeles, nu lipsea moscul și încă un mic animal rozător, fără coadă, de mărimea unui chițcan, care trăia printre bolovănișurile de piatră, făcîndu-și provizii pentru iarnă din mici grămăjoare de fîn, animale care pe teritoriul rezervației vestice nu se întîlneau. Cu gotcanul de munte se întîmpla tocmai invers. El nu se stabilea niciodată în partea de răsărit a taigalei noastre.

Mai spre partea de nord a rezervației se puteau întîlni elani și un soi de căprioare sălbatice siberiene din neamul acestora. De asemeni și multe păsări cîntătoare, cum ar fi mierla, gaița, sticletele...

Care sînt oare motivele că unele animale sălbatice n-au putut pătrunde spre vest, altele spre est și altele spre nord ? Căutam să-mi explic acest fenomen prin schimbarea climei și odată cu ea și a condițiilor de viață ale sălbăticiunilor. Însă asta era deocamdată o părere generală. Aș fi dorit să descopăr adevăratele cauze pentru fiecare specie în parte. De ce spre exemplu, privighetoarea din taigaua noastră, cu gîtul și gușa roșcată, cu penajul scînteietor ca de melin, și care scoate triluri uimitor de frumoase își face cuibul numai aici la noi și nu zboară de partea cealaltă a Eniseiului ?

Pentru ca să poți răspunde la toate aceste întrebări, trebuie să cunoști foarte bine felul de viață al păsărilor și animalelor din taigaua ce se întinde de-a lungul rîului Mana. Și eu mă gîndeam cu multă plăcere, că, în sfîrșit,

o să pot trece la studierea faunei locale, întărindu-mi treptat convingerea că voi putea să mă edific în toate.

Atît șovăielile cît și îndoielile mele de la început se transformaseră acum în dorința de a aduna cît mai mult și într-un timp record materialul necesar acestui studiu. Pentru asta însă trebuiau urmărite cu multă răbdare, de dimineața și pînă noaptea tîrziu, animalele și păsările de prin păduri, contopindu-mă în totul cu acest fel de viață izolat din imensitatea taigalei.

Umblam prin taiga împreună cu Inokenti zi de zi. El nu avea familie, și m-am convins repede că legătura sa cu natura reprezintă existența lui esențială și poate sensul vieții sale.

Uneori Inokenti nici nu se gîndea să se mai întoarcă acasă, ci dimpotrivă, era foarte mulțumit dacă ne prindea noaptea pe undeva în vreun colț îndepărtat al zonei sale.

În astfel de cazuri, el făcea un foc mare, așa cum știa el, după toate canoanele. Într-o parte a focului ardeau lemnele uscate, la al căror jar se putea pregăti imediat un ceai, o ciorbă sau o fiertură din hrișcă. De partea cealaltă erau aruncate numai buturugi umede, mușchi verzi și frunze jilave, care scoteau un fum gros ce ne ferea de țînțari și de alte gîngănii respingătoare. De aceea mîncarea noastră mirosea întotdeauna a fum. Inokenti îmi spunea rîzînd că fumul înlocuiește untul aici, în taiga ; și eu, cu timpul, mă obișnuisem cu gustul specific amărui al kașei, care, așa afumată, mi se părea mai gustoasă.

Ca de obicei, la lumina focului, ne curăţam de căpuşe, întrucît acestea, spre seară, începeau să circule pe tot corpul.

Nu ştiu cum, dar fără să vreau, am reţinut că după cel mult un ceas de umblet prin taiga, se agaţă de tine pînă la şaptezeci de căpuşe.

Inokenti avea în privinţa asta un vechi obicei al taigalei : cum simţea parazitul pe corp, îl culegea, îl strivea între dinţi şi apoi îl scuipa afară... Pădurarul îmi explica că acela care procedează în felul acesta, nu se îmbolnăveşte de encefalită. Metoda asta, gîndii eu, poate să constituie un fel de vaccinare empirică care te face imun. Cu toate astea, eu n-am putut să-i urmez exemplul, deoarece căpuşa pe care am strivit-o între dinţi mi-a alunecat undeva sub limbă, încît abia putui să scap de ea.

Odată, pe vreme de noapte, stînd aşa, lîngă un foc mare, l-am întrebat pe Inokenti despre familia sa. De altfel, ştiam că de vreun an şi jumătate îi murise nevasta şi că nu avea copii. Totuşi am făcut această întrebare, amintindu-mi că văzusem atîrnată pe unul din pereţii odăii o fotografie din care zîmbea o fetiţă de vreo şapte ani.

— Cine e ? Vreo rudă ?

El întîrzie puţin cu răspunsul, apoi cu adîncă mîhnire în glas zise :

— Taniuşka ? Fostă fiică a noastră. Acum n-o mai avem...

— A murit ?

— Nu, n-a murit. Numai că pentru noi e ca şi cum n-ar fi. Ne-a luat-o.

Şi el îmi istorisi o întîmplare extraordinară !

Pe vremea cînd Inokenti lucra în pădurile statului şi locuia cu soţia sa în aşezarea Bereti, venea la ei în fiecare vară o femeie cu o fetiţă de un an şi jumătate. Zinaida Petrovna, aşa se numea, lucra ca inginer la una din uzinele din Krasnoiarsk. Zinaida Petrovna nu avea soţ. Fetiţa era puţin suferindă şi avea nevoie de aer curat de pădure. Mama stătea împreună cu fetiţa doar o lună de zile, atît cît îi permiteau zilele de concediu. Apoi pleca în oraş la slujbă, lăsînd-o pe Taniuşka pînă hăt, toamna tîrziu, la stăpînii casei. În acest răstimp, fetiţa se înviora văzînd cu ochii, prinzînd puteri. Soţia lui Inokenti, şi chiar el, o îndrăgiseră pe Taniuşka şi se legaseră sufleteşte de dînsa... În felul acesta, fetiţa a stat la ei trei veri la rînd.

Într-o iarnă, Inokenti primi o telegramă de la Zinaida Petrovna. Ea îi comunica că este implicată într-un proces penal, rugîndu-l să vină să ia fetiţa din nou la ei.

În oraş, Inokenti află că procesul în instanţă avusese loc şi că Zinaida Petrovna a fost condamnată la cincisprezece ani de temniţă, pentru neglijenţă în producţie, neglijenţă care generase un accident, în urma căruia se prăpădiseră vieţi omeneşti.

A discutat cu ea la vorbitorul închisorii. Zinaida Petrovna îl imploră pe Inokenti să ia fetiţa la el. Şi dacă cumva doreşte s-o adopte, ea, mama, este întru totul de acord. Mama fetiţei s-ar fi putut întoarce din închisoare, cînd aceasta atingea vîrsta majoratului.

Inokenti n-a stat nici o clipă pe gînduri. O linişti pe Zinaida Petrovna, promiţîndu-i că imediat o va înfia pe Taniuşka. Ceea ce şi făcu. Chiar în aceeaşi zi, acolo în oraş, întocmi toate formalităţile ce decurgeau din această adoptare, după care îşi luă fetiţa şi o aduse la casa lor din Bereti.

Trecuseră patru ani. Inokenti s-a mutat cu slujba în rezervaţie. Amîndoi, el şi soţia, o iubeau pe Taniuşka ca pe copilul lor. Fetiţa, la rîndul ei, se legase mult de dînşii, iubindu-i în aceeaşi măsură. De la mama ei adevărată, scrisorile veneau foarte rar, scrisori la care Inokenti răspundea cu punctualitate. Apoi Zinaida Petrovna n-a mai scris de loc.

Odată, pe neaşteptate, aşa, cam pe la mijlocul iernii, Zinaida Petrovna sosi la cantonul lor din Berlî. Datorită unei amnistii, ea a fost pusă în libertate şi venise să ceară să i se dea înapoi fetiţa.

Le-a fost foarte greu celor doi părinţi adoptivi să se despartă de fetiţă. Însă ei au judecat limpede, gîndindu-se că nu e drept şi nici uman s-o despartă pe fetiţă de mama ei adevărată. Afară de asta, fetiţei îi venise timpul să se înscrie la şcoală. Au rămas înţeleşi ca la vară, aşa ca de obicei, fetiţa să vină şi să-şi petreacă vacanţa în familia lui Inokenti.

Femeile au început să plîngă. Taniuşka, care nu voia să plece, plîngea şi ea, îmbrăţişînd-o cu căldură pe mama ei adoptivă.

Nevasta lui Inokenti suferea mult din cauza asta. Îi era tare dor de Taniuşka. Sănătatea soţiei lui Inokenti, şi aşa şubrezită, începuse să

se înrăutăţească din clipa plecării fetiţei. Ambii soţi aşteptau cu emoţie vizita fetiţei, dar aceasta n-a mai venit niciodată.

În primăvară, Inokenti primi o hotărîre judecătorească care-l obliga să plătească o sumă lunară pentru întreţinerea fiicei sale. Considerînd că s-a produs o neînţelegere, dădu fuga la oraş. În instanţă i s-a explicat că Zinaida Petrovna l-a dat în judecată, pretinzîndu-i pensie alimentară. Aşadar, Taniuşa, fiind fiica lui adoptată legal, era obligat acum s-o întreţină pînă la majorat. Faptul că el a înapoiat fetiţa mamei sale — îl mai lămuriseră cei de la judecătorie — era un act de bună voie, nesilit de nimeni. Trebuia ca atunci cînd înapoiase fetiţa, să-i fi cerut în scris Zenaidei Petrovna cum că aceasta nu mai are nici o pretenţie de la el. Avocatul căruia i se adresase Inokenti îi explică că legea-i lege, şi că ea nu poate fi încălcată.

Şi iată că pînă la ora actuală, cu toate că Zinaida Petrovna are un salariu de patru ori mai mare decît cel al lui Inokenti, acesta continuă să-i trimită un sfert din salariul său.

Afară de asta, Zinaida Petrovna i-a interzis cu desăvîrşire lui Inokenti s-o mai vadă pe Taniuşka. Acesta, în dorul după fetiţă, se ducea uneori la oraş, se plimba pe după colţuri de stradă, ca să nu fie văzut, aşteptînd fetiţa cînd se întorcea de la şcoală. Taniuşka are acum unsprezece ani. E tare fericită cînd îl vede pe Inokenti. Acesta, după ce îi înmîna modestele sale cadouri, se întreţinea cu fetiţa douăzeci-treizeci de minute, după care se

despărţea mîhnit, cu inima frîntă. Asta-i tot...

— Soţia mea a murit fără s-o mai vadă pe Taniuşka, îşi termină el cu amărăciune istorisirea. Îi trimiteam Zenaidei Petrovna telegrame în care îi spuneam că nevasta mea e grav bolnavă şi că înainte de-a închide ochii, doreşte să vadă fetiţa, dar aceasta nu-mi răspunse nimic, nimic...

Focul îi lumina figura colţuroasă, profilînd-o pe trunchiurile copacilor din jur. De undeva, din adîncul taigalei se auzi fluieratul trist şi prelung al unui vrăbioi. Prin pădure se iţiră foşnete nedefinite, care uneori erau acoperite de pocnetul cioturilor de pe foc.

Sînt însoţit de Inokenti încă din zori. Acesta mă poartă prin desişul întunecos al pădurilor de brad. Vîrfurile lor sînt aşa de intrate unul în celălalt, încît razele soarelui nu pot niciodată pătrunde printre ele. Aici e greu să te strecori printre trunchiurile prăvălite, acoperite de muşchi. De asemeni, e şi mai anevoios să treci peste gropile iscate din prăvălirea arborilor, ale căror rădăcini răsucite, ca nişte tentacule moarte, îţi stau ameninţătoare în cale. Fibrele lichenilor se zăresc albind printre ramuri ca nişte lampadare opace, imprimînd taigalei întunecate un cadru de basm.

Înaintăm pe covorul moale de muşchi. Căutăm semne lăsate de fiare. Uneori urmele de mosc sau de elan sînt proaspete. O dată ne-a fost dat să vedem cum îşi reveneau la loc firele elastice ale muşchiului, strivite proaspăt de nişte urme enorme de urs ce trecuse pe-aici, înaintea noastră. Fecalele pe care acesta le lăsase mai abureau încă... Asta însemna că ne despărţeau doar cîteva clipe pînă la întîlnirea cu ursul.

— Iată şi jupuiturile sale ! Şi pădurarul îmi arătă trunchiul zdrelit al unui brad. La o înălţime aproape de trei metri se vedeau nişte zgîrieturi proaspete, făcute de ghearele ursului. Din scoarţa zdrelită, începuse să picure răşina.

— În felul acesta îşi marchează el sectorul prin care scotoceşte, mă lămuri Inokenti. Alt urs n-are voie să treacă pe-aici. Iar dacă cumva se încumetă, atunci se iau la harţă şi care-i mai puternic, acela rămîne stăpînul acestui sector. Acuma ei sînt şi mai îndrăciţi, deoarece a început perioada împerecherii. Aşa că nu-şi cruţă ghearele cînd e vorba de scrijelit copacii.

Sub paşii noştri, printre muşchi, apăreau fire de iarbă crudă, încît îţi era milă să calci pe ele, deoarece ţi se părea că frîngîndu-se, nu se vor mai putea ridica niciodată. Curpeni de volbură deasă, cu dantela frunzelor mărunte şi cu floricelele albe-roz, se căţărau cu obrăznicie, încolăcindu-se pe după trunchiurile şi crengile arborilor. Gingaş, măcrişul iepurelui, îşi etala şi el sfioasele-i floricele gălbui în formă de steluţe. Ferigile miţoase se străduiau să-şi înalţe frunţile către soare. Creştetul lor era format din frunze mari şi dinţate.

De lîngă un ciot, la numai doi paşi de noi, ţîşni zgomotos din cuibul său o ierunca. Îi admiram curajul că ne-a lăsat să ne apropiem aşa de mult de ea. În cuib erau şase ouleţe pestriţe.

— În curînd găinuşa îşi va scoate puii, mă informă Inokenti. El accentuă spusele sale cu un ton foarte convingător, de parcă ar fi ştiut cu precizie ziua şi ora ieşirii din găoace a celor şase puişori aurii cu picăţele pe spinare.

Cu cît mergeam împreună cu Inokenti prin taiga, cu atît mă convingeam mai mult că pentru el natura nu avea nici o taină. Eu, cel care mă pregătisem anume în institut în acest domeniu, adică de-a observa caracteristicile de viaţă şi de comportare ale vieţuitoarelor sălbatice, nu puteam sesiza aşa de repede şi de precis fenomenele care se iveau în pădure şi nici deduce exact anumite întîmplări după urmele lăsate de fiare, cît şi după alte semne, cum le ştia acest simplu pădurar de pe malurile rîului Mana.

Pe potecile golite de zăpadă era foarte dificil să urmăreşti o jivină după urmele lăsate de aceasta. Inokenti însă parcă ar fi fost născut cu acest instinct de depistare a urmelor. Odată descoperite, era greu să mai piardă animalul din cîmpul său de urmărire. La descoperirea pînă la capăt a sălbăticiunii, îl ajuta mult şi cîinele său — Sobolka.

La rugămintea mea, ne-am înţeles cu Inokenti să studiem comportamentul moscului pe un răstimp de douăzeci şi patru de ore. Se ştie că spre deosebire de celelalte animale copiate, moscul are un fel diferit de viaţă. Pe lîngă multe alte particularităţi, el nu-şi depăşeşte graniţele perimetrului pe care şi l-a ales într-un sector al pădurii.

Descoperind într-o dimineaţă, cu ajutorul cîinelui Sobolka, o urmă proaspătă de mosc, noi ne-am decis să clarificăm, unde şi cum anume şi-a petrecut el noaptea.

Începînd să se hrănească odată cu lăsarea amurgului, moscul trecea de la un copac la altul, în căutarea hranei sale preferate. Se urca adesea şi pe trunchiurile arborilor prăvăliţi de furtună, pe a căror scoarţă şi crengi găsea licheni.

Inokenti urmărea şi stabilea deplasarea moscului şi după nişte resturi de crenguţe uscate, rămase pe locurile unde s-a hrănit, cît şi după firişoarele de păr abia vizibile pe care animalul le-a lăsat în trecere, frecîndu-şi blana prin desişul ramurilor. O bună parte de drum, moscul l-a parcurs mergînd pe trunchiurile arborilor prăvăliţi. În sectorul în care moscul se stabilise, pădurea de brazi era extrem de deasă. Şi aici, se mai puteau observa vremelnice potecuţe laterale, bătătorite de mosc, pe care, probabil, acesta le folosea drept refugiu atunci cînd îl ameninţa primejdia.

Iată însă că pădurarul mai observă că pînă aici moscul s-a mişcat în linişte, hrănindu-se degajat. Apoi dintr-o dată s-a speriat de ceva. Direcţia de mişcare i s-a schimbat brusc, şi el începu să sară şi să fugă în zig-zaguri ca un iepure. Era limpede că animalul hăituit încerca să-l deruteze pe urmăritor şi, bineînţeles, să scape de el. Am stabilit că moscul făcea acum nişte salturi de cîte patru-cinci metri în lungime ; şi din cînd în cînd, revenea la vechile sale urme. S-ar fi putut întîmpla ca noi

să-i pierdem definitiv urma, dacă jos pe mușchi, nu am fi zărit niște picături de sînge.

Inokenti nu putu descoperi urmele celorlalte fiare care hăituiau moscul. O fi tras cu arma cineva în el ? Dar cine ? Și de unde ? Atenți, cercetarăm încă o dată mușchiul de pe jos, trunchiul prăvălit și tufișurile din jur, însă n-am descoperit nimic suspect. Nici cîinele Sobolka nu ne putu fi de data asta de nici un folos. Doar nu cumva s-o fi rănit moscul singur ?

Am ajuns la pîrîu. Aici moscul sări peste apă. Pe nisipul umed, se imprimaseră copitele sale roase. În jur, nisipul era răvășit destul de tare.

— Iată-l, vrăjmașul naibii ! exclamă Inokenti. Vezi cît e de răscolit nisipul ?

Eu deocamdată nu pricepeam nimic.

— A căzut în ghearele unei bufnițe, mă lămuri pădurarul. I-a stat încleștată pe spate. Nisipul l-a răscolit cu aripile sale enorme.

Și ca să-și întărească spusele, el ridică de jos o pană pierdută de pasăre.

Și iată așa, cu răbdare, descurcînd ițele întîmplărilor din pădure, ne mișcam pas cu pas pe urmele moscului, lăsate de acesta în noaptea precedentă. De bufnița răpitoare, animalul se descotorosi, sărind într-un desiș de brazi tineri. Acolo au fost descoperite foarte multe pene de pasăre împrăștiate pe jos.

Dar nenorocirea sărmanului animal nu se sfîrși aici.

Am stabilit că moscul după ce-și mai reveni s-a întors la pîrîu să se adape. După asta, o

porni de-a lungul pîrîiașului. Însă nu i-a fost dat să meargă prea mult. Pe una din potecile mai late, bătătorite de elani pentru a veni la pîrîu să se adape, moscul nostru a fost din nou atacat. Despre asta, vorbeau de la sine urmele de la locul încăierării : bucăți de piele mototolită și mult păr de-al bietului animal, împrăștiat pe jos.

— Iată nenorocirea ! Cine oare să-l fi atacat din nou ? zise uluit Inokenti, cercetînd cu privirea împrejurimile.

Nu departe, în niște tufișuri, Sobolka descoperi trupul sfîșiat al moscului. Cadavrului îi mîncase cineva ochii, măruntaiele și o parte din pulpă. Tot aici se tăvăleau pe jos bucăți de piele tăiate în fîșii.

— Fir-ar să fie ! tună furios pădurarul.

— Cine l-a spintecat ? Ursul ? încercai eu să ghicesc.

— Nu, nu ! Ursul și jderul înfulecă toată carnea, iar de n-o dovedesc, atunci își fac rezerve, ascunzînd bine resturile. În cazul de față, moscul a fost mîncat după poftă. Nu vezi ? Pînă și la ochi s-au lăcomit. Nu putea fi altul decît rîsul, care ședea la pîndă. Uite, de pe creanga aia îi sărise în spate, și îmi arătă un copac strîmb, răsucit. Nu avusese noroc, sărmanul, adăugă cu mîhnire pădurarul. De fapt, nici nu e de mirare, flăcăule ! Atîția dușmani cîți are moscul, cred că nu-i mai are alt animal în taiga : și bufnița, și vulturul, și vulpea, și samurul, și jderul, și rîsul, și ursul, și dihorul. Și cîți naiba n-or mai fi ! De fapt, numai cine nu vrea, nu-l hăituiește ! Este o creatură cu

totul și cu totul lipsită de vreo apărare. Singura lui scăpare sînt înaltele creste stîncoase. Acolo animalul își așteaptă în liniște soarta. Dar iată, spre exemplu, elanul. Acest animal chiar și acolo sus pe țancuri nu se lasă intimidat. Își ciulește urechile, iar cu picioarele de dinainte încearcă să te îmbrîncească de pe stîncă.

A doua zi, aflîndu-ne din nou în taiga, Inokenti îmi propuse rîzînd :

— Ai vrea să asiști la o întîlnire cu moscul ?

Și înțelegîndu-mi nedumerirea, el își confecționă în cîteva minute o țivlitoare din coajă de mesteacăn.

Ne-am ascuns într-un tufiș, am imobilizat cîinele la picioarele noastre ; și pădurarul imitînd behăitul puiului de mosc, începu să zbiere puternic din țivlitoare. Repetă așa de cîteva ori. În jur era liniște. Numai undeva, prin desișuri, ciripi jalnic o păsăruică.

După vreo cinci, șase minute, la marginea unui luminiș, cam pe-acolo pe unde ne tupilasem noi, apăru grațioasă, sărind fără a face zgomot și adulmecînd cu botișorul în jur, o femelă de mosc.

Simțindu-ne, se arcui și țîșni în sus. Și, ce era mai uimitor ! Găsindu-se încă în aer, avu timpul necesar să-și întoarcă fulgerător capul și să privească în partea în care eram ascunși.

— Are, șireata, pe undeva prin apropiere puiul, șopti Inokenti. Altfel nu s-ar fi agitat așa de tare.

Puiul, de data asta, nu-l puturăm descoperi ; însă după vreo două zile, întorcîndu-ne cu pădurarul spre canton, în apropierea rîului Mana, eram cît pe-aici să calc pe trupul crud și neînsuflețit al unui puișor de mosc. Blănița lui era presărată cu mici pete roșcate, care luceau, amintindu-ți de culoarea soarelui prelinsă printre ramurile înfrunzite ale arborilor. Puiul zăcea cu capul aruncat într-o parte ; și după toate aparențele, nu mai era nici o îndoială că acesta era mort.

Inokenti îl luă în brațe. Puiul își spînzură fără vlagă capul și picioarele. Ochii îi erau închiși. Am pus mîna pe el. Avea trupul cald, însă nu dădea nici cel mai mic semn de zvîcnire sau vreun geamăt, măcar cît de cît de stins. Îmi era cunoscut faptul că puii de mosc, cînd dau de pericol, se prefac că-s morți. În cazul de față, mă cam îndoiam. Mă gîndeam că cine știe ce s-o fi întîmplat cu el ? Să fi căzut oare de pe țancurile de stîncă ?

Inokenti băgă puiul sub cămașă și-l strînse cu grijă la piept. Simțind căldura, puiul de mosc se zbătu brusc. Își deschise ochii și începu să zbiere disperat, așa cum zbiară un pui de ied speriat.

— Și-a revenit poznașul, rîse pădurarul.

Puiul continua să zbiere jalnic. Ochii i se tulburaseră de spaimă, iar zvîcnirile-i deveniseră din ce în ce mai puternice. Dar imediat ce Inokenti îl legă la ochi cu o batistă, puiul se liniști și tăcu.

Pădurarul așeză puiul în iarbă, exact pe locul unde îl găsirăm, îi smulse batista de pe ochi și apoi ne îndepărtarăm repede amîndoi.

— Pe unde se mişcă moscul, pe-acolo cotrobăieşte şi ursul, îmi spuse pe drum Inokenti. Şi unul şi celălalt trăiesc prin desişuri asemănătoare. De fapt, ursul este acela care face cele mai multe victime prin pădure. Moscul avînd mirosul foarte dezvoltat îl simte de la distanţă pe urs. Numai că, fir-ar să fie, uneori ursul, printr-un complex de împrejurări, îi ajută, fără să-şi dea seama, moscului. Cu alte cuvinte, sălbăticiunile se ajută între ele.

— În ce fel ?

— Cînd se coc alunele, ursul, flăcăule, rupe foarte multe crengi de pe cedri, iar pe aceste crengi sînt licheni din belşug. În felul acesta, moscul se şi mişcă în urma ursului, aşteptînd ca acesta să-i pregătească hrana.

Am mai aflat de la Inokenti multe întîmplări vînătoreşti. Iar cînd, din faţa noastră ţîşniră nişte puişori de gotcan, el îşi aminti :

— Primăvara trecută, într-o pădurice de pini am zărit o găinuşă de munte. Aceasta zbura speriată şi anevoie printre arbori. Pe spatele ei se vedea ceva negru cît un bulgăre de pămînt. Între timp, pasărea se aşeză în iarbă. Am dat fuga într-acolo. Şi ce-mi văzură ochii ? De pe spinarea ei, sări şi se făcu nevăzut un dihor. Iată, aşa a fost, fir-ar să fie ! Biata pasăre era rănită tare. A tot muşcat-o dihorul cît i-a stat în spate. Credeam că o s-o pot doftorici şi adusei găinuşa acasă. În scurt timp însă, aceasta muri.

Întorcîndu-ne prin taiga, am observat pe marginea potecii o ieruncă. Aceasta nu se sperie de apropierea noastră. În loc să zboare, ea se tupilă la pămînt. Asta însemna că era bolnavă. Inokenti o ridică, o cercetă şi după ce o băgă în sîn, zise îngrijorat :

— Trebuie salvată. Şi lucrul acesta nu-l poate face nimeni altul decît omul. Hei, aşteaptă, draga mea, nu te tot zbate !

Pădurarul îi făcuse o mică despărţitură într-un colţ al şopronului şi o instală acolo. Îi procură ouă de furnică, i-a scos dintr-un hîrdău nişte răchiţele muiate, i-a mai adus şi nişte crenguţe din care să ciugulească ; şi într-adevăr, după vreo două-trei zile cînd ne-am întors din taiga, ierunca se înzdrăvenise. Inokenti o scoase afară şi îi dete drumul. Pasărea zbură zgomotos, pierzîndu-se în desişul pădurii.

Prin jurul casei, Inokenti nu mai ţinea nici un fel de gospodărie. După ce îi murise nevasta, el îşi vîndu văcuţa. De cal, pădurarul nu avea nevoie. Era obişnuit să umble pe jos prin taiga. Cîinele şi-l ducea întotdeauna de zgardă, ca acesta să nu atace vreo pasăre sau vreo sălbăticiune, fără rost.

Prin partea aceasta a taigalei unde ne-am petrecut aproape toate zilele, n-am auzit, decît foarte rar, păsări cîntătoare. Doar pasărea-alunar şi gaiţa spărgeau liniştea cu glasurile lor stridente, prelungi şi răguşite, de parcă s-ar fi certat cu noi sau cu vreo jivină descoperită de ele prin pădure.

Pădurea de brazi, deasă şi întunecată, tăcută şi receptivă, constituia un fel de împărăţie pentru urşi şi mosc. De multe ori, de atîta linişte, te cuprindea oboseala. Şi atunci te îndreptai

cu mai multă plăcere către pîrîiașul, unde prin desișurile de mălini și coacăze, păsările cîntătoare slăvesc primăvara.

Cantonul Berlî în care locuia Inokenti era situat pe malul înalt al rîului Mana și înconjurat de codri deși. Ceva mai jos, pe terasele din apropierea malurilor, se zărea o pădurice deasă de mesteceni. Aici, nu departe de canton, se vărsa în rîul Mana un pîrîiaș, de unde se auzeau cu regularitate triluri vesele de păsări.

„Berlî", zise Inokenti, în limba tătară înseamnă „dărnicie" și aici într-adevăr natura s-a dovedit a fi foarte darnică. Era așa de plăcut să stai în preajma pîrîiașului, încît Inokenti, plin de voioșie, numi locul acesta „colț de rai".

Codrul din jur răsuna de cîntecele păsărilor toată ziua și toată noaptea, fără întrerupere. Se deosebeau în special trilurile privighetorii cu gîtul și gușa roșcată. Într-o seară, ședeam pe malul rîului. De undeva, de la marginea taigalei se auzi un tril încă necunoscut de mine ; un tril, care amintea de un nechezat îndepărtat de mînz. Pasărea își repeta trilul după scurte pauze.

Mirat, îl strigai pe Inokenti care pregătea cina lîngă foc.

— Privighetoarea-fluierar se desfată, mă lămuri el.

Dar ca să-l descopăr prin tufărișuri pe acest neobișnuit cîntăreț, mi-a fost imposibil. Tot așa de ascunsă trăia și privighetoarea albastră, care scotea triluri foarte puternice, fără să se arate vreodată omului.

Aceste soiuri de privighetori se aflau în partea de vest a graniței din perimetrul rezervației. Ele erau considerate, ca și privighetoarea cu gîtul și gușa roșcată, păsări cîntătoare ale îndepărtatei faune, cu mult înainte de epoca glacială, răspîndită mai cu seamă în Siberia și China. Astăzi s-au mai păstrat intacte doar în regiunile muntoase ale Asiei de sud.

Aici, în Siberia de răsărit, spuneau oamenii de știință, după epoca glacială, s-a format un nucleu de bază al tinerei faune din taiga. De-aici, ea a început să migreze spre vest și să se stabilească acolo. Însă aceste soiuri de păsări și-au dovedit o existență cu mult mai îndepărtată decît a celor obișnuite din taiga. Condițiile naturale din zona noastră le-a precizat, după cît se pare, limita de stabilitate și trai. Peste Enisei, adică în Siberia de vest, ele nu migrează niciodată.

Am stat în ospeție la Inokenti vreo zece zile. Aș mai fi stat cu plăcere la el, însă pe rîul Mana, din clipă în clipă, trebuia să vină fluxul cel mare, „apa de bază", cum se mai numea aici acest de-al doilea flux. În astfel de situații, pe rîu pluteau buștenii, încît a trece cu barca printre ei, este de-a dreptul imposibil. Pe teritoriul taigalei din Kandalak, eu trebuia să-mi reiau controlul itinerariilor stabilite, început încă din primăvară. De aceea l-am rugat pe Inokenti să mă ducă, pînă încă nu e tîrziu, la cantonul numărul XIII.

Dar parcă numai din cauza fluxului mă grăbeam eu să plec ? Pe Frosea n-am putut-o uita nici o clipă. Acum, după ce reușisem să mă

mai liniştesc puţin, propunerea ei de a pleca împreună de aici mi se părea o nebunie. Dacă într-adevăr ne iubim, atunci ne vom simţi bine şi aici.

Înainte de plecare, nu ştiu cum, veni din nou vorba de Vasili. Eu îmi dădui cu părerea că el se poartă urît cu Frosea.

Inokenti zîmbi la remarca mea şi zise :

— Tinere, ar trebui să pătrunzi ceva mai adînc. Important este faptul cît e de legat sufleteşte de dînsa. S-ar putea să ai dreptate atunci cînd spui că Vasili trăieşte aici mai mult pentru urşi. Însă nu-i mai puţin adevărat că aici, pe rîul Mana, el o are numai pe Frosea. Îl cunosc destul de bine. Văduv ca mine, el n-ar rămîne nici o singură zi aici în taiga. De a-şi mîngîia muierea, Vasili se jenează, însă pentru Frosea şi-ar da viaţa fără nici o ezitare, iar pentru Nadiuşka, nici nu mai încape discuţie ! Este un familist exemplar !

După această discuţie, inima mi se făcu şi mai grea.

Barca cu motor aluneca la vale. Cu fiecare clipă ea ne apropia de cantonul numărul XIII, acolo unde locuieşte femeia care mă aşteaptă, femeia, care mi se părea mie că este cea mai bună, cea mai perfectă din lume. Acum, înainte de revedere, mi-am gonit toate îndoielile, gîndindu-mă numai la aceea că trebuie s-o văd, s-o îmbrăţişez şi să-i vorbesc despre dragostea ce i-o port.

În drum, ne-am oprit şi pe la bătrînul Egor. El era preocupat cu albinele sale. Avea lîngă canton vreo zece stupi.

Ne-a întîmpinat nevasta lui. O femeie cu pieptul dezvoltat, cu faţa ofilită, dar încă rumenă, cu ochii ageri ; aceasta mai păstra încă urmele unei foste frumuseţi. Era cu vreo douăzeci de ani mai tînără decît Egor.

— Poftiţi, intraţi ! Îl anunţ imediat pe Egor. Hai, poftiţi, poftiţi şi gustaţi din băuturica asta a noastră făcută în casă. Hei, Egor ! strigă ea la bătrîn. Ce faci acolo ? Vino, avem musafiri !

Era puţin peltică şi şuiera printre dinţi anumite consoane, încît ele păreau ciudate, de parcă nici n-ar fi făcut parte din alfabetul rusesc.

— Lasă, Anka, nu te mai agita aşa. Ce faci atîta tărăboi, de parcă ar vorbi trei inşi deodată, rîse Inokenti. Nu-l grăbi pe moşneag, avem destul timp.

— Păi, nici nu prea are ce face acolo. Doar ieri şi-a verificat stupii. O face asta mai mult din cauza supărării.

— Ce fel de supărare ?

— Ni s-au furat lucruri din casă. În timp ce noi eram plecaţi la Bereti, ni s-au furat din odaie o plapumă şi un bidon cu petrol. Iată deci ce se mai poate întîmpla ! Ieri însă l-am descoperit şi pe hoţ.

Veni şi gospodarul. Noi i-am dat bineţe. Bătrînul Egor ne pofti în izbă.

— Ce ţi-ai dat drumul la gură şi trăncăneşti ca o talangă de la gîtul vacii ? făcu supărat bătrînul. A furat, a furat ! Ce vrei să mai faci acuma, frăţioare ?

— Păi, pe-aici prin părţile noastre nu s-a întîmplat niciodată aşa ceva, se miră Inokenti. Cine-i veneticul ?

— Vecinul meu, Fedka, zise mîhnit Egor. Cel de pe partea cealaltă a rîului. Iată cine a venit să mă fure. Mă simt tare jignit, mai ales că mi-e şi vecin.

— Fir-ar să fie! exclamă Inokenti. Nu cumva îl învinovăţeşti pe nedrept?

— Cum aş putea face aşa ceva? Nu-s obişnuit să arunc vorbe-n vînt. Ieri am trecut pe la ei. Tocmai puneau cartofii în grădină. Aveam de gînd să le spun şi lor despre furt, mai ales că Fedka nu este de prin părţile noastre şi poate nu ne cunoaşte legile, atunci cînd este vorba de furt. Îmi aruncai privirea prin şopron şi nu aflai nimic. Apoi mă plimbai prin curte; de asemenea nimic. Mă uitai apoi printre urzicile înalte de după gard, şi iată că descoperii în baie bidonul meu cu petrol. Era cît pe-aci să leşin, frăţioare! Iată la ce se lăcomise. Nu mi s-a întîmplat aşa ceva de cînd trăiesc, deşi în lipsa mea, mi-au intrat în casă şi lucrătorii de pe la pichete şi altă lume străină. Acum însă, sfinte Isuse, mă pradă însuşi vecinul. Curioasă treabă! Bineînţeles, am strigat la el furios: „Vino-ncoace, dobitocule, spune-mi ce-i cu bidonul acesta?" El însă fără să roşească la obraz, îmi răspunse: „Cum, ce-i cu bidonul? E al meu". „Fir-ai tu să fii de pungaş neruşinat, după ce l-ai furat, mai şi minţi? Spune, dacă e-al tău, ce semne are?" „N-are semne", zise, lăsîndu-şi privirea-n pămînt. „Al meu însă are". Şi îi arăt două zgîrieturi făcute sub formă de cruce pe fundul bidonului. „Ce mai ai de spus, secătură?" Tace. Mă jigni aşa de tare Fedka

ăsta, încît mi se făcuse greaţă! Am scuipat şi am plecat de la el.

— De ce ai plecat? strigă indignată muierea. De ce n-ai luat cu tine bidonul? Dar plapuma unde este? Şi-apoi nici pe mine nu mă laşi să mă duc. Uite, să ştii, că tot o să mă duc; şi o să iau şi puşca cu mine. O să-l învăţ eu minte pe acest ticălos de Fedka!

— Ţine-ţi gura, Anka, se întristă Egor. Nu te pripi! O să ne aducă ei singuri lucrurile, frăţioare. Aniska se pare că nici n-a ştiut despre asta. O să-l ia dînsa din scurt. Să n-ai nici o grijă, o să ni le aducă!

— Serviţi-vă din miedul acesta, ni se adresă el de data asta zîmbitor. Apropiaţi-vă de masă, dragii mei musafiri. Vă atrag însă atenţia că băutura mea este foarte tare. Aşa că „păzea"!

Eu deja ştiam că de băutura lui moş Egor ţi se taie răsuflarea, şi de-aceea am încercat-o foarte precaut. Inokenti bău şi el o cană. Tuşi zgomotos după ce o dădu pe gît. Pe a doua o refuză.

— M-a sufocat hidromelul ăsta al tău, rîse el. Care-ţi sînt tainele reţetei de-ţi iese fermentaţia aşa de tare? Să fie oare numai faptul că este preparată din poame pădureţe, cum ar fi, spre exemplu, malinele, peste care torni mierea pe care o obţii de la albinele sălbatice?

— Da de unde! rîse Egor mijindu-şi ochii, Albinele mele nu sînt sălbatice, sînt sosite.

— Sosite? Cum vine asta? mă interesai eu.

— Cum să vină. Sînt albinele, sau mai bine spus, roiurile pe care le momesc în taiga şi apoi le aduc acasă, îmi explică el voios. De pe

la prisăcile din jur, multe din ele se afundă în desişurile taigalei şi acolo se sălbăticesc. Eu însă le descopăr. Treaba nu-i uşoară. Îţi trebuie multă experienţă. Spre exemplu, înjghebez un foculeţ într-o poiană înflorită, la care încălzesc un castron cu miere. Albinele o simt şi vin de se ospătează. După ce se satură, se pregătesc de plecare spre casă. Aici trebuie să fii atent şi să observi două lucruri : Dacă prisaca de la care au plecat este departe, albinele fac două — trei cercuri în zbor, pentru a se ridica cît mai sus, iar dacă, dimpotrivă, este aproape, ele zboară pe jos, pe deasupra ierbii. În timpul cît se ospătează, presar pe ele făină albă, adică le însemnez. Dacă pleacă de la castron şi se întorc repede înapoi, înseamnă că stupul lor nu e departe. Te iei după ele şi vezi că te duc direct spre scorbura din trunchiul copacului.

— Egor este un mare pasionat de albine, întări Inokenti. Nu-i scapă nimic din taiga. Şi la pescuit se pricepe, şi la vînat de sălbăticiuni, şi la albine. Eşti foarte îndemînatec, Egore ! În toate ţie îţi merge bine !

— Merge bine ? se amestecă în vorbă Anka. Dacă ne-ar merge, am fi şi noi bogaţi. Dar aşa ce ? Ce avem noi ? Pînă şi ultima plapumă ne-au furat-o. Ne învelim acuma cu o pînză aspră de cînepă.

Îmi aruncai privirea prin izbă : un pat din lemn, o masă, nişte scaune şi un dulap pentru vase. Toate erau făcute de mîna lui Egor. Odaia era curată, însă goală. Nu avea nici perdele la ferestre, nici păretare, aşa cum avea Frosea.

— Nu-i vorba aici de plapumă, Anka, rîse bătrînul. Important este că ducem o viaţă în aer liber, păzim taigaua şi ne bucurăm de toate bogăţiile ei. Iată unde stă norocul nostru. Keşa are dreptate cînd spune că ne merge bine şi că sîntem fericiţi. Uite, în timpul verii, doar numai să vrei, ieşi puţin în taiga unde găseşti de toate : şi alune, şi poame, şi ciuperci, şi usturoi de pădure şi cîte altele ! Către seară pescuim, prindem peştele de care avem nevoie. E atîta ştiucă acum intrată prin golfuleţe înainte de a-şi depune icrele, încît poţi lua cît îţi pofteşte inima. Ce îţi mai trebuie ? Poate o căciulă din blană de veveriţă ? Mai încolo, către iarnă, cînd o să năpîrlească, o să-ţi fac neapărat şi o căciulă. Sau poate vrei să fie din blană de samur ? Atunci trebuie să ai puţintică răbdare pînă o să se înmulţească samurul în taiga. S-ar putea să-ţi fac chiar şi o blană de samur. Tu eşti încă o femeie tînără. Ce-i drept, îţi cam place să flecăreşti şi eşti gata oricînd de ceartă. Şi să ştii că în privinţa asta nici dracu nu te întrece. Eşti încă o femeie destul de zdravănă, plină de spiriduşi, aşa că trebuie să te mai păzesc şi de bărbaţi străini. Făină muiere, frăţioare !

— Uf ! Zeflemistule, se întărîtă Anka, acoperindu-şi jenată faţa cu şorţul. Apoi privind pe fereastră, strigă indignată : a intrat vaca în grădină. Am răsădit acolo straturi de ceapă. O să mi le răvăşească pe toate. De ce nici pînă acum n-ai reparat portiţa ?

Şi o zbughi din casă.

— E foarte arţăgoasă, să te ferească sfîntul, îmi şopti la ureche Inokenti. În absenţă, i se spune nu Anka, ci Satanka. Ba gurile rele o mai învinuiesc şi de vrăjitorie. Dar asta nu poate fi adevărat.

Ne pregătirăm de plecare. Bătrînul Egor ne conduse pînă la barcă.

— Iată că au început să înflorească şi bujorii noştri siberieni, zise el, înseamnă că în curînd va veni apa cea mare, „apa de bază", cum i se mai zice. În cazul ăsta, rîul Mana va fi întru totul năpădit de buştenii plutitori care o vor lua la vale. Grăbeşte-te, Keşa, ca să ai timp să te întorci cît mai repede, altfel rişti să te împotmoleşti.

— Păi, chiar astăzi am de gînd să mă şi întorc, îi răspunse Inokenti îngrijorat. Văd că a început să crească nivelul apei, aşa că s-ar putea ca din clipă în clipă să apară masa lemnoasă plutitoare.

— Iar tu, flăcăule, mi se adresă bătrînul Egor, după retragerea apelor mai vino pe la noi, mai treci să mai stăm de vorbă, să mai sporovăim despre una, despre alta...

Debarcîndu-mă la cantonul Kandalak, Inokenti intră grăbit în casă, îi ceru Frosei un pahar cu lapte, şi fără să mai piardă timpul s-a întors la barcă pentru a face cale întoarsă. El mă invită ca după retragerea apelor să mai vin şi să mai stau la el în Berlî.

Frosea mă întîmpină destul de reţinută, însă eu i-am ghicit bucuria după felul în care mă privea. Vasili era şi el acasă, îşi repara cizmele în bucătărie. Dădu din cap şi zise. :

— Aţi stat cam mult. Frosea era neliniştită. Se gîndea ca nu cumva să vi se întîmple ceva rău. Eu însă i-am spus : „Doar ştii bine că e la Keşa. În tovărăşia lui, e în siguranţă, nu i se poate întîmpla nimic. Nu se poate compara plecarea asta cu aceea cînd l-ai însoţit tu cu barca în direcţia locului unde era instalat ciotul cu sarea.

La auzul acestor vorbe, Frosea roşi şi se întoarse cu spatele. Eu, de asemenea, nu mă simţii bine.

Auzind discuţii, Nina Alexeevna ieşi din cameră. Văzîndu-mă, ea se bucură nespus de această surpriză neaşteptată. Mă înşfăcă de mînă şi mă trase în camera ei.

— Anton Nikolaevici ! Avem noutăţi. Uitaţi-vă cît sînt de mititei şi de drăgălaşi. Parcă ar fi nişte jucării aceşti puişori de mosc. Ne dau foarte multă bătaie de cap. Îi hrănim cu biberonul.

Văzui doi puişori de mosc, instalaţi destul de comod după cuptor. Puii erau încă foarte cruzi şi aveau presărate pe blăniţă pete gălbui.

— Au fătat două femele în crescătorie, îmi povesti voioasă Nina Alexeevna. Una din ele făcu doi gemeni, însă unul din ei a dispărut. L-am căutat peste tot, dar n-a fost chip de găsit. M-am hotărît să-i salvez măcar pe aceştia, luîndu-i în casă. Vreau să-i mai îmblînzesc. Să ştiţi, că se obişnuiesc foarte repede cu omul, numai că nu te lasă să dormi toată noaptea. Cer mereu de mîncare.

De la rîu veni şi Iuri Iurievici. Foarte bucuros de revedere, el îmi strînse lung şi cu căldură mîna.

— În sfîrşit ! Bine că aţi venit ! Sînteţi sănătos ? Treburile vă merg bine ? Atunci slavă Domnului ! Şi la mine a început depunerea icrelor. Da, da, depunerea icrelor e-n toi !

— Iuri, dragă, te rog să fii mai explicit, zise cochetă Nina Alexeevna. Să nu cumva să se înţeleagă că icrele se depun de tine şi nu de către peştii tăi în rîu.

— Ei, asta-i ! Se înţelege destul de limpede că-mi face plăcere să vorbesc despre „depunerea icrelor". Ştiuca şi bibanul îşi depun icrele prin golfuleţele rîului — şi de ce n-am spune-o, acesta este cazul cel mai fericit. Dar iată că alte specii, cum ar fi lipanul şi somonul şi le depun chiar pe mijlocul albiei, exact pe traseul pe care plutesc buştenii. Vă puteţi închipui la ce pericol sînt expuse icrele şi chiar larvele ? Este foarte adevărat că somonul şi lipanul intră uneori şi în pîrîiaşele care se varsă în Mana. În asta de fapt şi constă salvarea lor. Numai că toate acestea trebuiesc verificate şi precizate. Trebuie ţinut seama şi de efectivele separate care îşi depun icrele, fără însă a se neglija cercetările de plancton şi bentos. Dar închipuiţi-vă, în luna lui iulie, masa de plancton a scăzut aproape la jumătate. Cu cît abundă buştenii plutitori, cu atît scade productivitatea rîului.

Iuri Iurievici, în focul discuţiei mă prinsese de nasturele hainei, şi vorbea... vorbea la nesfîrşit... După înfăţişarea sa extenuată, nu era greu de ghicit cît era de obosit. Nu era însă mai

puţin adevărat că ihtiologul probabil îmi simţise atît de mult lipsa, încît voia acum să-mi expună dintr-o dată toate observaţiile, îndoielile şi concluziile sale, acumulate în răstimpul plecării mele. Încercam să reţin cîte ceva din relatările sale mai interesante, însă eram tare obosit de drum ; căutam să-l fac şi pe Iuri Iurievici să înţeleagă cumva acest lucru. Convins că nu-mi sesizează intenţiile, m-am decis să-l ascult cu resemnare pînă la capăt.

Am avut totuşi noroc cu Nina Alexeevna, care tocmai se întorcea de la crescătorie şi care îmi veni în ajutor :

— Sfinte Isuse ! Lasă omul în pace. Nu-l vezi că-i obosit de pe drum ? Uite cum l-ai proţăpit de perete şi i-ai rupt şi nasturele ! Tu cu peştii ăştia ai tăi eşti pur şi simplu insuportabil. Mai bine v-aţi face amîndoi lejeri, aţi gusta ceva, şi după asta staţi de vorbă cît vă place.

— Ce-i cu tine, Ninocika ? Ce, parcă eu am timp să mă dezbrac ? O să îmbuc ceva la repezeală şi apoi o să fug din nou la rîu. Mai devreme de miezul nopţii nu vin acasă. Trebuie să mai pătrund odată prin golfuri să verific ştiuca. Apoi va trebui să pescuiesc puţin de-a lungul malului. Aşa că tu să nu mă aştepţi. Nu pot veni mai devreme, nu pot !

— Uitaţi-vă numai la acest obsedat, Anton Nikolaevici, se revoltă Nina Alexeevna. E pur şi simplu ţăcănit ! Mai devreme sau mai tîrziu tot o să te îneci tu, Iura, şi o să rămîn văduvă. Nu pricep, la ce te-ai mai căsătorit ? Trebuia să-ţi iei vreun morun drept tovarăşă de viaţă.

Să-l ai mereu lîngă tine și să tot faci cercetări asupra lui. Așteaptă ! Ce-i cu băltoaca de sub picioarele tale ? Nu simți că ești ud leoarcă pînă peste genunchi ? Schimbă-te imediat !

Frosea ne pofti la cină. De pe tavă, peștele prăjit în smîntînă, răspîndea un miros plăcut. După cină ieșii din bucătărie. După mine, cu niște vase în mînă, simulă o ieșire grăbită și Frosea. În tinda neluminată, ea mă îmbrățișă, se lipi strîns de mine, își apropie buzele și-mi șopti :

— După ce adoarme Vasili, vin la rîu.

Mi-am luat undița și mă îndreptai către rîu. Am reușit să prind cam la o jumătate de găleată de diferiți peștișori. M-au înțepat destul de tare țînțarii. Frosea încă nu venise. În cele din urmă, cam pe la miezul nopții, se auziră niște pași grăbiți.

— Mi-a fost tare dor de tine, șopti ea, cuprinsă de friguri, acoperindu-mi fața cu sărutări. Nu mai pot continua în felul acesta, înțelege-mă ! Mă chinuiesc grozav ! Uite și acum, am așteptat pînă ce a adormit el. Hai să plecăm de-aici cît mai repede !

Tăceam și-o sărutam cu patimă, fără să știu ce să-i răspund. Ea însă repeta mereu :

— Dacă mă iubești cu adevărat, atunci hai să fugim. Să plecăm cît mai repede !

— Frosea, draga mea, dar cum rămîne cu Vasili ? zisei eu în cele din urmă.

Ea se dădu imediat la o parte și tăcu. Apoi îmi reproșă cu răceală :

— Va să zică ți-e milă de Vasili, nu de mine ? El, Vasili, te preocupă mai mult ?

Își ridică mîndră capul și se îndreptă grăbită spre casă.

— Frosenka !

Ea nu-mi răspunse...

CAPITOLUL VII

MĂ TREZII DEVREME. Deasupra rîului fumega o ceață rară. Prin ea se putea vedea cum plutește mulțime de bușteni. Apa crescuse peste noapte, s-a revărsat peste maluri, inundînd tufărișurile și iarba de pe locurile mai joase.

Dinspre rîu, se auzeau pînă aici zgomote înăbușite. În aceste zgomote puteai distinge și foșnete, și murmurări, și gemete, și plescăituri, și bocănituri. Ți se părea că toate aceste sonorități ciudate veneau de la niște ființe vii, plutitoare.

După explicațiile avute ieri cu Frosea, inima îmi era grea de tot. Ea a rămas fermă pe poziție. Va trebui deci să hotărăsc. Căutam să mă conving că n-o să pot pleca niciodată cu ea. De ce oare ? N-o iubeam cu pasiune ? De teamă să nu stric o căsnicie ? Nu știu, nu puteam găsi răspunsul. Din toate acestea, am înțeles un singur lucru : acela, că dragostea în care mă angrenasem era grea și chinuitoare pentru mine. Poate că așa sînt toate iubirile. Nu cunoșteam bine încă această latură, deoarece, pînă la Frosea, nu iubisem pe nimeni cu adevărat.

S-ar putea ca Frosea să fi avut dreptate atunci cînd spunea — „totul sau nimic". Şi ea aştepta răspunsul meu. În acest răstimp, fibrele dragostei, după cîte mi-am putut da seama, ne legau tot mai mult cu fiecare zi. Şi ca să poţi scăpa acum din aceste mreje, era din ce în ce mai greu. Ce să fac mai departe ?

Mergeam abătut pe malul rîului, uitîndu-mă absent în jur. Lunca de la marginea pădurii era inundată de ierburi înflorite în diferite culori : roşii, albastre, portocalii. Înfloriseră aici şi stînjeneii liliachii, şi stupiniţa cu florile ei albe şi mirositoare, şi bujorii siberieni de un roşu aprins, şi galbenii bulbuci de munte.

Într-un tufiş din apropiere se auzea un tril prelung şi monoton, ce semăna cu ţîrîitul unui greier. Aceasta era o păsărică care trăia mai mult prin stufărişuri, numită pasăre-greier din taiga, sosită printre ultimele păsări aici.

De pe ostroavele ce nu se puteau distinge din cauza ceţii, ajungeau pînă aici triluri solemne de privighetori. Iar de pe malul celălalt, în desişul taigalei, se auzea îngînîndu-se cu înverşunare, cucul.

Deasupra rîului, se auzea ţipătul tărăgănat al unui pescăruş. Îl puteai zări printre ochiurile de ceaţă, planînd încet, aproape razant cu oglinda apei. La un moment dat, pasărea rămase suspendată în aer. Apoi bătu din aripi şi se aruncă în valuri. Răsună un plescăit scurt şi pasărea cu peştele în gheare zbură grăbită spre cea mai apropiată viroagă.

Cînd m-am apropiat de-un golf năpădit de rogoz, îmi ţîşniră de lîngă picioare cinci ghemuleţe pufoase, aurii. Puii de raţă săriră glonţ în apă. Alături, pe undeva prin stufăriş, striga alarmată, chemîndu-şi puii, mama-raţă. După ce puişorii se făcură nevăzuţi, un peşte mare săltă din apă, plescăindu-şi zgomotos argintul prin golf.

Atît rîul Mana cît şi malurile sale renăscuseră încîntător odată cu primele zile de vară siberiană. Aici viaţa îşi urma cursul firesc, cu particularităţile ei multiple şi specifice, plină cu tot felul de întîmplări şi fenomene, pe care, cred, le puteau înţelege şi descurca doar băştinaşi ca Inokenti şi bătrînul Egor.

Mîhnirea de care eram cuprins îmi răpea o bună parte din aceste desfătări cu natura. Ajuns la pîrîu, voiam să mă întorc înapoi spre casă, cînd auzii dintr-o dată un fluierat prelung, ce parcă ieşea dintr-un flaut. Fluieratul venea dinspre marginea pădurii. În apropiere de pîrîu, jos prin iarbă, sărea, probabil în căutare de hrană, o pasăre destul de mărişoară, cu penajul împestriţat, auriu.

Automat, deşi mă gîndeam în altă parte, mă tupilai la pămînt. Pasărea nu mă observase. După petele negre în formă de semilună de pe penaj, îmi recunoscui „pasărea măiastră", pe care o mai văzusem doar o singură dată pe-aici.

Sturzul pestriţ, aşa după cum mă informară cei de la secţia de cercetare a rezervaţiei, îşi maschează bine de tot cuibul şi ştie să se ferească aşa de bine de ochiul omului, încît pînă la ora actuală nimeni aici în Siberia nu i-a putut descoperi cuibul. Sturzul auriu era denumit în literatura de specialitate şi „pedes-

tru“, presupunîndu-se că își face cuibul jos pe pămînt.

Ehei! Dacă aș reuși să-l urmăresc pînă la capăt!

Uitînd despre tot ce se petrece în lume, nu-l slăbeam din ochi pe prudentul sturz. Pasărea găsi un viermișor în iarbă și dispăru cu el printre crengile arborilor... Nu cumva o fi avînd deja și pui? Eram oarecum îngrijorat, gîndindu-mă la faptul că s-ar putea să nu mai apară. Răbdător, cu respirația întretăiată, îl așteptam să reapară. După vreo cîteva minute, sturzul reveni. Sări de data asta o vreme mai îndelungată prin iarbă, pînă ce descoperi viermișorul căutat, după care dispăru din nou în frunzișul ramurilor. L-am urmărit aproape două ceasuri. Sturzul căuta hrana prin iarbă și apoi o ducea puilor. Că avea pui, acum nu mai era nici o îndoială. Însă de ce se așază pe ramuri? Or, după cîte știu, cuibul trebuia să fie pe undeva pe jos, prin iarbă.

Identificasem acum și mesteacănul de pe care sturzul cobora după ce își lăsa hrana puilor. Cum pasărea nu se mai arăta, mă apropiai atent de copac.

Era un mesteacăn bătrîn, rămuros, trifurcat. De undeva de sus, de prin rămurișul înfrunzit al copacului, țîșni pe neașteptate sturzul meu. Fluieră răgușit, zburînd agitat în preajma mea de pe o creangă pe alta.

Va să zică, își are cuibul pe undeva pe-aici. M-am urcat în copac, unde la o înălțime de vreo trei metri, văzui cuibul cu pui. Era construit cu multă iscusință la bifurcarea crengilor. La „temelia“ acestei construcții erau folosite și frunze, și mușchi, și firicele uscate de ierburi, și crenguțe subțirele de cedru.

Puișorii, după cît am constatat, erau ieșiți din găoace numai de cîteva zile, deoarece erau încă acoperiți cu puful mamei lor. Simțindu-mi prezența, puișorii își întinseră toți deodată gîturile lunguiețe, căscînd lacomi pliscurile largi. Roșeața din gura lor, amintea de petalele unei flori proaspăt desfăcute. În cuib, alături de pui, mai zăceau încă resturi de coji de ou, de culoare măslinie cu picățele, pe care sturzoaica — mama n-apucase să le dea jos.

Pasărea care mai devreme era foarte prudentă acum zbura foarte aproape de mine, continuînd să se agite și să fluiere răgușit.

Regretam că nu mi-am luat aparatul de fotografiat. În acest caz, va trebui să mai deranjez o dată sturzul. După ce m-am dat jos din copac, sturzul înțelegînd că pericolul a trecut, se pierdu printre frunze și tăcu.

Și iată că povestea cu pasărea măiastră începu să se lămurească. Acest sturz s-a dovedit a nu fi de loc „pedestru“.

Mă întorceam spre canton, entuziasmat de succesul pe care îl repurtasem. Urmărirea și studierea păsării mele „măiestre“ m-au distras de la zbuciumul meu sufletesc.

Îl înțelegeam acum întru totul pe Iuri Iurievici, care din zori și pînă noaptea tîrziu era preocupat cu cercetările sale, colindînd de-a lungul și de-a latul apa rîului. Pe el îl mîna acolo nu hazardul, sau, dacă doriți, pasiunea

după pescuit, ci acea flacără a cercetătorului, acea dăruire totală. Dar oare se poate să te dedici unei cauze, fără să pui o părticică şi din inima ta? Totul este strîns legat aici şi de vocaţie. Dacă Inokenti ar avea studiile necesare, ne-ar băga în cofă pe noi toţi, aceşti biologi ai rezervaţiei.

Preocupat, aproape că nici nu-mi dădui seama cînd am ajuns la canton. Nişte voci puternice şi agitate ce veneau dinspre curte, mă făcură atent. Se auzea plînsetul Frosei. Nina Alexeevna încerca s-o calmeze.

Ceva se întîmplase...

Dimineaţă, după ce mulsese vaca, Frosea, ca de obicei, o mînă la păscut în poeniţa din apropierea cantonului. Vaca însă avea năravul de a se îndepărta ceva mai încolo de casă. Frosei fiindu-i teamă ca nu cumva animalul să fie atacat de urs, îi împiedică picioarele de dinainte. Împiedicată, văcuţa nu se prea putea îndepărta aşa mult. Ursul însă o descoperi şi aici, năpustindu-se asupra ei chiar în apropierea cantonului.

Vasili era plecat să-şi facă rondul. Iuri Iurievici pescuia cu şulărul pe rîu. Frosea, trebăluind prin curte, auzi mugetul disperat al văcuţei. Dînd fuga pînă la marginea pădurii, văzu că peste vaca trîntită la pămînt, stătea o namilă de urs. Acesta îi spintecase burta şi îi înfuleca cu lăcomie măruntaiele.

Frosea, aproape inconştientă, înşfăcă o scurtătură şi ţipînd o azvîrli în urs. Acesta se întoarse cît ai clipi spre ea, se ridică în două

labe şi urlă îngrozitor. Frosea, îngrozită, fugi împleticindu-se spre casă. Ursul nu se luă după dînsa. Plîngînd, ea se tîrî pînă la prag, unde se lăsă moale în braţele Ninei Alexeevna. Venirăm la timp şi noi: eu şi cu Iuri Iurievici.

Fugirăm glonţ către animalul spintecat. Eu aveam în mînă o puşcă de vînătoare cu două ţevi, pe care o încărcasem la repezeală. Iuri Iurievici înşfăcase o furcă de fier ce-i ieşise la îndemînă.

Ursul speriat fugi. Vaca zăcea într-un lac de sînge. Urmele mari ale fiarei duceau în inima taigalei. Laba din faţă a piciorului stîng îşi lăsa urma mai superficial imprimată, ursul aruncînd-o mai în lături în timpul mersului. În toate acestea, eu identificai urmele lui Gromila.

Frosea mîhnită şi plînsă, veni cu calul. Am aşezat vaca pe nişte crengi, pe care apoi le-am prins cu frînghia de cal, am tras cadavrul pînă în ograda cantonului.

Spre seară sosi şi Vasili din taiga. Aflînd despre cele întîmplate, şi cercetînd masa de carne, depusă la rece în beci, se făcu alb la faţă, scrîşni din dinţi şi vorbi sacadat:

— Ştiam eu că aici nu va fi chip de trăit. Dacă n-ai noroc, n-ai. Blestemat să fie acest rîu Mana, cu taigaua lui cu tot! Cine naiba m-a pus să vin aici? Pe Gromila însă am să-l ucid! Chiar mîine o să termin cu el. Dacă nu-l întîlnesc, îi pun otravă.

— Nu fii aşa de repezit! scăpără din ochi Frosea supărată. Nu asta ar trebui să te preocupe acum. Mai bine te-ai gîndi ce facem

cu carnea. Dacă n-o vindem, nu putem să ne cumpărăm altă văcuță.

— Ce să mă mai gîndesc, dădu Vasili din umeri a lehamite. Nu vezi că s-a umflat rîul ? Ce-ți mai trece prin minte ? Unde vrei să te bagi ? Te duci la fund cu tot, cu barca, fie ea chiar și cu motor.

— După tine, ar trebui să așteptăm pînă ni s-o strica carnea, se înfurie Frosea. Mergem cu pluta. Cu pluta ne vom putea strecura mai ușor printre bușteni.

— Cine o să se încumete la așa ceva ? Nu cumva o să-mi spui că ai fi în stare ?

— Desigur că aș fi ! Și-am s-o fac. Vîrtejuri de apă și cotituri adînci încă nu s-au format, așa că pluta n-o să fie în pericol. Nu putem fi nici blocați, nici striviți, așa cum zici tu. Știi bine doar că, cu pluta, se poate naviga mai lesne atunci cînd nivelul apei este crescut. În vreo zece ceasuri bune, sîntem în Ust-Mana. De-acolo ne vom deplasa pe uscat cu vreun camion pînă la oraș. Dacă mîine reușim să parcurgem cu bine această distanță pe apă, duminică vom fi în piața de desfacere a orașului.

Vasili tăcea.

Îi înțelegeam ezitările. Lui nu-i plăcea să navigheze nici atunci cînd rîul era liniștit, darmite acum ? Și mai ales cînd ești nevoit să te îmbarci pe o plută șubredă și să pornești prin avalanșa asta de bușteni. Asta înseamnă pur și simplu să te arunci în brațele calamității. Nu oricine s-ar fi putut hotărî la asemenea aventură.

— Văd că taci, nu spui o vorbă, se revoltă Frosea. Am să mă duc singură. Te rog numai să-mi pregătești pluta. Sau vrei să rămînem fără văcuță ?

Vasili scuipă cu înverșunare, înșfăcă toporul și dădu să se îndrepte către mal.

— Ei, hai, lasă, zise Frosea, de data asta ceva mai blînd, mai întîi ar trebui să îmbuci ceva. Pînă se întunecă mai e timp. O să te ajutăm și noi. Nu-i așa, Anton Nikolaevici ?

— Desigur, desigur c-o să-l ajutăm, întării eu. Și dacă e nevoie, pot merge cu dumneavoastră.

— Iată că s-a găsit și un însoțitor, rîse ea.

De fapt, dacă ar fi vorba să călătoresc cu Frosea, n-aș sta o clipă la îndoială. Gîndul că s-ar fi putut să întîmpin greutăți și pericole, îmi dispăru pe loc. De Vasili nu mă îndoiam. Eram sigur că va pleca. Era destul de curajos, cu toate că avea o mare aversiune față de rîu.

Pluta fu construită din patru bușteni pescuiți din apa rîului. Vasili meșterea cu toporul vîsla, eu cu Frosea legam strîns buștenii cu crengi de salcie.

Trunchiurile pluteau în dezordine pe rîu, risipite pe toată albia de la un mal la celălalt. Numărîndu-i, am constatat așa, cu aproximație, că într-un singur minut, au trecut la vale cincizeci de bușteni. În douăzeci și patru de ore, acest calcul se ridica la 70 000. Din cauza trepidațiilor buștenilor, rîul vuia surd. Ți se părea că în loc de bușteni, plutesc niște animale enorme. Din cînd în cînd răsunau ples-

căituri puternice, zgomote înăbușite și uneori scrîșnete bruște. Buștenii se izbeau între ei. Uneori aceștia se ridicau pe verticală ca niște ființe vii, căzînd apoi din nou zgomotos în apă.

Am terminat de construit pluta seara, pe întuneric.

— Anton Nikolaevici, mi se adresă Vasili, dimineața plec cu Frosea. Aș avea o rugăminte la dumneavoastră : Puneți șaua pe Zorka și duceți-vă la director. Rugați-l să-mi dea dezlegare ca să-l ucid pe Gromila. Și-așa o să-l omor. Însă e mai bine să fie legal. Eu, deși voi fi în oraș, n-o să trec pe la direcțiune. Sînt furios. Și dacă cumva nu obțin această aprobare, cine știe ce grosolănii mai debitez în fața directorului. Mă cunosc destul de bine și tocmai de-aceea vreau să evit aceste neplăceri. Să știți că nu mai sînt dispus să trăiesc cu familia într-un astfel de asediu. Ar fi mai bine să mă lase să plec de-aici. Poate că dumneavoastră o să-i argumentați mai temeinic și o să-l convingeți pe director că Gromila trebuie ucis. Rondul prin taiga nu este tocmai așa de necesar pe timpul ăsta. Cînd năvălesc apele, braconierii se risipesc pe la casele lor și își văd de gospodărie. Lucrul principal este să-l convingeți pe director. Drumul spre Stolbî e unul singur. Veți ajunge acolo pe la ora prînzului. Dacă veți lăsa frîul liber, Zorka cunoaște bine drumul prin taiga. Vă va duce drept acolo. În Stolbî veți înnopta la stația meteorologică, iar dimineața vă veți duce la direcțiune.

I-am promis că o să-i îndeplinesc rugămintea.

În zori, carnea a fost așezată pe plută și gospodarii erau gata de plecare. La un moment dat, pe rîu, de după o cotitură, printre buștenii plutitori, se ivi un om cu o prăjină în mînă. El stătea pe-o plută ceva mai mică, confecționată numai din două trunchiuri.

— E Stepan, făcu Vasili posac, după ce-l identifică.

— Strigă-l, se bucură Frosea. E un om încercat. Cu dînsul nu ți-e teamă să pleci la drum.

— Ce-ți mai veni ? Doar știi că e un braconier înrăit, făcu Vasili, nemulțumit. La ce bun să-mi creez obligații față de un braconier ?

— În momentul de față, ne este tovarăș de drum și nu braconier, se supără Frosea. Știi bine că ți-e frică să navighezi ; așa că, cu tine se poate îneca omul la orice pas. Te rog să-l strigi, de nu, îl strig eu.

Stepan, cu țigara între dinți, se apăra cu prăjina de buștenii care-i încercuiseră pluta. Scăpat, trecu pe mijlocul rîului. Tăcut, se uita curios în partea noastră.

— E dușmănos, nu vezi că nici nu salută, mormăi furios Vasili.

— Ce, parcă tu ai nevoie acum de salutul lui ? se întristă Frosea. De ce taci ? Nu vezi că se depărtează ? se agită ea. Lasă că-l strig eu, dacă tu nu vrei. Hei, Stepan ! Încotro te duci ? strigă Frosea cu palmele făcute pîlnie la gură.

Pichetaşul îşi scoase şapca cadrilată, făcînd semne cu ea.

— Nu înţeleg, ce spui ?

— Încotro te duci ?

— La oraş !

— Hai să mergem împreună ! Vino spre noi ! Vîsleşte prin ochiul acela mare din stînga, unde nu sînt buşteni.

Stepan îşi cîrmi cu dibăcie pluta pe-o cărăruie de apă, deschisă de buşteni. Astfel de „cărărui" sau dacă doriţi „culoare" se formau din cînd în cînd pe rîu, mai cu seamă atunci cînd trunchiurile se buluceau între ele.

Vasili privea întunecat la omul care venea cu pluta spre mal.

— Ce s-a-ntîmplat ? întrebă acesta rîzînd, sărind de pe plută.

— Uite, s-a-ntîmplat, făcu nemulţumit Vasili. Gromila ne trimite la tîrg. Ne ducem să vindem carne.

— Dumnezeule japonez ! fluieră uimit Stepan ! Păi ăsta e mai mult un bandit, decît urs.

— Vii cu noi ? îl întrebă Frosea, privindu-l cu asprime.

— De ce ? Vi-e teamă ? rîse Stepan, arătîndu-şi cîţiva dinţi aurii. Văd că aveţi o plută zdravănă, nu ca a mea.

Văzînd-o însă pe Frosea încruntată, se grăbi să adauge :

— Dacă e nevoie, vin cu voi. Ne va fi mai vesel drumul.

— Atunci lasă-ţi pluta şi treci colea, pe-a noastră, zise, posomorît, Vasili. Nu mai trăncăni fără rost.

Frosea o îmbrăţişă pe Nadiuşka care plînsese tot timpul. Ea fu lăsată în seama Ninei Alexeevna.

După ce se formase următoarea „cărăruie" printre buşteni, bărbaţii se desprinseră de mal cu ajutorul prăjinilor. Pluta cu încărcătură grea, legănîndu-se pe apă, se urni.

După cîteva minute, pluta se pierdu printre mulţimea de trunchiuri plutitoare. Noi, cei rămaşi pe mal, eram îngrijoraţi de cei care plecaseră. Ni se părea că, din moment în moment, pluta va fi strivită de acest şuvoi zgomotos de lemne.

Frosea ne făcea semne cu mîna. În cele din urmă, pluta se făcu nevăzută.

M-am dus s-o caut pe Zorka, pe care o ştiam că paşte ca de obicei pe malul pîrîiaşului. Vasili nu-i ducea grijă mare, socotind că animalul este deprins cu taigaua, că va şti să-l simtă de la distanţă pe urs şi să fugă de el. Tocmai pentru asta, pădurarul nu-şi împiedica iapa niciodată. Dar ca s-o poată găsi mai uşor prin desişuri, îi atîrnase de gît un clopoţel. Cu toate astea, după o căutare de aproape o jumătate de zi, n-am auzit sunînd nici un fel de clopot. Dezamăgit, o pornii spre casă.

Nu departe de mal, în rîu, acolo unde pîrîiaşul se varsă în Mana, zării dintr-o dată capul animalului. Zorka, ca să se apere mai bine de puhoiul de gîngănii care o înţepau, se băgase, ca un bivol, în apa rîului, pînă

la gît. Se părea că tare se mai simţea bine acolo, deoarece mişca mulţumită din urechi şi din cînd în cînd sforăia puternic, probabil atunci cînd muştele-i năvăleau în nări.

Îmi amintii cum Vasili îmi povestise că animalului îi plăcea foarte mult să se scalde în rîu. Odată, o năpădiseră aşa de tare muştele, încît iapa, nemaiputîndu-le suporta şi neascultînd nici de pintenii şi frîul stăpînului său, intră în apă cu tot cu călăreţ.

Am încercat s-o gonesc pe Zorka din rîu. Aş ! Ea nici că se sinchisi. Pierzînd aşadar ziua, am amînat plecarea la direcţiune pentru dimineaţa următoare, lăsînd animalul să se scalde mai departe.

Întorcîndu-mă la canton, dădui de două cloşti ce se luaseră la harţă, continuîndu-şi cu înverşunare lupta. Din casă ieşise Nadiuşka, mînjită cu magiun pe la gură, chemînd cîinele în ajutor. Acesta ţîşni de undeva de după gardul grădinii şi fără să mai latre, începu să despartă găinile cu multă iscusinţă. Cu laba de dinainte el lovi pe spate mai întîi o cloşcă, apoi pe cealaltă, făcînd în felul acesta ordine din cîteva mişcări. Nadiuşka îi aruncă o bucată de pîine cu magiun.

Văzîndu-mă, ea zise plină de importanţă :

— Nocika şi Vaska sînt cei mai puternici aici. Mămica spune că Nocika ţine locul de miliţian aici în curte. Ieri, nene Anton, am văzut cum Vaska se bătea acolo lîngă crescătorie cu un dihor. Nu se înţeleseseră probabil la împărţeala măruntaielor rămase de la văcuţa noastră. Dihorul se zbîrlise şi fluiera

înfundat, iar Vaska îl tot plesnea cu laba peste bot. I-a cărat aşa mai multe labe, încît acesta fu nevoit să se lase păgubaş şi să fugă cum putu, în tufăriş.

Vaska era un motan flocos, de culoare cenuşie, care acum şedea pe prag, în bătaia soarelui, lingîndu-şi preocupat blana.

Nadiuşka, scobindu-se cu degeţelul în nas, mă privi şi apoi zise gînditoare :

— Nene Anton, haideţi să-l omorîm pe Gromila ! Îi luăm cu noi şi pe Vaska şi pe Nocika. Ei îl vor găsi imediat. Eu o să-mi iau arcul cu săgeţile, iar dumneavoastră carabina lui tăticu. S-a făcut ?

— S-a făcut, Nadiuşka. După ce termin cu celelalte treburi, mergem.

— În privinţa pielii ursului, ne vom mai gîndi ce vom face cu ea.

— Ne vom mai gîndi, Nadiuşka. Du-te, glumii eu, şi întreab-o şi pe tanti Nina, ce vom face cu pielea ursului din pădure ?

După cîteva minute, fetiţa se întoarse.

— Vă cheamă tanti Nina, zice că nu se simte bine.

Nina Alexeevna era palidă, cu cearcăne mari pe sub ochi. Şedea în pat, îmbrăcată numai într-un halat şi îşi tot punea pe frunte un prosop umed.

— E ceva îngrozitor ! N-am dormit toată noaptea, exclamă ea, văzîndu-mă. Ursul dă tîrcoale casei. Ieri a spintecat o vacă, astăzi poate să se dea şi la om. Vă rog să înţelegeţi situaţia în care mă aflu ! Şi, după cum vedeţi, mai am pe cap şi aceste sărmane creaturi, de care tre-

buie să mă îngrijesc. Şi ea îmi arătă cu capul spre puişorii de mosc care dormeau într-un coş după cuptor. Să ştiţi, Anton Nikolaevici, noaptea îmi cer de mîncare din sfert în sfert de oră. E un adevărat coşmar ! Lapte de la sărmana văcuţă spintecată mai avem numai pentru două zile. Ce o să facem mai departe ? Vă rog să-l rugaţi şi să-l convingeţi pe Iuri să plecăm de-aici.

— Liniştiţi-vă. Totul o să se aranjeze. O să găsim şi laptele necesar şi ursul va fi împuşcat de către Vasili. O să-i aduc aprobare de la direcţiune. Să plecaţi de-aici, nu e cazul, nu e voie. Animalele din crescătorie sînt date în seama dumneavoastră. Şi-apoi sînteţi amîndoi trimişi aici pentru munca de cercetare.

— Nu ştiu, nu mai ştiu nimic ! zise ea, lăsîndu-şi capul pe pernă şi începînd să plîngă.

I-am adus apă.

— Mă iertaţi, am devenit nervoasă, mai zise ea, în timp ce luă paharul cu apă. Să ştiţi că tot o să plec de-aici ! Iuri este un pasionat, sau dacă vreţi, un obsedat. Eu sînt o femeie normală, obişnuită.

Am dat din umeri şi am plecat către rîu. Iuri Iurievici lua probe de plancton. Ca întotdeauna, se bucură mult cînd mă văzu. Pe faţă însă i se putea citi un fel de nelinişte.

— Cum se mai simte ? întrebă el timid.

— Nina Alexeevna m-a rugat să vă conving ca să plecaţi de-aci.

— V-a spus ea asta ? V-a spus-o chiar dumneavoastră ? Dumnezeule ! Nu vrea să înţeleagă nimic. Desigur că n-o să plecăm nicăieri, însă mă simt jenat de intenţiile ei.

— Daţi-mi voie să vă ajut la luarea probelor, Iuri Iurievici...

Pe rîu, prin mulţimea de buşteni ce pluteau la vale, se mai puteau zări pe ici, pe colo, sloiuri de gheaţă încă destul de groase, pe care erau stivuiţi buştenii mari. Probabil gheaţa s-a păstrat intactă toată iarna sub trunchiurile grele, stivuite. Cînd apele cele mari năvăliseră, sloiurile s-au desprins de la mal şi au pornit la vale cu lemnele pe ele, ca nişte plute enorme. Se pare că acestea veneau de undeva de departe, dinspre partea de sus a rîului, de la poalele munţilor înzăpeziţi.

— Iată ce se face ! Iată cîte se mai întîmplă ! zise cu amărăciune Iuri Iurievici, uitîndu-se către apa rîului. Atîta forfotă, atîta circulaţie, tocmai acum în toiul depunerii icrelor.

Era spre seară. Soarele se pregătea pentru asfinţit. Dintr-o dată ne strigă neliniştită Nina Alexeevna :

— Nadiuşka e cu voi ?

— Nu, n-a fost aici.

— Păi atunci ce staţi ? răcni ea şi mai speriată. Nu-i de găsit nicăieri ! Înţelegeţi ? Nu cumva o fi intrat în taiga ? Dar dacă ursul...

Am fugit în căutarea Nadiuşkăi.

Am cotrobăit prin grajd, prin ţarcul animalelor captive, prin baie, prin şura cu fîn, prin podul casei. Am controlat tufărişurile din preajmă, am dat fuga în luncă, la pîrîu, am cercetat malurile, am strigat-o cît ne-a ţinut gura, însă totul a fost zadarnic. Nina Alexe-

evna era convinsă că ursul a tăbărît peste fetiță. Iuri Iurievici se făcu alb ca varul la față. Cercetă înfrigurat marginile pădurii, strigînd-o pe Nadiușka. Nici eu nu eram în apele mele. De obicei, fetița nu se îndepărta niciodată de casă. Acum însă rămînînd singură, fără maică-sa, cine știe ce-i mai trăznise prin cap...

Încercam să-l fac să înțeleagă și pe cîinele Nocika că trebuie neapărat s-o găsim pe Nadiușka. Cîinele se holbă mirat la mine, fără să dea semne prea mari de neliniște. În cele din urmă, înțelegînd că toți aleargă disperați, căutînd ceva, găsi de cuviință că nu e frumos să stea locului. Se năpusti în iureș spre pădure. Acolo descoperi o veveriță cățărată pe un brad și începu s-o latre furios.

Eu am hotărît să mai cercetez cu atenție încă o dată toate acareturile. Mă uitai în șopronul în care noaptea dormeau găinile. Acestea se cocoțaseră deja pe stinghiile lor, pregătindu-se pentru somn. Într-o ladă bătută în perete, ce servea drept cuibar pentru găini, am zărit o mînuță de copil ieșită puțin în afară.

Nadiușka, ghemuită în cuibar, dormea adînc. Fericit, am luat-o ușurel în brațe. Ea nu se trezi, ci numai respiră adînc. În casă, cînd fu înconjurată de toți și cînd Nina Alexeevna scotea strigăte de bucurie, fetița deschise ochii și zîmbi sfioasă.

— Ce-ai căutat la găini, prostuțo ? o întrebai.

— La găini ? Păi să stau de vorbă cu ele, ne lămuri ea după ce se mai dezmetici. Le povesteam despre mămica. Le-am spus și despre Gromila. Ele mă ascultau atente. Apoi am adormit.

— Te duci des acolo ?

— Cînd mi-e urît, atunci mă duc.

— Lasă, că acum n-o să te mai pierd din ochi, promise Nina Alexeevna.

Eu și cu Iuri Iurievici mai aveam de rezolvat o problemă dificilă ; aceea de a procura laptele necesar micuților pui de mosc din casă. Laptele îl puteam găsi numai la pădurarul Ignat, care locuia la 5 km mai la vale de noi, pe malul rîului de pe domeniile pădurilor de stat. Mai de mult, acolo era un fel de cătun numit Sosnovka, locuit de tăietorii de lemne. Cum însă acest sezon se isprăvise, oamenii s-au risipit plecînd care încotro, rămînînd doar singura familie a pădurarului. Sosnovka era despărțită de cantonul nostru de un munte înalt și stîncos. Stînca abruptă se ridica din apă, formînd un zăgaz de netrecut. Acum, cu venirea apelor mari, la Ignat nu se putea merge decît prin taiga. În felul acesta, trebuia făcut un ocol mare pe o potecă ce urca în munte, care apoi, șerpuind, cobora către Sosnovka.

Eu mă pregăteam să merg spre oraș, pe cînd bietului Iuri Iurievici îi revenea sarcina să se ducă pe jos peste munte să procure laptele. Nina Alexeevna nici nu voia să audă ca soțul ei să se ducă pînă acolo prin taiga.

— Dar ursul ? exclamă ea îngrozită. Dacă te va ataca ? Sau dacă ne va ataca pe noi în lipsa ta ? Nu, nu, nici să nu vă gîndiți !

Încercai s-o liniștesc, asigurînd-o că îi las lui Iuri Iurievici carabina. Iar după întoarcerea

mea din oraş, adică pe viitor, vom merge împreună după lapte.

A doua zi de dimineaţă, împreună cu Iuri Iurievici, am pornit-o pe cărăruia îngustă spre Sosnovka. Eu o duceam de dîrlogi pe Zorka, gata înşeuată. Iuri Iurievici, înainte de-a porni la drum, îşi trecu carabina pe după gît. Apoi îmi şopti :

— Să ştiţi că habar n-am cum se trage cu puşca. Ca să n-o mai port degeaba, am s-o las în nişte tufărişuri.

Am fost de acord cu dînsul, în sensul că dacă e să fii atacat prin surprindere de către urs, nu mai ai ce face cu arma. După ce am cotit, scăpînd de privirile Ninei Alexeevna care-şi lăsase cu mare strîngere de inimă soţul să plece la drum, noi am dosit puşca după căpriorii şopronului.

Însoţindu-l pe Iuri Iurievici pînă la suişul de munte, încălecai iapa şi o luai pe-o altă potecă ce ducea spre valea Indeia, potecă ce trebuia să mă ducă către dealul, după care era situată localitatea Stolbî.

Poteca se pierdea uneori din cauza ierbii înalte. Din această iarbă abia i se mai vedeau urechile Zorkăi. Îndeosebi, iarba înaltă şi crudă se înălţa prin poieni. Ea creştea şi printre plopărişul tînăr care se ridica aici pe vechile porţiuni distruse de incendii.

Zorka mergea sigură. Poteca îi era cunoscută. Pe mine mă năpădiseră căpuşele. Să mă descotorosesc acum de ele nu avea nici un rost. Se agăţau altele la loc.

Pe valea Indiei pătrundeam cu greu prin pădurea întunecoasă de foioşi. Întîlneam în cale urme ale diferitelor animale, însă acum nu le dădeam prea mare importanţă. Mintea îmi era concentrată asupra întîmplărilor ivite în viaţa mea, în ultimele săptămîni. Nu ştiu cum, dar am fost luat aşa, ca de un curent de apă, care m-a atras stăruitor să mă bag în viaţa altora. Mai devreme sau mai tîrziu va trebui să vină şi deznodămîntul. Frosea îmi cerea să grăbesc acest deznodămînt. Eu nu mă putui hotărî. Acum însă sînt convins că treaba asta ar fi o nebunie curată. Să plec cu Frosea, s-o „fur" cum spunea ea, asta înseamnă să-mi dezechilibrez viaţa, să-i stric lui Vasili căsnicia, şi s-o fac nefericită pe Frosea. Îmi rămînea deci un singur lucru de făcut : Să plec din Kandalak. Mă gîndeam să-i cer direcţiunii să mă mute în Berla la Inokenti. Acolo o să-mi propun şi o să am în vedere alte itinerarii noi, o să încep noi studii, cercetări şi observaţii. Asta însă trebuie făcut acum, pînă încă nu e tîrziu în ce priveşte schimbarea locului de cercetare.

Ideea aceasta îmi surîse şi parcă îmi mai uşurase inima. Dar undeva, în străfundul sufletului, mă durea nespus. Pasămite, fugeam de iubire...

Poteca urcase pe spinarea muntelui, de unde, după o cotitură, se putea vedea printre arbori cum se întinde taigaua în vale. Şirul de movile ce alternau cu vîlcelele întunecate, păreau asemănătoare şi fără de sfîrşit. Eu însă eram convins că, dacă te-ai fi uitat mai atent şi mai

profund prin această perdea, prin acest înveliș al taigalei, dacă ai fi dat cu mîinile la o parte crengile arborilor, așa cum dai iarba din luncă, ai descoperi după această cortină, o altă lume, o altă viață cu totul aparte.

Pădurii întunecate de brazi, îi luă locul un crîng luminos de arbuști cu felurite poame pădurețe. De trunchiurile roșietice ale pinilor era agățat hameiul siberian, licheni înfloriți și mușchiul de culoarea smaraldului. Rîdeau în soare, veșnic înverziți, merișorii de coacăze. Pe ici, pe colo, de prin curpenii de volbură, se zăreau flori miniaturale de culoare roz, sfioase ca niște picături de rouă.

Pretutindeni, pe povîrnișurile abrupte au țîșnit spre lumina soarelui frînturi din diferite specii de floră muntoasă. Pînă și piatra aici își are particularitățile ei. Parcă ar fi vie, parcă ar respira! Are o culoare roz, plăcută și caldă. De ea se prind cu ușurință diferite ierburi și arbuști. Chiar și enormii pini ai căror coroană seamănă cu niște nouri verzui și ai căror rădăcini împlîntate adînc printre crăpăturile stîncilor, încolăcindu-se între ele, formau un tot armonios cu aceste blocuri de piatră.

Sub coama lanțului de movile, creștea gingaș caprifoiul de Altai. El încă mai înflorea. Florile sale de culoarea galbenului deschis, înviorau locurile cenușii, golașe.

Iată-mă ajuns pe creastă. De-aici zăresc pentru prima dată coloșii de sienit, risipiți pe mijlocul acestei nesfîrșite taigale. Lor li se mai spune aici „stolbi", adică stîlpi. Aceștia se înalță maiestuoși, semănînd cu niște uriași pietrificați. Fiecare dintre ei își are trăsăturile sale fantastice. Par niște monștri preistorici, rătăciți prin largile spații siberiene, încă din negura vremurilor, pietrificîndu-se apoi pe aceste vaste și tăcute locuri ale taigalei.

Zările în depărtare sînt acoperite de un văl subțire de ceață. Ele te atrag în mirajul lor ca o fata morgana. Despre ele, despre taiga, despre munți și despre rîuri, se pot scrie poeme mărețe!

Ce păcat că nu sînt și poet...

Se făcu o căldură insuportabilă.

Zorka sforăia obosită, dînd din cap și din coadă, apărîndu-se de armata de muscoi ce-o năpădiseră. Pe creastă, sus, vîntul a mai gonit din puzderia de gîngănii lacome de sînge. Eu mă dezbrăcai ; și în timp ce calul se odihnea, am început să-mi descotorosesc corpul de căpușe. Taigaua aceasta nu te lasă așa de ușor să pătrunzi în ea. Îți cere tributul. Și acest tribut, deocamdată, erau acele scîrboase insecte, de toate soiurile : și muște, și țînțari, și păianjeni, și căpușe, și streche, și cîte altele! Toate astea se năpusteau sălbatic să te înțepe și să te ciupească. Uneori îți intrau adînc în piele, pătrunzînd chiar și prin îmbrăcămintea de pe tine.

Către seară am reușit să ajung în acel sector al rezervației în care se îngrămădiseră cei mai înalți coloși de piatră. Aici era situat raionul turistic „Stolbî", renumit pentru escaladările ce se practicau pe stîncile sale uriașe.

La stația meteorologică, care nu era departe de acești giganți de piatră, urma să rămîn peste noapte.

CAPITOLUL VIII

DESPRE ELENA ALEXANDROVNA, conducătoarea stației meteorologice, auzisem mai de mult. Dînsa, prin propriile resurse își amenajase acolo, la ea, un adevărat colț viu, care atrăgea atenția multor turiști. Ei i se aduceau feluriți pui de sălbăticiune, găsiți întîmplător prin pădure, pui rătăciți de părinții lor. Ea îi îngrijea și se străduia să-i îmblînzească. Aceste animale trăiau apoi foarte mult timp prin jurul stației. Unele libere, altele în cușcă.

Pe stăpîna acestei mici grădini zoologice am cunoscut-o nu după mult timp de la sosirea mea în stație.

Ea se întorcea de la oraș, călare pe un bidiviu mărunțel de rasă mongolă, împovărat de colete și desagi. Călușul era pag, cu pete mari cafenii pe tot corpul. Coada îi era tăiată pînă sus la noadă. Acesta se apăra în permanență, dar fără prea mari rezultate, de roiurile de muște și streche, cu bucățica-i cartilaginoasă ce-i mai rămăsese.

Călăreața era însoțită de o întreagă suită „marcantă" : erau doi pui de ren, neajutorați și clăpăugi, cu picioarele înalte, subțiri și puțin rășchirate ; un pui de elan, cu un clopoțel la gît, cu coama roșcată și zbîrlită, cu botul ascuțit și fără cornițe ; un pui de cerb nordic, cu blănița deschisă, stropit țipător pe ambele părți ale coastelor cu niște pete de culoarea violetului, ale cărui cornițe, deși mici, începuseră să se ramifice. Toți aceștia o urmau pe Elena Alexandrovna liberi, fără să fie măcar legați unul de altul. Micile sălbăticiuni mergeau țanțoșe în preajma călușului. Acesta le privea chiondorîș. Furios că unele din ele voiau să i-o ia înainte, se repezea să le muște.

Ajungînd acasă, Elena Alexandrovna descălecă sprintenă. Acum o puteam studia mai îndeaproape. Avea un profil aspru. Nasul puțin coroiat, ochii căprui, de la care porneau spre tîmple frînturi de riduri subțiri. Părul ondulat, de culoare castanie, și-l purta scurt ; adeseori și-l arunca pe spate cu o singură zvîcnitură de cap. În general, avea o figură uscățivă, ageră și îngrijită.

Stăpîna casei a scos din desagă o pîine, a frînt-o în cîteva bucăți, din care o bucată i-o dete calului, iar restul fu împărțit animalelor care o înghesuiră, așteptîndu-și porția cu capetele ridicate. Probabil acesta era singurul motiv pentru care se țineau scai de dînsa.

— Ei, hai, gata, v-am dat la toți ! Ajunge ! Acum vă puteți risipi, le mai zise ea veselă însoțitorilor săi, care continuau să cerșească.

— Păi tu, Olcea, ești cam obrăznicuță, făcu Elena Alexandrovna, plesnind cu palma peste botul pufos al unei tinere ciute care, la marea înghesuială, și-a permis să-i lingă obrazul stă-

pînei sale. Să ştii că astăzi nu mai dau supliment. Marş, în taiga !

Văzîndu-mă şi ghicindu-mi nedumerirea, rîse zgomotos.

— De fiecare dată se întîmplă la fel. Stau şi mă aşteaptă pe poteca de la marginea pădurii pînă ce mă întorc de la oraş. Şi să încerci numai să te întorci cu mîna goală şi să nu le dai nimic acestor mîncăi !

Ne-am salutat şi eu mă prezentai : Îmi scutură bărbăteşte mîna, şi mă rugă :

— Fiţi aşa de amabil şi ajutaţi-mă să despovărez căluţul meu cocoşat. Am aici alimente pentru „elevii" mei : carne, pîine, crupe, dulciuri etc.

Dădeam jos de pe spinarea calului diferite sacoşe, pacheţele, săculeţe. Ea slăbi chinga şi dete jos şaua.

Mă uitai la cal şi mă minunai ! Fără şa, acesta semăna într-adevăr cu căluţul cocoşat din poveste. Şira spinării, puţin curbată, forma o mică cocoaşă, iar coada ciopîrţită îi accentua urîţenia bietului animal.

— L-au sluţit nişte infractori din aceea pletoşi, mă lămuri stăpîna casei, atingîndu-i cu mîna bucăţica de coadă rămasă. L-au prins în luncă şi i-au tăiat din prelungirea cozii, numai aşa, ca să-şi bată joc de bietul animal. Dar cu toată această tentativă de a-l sluţi, am impresia că năzdrăvanul meu a devenit mai frumos acum.

— Cine sînt aceşti „pletoşi" ?

— Există pe-aici prin împrejurimi o gaşcă de huligani. Tot ei au sluţit-o şi pe Olcea, şi

ea îmi arătă cu capul spre puiul de cerb, care încă îşi mai aştepta cu încăpăţînare suplimentul. Au mînjit-o cu cerneală. Vedeţi cum arată? Am încercat s-o spăl, dar degeaba, nu iese.

I-am ajutat la căratul alimentelor în casă. Lîngă prag, legat cu un lănţug, şedea lungit cu botul pe labe un cîine mare ciobănesc. Acesta mă privi duşmănos cu nişte ochi scăpărători, urmărindu-mi fiecare mişcare.

— Stai cuminte, lupule, îi porunci stăpîna, sînt de-ai noştri.

— Seamănă leit cu un lup, observai eu.

— Păi, e chiar lup sadea. Era cît un ghemotoc cînd mi-a fost adus. Mie îmi este foarte credincios. Pentru alţii, poate fi periculos.

Ceva mai departe de casă, între nişte tufărişuri, se zăreau înşirate cuşti mari. În ele zbenguiau veveriţe, ciripeau păsări. Ceva mai la o parte, într-o cuşcă spaţioasă, văzui o pisică mare, cu coada scurtă, cu ciucuri negri pe la urechi. Era un rîs. El şedea lungit pe acoperişul căsuţei sale, uitîndu-se absent la vizitatori cu nişte ochi mari ca de gheaţă. În această micuţă grădină zoologică erau o mulţime de turişti, care studiau şi fotografiau animalele.

— Aceasta-i Diksy, mi-o prezentă stăpîna. Şi ea îşi aşteaptă porţia.

Elena Alexandrovna deschise uşiţa de la cuşcă, intră înăuntru, adresîndu-i-se rîsului cu multă duioşie, chemîndu-l. Acesta, domol, se dădu jos de pe acoperişul căsuţei-miniatură, se apropie de stăpînă, îi linse mîna şi, alintîndu-se,

începu să toarcă gingaș ; Sfîrr, mîrr. Apoi se ridică și o îmbrățișă pe Elena Alexandrovna cu lăbuțele de dinainte.

Elena Alexandrovna o scărpină puțin după ureche, drept pentru care Diksy își închise ochii de-atîta plăcere. Primind după asta o bucățică de carne, animalul o înghiți pe loc, după care începu să toarcă și mai vîrtos.

Scăpînd anevoie din îmbrățișările sălbăticiunii, Elena Alexandrovna ieși din cușcă.

— Am treburi destule, zise ea, dar cei care îmi dau mai multă bătaie de cap, sînt gotcanii.

În cușca cocoșilor de munte, se jucau cinci puișori pufoși, cu ochișorii cît o mărgică neagră. Începutul penajului lor de culoare galben-verzuie, era desenat cu motive negre. Multiplele linii și punctulețe de pe spatele lor, semănau cu o tablă de șah.

Puișorii de gotcă se încălzeau la razele soarelui, aranjîndu-și penele, ciugulindu-se între ei și vorbind în limba lor : piu, piu...

La un moment dat, puii alergară spre colțul cuștii, unde, într-o ladă, ședea o gotcă mai mare. Ei încercară să se urce la ea în cuibar. Aceasta îi goni, lovindu-i cu clonțul. Puișorii se retraseră mîhniți, piuind jalnic.

— Aceasta e o gotcă-mașteră, îmi explică stăpîna. Se numește Detka. Clocește ouă de găină domestică. Puișorii mi-au fost aduși de curînd din taiga de către niște copii. Gotca, după cum vedeți, refuză să le acorde vreo atenție. Nu-și părăsește clocitul.

Unul din pui descoperi un viermișor în iarbă. Omida avea culoarea galbenă. Puiul

speriat — probabil că nu mai întîlnise așa ceva — își întinse gîtul și scoase un piuit prelung, care, după cîte constatai, semăna cu ceva a mirare : ti-ip, ti-ip. Spre dînsul alergară ceilalți puișori și încercuind omida, începură să repete cu toții în cor același piuit. Unul din ei, mai curajos, lovi omida cu ciocul, apoi sări precaut în lături.

Nu-mi putui stăpîni rîsul.

— Vedeți, ei își au limbajul lor, zise gospodina. Să știți că mai avem aici și un cocoș de munte pe care l-am îmblînzit. E matur acuma. Se numește Fitka. El își manifestă impresiile în diferite sonorități. Acum Fitka lipsește, a plecat încă de dimineață în taiga. Către seară, sper, să se întoarcă acasă. O să vi-l arăt și dumneavoastră.

Noaptea am dormit în fînărie. Înainte de a mă culca, am controlat-o pe Zorka. Aceasta păștea liniștită pe luncă. În jurul ei se strînseseră curioase micuțele sălbăticiuni îmblînzite. Zorka își ciulea supărată urechile, în semn că nu-i face nici o plăcere să stea de vorbă cu ele. În schimb, ea se mirosi prietenește cu năzdrăvanul cocoșat. Ba îl lăsă chiar pe acesta să-i scarpine ceafa cu dinții.

Dimineața m-am îndreptat către birourile conducerii rezervației. Directorul fiind plecat în deplasare, am fost primit de adjunctul său din acest sector de cercetare. Era un om în vîrstă, cu fața zbîrcită, dar cu niște ochi vii, pătrunzători.

L-am informat despre munca mea şi i-am transmis rugămintea lui Vasili în legătură cu împuşcarea ursului carnivor.

— Fără permisiune specială nu este posibil, făcu acesta. În rezervaţie, afară de lupi, nu avem voie să ucidem nici o vieţuitoare. O să întrebăm Moscova şi sper să obţinem această dezlegare. În cazul acesta, ursul va fi împuşcat pentru scopuri ştiinţifice, de cercetare.

În ce priveşte discuţia mea angajată, referitoare la problema transferării mele la un alt canton, se încheie nefavorabil. Adjunctul, după ce mă ascultă, observă aspru :

— Nu, dragul meu, asta nu e posibil. Nu se poate ! Lucrurile trebuiesc luate mai în serios. Vedeţi, tocmai de aceea li se spune acestor itinerarii de urmărire şi control „itinerarii stabile". Deci ele nu se pot schimba după pofta fiecăruia. Aţi început cercetările în Kandalak, acolo le veţi şi continua. Ce anume nu vă convine acolo ?

Nu ştiam ce să-i răspund. Nu puteam să-i explic că m-am îndrăgostit de Frosea şi că din această cauză nu mai pot rămîne acolo.

La direcţiune, am fost împovărat cu tot felul de dispoziţii, cu multiple fişe de observaţie, cerîndu-mi-se să comunic mai des despre mersul cercetărilor. În biblioteca rezervaţiei, mă năpustii cu lăcomie asupra ziarelor şi revistelor de specialitate. La noi, în Kandalak, poşta venea foarte neregulat, aşa încît cu multe noutăţi cotidiene nu mai eram la curent.

Spre sfîrşitul zilei am reuşit să ies în oraş şi să-mi cumpăr o sumedenie de cărţi. Seara,

izbutii să-mi procur un bilet la cinematograf.

Mă întorceam spre casă pe la orele 21. În staţia de autobuze cu direcţia spre Stolbî, era o mare îmbulzeală. Astăzi fiind sîmbătă, foarte mulţi orăşeni plecau din vreme spre pădurile rezervaţiei, ca să întîmpine, după tradiţie, acolo sus, pe unul din aceşti coloşi de piatră, un răsărit de soare duminical.

Nu era greu aici să-i distingi pe pasionaţii escaladori ai acestor giganţi stîncoşi. Purtau în picioare cipici de cauciuc, uneori galoşi. Pe cap purtau fesuri de culoare roşie, sau erau legaţi cu diferite basmale colorate. Şalvarii largi erau încinşi cu centuri late de culoare roz, pe care le foloseau în timpul urcuşului şi drept coarde.

Ceva mai la o parte, îţi atrăgea atenţia un grup de tineri gălăgioşi. În mijlocul acestui grup cînta la chitară un tînăr slăbănog. Avea o înfăţişare rigidă. Purta favoriţi şi mustăcioară. Era îmbrăcat cu o cămaşă de mătase roşie şi cu o vestă ţigănească de culoare albastră. În picioare purta nişte tîrlici cafenii cu desene gălbui în formă de semilună pe ei. Uscăţivul semăna mai mult cu un toreador scăpătat.

Trăgînd neglijent dintr-o ţigară, o fată înaltă se uita fix la el. Aceasta avea părul negru, pieptănat frumos, a la „babeta". Purta o rochiţă scurtă, de culoare aurie, ce se mula pe corpul ei bine făcut. Faţa îi era palidă şi fardată, purtînd o grimasă de aroganţă, care uneori se preschimba într-un rîs forţat şi

străin. Privirea ochilor ei negri purta amprenta unei totale oboseli. Ea îl studia atentă pe acest fante pierde-vară din fața ei. Uneori se răsucea către prietenii din jur, aruncîndu-le scurte replici.

Vocabularul ciudat, cît și privirea ei întunecată, îi dădeau o înfățișare de om bolnăvicios.

O altă fetișcană din acest grup se dovedi a fi mai veselă, mai gălăgioasă. Avea nasul puțin cîrn, obrajii rumeni și buzele cărnoase ca de copil. Era încă foarte tînără. Asta o dovedeau codițele-i bogate, prinse ca la o școlăriță cu o fundiță albă și aruncate pe spate, cît și ochii ei albaștri ce priveau cu naivitate la cele ce se petreceau în jur.

Tot acest grup se înghesui în jurul unui flăcău îmbrăcat într-o cămașă țipător de colorată, care dansa în zdrăngăneala chitarei un *twist* deșanțat.

— Tii, ce mai țopăie Bormota! exclamă extaziat un flăcău tomnatic. Avea părul negru și creț. Era deșirat, cu fața așa de măslinie, încît aducea a țigan. Dă-i mai tare, băă! Mișcă-ți copitele mai iute, ține tactul, Bormota!

Neputîndu-se abține, începu și el să danseze. Avea atîrnat de gît un linguroi de aluminiu, iar de brîu o tigaie. Aceste accesorii se bălăbăneau și zdrăngăneau în tactul dansului.

— Așa, Abrek, dă-i mai tare, bate tactul! se auziră voci de încurajare.

În jurul lui se adunară o mulțime de spectatori gură-cască.

L-am întrebat pe unul din acești spectatori, de ce acest flăcău numit Abrek, s-a echipat cu veselă de bucătărie?

Acesta, un om mai în vîrstă, cu o pălărie pe cap, spectator ce nu privea cu simpatie felul în care se dansa, îmi răspunse zîmbind:

— Păi, nu știați? Performanța cea mai spectaculoasă a unui escalador, este aceea de a-și prepara la repezeală, acolo sus, în vîrful „stîlpului" o papară sau chiar o ciorbă. Tocmai de aceea se și împopoțonează cu astfel de fleacuri. Vă rog să mai observați îmbrăcămintea lui. Vedeți ce pantaloni poartă?

Peste pantalonii lui Abrek, vechi și murdari, erau aplicate, mai ales la spate, petece colorate prevăzute cu niște ciucuri uzați și jegoși. În timpul dansului, ciucurii, împreună cu linguroiul și tigaia, săltau în ritmul dansului, făcîndu-l pe flăcău să semene cu un șaman.

— Cățărătorii pe stîncă, atunci cînd coboară, mai alunecă cîteodată și pe fund; de aceea își petecesc turul pantalonilor, mă lămuri vecinul meu de discuție. Însă să nu cumva să vă închipuiți că aceștia pe care-i vedeți sînt alpiniști adevărați. Și omul se aplecă spre urechea mea și-mi șopti: Cățărătorii pe stînci sînt sportivi de clasă, oameni adevărați. Aceștia pe care-i vedeți sînt niște borfași.

Vasăzică așa arată „pletoșii" despre care mi-a vorbit Elena Alexandrovna!

— Uitați-vă la găliganul acela care se tot bîțîie, îmi mai șopti vecinul meu, acesta e re-

numit aici ca cel mai mare parazit. Ceilalţi sînt escroci, tîlhari, impostori. Dracu să-i pieptene pe toţi !

Şi parcă ar fi fost înţepat cu un vîrf de ac, omul nostru tresări brusc, îşi pipăi buzunarele de la haină, apoi făcîndu-şi loc cu coatele, ieşi grăbit din această gloată.

Bormota continua să se bîţîie, strîmbînd din gură şi din şolduri, scuturîndu-şi chica enormă şi murdară. Faţa lui bolnăvicioasă se îmbujorase puţin din cauza efortului depus. Degetele răşchirate de la miinile păroase i se mişcau ciudat, iar labele mari ale picioarelor se contorsionau şi ele monstruos.

— Aurika, Aurika ! Trage-i şi tu, Aurika ! răsunară în cor glasuri aţîţătoare. Şi în cerc se năpusti într-un tempo aproape dement, schimonosindu-se dezgustător, fata cu rochiţa aurie.

Sosi şi următorul autobuz.

— Păzea, fraţilor ! strigă unul din ei. Şi toată această gălăgioasă şleahtă se năpusti pentru a-şi ocupa locuri în autobuz.

S-a produs înghesuială, îmbrînceli. Nimeni nu-şi mai respecta rîndul la urcare. Cu mare greutate reuşii să mă urc abia în ultimul autobuz.

Cînd m-am apropiat de staţia meteorologică, venind pe poteca turistică, observai că deşi era tîrziu, aici mai ardeau luminile, în timp ce motorul electric mai funcţiona, ţăcănind ritmic şi măsurat. N-am mai deranjat-o pe stăpîna casei şi mă culcai în fînărie.

Cînd se crăpă de ziuă, eram deja în apropierea celui de-al doilea „stîlp", de pe înălţimea căruia voiam să întîmpin răsăritul soarelui.

Grupuri de turişti, cu torţe aprinse în mîini, urcau pe stînci. La poalele acestora, ardeau focuri.

Apropiindu-mă de un grup, care tocmai îşi servea micul dejun, o zării printre ei şi pe micuţa fetişcană cu fundiţă albă. Ea rîdea zgomotos, din ce în ce mai tare, cu un rîs molipsitor.

Acolo, lîngă foc, se mai zărea silueta unei păsări cenuşii, de mărimea unui curcan. Pasărea avea gîtul întins, ciugulind din palma unui turist nişte prăjituri.

Flacăra focului îi juca pe guşa-i verzuie ca de smarald, luminîndu-i roşeaţa din jurul ochilor. Pasărea îşi desfăcuse coada-i neagră într-un evantai larg, zimţat pe margine cu dungulițe albe marmoreene. Pe spate i se distingeau pregnant pete strălucitoare.

Nu mai încăpea nici o îndoială că acesta era Fitka, cocoşul de munte, îmblînzit de către Elena Alexandrovna.

Descoperind în apropiere un rucsac, Fitka îşi băgă, curios, capul în el.

Răsună un rîs şi mai puternic în rîndul turiştilor.

De spaimă, sau poate că nu mai avea nevoie de mîncare, cocoşul îşi întinse aripile sale mari şi zbură zgomotos spre un copac din apropiere.

— Încotro, Fitka ? se auziră strigăte de întristare.

Se pare că Fitka era cunoscut aici de toţi.

După cîteva minute, cocoşul de munte tăie poiana, zburînd grav către staţia meteorologică.

Se lumină de ziuă. Am trecut pe lîngă un alt foc, aproape stins, în jurul căruia, în poziţii diferite, dormeau borfaşii. Lîngă foc zăceau aruncate cutii goale de conserve şi sticle în care fusese votcă.

Mi-am ales calea cea mai accesibilă pentru a mă urca pe unul din „stîlpi". Desigur că aici erau şi alte căi, ceva mai complicate, dar, cum era şi firesc, ele erau preferate de către adevăraţii căţărători.

Abia urcat sus, unde mulţimea deja se îmbulzea, văzui la orizont cum de după cea mai îndepărtată coamă de munte se ridica discul auriu al soarelui. Culorile cerului dinspre partea răsăriteană se schimbau treptat, pînă ce razele strălucitoare le şterseră definitiv. În mijlocul taigalei, parcă trezite la viaţă, trupurile pietrificate ale giganţilor-santinele deveniseră trandafirii. În acest fapt al dimineţii, oglinda fluviului Enisei sclipea în depărtare ca o lamă de cuţit. Iar atunci cînd razele soarelui apărură în toată splendoarea lor, gonind umbrele întunericului de pe crestele nesfîrşitei taigale, prin pădure şi pe la poalele munţilor, începură cîntecele voioase ale păsărilor.

Din vîrfurile acestor coloşi, răsunară de la un capăt la celălalt chemări şi strigăte omeneşti : „A-uu... a-auuu..." Pe treptele şi terasele

acestor giganţi se puteau deja distinge siluete de oameni.

Coborînd, am observat pe una din terasele stîncii doi tineri. Era Aurika şi feciorul cel oacheş şi voinic. Ieri, flăcăul se afla în grupul borfaşilor. Îmi amintesc cum aceştia îl strigau în bătaie de joc : Alioşka-fraierul. Fraier, în jargonul tîlhăresc, i se atribuie acelei persoane care nu face parte integrantă din banda lor.

Fata scruta întinderile taigalei. El îi pusese mîna pe umăr şi îi spunea ceva. Vorbea foarte aprins.

Coboram poteca în urma lor şi, fără să vreau, auzii un crîmpei din această discuţie.

— Ascultă, Dina, e o cinste să lucrezi acolo ! Vei fi pe post de macaragiu.

— Te pomeneşti că o să ne oblige şi la întreceri ? rîse ea.

— Acolo toţi se întrec în muncă. Ce rău vezi în asta ?

— Du-te, domnule, de-aci ! se răsti Aurika, dîndu-i la o parte mîna de pe umăr. Lămureşte-te, înţeapă pe cine vrei. Pe mine să mă laşi în pace... Auzi ?

De ce oare i-o fi spunînd Dina ? Cine e acest Alioşka şi de ce e în gaşca huliganilor ?

Întors la staţia meteorologică, o întrebai pe Elena Alexandrovna.

— Mi-e milă de ei ! zise ea încetişor. O să se prăpădească bieţii copii. Fetiţa aceea cu panglicuţe albe e încă un copil. Nici Alioşka nu-i stricat de tot. N-a intrat aşa de mult în şleahta lor. Numai că, să ieşi, să te rupi de ei, e mai greu...

Elena Alexandrovna mi-a povestit că nucleul acestei bande este format din tineri neisprăviți, fără căpătîi, elemente dubioase, care au la activul lor mai multe condamnări, cum ar fi, spre exemplu — Abrek, Haba și Anika. Pe Fundița Albă, o folosesc mai mult ca informatoare și agentă de legătură. Bormota e un farsor și un parazit notoriu. Aurika e chelneriță undeva într-un bar de noapte. Dînsa este considerată ca un fel de șef al acestei bande. Borfașii îi dau toată ascultarea și se tem de ea.

— Nu știu de ce, Alioșka o numise Dina pe această fată, zisei eu.

— Acesta este numele ei adevărat. Numele conspirativ în gașcă este acel de Aurika. N-o pot înțelege, oftă gospodina. Este o fată misterioasă. În orice caz, o persoană suspectă...

— Ce măsuri întreprinde miliția ?

— Miliția îi urmărește. Toți acești escroci sînt înregistrați acolo. Însă vedeți, nu pot fi prinși asupra faptului. Și chiar cînd sînt prinși, știu să se învîrtă și scapă.

Elena Alexandrovna se apropie de cușca în care ședea o coțofană-hoață. Aceasta se numea Solik. Era destul de mărișoară și foarte ștrengară. De îndată ce i se întredeschise ușița, pasărea îi sări pe umăr, își aplecă capul, o privi drept în față cu ochii săi negri cît niște mărgele, apoi o întrebă cu glasul ei scîrțîitor :

— Solik ? Ha ? Solik ?

— Hai, du-te, draga mea, du-te ! o învoi cu gingășie stăpîna.

Coțofana mai trăncăni ceva vesel, apoi se ridică în văzduh și, planînd, se îndreptă către Stolbî.

— S-a dus după mîncare și furtișaguri, zîmbi ea. Fură de pe la turiști fel de fel de mărunțișuri : cașcaval, carne, țigări. Avem aici în păstrare stilouri și lingurițe furate, care stau și își așteaptă stăpînii.

Către seară, la stația meteorologică au sosit, venind de la oraș, Frosea cu Vasili. Vînduseră carnea, însă Frosea era acum foarte grăbită și agitată. Se gîndea la Nadiușka. Voia să ajungă cît mai repede acasă. Ne-am înțeles că în dimineața următoare, ea va pleca călare pe Zorka, iar Vasili și cu mine vom porni pe jos în urma ei.

— Uf, cît ne-am chinuit cu carnea asta, zise Frosea, obosită. Acum trebuie să găsim undeva să cumpărăm o văcuță !

— Mai așteaptă, observă mînios Vasili. N-ai auzit ? Vor să întrebe Moscova la telefon pentru ca să obțină permisul. Parcă acest Gromila n-ar fi urs, ci o persoană foarte marcantă. Cum dracu poți să-i vii de hac, cînd acesta este sub protecția Moscovei ? Ptiu ! Dumnezeu să mă ierte. Nu, Frosenka, nu ! Pînă la urmă tot va trebui să plecăm de-aci, de pe rîul Mana.

— Acum nu gîndesc și nu vreau să discut nimic despre asta. Vreau să ajung cît mai repede acasă, acolo pe rîul Mana și s-o văd pe Nadiușka. Și trebuie să mai știi că n-o să plec nicăieri de pe Mana, zise ea supărată. Ține minte, ce-ți spun. În oraș e praf și nă-

bușeală, de nu poți să respiri. Du-te singur acolo. Taigaua este casa mea.

În timp ce Elena Alexandrovna ne servea un ceai preparat din niște ierburi foarte aromate, se auzi sunînd clopoțelul de la geam.

— S-a întors Solik, zise stăpîna, ridicîndu-se de la masă. Am instalat acest clopoțel special pentru el. Dacă cumva întîrzii să-i deschid, face un tărăboi, încît îți vine să fugi din casă.

Ea deschise fereastra.

Bărbătușul de coțofană, căci era bărbătuș, zbură grăbit înăuntru, ținînd în cioc ceva strălucitor. Se așeză pe colțul mesei la care serveam ceaiul și, tacticos, lăsă să-i cadă din clonț, într-o ceașcă goală, o monedă de zece copeici.

— Iată-l, că a și profitat de ceva. A cerșit-o de la careva sau, pur și simplu, a furat-o, zise cu reproș, stăpîna. Nu ți-e rușine, Solik ?

Acesta își înclină capul într-o parte, ascultînd atent dojana gazdei. Dar, observînd în același timp că pe sub masă se tot foiește un motan, sări pe podea și începu să-l ciupească furios de coadă.

Frosea rîdea pînă la lacrimi. Rîdea și Vasili. Solik ne-a înveselit pe toți.

— Cînd mi-a fost adus acest bărbătuș de coțofană, era așa de prăpădit, ne spunea Elena Alexandrovna, încît nici n-am crezut că o să reziste. Era pur și simplu un ghemotoc jalnic, zbîrlit. Pînă la urmă, Solik s-a întremat. Priviți-l cît e de bătăuș. De fapt și Fitka este curajos. A zburat din nou spre taiga.

I-am povestit cum, în zori, l-am văzut pe Fitka lîngă un foc, în compania unor turiști.

— Da, Fitka e foarte prietenos, întări ea. De fapt, așa cum sînt toate viețuitoarele care au cunoscut mîngîierea omului. Desigur, poate nu era indicat să-i dau drumul, însă dacă nu procedam așa, experiența nu mi-ar fi reușit. Eu cred într-o semidomesticire. Dacă acest gotcan zboară în pădure pentru a-și procura singur hrana și apoi se întoarce la cușca lui, adică înapoi la om, succesul de domesticire a acestei păsări este asigurat. Privarea vremelnică de libertate, în cele cîteva ceasuri, nu influențează asupra păsării. Fitka n-a suferit de nici o boală. A crescut bine și s-a făcut o pasăre frumoasă și puternică. Acum Fitka este liber. Menirea lui e să zboare. Pentru asta sînt făcute păsările, să zboare.

— Dar dacă cocoșii de munte ar fi ținuți numai în captivitate, ce s-ar întîmpla ?

— Pînă ce n-au împlinit încă o lună de zile, totul merge bine. În treacăt fie spus, se învioră gospodina, niște puișori de cocoș de munte au tot plictisit-o pe bătrîna cloșcă-Detka. Puii s-au furișat în cuibarul în care aceasta clocea, băgîndu-i-se pe sub aripi. Ea n-a rezistat. Părăsi clocitul și începu să se preocupe de puișorii care de fapt nu erau ai ei. Așadar după o lună de zile, puișorii ținuți în captivitate, de obicei, mor. Știu foarte bine lucrul acesta, deoarece nu e primul an cînd mă ocup de ei.

— Din ce cauză mor ?

— Nu se cunoaște adevăratul motiv. Cînd sînt liberi, puișorii au posibilitatea să-și diversi-

fice hrana. Aici, în captivitate, parcă le lipsește ceva. Cu toate astea, o parte din ei reușesc să supraviețuiască pînă în toamnă, după care, se prăpădesc toți. Din marele număr de puișori de gotcan, am reușit să-i salvez și să-i cresc doar pe Fitka și pe Detka. Vreau să duc pînă la capăt experiența mea cu Fitka. Mi se pare că îmblînzirea acestor păsări atît de rare și atît de necesare este o metodă salutară.

Am vorbit mult cu Elena Alexandrovna în seara aceea. În cele din urmă, m-am dus să mă culc în șura cu fîn. Motorul — furnizor de lumină, tăcu și în jur se făcu întuneric. Din liniștea pădurii ajungeau pînă aici țipetele păsărilor de noapte. Din cînd în cînd, pe luncă sforăiau caii care pășteau acolo.

După un crîmpei de somn, am fost trezit de-o larmă nedefinită. Era vînzoleală și se auzea un urlet înăbușit de fiară. Dintr-o dată, se auzi un țipăt de om, apoi un urlet jalnic de lup.

Am coborît scara din fînărie sărindu-i treptele, și am alergat spre casă. Prin fața cuștilor se zăriră umbre de oameni fugind.

Din casă săriră Vasili și stăpîna.

Luminînd cu lanterna, l-am găsit pe lup zăcînd într-un lac de sînge lîngă cotețul său. Era încă viu. Mișcîndu-și capul, fiara privea cu ochii rugători la stăpîna sa.

— Dragul meu lup, sărmanul meu lupișor! Vai, cum te-au mai ciopîrțit! zise stăpîna casei, aplecîndu-se spre el.

Pe trupul lupului am descoperit unsprezece lovituri de cuțit. L-am transportat în casă, unde i-au fost spălate și bandajate rănile.

— Nu cred că va rezista, nu cred... zise Vasili, dînd din cap.

— Criminalii! Borfașii ticăloși! Au avut mare noroc că era legat. Altfel, nu mai plecau ei de-aici!

Elena Alexandrovna plîngea încetișor lîngă fiara bandajată, care zăcea în nesimțire.

CAPITOLUL IX

PRIN DUMBRĂVI și prin poienele din taiga, bulbucii de munte își scuturau florile. Se întîlneau aici destul de rar frumoasele flori din familia orhideelor — cizmulița venerei și lacrima cucului. În schimb, dăduseră în floare înaltele ierburi. Rariștile de pădure se înviorară odată cu apariția întinselor covoare de flori de diferite culori, care de care mai aprinse. Poienele, năpădite de ierburi înalte și grase, înfloriseră și ele, sclipind în culori albe, galbene, albastre, de parcă se încinseseră cu brîie izvodite din azurul curcubeului. Se înălța impetuos, etalîndu-și florile galben-verzui, angelica sălbatică. Crucea pămîntului își deschisese și ea puzderia de umbrelușe albe. Au țîșnit în sus săgețile liliachii ale omagului și nem-

țișorului ; și străluciră aprins, de-un roșu auriu florile „ierbii mari".

Năpădiră atîtea frumuseți vegetale, încît ți se părea că pămîntul le-a arborat pe toate dintr-o dată, ca să ne arate de ce este în stare. Aerul reavăn de prin poeni răspîndea un miros plăcut de ierburi. Fiecare soi de plantă înflorită își avea aroma ei specifică. Și în această învăluire de parfum îmbătător, te cuprindeau amețelile.

Prin făgașele săpate de șuvoaiele apelor, pe unde plantele erau mai înalte, se puteau întîlni urme de cuiburi în care s-au clocit puișorii de cocoș de munte. Puișorii timpurii, cărora deja le crescuseră primele pene de culoare brună, erau acum de mărimea porumbeilor. De prin preajma potecilor din taiga, se ridicau zgomotos de la pămînt puii păsărilor cîntătoare, care-și părăsiseră și ei recent cuiburile. Iar zborurile sperioasei gaițe uneori se dovedeau a fi foarte curioase. Ele se țineau îndelung după trecător, dîndu-i tîrcoale fără nici o teamă, la o distanță doar de cîțiva pași.

Într-o dimineață, ieșind pe luncă, am văzut zburînd de-a lungul pădurii, un sitar, care ținea foarte grijuliu ceva în gheare. Uitîndu-mă mai atent, am înțeles că acesta își transporta prin văzduh propriul său pui.

Prin taiga întîlneam adesea și femele de elan, care își însoțeau atente puii deja întăriți și hotărîți să meargă alături de mama lor. Simțind apropierea omului, ele își ciuleau urechile și, alarmate, își îndemnau grăbite vițeii în desișul taigalei.

Ciripit și cîntec de păsări se auzea tot mai rar. Doar către seară și în zorii dimineților, ostroavele de pe rîu cît și tufărișurile din apropierea pîrîiașelor, răsunau de cîntecul privighetorilor.

Apa cea mare, venită mai devreme, începuse să scadă, retrăgîndu-se dinspre maluri. „Bătaia" peștelui se terminase și ea. Buștenii plutitori se răriseră pe albia rîului. Apărură în schimb trunchiurile scufundate, înfipte pe verticală în apă. Acestea se înșirau îndeosebi de-a lungul malului, înțepenite acolo de parcă ar fi fost ancorate.

După scurta perioadă de ședere „forțată", lucrătorii își reluară lucrul. De dimineață și pînă seara, aceștia stăteau în apă pînă la brîu, împingînd de la mal buștenii împotmoliți.

Pe rîul Mana apărură primele plute cu turiști. Acestea alunecau lin pe oglinda apei, cu aproximativ cinci kilometri pe oră. Steagurile arborate în vîrful prăjinilor erau din basmale colorate sau din cămăși pestrițe. Uneori pe plute se zăreau corturi și flăcărui de foc.

Plutele mari erau mînate cu vîslele, care erau amenajate de obicei în față și în spate. De regulă, acestea erau fixate la spate. Cele mici, confecționate numai din doi, trei bușteni, erau conduse cu prăjinele. Acestea nu puteau transporta mai mult de două persoane.

Acum liniștea cantonului nostru este tulburată de cîntece, de strunele chitarelor și de sunetele acordeoanelor. Frosea, Nadiușka și chiar Nina Alexeevna, alergau la malul rîului, petre-

cînd îndelung cu privirile plutele care treceau prin dreptul cantonului.

Îmi dădeam seama, că Nina Alexeevna, în momente din acestea, se gîndea la orașul ei drag, invidiindu-i pe cei care mîine, poimîine se vor întoarce acolo.

Dar oare la ce se gîndește Frosea ? Se prea poate ca muzica și cîntecele să-i fi trezit în suflet anumite stări, pe care te jenezi să le exteriorizezi aici pe meleagurile taigalei.

În ce mă privește, rațiunea a învins simțămintele. Caut s-o evit pe Frosea și ea observă cu amărăciune treaba asta. Are în priviri nedumerire și reproșuri. Ar trebui totuși să-i explic ? Dar cum ?

Și iată că sosi și clipa explicațiilor.

Într-o zi, înainte de asfințitul soarelui, Frosea mă rugă să-i ajut să prindem ceva pește pentru cină. Această întîmplare s-a datorat faptului că în ultimul timp lui Iuri Iurievici nu-i prea mergea din plin pescuitul pentru cercetările sale. O bună parte din plasele instalate i-au fost furate de către tinerii huligani, în trecerea lor cu plutele. Cîrligele i-au fost smulse de buștenii plutitori și apoi luați de curentul apei. Cu uneltele ce-i mai rămăseseră, nu se putea prinde decît niște pește mărunt — oblete, băbușcă, ghiborț. Din acesta, după cercetările științifice, se pregătea obișnuita ciorbă de pește, de care, de la un timp, ne cam săturasem.

Frosea hotărî să meargă pînă la cel mai apropiat golf, unde spera să prindă știucă, care, gîndea ea, ar fi rămas acolo după depunerea icrelor. Și deși am plecat la pescuit, luînd cu noi și prăjina cu care speriam peștele pentru ca acesta să intre în plase, lucru îndrăgit nespus de mult de Nadiușka, Frosea de data asta n-o luă pe fetiță cu noi.

Pînă la golf am mers tăcînd. Frosea stătea la cîrmă, fără să se uite la mine, însă eu observai cum fața ei se îmbujorase. Pasămite, era tulburată.

Instalarăm plasele de-a curmezișul brațului lateral, unde trebuia să intre peștele, apoi trecurăm cu barca peste o porțiune de rogoz ieșit pe jumătate din apă, îndepărtîndu-ne în largul golfului. Eu vîsleam, în timp ce Frosea stătea în picioare, ținînd în mîini prăjina prevăzută la capăt cu un inel din fier masiv.

Începurăm prima incursiune. Frosea stîrnea peștele, făcînd larmă și lovind apa cu prăjina, împlîntînd-o în adîncime. Rîul se întețise de ecouri zgomotoase. Încă o plesnitură cu prăjina... și încă una... ! Barca se apropia acum de locul unde instalaserăm plasele. Felurite soiuri de pește țîșneau speriate din fața bărcii noastre. Prin apa străvezie se putea vedea cum zvîcneau în lături cîrduri speriate de sorg și oblete, cum se buluceau bancuri argintii de plevușcă și cum se piteau pe fundul apei, înnebunite de spaimă, siluete întunecate de știucă mare.

În plase se zbătea cu înverșunare peștele prins. Frosea, descurcînd ochiurile, sorta cu multă iuțeală peștele, aruncîndu-l pe cel mare în barcă, iar pe cel mic, înapoi în apă.

O știucă cam de vreo trei kilograme, deschisese o gură mare și rapace, zbătîndu-se așa de

tare în mîinile Frosei, încît eu fui nevoit să intervin s-o ajut la potolirea „prizonierului".

Mîinile noastre se întîlniră și, fără să vreau, o atinsei cu umărul pe Frosea. Ea slăbi degetele și știuca țîșni mai întîi în sus, apoi căzu cu un plescăit zgomotos în apă.

Frosea se așeză moale pe bancheta laterală și, fără să zică nimic, mă privi drept în ochi.

— Ce faci cu mine ? șopti ea după o pauză. De ce mă chinuiești ?

— Frosenka, scumpa mea ! izbucnii eu. Nu vreau să te mai chinuiesc. Știu doar un singur lucru : nu trebuie să fac așa ceva, nu am dreptul să te iubesc, nu am voie !

— Nu trebuie ? Altădată îmi vorbeai altfel. Mi-ai tulburat liniștea și-acuma dai bir cu fugiții ? Ce rău ți-am făcut ? Nu observi cum mă ofilesc din cauza ta ?

— Frosea, doar ai familie. Nu doresc să mă așez de-a curmezișul în calea vieții lui Vasili... Și să fug cu tine nu pot. Să știi că-ți vorbesc cu toată sinceritatea.

— De ce n-ai luat această hotărîre de la început ? M-ai admirat, mi-ai făcut curte, m-ai îmbrățișat și sărutat. Și eu te-am crezut. Am crezut că într-adevăr ai nevoie de mine...

M-am stăpînit cu greu să n-o îmbrățișez. Stăteam ca un sfinx în fața ei. Și cred că ne despărțeau doar cîteva secunde, pentru a relua firul legăturilor noastre de la capăt.

— Frosenka ! Îți jur că un alt om mai bun, mai drag n-am mai cunoscut ! Și mie-mi este greu, și eu mă chinuiesc, și eu sufăr. Te rog să mă crezi, să mă înțelegi...

— Te-ai apropiat de mine cu atîta tandrețe, cu atîta duioșie, continuă ea cu amărăciune, și eu îmi spuneam că o să te iubesc toată viața. În sufletul meu s-au produs transformări ciudate, de parcă ar fi trecut o furtună, măturînd toate obstacolele din cale. Aș fi fost în stare să fac orice pentru tine ! Tu însă... Tu te-ai speriat ! Eh ! N-ai avut nevoie de mine... A fost prea frumos ca să dureze mai mult...

Și își lăsă capul pe piept și începu să plîngă.

— Nu am pe nimeni pe lume afară de Nadiușka, mai zise ea printre lacrimi, cu o voce subțirică ca de copil, și nimănui nu-i pasă de mine...

Oricît s-ar părea de ciudat, dar lacrimile Frosei nu mă impresionară de data asta. Dimpotrivă, ele mă făcură să privesc lucrurile mai hotărît, să le văd mai limpede și să-mi pot da seama că acestea nu sînt ultimele lacrimi ale ei. Și că nu vom putea avea niciodată noroc, clădindu-ne fericirea pe nefericirea altora.

— Stăpînește-te, Frosea, fii tare, reluai eu, îți voi explica totul. Din clipa în care mi-am dat seama că am procedat greșit, am vrut să mă transfer la un alt canton. Asta, pentru ca să ne mai liniștim și să ne mai limpezim gîndurile. Lucrul acesta nu mi s-a aprobat. Ce trebuia să mai fac ? Era singura soluție de a ne vedea cît mai rar. Speram că poate în felul acesta ne vom recăpăta mai repede liniștea sufletească. La început nu mi-am dat seama că s-ar putea să-mi pătrunzi în toate fibrele

și nu m-am gîndit că o să-mi răspunzi cu aceeași patimă sentimentelor mele. Dar dacă dădeam frîu liber acestor sentimente, oare ce s-ar fi întîmplat, Frosenka ?

— Acum nu se va mai întîmpla nimic... zise ea cu obidă în glas, ștergîndu-și ochii cu un colț al basmalei, nimic ! Totuși s-ar fi putut să fim fericiți. Deși norocul nu mi-a surîs niciodată în viață.

Și oftă adînc.

— Fie și-așa cum zici tu. Însă te rog să reții : ești singurul căruia i-am dăruit sufletul. Asta pentru că omul nu poate trăi pe lume de unul singur. Da, da, nu poate trăi fără dragoste, fără mîngîiere. Vasili nu vrea să înțeleagă acest lucru. Ne-am înstrăinat unul de celălalt. Acum și tu m-ai părăsit. Să te judece cel de sus !

Ea trase barca mai aproape de plase și începu să le strîngă.

— Nu mai pescuim ? întrebai uluit.

— Iată că a sosit și clipa despărțirii noastre, zise cu tristețe Frosea. La pescuit ne mai stă gîndul acum ?

Toată seara am stat în ogradă lîngă foc. Mi-am cuprins genunchii cu mîinile și mă uitam la paiele umede care mocneau, respirînd fumul amărui pe care-l scoteau acestea. O mîhnire adîncă și chinuitoare îmi apăsa inima. Ochii mă usturau din cauza fumului. Și cu toate că fumul nu avea nici un amestec în treaba asta, voiam, nu știu de ce, să-l înghit, să-l trag în mine în așa cantități, încît să-mi distrugă plămînii.

Se lăsă întunericul. Zorka, mișcînd din urechi, își lăsă somnoroasă capul peste trîmbele de fum. De partea cealaltă a focului se culcase, rumegînd în tăcere, tînăra junincă — Marfa, pe care nu de multă vreme, Vasili o cumpărase de la pădurarul Ignat. Alături de dînsa, cu botul spre fum, erau așezați tăurașul Pantelei, în vîrstă de numai un an și berbecul Borka. De berbece se lipi între timp, purcelul Filea, care dormea sforăind adînc. La picioarele mele se covrigă cîinele Nocika. Așa, cu toții împreună, făceam să ne treacă mai ușor timpul în jurul focului mocnit.

Spre ziuă, somnul mă copleși și mă trînti la pămînt lîngă Nocika. Îmi amintesc doar că mi se făcuse frig. Apoi dintr-o dată mă încălzii. Cineva se lipise de mine, ținîndu-mi de cald ; și dormii așa pînă dimineață, cînd fui trezit de rîsul zgomotos al lui Vasili.

La dejun, acesta povestea rîzînd :

— Azi dimineață, mă uit și văd cum lîngă foc doarme un om îmbrățișat cu purcelușul Filka. Era mînjit grozav de tăciune, încît mă și speriasem ! Mă gîndii că poate s-o fi rătăcit vreun trecător pe-aci. Cînd mă uit mai bine, abia reușii să-l recunosc : era cercetătorul nostru — Anton Nikolaevici. Ce s-a întîmplat ? Vă supără niscai gîngănii în odaie ? Păi, văd că Nina Alexeevna nu se plînge de așa ceva ! Ascultă, Frosea, ia vezi, controlează așternutul, nu cumva să fi apărut ceva ploșnițe ?

Nina Alexeevna și Iuri Iurievici nu se puteau stăpîni de rîs.

Fîstîcit, mormăii ceva.

Numai Frosea nu rîse de loc. Era palidă, cu ochii încercănaţi. Cred că nici ea nu dormise toată noaptea. Ne servi masa în tăcere, apoi motivînd că o doare capul, trecu în camera ei. Şi eu o auzii cum se trînti pe pat.

Fiind ferm hotărît să plec de-aici măcar pentru o bucată de timp, i-am spus lui Vasili că aş dori să mai stau şi în zona pădurarului Zaiţev.

Vasili mă sfătui să mă duc pînă acolo pe rîu, cu vreo barcă de ocazie.

— Hotarul dintre zonele noastre trece prin valea Indiei, zise el. Pînă acolo ne strecurăm noi cumva. Poteca care ar duce mai departe spre Fedka, n-o mai ştiu. E totul năpădit de ierburi şi buruieni. Să nu cumva să vă rătăciţi. Vedeţi, dacă nu-i sectorul meu de control, nici nu cunosc aşa de bine locurile. În orice caz, ar fi păcat să mergeţi aşa, pe bîjbîite. Cel mai bun lucru e să vă duceţi cu barca pe rîu.

Ca să nu pierd vreuna din aceste ocazii, am adunat la repezeală cîteva lucruri, pe care le-am băgat în rucsac şi dădui fuga spre mal. Iuri Iurievici deja trebăluia pe rîu. Intenţiona să se ducă cu bărcuţa lui în golful în care fuseserăm noi ieri cu Frosea.

— Nu-i nimic surprinzător că n-aţi putut prinde ieri şi peşte ceva mai mare, zise cu amărăciune Iuri Iurievici. Golfurile sînt năpădite de rogoz. În ele a rămas doar peştele mărunt care-şi caută hrana aici. N-ai să întîlneşti acolo decît obleţ, băbuşcă şi ghiborţ, rămaşi după depunerea icrelor ; şi poate uneori cîte o ştiucă singuratică. Golfurile, dragul meu, se degradează, se înnămolesc. Au devenit nişte mlaştini jalnice, ieşite din sfera preocupărilor de ansamblu. Acestea, înainte de aplicarea metodei libere de plutărit, erau nişte refugii de mîna întîia în exodul peştelui tînăr care-şi găsea hrană din abundenţă aici. Acum toate aceste braţe, şi nu numai ele, ci însuşi rîul Mana, sînt năpădite de peşte mărunt şi de proastă calitate.

Aproape că nici nu recepţionam ce-mi spunea. Gîndurile mele erau îndreptate cu totul în altă parte. Aş fi vrut ca înainte de plecare s-o mai văd pe Frosea, să-i spun măcar cîteva vorbe la despărţire.

Pe rîu însă se auzi zgomotul unui motor şi de după o cotitură se ivi o barcă. I-am făcut semne cu mîna. Barca cîrmi brusc şi trase la mal, oprind motorul. La cîrmă şedea vechea mea cunoştinţă, Pavluha — cititorul în stele.

În timp ce mă aşezam în barcă, auzii glasul Frosei. Ea alerga dinspre canton, cu un pacheţel în mînă.

— Anton Nikolaevici, de ce plecaţi fără provizii la drum ? V-am pus aici o felie de slănină şi un borcănaş cu miere. Luaţi-le, vă rog, cu dumneavoastră. O să vă prindă bine.

Ochii îi erau împăienjeniţi de lacrimi.

— Îţi mulţumesc, Frosea. Îţi mulţumesc pentru tot !

Ea a vrut să-mi mai spună ceva, dar probabil nemaiputîndu-şi stăpîni plînsul, se întoarse şi se grăbi spre casă.

Pavluha trase de şnur şi motorul porni. Barca ţîşni iute către mijlocul rîului. Malurile rămîneau în urma noastră cu o iuţeală nemaiîntîlnită.

Aflînd că mă duc la Zaiţev, Pavluha strîmbă din nas, apoi zise în derîdere :

— Acesta-i cel de scotoceşte prin casele oamenilor ? Astfel de soiuri de indivizi sînt dispreţuiţi prin părţile noastre. N-o să aibă el zile bune acum aici, pe rîul Mana.

— De ce ? nu înţelesei eu.

— Păi, judecaţi şi dumneavoastră, cine o să-i acorde vreo preţuire ? Bătrînul Egor a informat toţi pichetaşii despre ticăloşiile comise de acesta. În toată zona se ştie acum că-i un tîlhar. Mai dăunăzi, Zaiţev a urlat de pe mal o jumătate de zi, strigînd la toate bărcile care treceau prin dreptul cantonului său, dar nici una n-a tras la ţărm ca să-l servească. Fără ajutor, izolat de toţi, pe-aici, prin părţile noastre, te ia dracu !

El tăcu. Apoi puţin jenat, cu un zîmbet nefiresc, mă informă :

— Să ştiţi, că am reuşit totuşi să aflu poziţia acelui cîine...

— Despre ce cîine-i vorba ?

— Păi de acela... vă amintiţi că v-am mai vorbit despre asta ? Cîinele cel mare, care a tremurat toată iarna deasupra pădurilor de pe coama lanţului muntos. După aceea, v-am relatat, dispăruse. Iată însă, că acum se arătă din nou. Cîinele, numai iarna poate fi văzut. Şi pe vidra, care se tot ascunde, am descoperit-o. Se pitise în cel mai îndepărtat colţ al cerului, dar tot am dat de ea. Ştiţi cum am aflat treaba asta ? adăugă Pavluha cu mai multă însufleţire. Mi-a fost procurat de la oraş un atlas nou. Un atlas mai complex, foarte bun ! În el sînt descrise amănunţit toate configuraţiile stelare. După acest atlas, descopăr uşor steaua sau constelaţia pe care o doresc. Aici, la pichetul nostru a luat fiinţă chiar şi un joc pe această temă. Vedeţi, nopţile de iarnă sînt lungi şi plictisitoare ! Şi atunci noi deschidem atlasul. Careva din băieţi pune degetul pe un punct oarecare din carte : „Ia să vedem, Pavluha, ştii să ne arăţi pe cer „Cosiţele Veronicăi". Mă uit în atlas, adică pe locul unde a fost pus degetul, apoi ieşim cu toţii afară şi eu din trei mişcări le arăt „Cosiţele Veronicăi". Lîngă ele se găseşte şi constelaţia Leului, de parcă anume ar sta acolo să le păzească. Nici constelaţia Renului nu e aşa departe de ele. Băieţii, desigur, se miră şi-mi zic : „Tu, Pavluha, descoperi stelele pe cer mai lesne de cum ai găsi un purice pe cămaşă". Asta cu „Pletele Veronicăi", v-am dat-o numai aşa, ca exemplu. Afară de ele, sînt altele, puzderie pe cer.

— Dar ce fel de constelaţie este aceea a Renului ? N-am auzit de aşa ceva.

— Desigur că n-aţi auzit. Aşa i se spune numai în popor. În atlas, ea se numeşte Ursa Mare. Multe vieţuitoare mai sînt pe cer, de parcă s-ar fi mutat din taiga acolo.

— După cîte observ, eşti foarte pasionat în a le vîna.

— Păi, cum să nu? Numai că nu toți mă înțeleg. Cînd uneori mă mai duc pe-acasă pe la mama, în Bereti, și, desigur, mai trec și pe la club, apoi, atît acolo, cît și pe stradă, mă arată toți cu degetul: „Iată-l pe cititorul în stele, iată-l pe..." Pur și simplu își bat joc de mine. Nu mă consideră întreg la minte. Pînă și fetele rîd. Dar ce e rău în asta?

Pavluha, nu știu pentru care motiv coborî glasul și, confidențial, mai adăugă:

— Am un plan. Dacă am să descopăr cumva vreo stea încă necunoscută pe cer, am s-o botez așa cum vreau eu. Spre exemplu, am s-o numesc Apolinaria. Așa-i că-i frumos? Sper că m-ați înțeles? E vorba aici de a descoperi o stea care nu figurează în atlas. Ce ziceți? Pot s-o botez așa cum doresc?

— Dar de ce tocmai Apolinaria?

— Vreți să fiu sincer?

— Desigur.

— Fata care îmi place mie, zice el cu sfială, locuiește în Bereti și se numește așa. Numai că ea și l-a schimbat în acel de Polina. Zice că numele de Apolinaria este învechit și că dorește să trăiască în contemporaneitate. Știți că există și o „stea" de cinema, care se numește Polea Raksa. După părerea mea, Apolinaria este un nume care s-ar potrivi la orice stea. Ce ziceți?

— S-ar putea să se potrivească. Numai că toate stelele cunoscute la noi, sînt descoperite de multă vreme de oamenii de știință. Ca să descoperi una nouă, îți trebuie un telescop mare; și tu nu-l ai.

— Asta înseamnă că nici să nu mai caut? făcu el întristat.

În timpul discuției noastre, Pavluha era cu ochii în patru la apa rîului. Din față veneau trunchiurile plutitoare. Pe ici pe cole, mai răsărea din apă cîte un buștean împotmolit. Barca vira încontinuu cînd spre dreapta, cînd spre stînga, cîrmind brusc și ocolind locurile periculoase. Viteza destul de mare cu care fugeam mă făcea să cred că este inevitabil să ne izbim de vreunul din aceste trunchiuri scufundate. Vîrfurile întunecate ale acestor bușteni, atunci cînd le dezgolea apa, semănau cu niște capete enorme de mihalț. Cînd ne răsărea cîte unul din aceștia în botul bărcii, eu, fără să-mi dau seama, strîngeam puternic cu mîna marginea ambarcațiunii.

Pavluha însă era foarte calm. Cu multă dibăcie și iuțeală, se descurca pe loc, manevrînd frumos și ieșind teafăr din cele mai complicate situații. Cînd simțea pericolul tamponării cu vreun buștean ce i-ar fi putut sparge barca, Pavluha întrerupea pentru un moment conversația și, după ce ferea cu iscusință bărcuța de pericol, reîncepea subiectul cu același calm.

În acest Pavluha parcă ar fi existat doi oameni: unul naiv și visător — cititor în stele, și altul sever, adunat, dibaci conducător de ambarcațiuni cu motor, făcînd-o pe aceasta să zboare pe luciul apei, fără să i se întîmple ceva.

— Ar trebui să mă fac astronom, zise îngîn-

durat Pavluha. Aş veghea nopţi la rînd, studiind cosmosul. Poate... mai ştii ? Aş fi putut construi şi vreun sputnik. Unul din aceia cu care s-ar putea călători pe distanţe mai mari, spre Marte sau spre Jupiter. Pînă la ora actuală, ei, sputnicii, se învîrt numai în jurul pămîntului...

— Mai întîi trebuie să-ţi termini şcoala, Pavluha. După asta, poţi studia şi astronomia:

Tăcurăm amîndoi. În jurul nostru se cam îngrămădiseră buşteni. După ce ieşirăm din încercuire, îl întrebai :

— Cum stai cu dinţii ? I-ai tratat ?

— Da de unde ! Cît a ţinut fluxul, nu m-au durut. Acum însă va trebui să intru din nou în apă şi deci o să înceapă să mă chinuiască şi dinţii. Băieţii au şi început să cureţe coturile rîului. Ce-i drept, pe mine deocamdată mă menajează. Au nevoie să-i înveselesc cu armonica. Zilele trecute, ei lucrau şi eu le cîntam. Treaba mergea de minune. Dar cînd mă apucă durerea de dinţi, nu-mi arde nici de armonică. Îmi vine să urlu nu altceva ! Mi-am extras aproape jumătate din ei, însă fără nici un rezultat.

Am călătorit aşa de iute, încît nici nu mi-am dat seama că am şi ajuns la Maslenka. La despărţire, Pavluha, încruntîndu-şi sprîncenele sale bălane, mă sfătui :

— Să nu staţi mult la Fedka. Nimeni nu trebuie să-i dea vreo atenţie sau să-şi facă de lucru cu el. Lasă-l să simtă pe pielea lui încălcarea legilor noastre de pe Mana.

Avea în glas hotărîrea fermă a omului care nicicum nu poate fi înduplecat. Pînă şi înfăţişarea lui Pavluha deveni gravă cînd rostise aceste vorbe. Luînd apărarea vechilor tradiţii de-aici, de pe meleagurile taigalei, el deveni dintr-o dată mai aspru, mai matur.

Barca se îndepărta de pichet legănîndu-se. Rămas pe ţărm, mă uitam după ea, minunîndu-mă încă o dată cît de multiplu poate fi acest Pavluha.

Familia lui Zaiţev era în pivniţă, unde lucra la trierea cartofilor încolţiţi, puşi încă din toamnă aici în păstrare.

Auzindu-mi glasul, primul care ieşi din pivniţă a fost Fedka. El rămase oarecum mirat de sosirea mea. Aflînd că intenţionez să-i verific evidenţa itinerariilor stabilite, se nelinişti.

— Să n-aveţi nici o îndoială, se precipită pădurarul. La mine întotdeauna treburile merg strună. Totul e scris, e trecut, aşa cum se cere.

După dînsul ieşi din pivniţă Aniska. Era cu părul vîlvoi şi murdară de pămînt. Apoi unul cîte unul, din pivniţă se arătară capetele ciufulite ale copiilor.

După o jumătate de ceas, şedeam cu toţii în jurul samovarului. Copiii plescăiau din limbă savurînd mierea pe care mi-o dăduse, la plecare, Frosea.

Turnîndu-ne ceaiul în nişte pahare mate, Aniska începu să se plîngă că trăiesc aici ca pe-o insulă părăsită. Nu văd pe nimeni şi nici nu-i vizitează nimeni.

— Ni s-au terminat toate rezervele, adăugă Feodor deprimat. Nici sare nu mai avem. Ceaiul îl servim de vreo două săptămîni fără zahăr. Trebuia să mă duc de mult la oraş după cumpărături. Dar cum ? Cu ce ? Barcă cu motor nu am. Fără această ambarcaţiune nu poţi să te încumeţi împotriva curentului pînă la Bereti. Strigăm, urlăm zilnic de pe mal către cei care trec cu bărcile prin dreptul nostru, dar nimeni nu ne dă nici o atenţie. Parcă n-am fi oameni, ci nişte monştri !

— Ştim că Egor e furios pe noi, zise Aniska înfuriată. Ne-a bîrfit şi ne-a pus în cîrcă şi vrute şi nevrute. Dar ce au cu noi ceilalţi lucrători de pe la pichete ? De ce îşi întorc mutrele cînd trec prin dreptul cantonului nostru ? Ce rău le-a făcut lor Zaicik al meu ?

Le-am explicat că locuitorii acestor meleaguri nu se împacă cu furtişagurile ce se comit prin casele şi gospodăriile lor. Bănuindu-l pe Feodor în stare de o asemenea faptă, ei i-au declarat un vehement şi organizat boicot.

— Pentru o zdreanţă de plapumă trebuie să suferim atîta aici, se revoltă Aniska. Ce, parcă Zaicik a furat-o ? El a găsit-o pe malul rîului. De unde să ştie că plapuma era a lui Egor ?

— Poate că Egor o fi uitat-o acolo, mîrîi supărat Feodor, mutîndu-şi privirea în altă parte. Poate că s-a grăbit şi o lăsă pe mal fără să-şi deie seama.

— Bătrîna Anka, soţia lui Egor, este o vrăjitoare, glăsui mai în şoaptă Aniska. Ea umblă mereu cu felurite dedesubturi. Acestea-s invenţiile ei...

— Da, da, aşa e. Toate pornesc numai de la ea, se solidariză Feodor. Aceasta nu e Anka, ci pur şi simplu un fel de opium pentru cei din jur.

Soţii Zaiţev scoteau pătimaşi la iveală toate defectele Ankăi, străduindu-se să mă convingă că numai din cauza ei se întîmplă pe-aici toate necazurile.

— Nu cumva tot ea v-o fi aruncat şi plapuma drept momeală, întrebai ironic. Pe care mal aţi găsit-o ?

— Cu siguranţă că Anka-Satanka ne-a făcut necazul acesta, întări bucuroasă Aniska. Pe care mal ai găsit plapuma, Zaicik ?

— Pe care ? Se ştie pe care ! S-o ia dracu de plapumă, se înverşună Feodor. Alege-s-ar praful de ea !

— Nu, nu ; nu putem trăi aici ! declară hotărîtă Aniska. Scrie-i, Zaicik, neapărat directorului să ne transfere de-aici. Aşterne tot pe hîrtie. Arată acolo toate tentativele braconierilor împotriva noastră. Spune-i, că pur şi simplu îşi bat joc de noi. Iată că am rămas fără sare şi fără făină. Riscăm pînă la urmă să crăpăm de foame cu copii cu tot.

— Mai bine aţi interveni să vi se repartizeze motorul pentru barcă care zace la Vasili fără nici un rost, îi sfătuii eu. Ştiţi bine doar că Vasili nu-l foloseşte. Scrieţi-i conducerii, şi în felul acesta aţi scăpat de toate grijile.

— Mai dă-l dracului de motor ! scăpără Feodor. Cum dă de adîncul apei, cum se defectează. Proaste motoare ! Lui Egor i se strică mereu. Îţi pierzi atîta timp, reparîndu-l.

— Lui Zaicik nu-i place rîul, observă cu indulgenţă Aniska. Vedeţi, noi nu sîntem bălţăreţi. De fapt ar fi trebuit să locuim prin zone cu ape mai puţine. V-am ruga pe dumneavoastră să fiţi aşa de amabil şi să puneţi o vorbă bună pentru noi acolo la conducere.

După o noapte de odihnă în fînărie, dimineaţă în zori, împreună cu Feodor, am pornit pe itinerariile sale stabilite.

Cam la vreun kilometru depărtare de canton, intrarăm în nişte bălării aşa de înalte, încît nu se vedea nici urmă de potecă. Probabil Feodor umblase foarte rar pe-aici, cu toate că ultima însemnare de ţinerea evidenţei a sălbăticiunilor era trecută în jurnalul său de zi doar cu cîteva zile în urmă.

— Poate că nu mergem pe itinerariul stabilit ? mă nedumerii eu.

— Cum să nu ? mormăi el, plin de obidă.

— Nu văd nici o urmă de om. Cred că n-a mai umblat nimeni pe-aici încă din anul trecut.

— Buruienile acestea s-au ridicat acum de cîteva zile. Au acoperit orice urmă. Păi, ce ? Eu nu-mi cunosc itinerariul ?

Poftă de ceartă nu aveam, cu toate că-mi dădeam seama că el mă poartă prin taiga aşa, la nimereală. În cele din urmă ne înfundarăm într-un desiş de brădet, unde, fără a-ţi croi drum cu toporul, nu puteai face un pas.

— Fir-ar să fie ! zise Feodor încurcat, scărpinîndu-se în ceafă. Ne-am rătăcit. Haideţi să mergem prin altă parte, pe-acolo e mai uşor. După toată încurcătura, am ieşit în cele din urmă pe-o potecă. Nici aceasta nu era mai bună, totuşi se putea oarecum înainta.

Pădurarul se mai înveseli şi-mi tot repeta, nu ştiu pentru a cîta oară, că dacă s-ar întîmpla să fie prin preajmă sălbăticiuni, ele nu pot fi văzute din cauza acestor ierburi înalte, ce crescuseră ca din apă.

Şi într-adevăr, în jur creştea un fel de iarbă foarte înaltă, numită uneori de către unii savanţi „Pădure fără arbori". Aceste plante împiedicau ochiul să privească mai departe în inima taigalei.

I-am propus lui Feodor să părăsim pentru un timp poteca şi să trecem la căutarea urmelor de animale prin locuri mai deschise. De itinerar stabilit nici nu mai putea fi vorbă acum.

Feodor se zbîrli.

— Sînt foarte multe căpuşe acolo în taiga. N-ai cum să scapi de ele. Ne mai îmbolnăvim la naiba şi de tifos.

— Nici aici, pe potecă, nu-s mai puţine. Uitaţi-vă, una se plimbă chiar pe ceafa dumneavoastră.

El se grăbi să se descotorosească de ea.

— Pe cel care se păzeşte şi Dumnezeu îl fereşte, grăi pădurarul. În curînd, aici în poiană o să dăm de-un izvoraş. Ne vom odihni puţin şi apoi vom vedea încotro ne vom mai duce. Potecuţa asta pe care mergem acum, duce

spre Indeia, cître o mică izbă. După această poiană, pe un povîrniş, se întinde o pădurice deasă de cedru. E-o linişte aşa de mormîntală acolo, încît te cuprinde şi teama. Şi animale sălbatice sînt destule !

În poiană, prin iarba înaltă, era o căldură sufocantă. Numai lîngă izvor adia un vîntuleţ ceva mai răcoros.

Ne-am aşezat şi am gustat ceva. Feodor obosit, moţăia. I-am spus să se odihnească liniştit, în timpul cît eu o să mai dau nişte tîrcoale prin împrejurimi.

Din poiana cu ierburile înalte, se încrucişau spre pădurea de cedri cărărui bătătorite de animale. Pasămite, ele veneau aici să se adape. Începui să urc povîrnişul pe care se întindea, de un verde întunecat, pădurea de cedri. De lîngă picioarele mele zbughiră zgomotos nişte puişori de ierunca. Curînd zării şi o femelă de elan, ospătîndu-se în nişte tufărişuri. Văzîndu-mă, ea se camuflă în desiş, însă nu se îndepărtă prea mult. Asta însemna că pe undeva prin apropiere îşi avea viţeluşul. Hotărîi s-o supraveghez. Am ieşit din cărare şi mă ascunsei după un trunchi de cedru.

Femela de elan parcă se mai linişti. Probabil că nu mai întîlnise niciodată picior de om, aşa că nu-mi dădu prea mare importanţă. Dar iată că la un moment dat, animalul îşi întoarse capul, ciulindu-şi urechile. Se auzi un foşnet aproape imperceptibil, şi lîngă mamă apăru puiul. După cîteva secunde, dispărură amîndoi, fără zgomot, în desişuri.

Din adîncul pădurii veneau pînă la mine foşnete crescînde. Nu dovedii să le definesc bine, cînd deodată, pe cărăruia pe care mersesem cu cîteva minute în urmă, apăru o ursoaică destul de voinică. Gîfîind, ea trecu în fugă la vreo cîţiva paşi de mine, îndreptîndu-se către poiană.

Am vrut să trag un foc de armă în sus ca să-l previn pe Feodor, însă imediat văzui că după ursoaică fugea un mascul tînăr, ceva mai mic de statură decît ea.

Abia că trecu şi ăsta pe lîngă mine, cînd colo, din tufărişuri, se ivi un al treilea urs. Acesta era mult mai voinic decît ceilalţi doi. Din gura întredeschisă îi curgeau balele, Acesta alerga, uitîndu-se în părţi, de parcă ar fi urmărit pe cineva.

Preocupat de problemele „dragostei“, fiarele nici n-avură timp să mă observe. Nu-i mai puţin adevărat, că şi eu mă speriasem şi nu ştiam cum să procedez. Puşca îmi era încărcată numai cu alice, aşa că pentru o eventuală apărare, nu-mi putea folosi la nimic. Însă dacă aş fi făcut imprudenţa de a trage în aer, cu scopul de a-l face atent pe Feodor, probabil că fiarele întărîtate ar fi tăbărît asupra mea.

Mi-am dat seama că urşii sînt în perioada împerecherii, sau cum se mai spune pe-aici — a „goanei“.

În taiga se făcu linişte. Eram gata de-a mă întoarce înapoi spre locul unde-l lăsasem pe Feodor, cînd dintr-o dată auzii un mormăit surd, şi pe aceeaşi potecă se arătă un alt urs, enorm. Acesta, şchiopăta destul de pronunţat,

iar cînd voia să alerge, nu putea altfel, decît galopînd. Din gură îi picurau scame de spumă. Gîfîia tare, şuierător. Ursul era aşa de aproape de mine, încît i-am putut vedea şi ochii tulburi şi fioroşi, îndreptaţi asupra unei singure ţinte din faţă.

În timpul împerecherilor, urşii, deşi sînt foarte periculoşi, nu prea dau importanţă celor ce se petrec în jurul lor. Dar la apariţia acestui gigant pe cărare, abia reuşii să mă ascund după un trunchi, altfel întîlnirea cu ursul ar fi fost inevitabilă.

Trecînd în fugă pe lîngă mine, ursul se opri brusc la numai cîţiva paşi. Se ridică în două labe, mormăi uşor şi începu să jupoaie sălbatic cu ghearele coaja de pe trunchiul unui cedru voinic, întîlnit în cărare. Ridicat aşa, în două labe, ursul părea fantastic de mare şi de fioros. Abia acum înţelesei că îl am în faţă pe acel Gromila, care a băgat spaima în toată taigaua din vecinătatea rîului Mana.

Am mai văzut apoi cum de sub coaja trunchiului jupuit, picura răşina...

La un moment dat, ursul îşi întoarse capul într-o parte şi se lăsă brusc pe toate cele patru labe. Urmă apoi un urlet înfiorător, de se cutremură toată taigaua...

Inima mi se făcuse cît un purice. Eram convins că fiara mă descoperise pe mine.

Era însă cu totul altceva. Urletului lui Gromila i se răspunse cu un alt urlet tot aşa de fioros şi de ameninţător. Şi dinspre partea poienii cu ierburile înalte, se arătă ursul cel voinic, care cu cîteva minute mai înainte fugise,

ultimul, după ursoaică. Acesta s-a întors, probabil, să-şi îndepărteze rivalul de „dragoste“.

Zărindu-se, urşii se ridicară în două labe. Rînjiră ameninţători, arătîndu-şi unul altuia colţii fioroşi. Apoi clătinîndu-se în mersul greoi, ca nişte matahale mecanice, dîndu-şi un fel de tîrcoale, începură să se apropie unul de celălalt.

Urmărindu-i, aproape că uitasem de pericolul care mă ameninţa.

Gromila, cu enormitatea sa fizică, aproape că îşi strivea rivalul. Însă celălalt părea mai tînăr şi probabil că se bizuia pe puterile sale.

Într-o frîntură de secundă, urşii se încăierară. Se porni o trîntă înverşunată ! Zburau ghemotoace de păr şi petece de blană. Şiroiau balele şi ţîşnea sîngele. Taigaua se cutremură, acoperindu-se din nou de urletul sălbatic al fiarelor.

Urşii, cînd ridicîndu-se în două labe, cînd lăsîndu-se jos pe toate patru, se muşcau şi se zgîriau cu sălbăticie unul pe celălalt. Gromila, ca un adevărat boxer profesionist, îi cîrpi o labă adversarului său, încît acesta se rostogoli urlînd şi mai sinistru. Dar nerenunţînd încă la luptă, ursul cel tînăr se ridică fulger în două labe şi se năpusti din nou spre duşman. Fără să mai aştepte atacul, Gromila se lăsă pe toate cele patru labe şi se năpusti berbeceşte asupra rivalului său, izbindu-l aşa de puternic, încît ursul cel tînăr se rostogoli năprasnic spre partea în care mă aflam eu.

Speriat, sării de după copac şi o rupsei la fugă, îndepărtîndu-mă de locul bătăliei. Urşii,

după cît se pare, nici nu s-au sinchisit de prezența mea. Urletele de încăierare ale urșilor se mai auziră încă cîteva minute, de spaima cărora în taiga amuțiseră toate viețuitoarele.

Pe Feodor nu l-am mai găsit lîngă izvorul din poiană. Urșii, alergînd unul în urma celuilalt, bătătoriseră iarba înaltă din poiană, făcînd un fel de cărăruie. După aceste cărărui, mi-am dat seama că ei ocoliseră locul în care-l lăsasem pe Feodor dormind. Răsuflai ușurat.

Ieșind pe poteca pe care veniserăm încoace, ghicii după urmele lăsate că Fedka-pădurarul, speriindu-se de urși, nu mă mai aștepta și o tulise spre casă.

Rămas de unul singur, cu nervii deconectați, mă întorceam agale la cantonul lui Fedka. În jur, în sfîrșit, după toate cele întîmplate, se făcu liniște. Doar în urechile mele mai stăruia urletul urșilor. Mai tîrziu mi-am dat seama că acesta era zumzetul bondarilor din iarba ce se întindea de-a lungul potecii.

CAPITOLUL X

ÎN PRIMA JUMĂTATE a lunii lui iulie, era o căldură de nesuportat. La cantonul numărul XIII din Kandalak, treburile decurgeau în mod firesc.

Iuri Iurievici își consuma timpul de rîu ; eu aproape zilnic plecam în taiga ; Nina Alexeevna se ocupa de animalele sale din crescătorie. Frosea lucra în grădina de zarzavat, se ocupa cu pescuitul și, bineînțeles, de albinele ei. Ne pregătea nouă, locatarilor, de-ale mîncării, spăla și călca rufe ; se îngrijea atît de sălbăticiunile captive, cît și de celelalte animale din jurul casei.

După explicațiile pe care le-am avut pe rîu, atitudinea Frosei față de mine se răcise. O vedeam însă adesea cu ochii plînși. Într-o zi, cînd mă duceam în taiga, observai că se uita lung și tristă în urma mea.

Vasili, observînd că relațiile dintre mine și Frosea au devenit mai rezervate, mă privea cu alți ochi și se apropia de mine cu mai multă căldură prietenească.

De cînd cu îngrijirea puilor de mosc, de către Nina Alexeevna, în casă nu mai era chip de trăit. Iezii zburdau prin toate încăperile, și de îndată ce dădeau de Frosea sau de Nina Alexeevna, făceau un tărăboi nemaipomenit. Zbierau, cerînd să fie mîngîiați.

Așadar, puii de mosc își puneau piciorușele din față pe genunchii Frosei sau ai Ninei Alexeevna ; și dacă cumva nu li se dădea nici o atenție, începeau să țopăie și să bată din copite, pînă ce nu li se îndeplinea dorința. De obicei, se linișteau după ce erau scărpinați în ceafă.

— Sălbăticiune fiind, și tot are nevoie de mîngîiere, zise odată Frosea. Și oftă adînc.

Uneori însă, micuții nu permiteau să li se pună mîna nici pe spate și nici pe pîntec. La cea mai mică atingere, săreau speriați în lături,

ca mai apoi — întocmai ca într-o joacă — continuau să zburde.

Nina Alexeevna avea multă bătaie de cap cu ei.

Îmi aruncai odată privirea în jurnalul ei de zi, unde îi citii ultimele însemnări pe care le așternuse în ajun :

„La ceasul unu din noapte, Maliutka — așa se numea puiul femelă — s-a urcat în patul meu, și scîncind încetișor, îmi ceru de mîncare. Îmi era tare somn și nu vrui să mă scol. Ea mi-a lins mîinile și fața, apoi s-a ghemuit la picioarele mele. Dar abia ațipisem — era ceasul două din noapte — că amîndoi iezii au început să-mi țopăie prin pat, insistînd să le dau de mîncare. Neavînd nici o poftă să mă trambalez cu laptele și cu biberonul, am întins mîna în lădiță și le aruncai o bucățică de lichen. Ei au mîncat din ea cam șaptezeci de grame.

La ora patru dimineață, micuța sărea prin cameră, scoțînd niște sunete jalnice, ce semănau mai mult a miorlăieli de pisică. Igrunok — așa se numea puiul bărbătuș — veni lîngă patul meu și începu să mă înghiontească insistent cu piciorușele din față, ca să mă trezesc. Eu mă dădui mai spre perete, și atunci el încercă să-l trezească pe Iuri, care dormea pe-un pat pliant. Iuri se sculă și le dete lapte cu biberonul. Ei băură cu aproximație cîte o sută de grame.

La șapte dimineață o luarăm de la capăt. Puii au împlinit deja cîte-o lună de zile, dar ca să-i dezveți de-a nu se mai hrăni și noaptea, este imposibil".

Micuțele sălbăticiuni dădeau de furcă atît Ninei Alexeevna cît și Frosei, nu numai prin aceea că nu le lăsau să doarmă nopți de-a rîndul, ci ele aveau nevoie acum și de anumite masaje prin părțile perineului, pentru a li se preveni constipația la care erau predispuși și din cauza căreia, puteau să se prăpădească. Cu alte cuvinte, zi și noapte, iezii zbierau disperați, solicitînd ajutor în această privință. Frosea alerga repede, înțelegînd după intonația scîncetelor, despre ce este vorba. Dădea repede fuga să-și pună — după cum se exprima dînsa — „copiii pe oliță". Însă cînd Frosea lipsea de-acasă, aceste „servicii" cădeau în sarcina Ninei Alexeevna. Era deci de la sine înțeles că, în libertate, aceste masaje, la această vîrstă a puilor, erau înlocuite de linsul mîngîietor al mamei lor.

În casă nu se mai putea ține acum nici un fel de ordine. Micuților le plăcea să se urce pe cele mai înalte obiecte din cameră — masă, pat, comodă, unde de fapt își stabileau și culcușurile. De reținut mai era și faptul că iezii, înainte de a se culca, scormoneau vîrtos cu piciorușul sub ei. Probabil își închipuiau că îi încurcă niscai pietre sau resturi de nutrețe. Din cauza asta, așternuturile de prin paturi erau veșnic răvășite și boțite de către acești mici drăcușori. În ce privește masa, apoi pe ea nu mai puteai așeza nimic. Era de ajuns ca iezii să sară pe dînsa, că și zburau toate obiectele pe jos.

În schimb, micuții erau foarte curați, ca pisicile. Locul pentru nevoile personale și-l ale-

seseră în unul din ungherele camerei. Celelalte colţuri din casă rămîneau curate.

Nina Alexeevna devenise iritată, blestemînd ziua şi ceasul cînd luase hotărîrea de-a veni aici. Dar mai abitir blestemă clipa cînd s-a decis să-i aducă în casă pe aceşti mici tirani.

S-a descoperit mai tîrziu, că unul din cei doi pui de mosc, născut geamăn şi care era considerat pierdut, să fie zărit prin ţarc. Acesta fusese pur şi simplu bine camuflat în iarbă după ce se născuse. Presupusa lui dispariţie din ţarc, determină, ca ceilalţi doi, să fie ocrotiţi, adică să fie aduşi în casă.

Acum, acest pui de mosc, crescut de mama lui, arăta mult mai frumos decît surioara sa — Maliutka, crescută pe cuptor.

Nina Alexeevna adesea îşi pierdea răbdarea, strigînd mînioasă la cele două mici sălbăticiuni, care n-o slăbeau o clipă.

În astfel de situaţii, Maliutka behăia sîsîit şi jalnic, ţopăind în jurul Ninei Alexeevna. Igrunok însă, se aşeza smerit în genunchi în faţa ei, lipindu-şi căpuşorul de podele, scotea nişte sunete jalnice, care semănau cînd cu ţipătul unui iepure, cînd cu behăitul scurt al unui ied. Această poză de stăruitoare rugăminte o lua de obicei cînd îi era tare foame.

Îmbunîndu-se, Nina Alexeevna le vorbea:

— Ce-i? Ce s-a întîmplat? Iar n-aţi fost cuminţi? Ei hai, hai! Fie. Numai să nu mă mai plictisiţi.

Pe locatarii casei, puii de mosc îi distingeau după îmbrăcăminte şi probabil după izul transpiraţiei. Cînd „educatoarele“ îşi schimbau ro-

chiile, iezii se temeau un timp să se apropie de ele, adulmecîndu-le îndelung de la distanţă.

Cu animalele din jurul casei, puii de mosc se obişnuiseră foarte repede. Se jucau cu cîinele, sărindu-i acestuia în spate. Cu motanul se lingeau reciproc şi uneori dormeau împreună.

Cînd micile sălbăticiuni împliniseră cam o lună şi jumătate, Nina Alexeevna hotărî să le instaleze într-un mic ţarc din interiorul crescătoriei. Pentru ca micuţii să se poată dezobişnui treptat de oameni, făceau de gardă cu rîndul: cînd Frosea, cînd Nina Alexeevna. Această vizită devenea tot mai rară cu timpul. Iezii au tot ţipat, au tot zbierat, apoi în cele din urmă s-au resemnat.

În sfîrşit! În casă respira din nou liniştea. Acum cînd micuţii scandalagii nu mai erau, viaţa îşi reluă cursul normal. Singura căreia îi părea rău de mutarea iezilor în crescătorie, era Nadiuşka. Ea se împrietenise cu ei, jucîndu-se toată ziua împreună.

Vasili uneori făcea glume la adresa femeilor:

— Nu socotiţi că ar fi bine să-i aducem din nou în casă? Nu ştiu de ce, dar parcă mi-e urît fără ei. Ce ziceţi?

Nadiuşka lua în serios aceste aluzii glumeţe ale lui taică-său şi sărea în sus de bucurie. Ba chiar încerca s-o lămurească pe tanti Nina.

În zilele următoare, pe rîu avu loc un incident, după care Vasili se purtă faţă de mine cu şi mai multă înţelegere.

Într-o zi de amiază duminicală, Vasili, Iuri Iurievici şi cu mine ne scăldam în rîu, în apro-

pierea cantonului. Frosea cu Nadiușka plecaseră cu barca spre malul celălalt, unde știau ele un loc cu ciuperci, ca să culeagă niște pitarce. Nina Alexeevna se retrăsese pentru a se odihni. Dînsa încă nu-și revenise din oboseala pe care i-o pricinuiseră puii de mosc.

Ședeam lungiți pe nisip și trăncăneam. Venise vorba și despre femei.

— Femeile în genere sînt foarte capricioase, filosofă Vasili. Asta-i, domnilor! Cer mereu să fie curtate, ocrotite, mîngîiate. M-am convins de asta după Frosea mea. Deși nu mai e o fetișcană — a trecut în cel de-al douăzeci și șaptelea an — dar uneori debitează niște fleacuri că mi-e și jenă s-o ascult! Pentru fiecare dintre noi au existat perioade frumoase în viață. Momente plăcute și la vremea lor. Și nouă, cînd am fost feciori, ne-a plăcut să admirăm, să iubim și să ne drăgostim cu fetele. Așa stă în legea firii! Chiar și animalele sălbatice și păsările se iubesc. Să luăm, spre exemplu, un cocoș de munte. Acesta se „îngrijește" de găinușa sa încă din primăvară. După aceea pleacă, ascunzîndu-se pe undeva prin tufărișuri. Acolo își duce viața de unul singur. Acolo și năpîrlește. Iar de găinușă, pînă în primăvara următoare, nici nu se sinchisește. Este foarte adevărat că oamenii nu sînt cocoși de munte, însă legile firii sînt aceleași pentru toate viețuitoarele. Toate sînt făcute cu rost și la vremea lor. După ce m-am căsătorit, a venit pe lume copilul. La ce bun deci să ne mai giugiulim atîta și să devenim și caraghioși pînă la urmă? Dragostea rămîne aceeași, numai că ea

se manifestă sub altă formă. Femeia însă nu vrea să înțeleagă treaba asta. Ea, după cum am mai spus, pune preț mai mult pe dezmierdări și alte fleacuri de soiul acesta. E-adevărat ce spun? ne privi el întrebător.

Aveam o poftă să i-o retez scurt. Asta pentru că țineam la Frosea și îmi era milă de ea. Mi-am dat seama încă o dată că nu era el omul pe care și l-ar fi dorit Frosea de bărbat. Voiam să i-o spun răspicat, cu riscul chiar de a-mi demasca adevăratele sentimente pe care le nutream pentru Frosea. În momentul de față, Vasili îmi devenise nesuferit și îl detestam.

Însă nu mai avui prilejul să i-o zic.

Pe rîu se auziră niște împușcături. Din sus, de după o cotitură, apăru o plută cu oameni pe ea. De pe această plută se trăgeau focuri de armă în ambele direcții ale malurilor.

Pădurarul sări în sus, se îmbrăcă repede și fugi către barcă. Cu una din ele plecase Frosea, însă alta, cea mai veche, rămăsese pe mal. De ea se folosea de obicei Iuri Iurievici în cercetările sale.

— Așteptați să vin și eu cu dumneavoastră! i-am strigat, sărind după el în barcă, așa, în chiloți, cum mă găseam.

De plută era arborat un steag negru, piratetesc, pe care erau desenate un cap alb de mort și două oase încrucișate. Pe plută se zăreau cîțiva oameni pe jumătate goi. Unul din ei ținea în mînă o carabină, pe care o încărca la anumite intervale și apoi trăgea fără nici o țintă cînd într-un mal, cînd în altul.

Mă gîndii îngrijorat la Frosea și la Nadiușka, care erau acum undeva pe malul celălalt.

Barca noastră aluneca iute tăind drumul plutei.

— Nu trage, secătură, răcni furios Vasili. Lasă arma jos !

— Drăgălașilor, făcu cel cu arma către gașcă, țineți-mi puțin pălăria ca să pot ochi mai bine și să le trimit acestor domni niște hapuri.

Nu mai era nici o îndoială. Ne găseam în fața banditilor pletoși. L-am cunoscut pe Anika și pe toți ceilalți. Lipsea doar Alioșka. Anika, de data asta în loc de chitară, ținea în mînă o carabină.

Barca noastră atinse marginea plutei și Vasili sări pe ea, tăbărînd pe Anika, cu intenția să-i smulgă carabina din mîini. Golanul îl izbi cu putere în piept, îmbrîncindu-l. Vasili căzu zgomotos în apă.

— Ai încasat-o, nemernicule ? rîse în hohote Anika.

Gloata îl susținu, rîzînd în cor. Îl auzeam hohotind de plăcere pe Bormota.

Nu se mai putea sta pe gînduri. Și nici timp nu era de pierdut. Huliganii priveau satisfăcuți la Vasili care se bălăcea prin apă, uitînd pentru un moment că mai eram și eu în barcă.

Lăsai vîslele din mînă și sării pe pluta lor. I-am smuls arma din mîna lui Anika și, la rîndul meu, îl îmbrîncii pe acesta în apă.

Acum, la barcă nu mă mai puteam întoarce, deoarece aceasta a fost luată de curenți. Am sărit în apă și c-o singură mînă, în cealaltă țineam carabina ridicată în sus, reușii să înot

pînă la țărm. Privind de pe mal, îl văzui pe Vasili cum încerca să prindă barca, iar pe escroci, cum se căzneau să-l pescuiască pe Anika din apă.

De pe pluta acestor nătărăi se auzeau înjurături și amenințări. Amenințările cu pumnii, în deosebi îmi erau adresate mie, dar ca să se apropie de mal, pungașii nu cutezară.

Vasili reuși să prindă barca. O conduse către malul unde mă aflam. Eu îi înmînai carabina.

— Mulțumesc, zise el mișcat. Sînteți un tînăr îndrăzneț. Nu părăsiți prietenul la nevoie.

După vreo două ceasuri s-a întors și Frosea. Ea ne povesti, cum o plută cu oameni pe ea era cît pe-aci să se izbească de un zăgaz ce se formase nu de mult, la un kilometru de cantonul nostru.

Frosea venea spre casă, împingînd barca cu prăjina împotriva curentului. Ea văzu că pluta, deși cu oameni pe dînsa, nu era dirijată de nimeni. Aceasta se îndrepta cu viteză mare în direcția zăgazului. Frosea începu să le strige ca să-i facă atenți, dar, probabil nu era înțeleasă, deoarece, drept răspuns, se auzeau hohote de rîs. Atunci Frosea se așeză la rame și cîrmind barca la vale, alunecă iute spre plută.

— Le strigam cît mă ținea gura, ne spunea ea, „întoarceți-vă, că o să vă izbiți de zăgaz !" Turiștii însă hohoteau zgomotos. Uitîndu-mă mai atentă, văzui că pe plută sînt și femei. Erau numai cu sutienul și chiloții pe ele. Ce dezmăț ! „O să pieriți imediat cu toții !", le-am strigat, și arătai cu mîna spre zăgaz. Mai erau doar cîțiva metri pînă la locul cotastrofei.

„Gata, sînt pierduţi !“ Cînd colo, una din fete înţelesese în cele din urmă despre ce era vorba. Se aruncă la vîslă şi cîrmi pluta de la locul primejdiei. Au trecut la un pas de moarte... Dar ce naiba fac cei de la pichet ? De ce nu desfac zăgazul acela ? Trebuie neapărat ridicat de-acolo. Te du pînă la ei, Vasili, şi spune-le să-l ridice. Acum, după cum vezi, trec zilnic turiştii pe rîu.

— De ăştia de care mi-ai povestit nu-mi pare rău, zise posac Vasili. Era bine dacă-i lua dracu pe toţi.

A doua zi sosi bătrînul Egor, aducînd cu el noutăţi neplăcute : Ursul sfîşiase şi vaca familiei Zaiţev. Aceasta păştea de obicei prin apropiere de casă. Dar, probabil de data asta, animalul nemaiputînd suporta înţepăturile muscoilor, fugi să se adăpostească în taiga, unde, bineînţeles, se întîlni cu ursul. Acesta nu putea fi altul, decît acelaşi Gromila.

Feodor şi Aniska trecuseră rîul, veniseră la Egor să-l roage să-i repeadă cu barca pînă la Bereti să-şi vîndă carnea. Pădurarul însă îi refuză. Apoi ei se adresară lucrătorilor de pe la pichete, dar nici aceştia nu se oferiră. După asta, familia Zaiţev s-a aşezat pe malul din apropierea cantonului lui Egor, şi Aniska începu să bocească şi să se vaiete cît o ţinea gura.

— Aniska bocea, iar Fedka, mîhnit, arunca tăcut cu pietricele în apă, ne povesti Egor. A bocit aşa ceasuri în şir, de parcă ar fi însoţit pe cineva la groapă. Anka, nevastă-mea, strigă la ea : „De ce urli pe malul nostru ? N-avem nevoie de astfel de larmă disperată“. Mie însă mi se făcu milă : oamenii au căzut în mari necazuri şi nu-i ajută nimeni. „La ce bun să le mai purtăm atîta supărare, nu vezi în ce hal au ajuns ? făcui eu către Anka mea. O să li se strice carnea şi n-or s-o mai poată vinde. Au copii, trebuie să-i ajutăm“. Anka, la început se năpusti asupra mea că, chipurile, prea sînt săritor la nenorocirile altora. Apoi se mai cuminţi. „Du-te şi ajută-le, zise ea în cele din urmă. Trebuie, n-avem încotro“. Cînd află Aniska că m-am hotărît să mă duc cu ei, se repezi şi începu să-mi sărute mîinile. Iată deci, ce face omul atunci cînd e la ananghină, fi-ar să fie !

— Vîndurăţi carnea ? întrebă Vasili.

— Da, au dat-o ceva mai ieftin la o cantină. Cine ar fi cumpărat-o în tîrg la preţul oficial ? Cu banii de pe carne, în nici un caz nu-şi pot cumpăra altă văcuţă. Singura lor nădejde e la juninca ce le-a rămas pe lîngă casă.

— Acest Gromila o să spintece toate animalele pădurarilor de pe rîul Mana, zise Vasili, abătut. Noi însă pentru a-l împuşca, aşteptăm dezlegarea Moscovei. Ne-am cumpărat o altă văcuţă în loc ; şi acum toată casa trebuie să fie cu ochii în patru, ca nu cumva să fie sfîşiată din nou. Nu, nu ! Va trebui să-l ucid fără dezlegarea Moscovei, cu riscul chiar de-a fi judecat pentru braconierism. Ce-o să facă acuma Fedka ? Cu ce o să-şi hrănească copiii ? O să aştepte pînă le fată mînzata ? Or să crape de foame ! Zău or să crape fără lapte...

— Mai e încă ceva, fir-ar să fie ! îşi aminti abătut Egor. Ceva, care a ieşit cu totul pe dos. Mai dăunăzi, alergă într-un suflet la mine Pav-

luha — cititorul în stele. Era alb ca varul la față. Îmi făcu semn cu capul și mă scoase afară din izbă : „Băieții noștri, zice, au plecat cu barca spre zona de control a lui Fedka ca să ucidă niște pui de elan. Zilele acestea, apăruseră prin dreptul Pietrei Albastre doi pui de elan. Puii aveau și clopoței la gît. Au venit pînă în buza rîului, continuă Pavluha, exact acolo unde noi îmbrînceam buștenii din mal spre albie". Eu îi zic : „Naiv mai ești, măi Pavluha. Unde ai mai văzut tu elani cu clopot la gît ?" El însă se jură pe toți dumnezeii, cum că puii ar fi domesticiți și că nu se feresc de oameni.

— S-a întîmplat cam așa, continuă bătrînul. Stepan se repezi cu barca pînă la pichet să-și ia pușca. Pavluha îl rugă să-l ieie și pe el, motivînd că vrea să se schimbe, întrucît era ud leoarcă. Flăcăul însă, așa după cum am mai spus, se furișă și alergă pînă la mine, ca să-mi spună despre planurile pichetașilor. Eu, desigur, mă urcai în barcă și îl urmării pe Stepan. Ce-i drept, nu era zona mea de supraveghere, însă era la mijloc salvarea puilor. Ajungînd prin dreptul Pietrei Albastre, văzui cum pichetașii se prăjeau la soare pe mal. Era aici și Stepan și „cititorul în stele".„ Cu ce treburi, bătrîne" ? întrebă Stepan. Iar Pavluha se făcu și mai alb la față și își lăsă capul în pămînt. Nu știam ce să le răspund. Mă gîndeam la bietul Pavluha. Dacă fac cumva greșeala și-l demasc, ticăloșii ăștia îl vor goni. Ba ar fi în stare să-l și ciomăgească. „Vremea e frumoasă, zic, numai de nu s-ar strica. Semne că se strică ar fi. Mă cam junghie prin șale". „Dacă te dor șalele,

rîse Stepan, fugi acasă și urcă-te pe cuptor". Îmi aprinsei luleaua, mă mai învîrtii puțin prin jur, intrai și prin tufărișuri, însă n-am dat de micile sălbăticiuni. Poate, speriindu-se de ceva, să fi fugit. Și mai era o nelămurire : Parcă nu-mi prea venea mie să cred povestea cu clopoțeii la gît. Trăiesc de-o viață pe rîul Mana, dar sălbăticiuni cu talangă la gît nu mi-a fost dat să văd prin taiga. Și nici nu cred că ar fi văzut careva.

— Și totuși ce s-a întîmplat mai departe ? nu mă putui stăpîni eu.

— Asta-i tot, fir-ar să fie ! răspunse amărît bătrînul Egor. Negăsind puii de elan, m-am întors acasă.

Își îndesă fără grabă tutun în pipă, o aprinse, își miji ochii, și rămase îngîndurat.

Mi s-a părut că bătrînului îi vine greu să mai continue relatarea întîmplării cu puii de elan. Se părea că el regreta acum că n-a supravegheat pînă la capăt acțiunea de salvare a celor două viețuitoare, îmblînzite de om.

Ghicisem deja că acești doi pui nu puteau fi alții decît Svetik și Iolocika — puii de elan ai Elenei Alexandrovna. Îmi amintii cum aceștia își întîmpinaseră fericiți stăpîna, venită încărcată cu „daruri" pentru ei, aduse de la oraș, pe căluțul cel cocoșat. Apoi îmi amintii cum Elena Alexandrovna îmi istorisise peripețiile aducerii acestor puișori în colțul naturaliștilor de către doi oameni bătrîni, locatari ai unui sat îndepărtat din taiga. Puișorii se luaseră încă din pădure după cei doi bătrîni și veniseră după ei pînă în sat. Moșnegii i-au adus acasă. Auto-

ritățile comunale i-au sfătuit pe bătrîni să ducă sălbăticiunile în rezervație și să le predea acolo, altfel vor fi amendați. Moșnegii s-au cam speriat și au dus puii de elan în oraș. Călătoria spre oraș le-a fost foarte grea. Bătrînii mergeau cînd pe jos, cînd în cîte vreun camion de ocazie. Pe drum cumpărau lapte pentru hrana micuților. După vreo patru zile, cu chiu cu vai, au ajuns pînă la așezarea Stolbî. Apoi Elena Alexandrovna i-a crescut și i-a îmblînzit și mai mult. Ziua, puii pășteau în taiga, iar noaptea se retrăgeau acasă. De data asta, probabil s-or fi rătăcit și au nimerit pe malul rîului Mana.

— Să știți că aceștia erau într-adevăr pui de elan îmblînziți, zisei eu. Clopoțeii de la gît le-au fost prinși de către stăpîna lor din așezarea Stolbî. Asta, pentru ca nimeni să nu se atingă de ei. Oare să fi dispărut fără nici o urmă ?

— Cum fără nici o urmă ? oftă bătrînul Egor. Au nimerit exact acolo unde a fost dusă și carnea văcuței lui Fedka. Picherii au predat cantinei carnea proaspătă de pui de elan.

— I-au ucis ?

— Sigur. Cît am stat de vorbă cu nemernicii aceia, puii, probabil, se odihneau prin tufărișuri. Nevăzîndu-i și neauzindu-le clopoțeii de la gît, m-am dus să-i caut în altă parte. După ce am plecat de lîngă ei, picherii au și trecut la uciderea puilor. Apoi au așezat carnea în barcă și au dus-o la Bereti, unde au și vîndut-o.

— Și Pavel a tăcut ? N-a luat nici o atitudine ?

— Bietul Pavluha ! Tînăr și prostuț. I-a fost teamă, atunci cînd fusesem lîngă braconieri, să-mi indice locul unde se găseau puii. Cînd se trecu la uciderea lor, Pavluha s-a opus. Dar ce putea face de unul singur ? îmi povesti bietul flăcău. Stepan ochi într-unul din pui. Celălalt îi sări în ajutor, lovindu-l pe ucigaș cu copitele peste mînă, încît acesta scăpă arma jos. Feroce, Stepan scoase cuțitul de la brîu și se năpusti asupra micului animal. Cititorul în stele se dezmetici și se repezi la el, urlînd : „Nu te atinge de animal“, și-l prinse pe Stepan de mînă. Acesta însă îl luă la bătaie pe bietul Pavluha. Să-l omoare, nu alta ! Vai de el. E tot numai vînătăi. Acum a plecat definitiv de la pichet. Îmi pare tare rău de sărmanul flăcău. Era un băiat liniștit și de treabă. Nu ca tîlhăroii ăștia !

Ascultam cu toții relatarea bătrînului într-o tăcere apăsătoare. Aveam în față imaginea tragică a uciderii puilor blînzi și creduli. Aveam de asemenea imaginea lui Pavluha care le luase apărarea, precum și felul cum fusese bătut de acest braconier feroce...

— Și tu îmi tot spui, cum că aveau clopoței atîrnați de gît, zise bătrînul, privindu-mă dojenitor. Ce, parcă niște clopoței pot salva animalele de acești ticăloși ? Păi, răufăcătorii le ucid cu sînge rece, cît ai număra pîn' la trei. Pe ei îi interesează numai profitul. Altceva nimic. Iată deci, cum stau lucrurile cu zurgălăii de la gît, adăugă el mînios. Apoi tăcu încruntat.

Proaspete mai erau în memorie toate aceste emoții și necazuri cînd ne căzu pe cap o altă nenorocire. Se vede că este adevărat cum că o nenorocire nu vine niciodată singură.

În zorii unei dimineți, cînd deasupra rîului mai stăruia încă o ceață groasă, iar scamele sale se agățau de vîrfurile brazilor de pe mal, pădurea răsună de un nechezat deznădăjduit, iar după cîteva clipe apăru galopînd Zorka, oprindu-se în fața casei.

Răsuflînd din greu, mai scoase un nechezat puternic și chemător, ca și cum și-ar fi strigat stăpînul pentru a-i veni în ajutor, apoi se prăvăli într-un lac de sînge chiar în fața parcului, mișcîndu-și spasmodic picioarele...

Frosea mulgea vaca în ogradă. Văzînd acestea, se repezi în casă și ne sculă pe toți din așternut.

Zorka avea în partea stîngă a pieptului o rană adîncă din care țîșnea sîngele.

Cercetînd-o cu atenție, am stabilit împreună cu Vasili, că Zorka s-a prăpădit datorită unui ciot de pin ascuțit, care i-a pătruns adînc în piept, sfîșiindu-i țesuturile și venele principale din apropierea inimii. Aceasta nu se putea întîmpla, decît în cazul cînd iapa hăituită galopase foarte repede prin taiga.

— A speriat-o foarte tare careva... zise abătut Vasili, uitîndu-se la animalul mort. N-a putut fi altcineva decît vreun urs ! Nu cumva iarăși Gromila ? De-o fi cu riscul vieții, și tot o să termin cu el, făcu dînsul, strîngîndu-și furios pumnii.

Ne-am dus amîndoi pe urmele lăsate de copitele Zorkăi. Ele ne-au condus într-o poiană cu ierburi înalte de lîngă gura de vărsare a pîrîiașului Kandalak.

Aici, în jurul unui iaz rămas de la apele primăvăratice, ce se menținuseră pînă în acest miez de vară, crescuse imens talpa ursului. Umbrele sale albe și mari se înălțau deasupra celorlalte plante, formînd un desiș de nepătruns. Oamenii, prin aceste ierburi înalte, nu se puteau zări unul pe celălalt la doi pași. Prin această „junglă“ luxuriantă se vedeau tuneluri — cărărui bătătorite de urși.

Zorka venea la iazul acesta format din topirea zăpezilor, să se adape. Urmele dovediră că în momentul cînd aceasta se adăpa, a fost atacată de ursul care ședea la pîndă în desiș. Un timp oarecare, ursul a hăituit-o prin taiga. Urmele mari lăsate de acesta, printre care a unei labe imprimate strîmb, îi aparțineau fără nici o îndoială lui Gromila.

Vasili scăpă o înjurătură.

— Nu mai am nevoie de nici un permis ! hotărî el posomorît. Pînă cînd nu termin cu el, n-o să am liniște. După asta, facă ce vor cu mine. Chiar să mă și izgonească de-aici !

I-am dat perfectă dreptate. Ce să mai aștepte ? I-am oferit ajutorul meu la vînarea ursului.

— Mă descurc și singur. Nu e prima dată cînd vînez urși, aruncă el scurt. Numai să-i dau mai repede de urmă !

Din ziua aceasta Vasili fu dominat de-o singură dorință : să-l depisteze și să-l ucidă pe

Gromila. Însă carnea de cal pe care o pusese drept momeală pentru acest scop, prin preajma iazului, a fost mîncată de alți răpitori, fără ca ursul să fi dat măcar niște semne că ar mai fi trecut pe-acolo.

Vasili se scula cu noaptea-n cap, pleca și venea seara tîrziu. I se citeau pe față mîhnirea și oboseala. Ursul era foarte prudent. De altfel, și perimetrul în care-și desfășura Gromila activitatea, era destul de întins. Ursul, cotrobăia nu numai în zona de supraveghere a lui Vasili, ci și în a lui Feodor și poate chiar și în a lui Inokenti.

Nici mie nu mi-a mai fost dat să întîlnesc urme de-ale lui Gromila, deși mă duceam zilnic în taiga. Urme proaspete de urs, ce-i drept, am întîlnit, dar ele nu erau ale lui Gromila. Odată s-a întîmplat să mă aflu foarte aproape de o ursoaică, în preajma căreia se jucau doi puișori. Ea mîrîi dușmănoasă, zbîrlindu-și părul. Și neavînd nici o poftă s-o deranjez, mă grăbii s-o ocolesc cît mai pe departe.

Vara era în miezul ei. Atît pe cele două maluri ale rîului, cît și pe ostroave se înălță o vegetație bogată și albă. Luncile erau năpădite de romanițe, izmă și iarbă-mare. În taiga înfloriră crinii galbeni și tufănica cu florile de un roșcat de chinovar. Prin poieni și pe la margini de pădure, răzbăteai anevoie printre înaltele ierburi bogat înflorite — crucea pămîntului, anghelica sălbatică, albăstrelele — care își etalaseră nuanțele policrome.

De-a lungul pîrîiașelor, aplecate spre oglinda apei, atîrnau ciorchinele grele, de culoare roșie-

închisă ale măcrișului siberian. Pe întinderile aluvionare se pîrguiau la soare boabele lunguiețe de culoare albăstrie ale caprifoiului. Prin crînguri se coceau afinele. Iar semințele cedrului abia de dăduseră în pîrg, că cucuruzii au și început să fie scuturate de nerăbdătorii căutători de alune.

Dacă mă interesa, de exemplu, să fac unele observații asupra maralilor, mă duceam prin luminișurile de pădure sau prin crîngurile de afine, unde, acum vara, se întîlneau foarte des aceste animale. Iar cînd mă interesa moscul, mă îndreptam către pădurile de pin de pe coastele aride și stîncoase, sau prin pădurile întunecoase de brad dinspre nord. Aici, de obicei se puteau întîlni și urși.

Printre aceste semețe și puternice trunchiuri de brad ce semănau cu niște imense colonade, la umbra deasă și umedă a crengilor enorme ce se împleteau cu firele subțiri și colilii ale lichenilor, alte ierburi aproape că nici nu existau. Doar mușchiul gros ce se întindea pe jos contribuia și mai mult la această tăcere mormîntală, atenuîndu-ți zgomotul pașilor. Rar se auzea chițăitul burunducului sau țipătul strident al păsării-alunar. Încolo, liniște adîncă și umbră deasă prin care razele soarelui nu pot pătrunde niciodată. Uneori ți se pare că mergi printr-un tunel umed și semiobscur.

Cu toate astea, oricît de ciudat s-ar părea, în aceste locuri își făceau cuibul pasărea *muscar mughimaki,* sturzul siberian și privighetoarea fluierar, precum și alte specii destul de răzlețe.

Probabil că le atrăgea liniștea profundă, originară a acestui colț de pămînt.

Aici, mai mult ca oriunde în altă parte, te asaltau căpușele. Ce-i drept, acum, în aceste zile dogoritoare, erau mai puține, cu toate astea, într-o singură oră, tot ți se agățau de haine pînă la douăzeci de bucăți din acești paraziți.

Știam mai de mult că tocmai prin aceste locuri dese, umede și reci, unde razele soarelui pătrund foarte greu, te poți aștepta să dai peste „ixodes persulicatus", o specie de căpușe a căror mușcătură îți provoacă encefalită. Agentul patogen al acestei periculoase boli se află în sîngele unor animale sălbatice care trăiesc prin aceleași locuri în care sălășluiește și acest parazit. După ce se îmbuibă cu sîngele animalului, căpușa purtătoare de virus poate molipsi și pe om.

Umblînd așadar prin aceste povîrnișuri dinspre partea nordică, căutam să fiu cît se poate de atent și să mă descotorosesc cît mai repede de acești paraziți. Însă, vrînd-nevrînd, observațiile asupra unor animale nu le puteai efectua decît aici, prin aceste locuri. Desigur că Nina Alexeevna, pe care o interesa foarte mult comportarea moscului în libertate, n-ar fi venit aici pentru nimic în lume.

Viața activă a moscului începea numai după asfințitul soarelui. Ziua, acesta dormea pe undeva printr-un colțișor tăinuit. Afară de asta, moscul fiind un animal prudent și sperios, îl puteai zări foarte rar prin taiga, cu toate că era știut faptul că moscul nu-și părăsea niciodată perimetrul de pădure pe care și l-a ales.

Asta îmi permitea, sau, mai bine spus, îmi ușura descoperirea animalului, după cărăruile pe care le bătătorea în timpul nopții, în căutare de hrană.

Contrar obiceiurilor animalului de-a ieși numai noaptea după hrană prin pădure, acesta se putea întîlni și ziua în amiaza mare mai des prin pădurile de pin, de pe înălțimile greu accesibile ale munților. Moscul își aranja culcușul undeva sus pe țancurile de stîncă, de unde putea să vadă mai lesne pericolul ce eventual l-ar amenința. Adăpostindu-se în cele mai neaccesibile locuri, își asigura scăparea pe înaltele piscuri. Trupul său ușor, musculos și încordat, îi permitea să sară și să se ascundă după cele mai abrupte colțuri de stîncă, unde nu putea ajunge nici un răpitor.

M-am convins că atunci cînd zărești un mosc trebuie să-ți încetinești foarte mult pasul și să te prefaci că nici nu i-ai observat culcușul. În felul acesta, moscul tupilat te poate lăsa să treci destul de aproape de el ; cam la vreo cinci metri distanță. Dar dacă încerci să grăbești pasul și în loc să treci pe lîngă culcuș, te abați într-acolo, moscul țîșnește ca din arc, behăind răgușit și dispărînd cît ai clipi.

Mă preocupa foarte mult acest animal închis din fire, care, după expresia unui cunoscut savant, „fuge cu iuțeala antilopei, sare cu siguranța unui țap sălbatic și se cațără cu îndrăzneala unei capre negre". Afară de asta, moscul era endemic pentru Siberia de Răsărit și se găsea aici la marginea hotarului apusean al răspîndirii sale. Dar atenția pe care i-o puteam

acorda nu era decît pe lîngă studierea altor viețuitoare din taiga.

Nina Alexeevna se ocupa acum în crescătorie cu studierea mai detaliată a comportării moscului. La ora actuală stabilea care anume din plante sînt preferate drept nutreț de către pupilele sale. Împreună cu Frosea, aduna felurite ierburi, le lega în mici mănunchiuri și le agăța prin ocol. Spre marea mirare a Ninei Alexeevna, moscul, pe lîngă licheni — hrana lui de bază, asalta cu mare poftă năprasnia și nesorbestrea, cît și alte plante considerate ca necomestibile pentru multe specii de animale.

Principalele observații în crescătorie se efectuau noaptea, întrucît ziua, animalele captive stăteau mai mult culcate, rumegîndu-și hrana.

În urma pogromurilor comise de Gromila prin preajma cantonului, Nina Alexeevna insistă ca în nopțile cînd studia comportarea viețuitoarelor din crescătorie, să fie întovărășită de soțul ei. Pe umerii bietului Iuri Iurievici, care lucra din zori și pînă noaptea tîrziu, fu așezată acum încă o sarcină. Dar nu se lăsa copleșit. Orice lucrare ce ținea de domeniul cercetărilor, o făcea cu mult elan și cu nespusă dăruire. Uneori îl invidiam pe acest om pentru fanatismul său în cercetare. Iuri Iurievici renunța cu ușurință la orice confort, odihnă și distracții, numai să poată lucra, mereu lucra pentru știință...

Pe Nina Alexeevna aveam impresia că o cunoșteam pînă în străfunduri, cu clipele sale de indolență, cu veșnicele sale văicăreli. Odată însă mă uimi, dîndu-mi prilejul să-mi revizuiesc părerea.

Într-o seară, ea intră, nu știu pentru ce, în crescătorie. Făcu de-a lungul ocolului doar cîțiva pași, ușor, pentru a nu speria animalele, cînd deodată zări deasupra capului ei pe o cracă de mesteacăn o pisică mare ce stătea tupilată. Aceasta o scrută cu niște ochi rotunzi și scăpărători.

Nina Alexeevna fu cuprinsă de groază. Simți că tot corpul îi amorțește, iar picioarele n-o mai ajutau. În clipa aceea, vîntul, care mai înainte suflase dinspre rîu, își schimbă probabil direcția, că animalele din ocol simțiră brusc fiara care se furișase în apropierea lor. În crescătorie „se dete alarma" și domni o învălmășeală îngrozitoare. Animalele se agitau înnebunite prin ocol și Nina Alexeevna văzu cum această pisică se încordează, pregătindu-se să atace. Își și închipui cum se va năpusti rîsul să sfîșie un animal acum chiar sub ochii ei.

Nina Alexeevna nici nu-și dădu seama de unde-și recăpătase curajul și puterile. Ea se repezi strigînd către mesteacăn, căutînd să preîntîmpine săritura rîsului în ocol. Rîsul, care în urma zarvei făcute și așa ar fi fugit, acum sări după gard și dispăru în taiga.

Dimineața, stabilii după urmele lăsate că acesta fusese un rîs încă tînăr și nu prea mare.

Iuri Iurievici avea aerul unui sărbătorit ; era mîndru de curajul Ninei Alexeevna...

Poate că tocmai în urma acestei întîmplări, devenii și eu mai îngăduitor față de dînsa. În orice caz, m-am convins că în unele privințe ea avea dreptate. Ca și mie, și ei îi lipseau aici

multe : contactul cu oamenii, cărţile bune, muzica.

Distracţia mea principală de seară era pescuitul. Prindeam cu undiţa feluriţi peştişori mărunţi : obleţul, ghigorţul şi băbuşca. Dar cînd Iuri Iurievici prindea cu plasele sale peşte mai mare, peşte care, după ce i se efectuau cercetările de rigoare, intra în „posesia" Frosei, mărunţişul pescuit de mine nu avea nici o căutare în acea zi. Atunci îmi duceam bucuros „prizonierii" şi-i aruncam înapoi în apă. Eram pasionat de procesul pescuitului, cu toate că uneori în final se dovedea lipsit de utilitate.

Stînd aşa seara la pescuit, uitam de multe ori de undiţe. Prin aceste locuri, întunericul se lăsa tîrziu şi rămîneam privind visător ceasuri la rînd la apele ce se rostogoleau la vale, venite din depărtările munţilor înzăpeziţi. Rîul Mana se alimenta aproape toată vara cu acest suflu proaspăt din zăpezile munţilor. Şi chiar dacă debitul apei acum mai scăzuse, pe albia rîului mai continuau să treacă la vale buştenii plutitori.

Dinspre rîu adia întotdeauna a răcoare. Dar mai plăcut era către noapte, cînd, plutind deasupra pîrîiaşelor, coborau către rîu adieri de prin partea locului, ce veneau dinspre munţi. Ele atingeau uşor oglinda apei, de parcă s-ar fi jucat cu ea, încreţind-o mărunt. Şi atunci ţi se părea că pe liniştitul rîu Mana se joacă un poznaş nevăzut, care suflă ştrengăreşte din fiecare viroagă peste albia calmă în care plutesc buştenii. Aceste adieri, botezate de către Iuri Iurievici „spirite ale taigalei", parcă anume se

străduiau să încîlcească lungul fuior al rîului de culoarea ierbii şi a frunzelor, ce se învîrtejeau pe la răspîntiile malurilor stîncoase. Uneori, jucîndu-se, ele fluierau uşor, mai cu seamă atunci cînd se încrucişau paiele. Apa în asemenea momente se învîrteja în aceste locuri, începea să dănţuie plescăind misterios şi formînd minuscule trîmbe în evantai. Dar Mana se sinchisea prea puţin de ştrengăriile acestor localnice vînturi. Rîul, ca de obicei, supus şi răbdător, cu susurul său molcom, îşi purta în braţe la vale fraţii din taiga, mulţimea de buşteni din felurite soiuri de arbori. Îi căra la vale, cale lungă, pînă la fluviul Enisei, căruia îi preda toată această încărcătură. Şi numai dacă de acolo de sus, de la miazăzi, scăpa din chingile stîncilor vînt puternic, iar odată cu el venea de obicei şi vremea urîtă, „morok", cum îi spuneau siberienii, Mana începea să se frămînte, plescăind puternic şi rostogolindu-şi unul după altul valurile-i tivite cu mieluşeii argintii ai spumei...

Într-una din zilele posomorîte, cînd taigaua răscolită de vînt fremăta surd, iar vuietul ei se împletea cu acela al rîului, agitat, sosi Vasili din pădure cu ochii injectaţi, dogorînd de fierbinţeală şi clătinîndu-se pe picioare de slăbiciune.

Încercînd să-şi învingă frisoanele, se grăbi să se bage în aşternut. Îl durea grozav capul şi avea junghiuri la încheieturi. Cînd i s-a pus termometrul, acesta indică 39,5.

Vasili mă chemă.

— Privește... Anton... Nikolaevici... zise el gîfîind, ridicîndu-și cămașa. Privește... Vezi ? N-am noroc... Înțelegi ?... N-am noroc și pace !

În dreptul coastelor se zărea o pată roșie vie. Era mușcătura de căpușă. Mi-am dat seama că Vasili urmărindu-l pe Gromila, a dat pe undeva prin pădurea de brazi dinspre povîrnișul nordic peste acest parazit, lugubrul *ixodes persulicatus*.

— Să-l pîndești pe acest nemernic. M-auzi ? Numa nu te încumeta să-l ataci. Gromila nu iartă... El trebuie luat prin surprindere... Eh, n-am reușit să-l... Dar o să mă întorc... Cantonul nr. XIII... Înțelegi ? Afurisit loc ! Iată și căpușele... Uite și urșii. Vezi căpușa aia cum stă în două labe ? Huu, drac flocos și împelițat ! Lovește-l ! Ucide-l !

Începuse să aiureze.

Spre seară, vîntul s-a mai potolit, rîul însă mai continua să se agite. Cu prima ambarcațiune de ocazie am dat fuga pînă la bătrînul Egor să-l rog ca să-l transporte pe Vasili la spital, întrucît acesta prezenta simptome de encefalită.

Valurile de culoarea plumbului se învîrtejeau în jurul bărcii, vuind surd, stropindu-mă în față. Pînă cînd am ajuns la casa lui Egor, eram ud leoarcă.

— Crezi, flăcăule, că aceasta-i din cauza căpușei ? mă privi el neîncrezător. Nu, nu. Din cauza mușcăturii de căpușă nu se poate îmbolnăvi ! De dus și așa trebuie să-l ducem la spital. Scoate-ți haina și te usucă. După ce răsare luna, plecăm.

Către miezul nopții, Mana se mai domoli. Alunecam cu barca pe-o cărăruie de argint dintre malurile sumbre și întunecate ale rîului.

— Uite cum s-a posomorît taigaua... observă Egor. Au trecut vîntoasele și au răvășit-o. Iată, de aceea s-a și bosumflat. Ea, taigaua, e fel și chipuri. Și Mana de asemenea. Numai că trebuie să le înțelegi, fir-ar ursul să fie !

Tăcu, apoi adăugă povățuitor :

— Taigaua nu primește pe oricine la sînul ei. Ca să știi, flăcăule...

Mi-am dat seama că în clipa aceea, Egor se gîndea la Vasili.

În zori, bolnavul a fost transportat la spital.

CAPITOLUL XI

TOATĂ LUNA LUI iulie a fost uscată și dogoritoare. Pe imensa întindere a ținutului de la Saian la tundră și pînă la hotarul Arcticei ardeau pădurile. Pe la sfîrșitul lunii, începură incendiile și în rezervație. Orășenii veneau aici după alunele încă necoapte, după măcriș, caprifoi și afine. Acești „culegători de poame pădurețe“, neglijenți, nu-și stingeau întotdeauna focurile după ce ieșeau din pădure, sau își mai aruncau mucurile aprinse de țigară.

Deasupra pădurilor din rezervație patrulau zilnic avioane, depistînd incendiile izbucnite. Piloții aruncau de sus, pentru pădurari și con-

ducerea rezervației, fanioane alb-roșii cu hărți, pe care pilotul încercuia cu creion roșu locurile și proporția incendiului. Acestea izbucneau în diferite părți, și lucrătorii rezervației se deplasau fără întrerupere de la un loc la altul. Doar pe malurile Manei nu apăruseră încă incendii, dar și aici ele puteau izbucni în orice clipă. Pe rîu treceau cu plutele la vale turiștii. Ancorau adesea la mal, intrînd în inima pădurii și scotocind după poame și alune. Era suficient să arunci doar un chibrit...

În timpul drumețiilor, urcînd spre oricare din colinele vulcanilor stinși, vedeam cum peste taiga se așterne un văl albăstrui de fum, venit cine știe de la ce depărtare. În aer se simțea un iz amărui de ars.

Pe malurile rîului Mana a început sezonul cositului de fîn. Prin poiene, lunci și ostroave apărură cosașii.

Aici la cantonul Kandalak, toată această greutate cădea acum pe umerii Frosei. Bătrînul Egor i-a promis fiicei sale că de îndată ce va isprăvi cu fînul la el, vine să o ajute și pe ea. Dar nu era vreme de așteptat. Și Frosea, luînd-o cu ea pe Nadiușka, pleca dis-de-dimineață în lunca apropiată, trăgînd toată ziua la coasă. Era foarte îndemînatică în a trage cu coasa, așa cum, de fapt, știau toate femeile siberiene de prin sate. Era mult de lucru. Pădurarii, pe lîngă rezervele de fîn pe care trebuiau să le facă pentru animalele din jurul casei, erau obligați să asigure rezerva de fîn pentru cal, cît și pentru animalele sălbatice.

I-am spus Frosei că în poiene o să așez eu fînul pentru marali și că în fiecare dimineață, înainte de a pleca în taiga, o să vin în luncă să-i ajut și ei.

Frosea, lăsîndu-și capul în jos, zise încetișor :

— Mulțumesc, mă voi descurca cumva și singură...

Am înțeles însă că va fi bucuroasă de ajutorul oferit. Singură n-ar fi dovedit nicicum.

Cositul îl începeam întotdeauna în zori. Rîul Mana, diminețile era acoperit de-o ceață destul de groasă, care, de obicei se întindea pînă peste luncă. Ierburile înalte pînă la brîu, împestrițate cu flori gingașe în culori de tot felul, erau încărcate de rouă.

Buza coaselor șuiera ascuțit. Frosea își avînta coasa larg, bărbătește. Înainta trăgînd la coasă în fața mea. Ridicîndu-mi uneori privirea, îi zăream umerii rotunzi, arși de soare, trupu-i zvelt înveșmîntat strîns într-un sarafan, cîrlionții de culoarea bronzului scăpați pe gît de sub basmaua-i pestriță.

În timpul lucrului nu ne vorbeam nimic. Neobișnuit, abia mă țineam după dînsa. Dar chiar și atunci cînd mai făceam cîte-o pauză, Frosea continua să tacă. Cînd încercam uneori să întrerup firul tăcerii, Frosea îmi răspundea scurt, în silă.

— S-ar putea ca Vasili să mai zacă mult timp, scăpai odată...

— S-ar putea, aruncă ea, mușcînd dintr-un firicel de iarbă.

— Lui Zaițev i s-au încredințat acuma două zone de supraveghere, continuai eu. Parcă o să

aibă el grijă de zona lui Vasili ? Nici în perimetrul său de control aproape că nu se duce deloc.

— Bineînțeles că n-o să aibă grijă, consimți dînsa foarte mîhnită.

Cum era și de așteptat, conversația nu se înnoda. După o scurtă tăcere, începui din nou :

— Izbucnesc incendii prin jur. De n-ar izbucni și pe la noi.

— Pe vreme dogoritoare ca aceasta izbucnesc întotdeauna incendii, spuse ea distrată, gîndindu-se probabil în altă parte.

De la un timp, Frosea era mereu tristă și îngîndurată. Se înviora doar în momentele cînd se juca cu Nadiușka. În timpul scurtelor pauze de răgaz, își sălta în sus fetița și rîzînd zgomotos se tăvăleau împreună pe brazdele de iarbă cosită. După asta, revenindu-și parcă, devenea dintr-o dată severă :

— Ajunge, scumpa mea. De ce ne-om fi pornit să facem atîta tărăboi ? N-avem pentru ce ne bucura...

Odată m-am hotărît și am întrebat-o cît timp va mai fi supărată pe mine.

— De ce să fiu supărată ? răbufni ea cu răceală. Nu-mi datorați nimic. Dumneavoastră aveți viața dumneavoastră, eu o am pe-a mea...

Cînd soarele se ivea de după culmi, risipindu-și mănunchiul de raze peste luncă, îmi atîrnam coasa de-o creangă și mă afundam în taiga, pe itinerarul meu. Frosea trăgea la coasă pînă pe la amiază, după care pleca să-și vadă de treburile casei.

Uneori, spre seară, cînd nu întîrziam prin taiga, o ajutam iarăși pe Frosea la cosit. Dar obosit cum eram, îmi venea greu. Frosea observînd starea în care mă găseam, îmi lua coasa din mînă, zicînd :

— Duceți-vă mai bine la pescuit. Și aceasta e-o treabă necesară. Duceți-vă și prindeți ceva pește pentru cină.

Pe la sfîrșitul lui iulie, mai precis, pe la sfîntul Ilie, după cum spunea moș Egor, peștele mare începu să se retragă la vale către fluviul Enisei.

Iuri Iurievici amintea tot mai des, și nu fără îngrijorare, că peste o lună, o lună și jumătate pe rîul Mana va începe curățirea generală a albiei rîului și că acesta va rămîne pentru multă vreme fără pește.

Această operație de curățire se făcea la încheierea sezonului de plutărit. De acolo de sus, de la locul de exploatare, pornea la vale acțiunea de curățire a rîului de buștenii rămași pe tot traseul lui ; odată cu această curățire, rîul era „curățat" nu numai de bușteni, ci și de pește.

Aflaserăm de pe la cei de la pichet că această operațiune începută din susul rîului, pe la sfîrșitul lui mai, acum s-ar afla cam la vreo sută cincizeci kilometri depărtare de cantonul Kandalak. Pe la începutul lui septembrie ea urma să ajungă la cantonul nostru.

Într-o zi, cînd împreună cu Frosea coseam iarba din luncă, se apropiară de malul nostru într-o barcă cu motor niște picheri. În barcă se vedeau saci cu alimente, coase și un vraf de

îmbrăcăminte groasă. Ei se duceau să-şi cosească fînaţurile de pe pămînturile ocolului silvic, care se învecinau cu dumbrăvile rezervaţiei.

Stepan, văzînd-o pe Frosea, strigă :

— Hei, gospodino, dă-te mai aproape. Avem treburi.

— Cu tine n-am nici o treabă, îi replică Frosea, fără să se oprească din lucru.

— Serioasă foc mai eşti, zîmbi ironic picherul, apropiindu-se. Ascultă, băieţii ar vrea să-şi instaleze un adăpost din scîndură aici în preajma pîrîiaşului de pe pămîntul vostru. Ştii, ni-e mai la îndemînă. Nu-ţi fie teamă n-o să fie nici un fel de încălcări.

— Asta mai lipsea ! fulgeră din ochi Frosea. Am să vă gonesc cu pietre de-aici. Asta-i bună ! S-a adunat golănimea braconierilor.

— Hai, lasă, încercă Stepan împăciuitor să ducă mai departe tratativele. O să te ajutăm şi pe tine. Băieţii, într-o singură zi o să-ţi cosească toată iarba. Nu te costă nimic. O să le prepari niscaiva bragă.

— Căraţi-vă de-aici, strigă înfuriată Frosea. Să încercaţi numai să puneţi piciorul pe pămînturile noastre ! Ce ? Crezi că dacă bărbatul nu-mi este acasă, gata, o să-ţi permit să-ţi baţi joc ? Hai, şterge-o de-aci !

Şi făcu vînt cu coasa către dînsul.

— Bine, lasă ! Nu te burzului atîta, bătu necăjit în retragere Stepan. Îţi cunosc caracterul sălbatic, că ai fi în stare să tragi sau din puşcă, sau să-mi zbori capul cu coasa. Nu degeaba ţi-ai

băgat şi bărbatul în spital. L-oi fi schilodit cu totul probabil.

Şi o luă la pas chicotind, aruncînd priviri temătoare în urmă, spre barcă.

Picherii murmurară, slobozind înjurături. Motorul se puse în mişcare şi barca alunecă mai departe de-a lungul malului.

Nina Alexeevna s-a decis ca pe toată această perioadă a cositului de fîn să-i mai uşureze Frosei o parte din treburile gospodăreşti, mai ales în privinţa gătitului. Dar se apuca de gătit nu înainte de a se prăji la soare şi de a se scălda pe săturate în rîu. Drept pentru care, la prînz, ne mulţumeam cu lapte şi cu cartofi fierţi, pe care Frosea îi pregătea în grabă pe nişte pirostrii după ce venea de la coasă. Nina Alexeevna ne servea prînzul ei abia către seară, după sistem englezesc, convingîndu-mă că în domeniul culinar iscusinţa ei s-a dovedit a fi redusă. Frosea gătea cu mult mai bine.

În zilele foarte călduroase, o puteai vedea adesea pe Nina Alexeevna, băgată pînă la gît în apă, lîngă malul rîului. Avea pe dînsa un costum de baie de culoare portocalie, vie, aşa încît de la distanţă ţi se părea că în rîu se vînzoleşte un peşte mare, auriu. Îi plăcea foarte mult să şi înoate.

Odată, pe cînd trecea cu barca pe lîngă partea opusă a malului, o zări Stepan. Luînd-o probabil drept o turistă, se apropie, opri motorul şi zise c-o admiraţie plină de sinceritate :

— De unde o fi apărut pe-aici o aşa frumuseţe ? Mai mare plăcerea să te privească omul ! Faină muiere mai eşti !

Ea se sperie și începu să-l strige pe Iuri Iurievici care-și desfăcea plasele pe malul celălalt...

Stepan trase zîmbind de șnur și barca fugi mai departe...

Îndeplinindu-i dorința lui Vasili de a-l localiza pe Gromila, m-am deplasat și în zona lui Zaițev. Dar după vreo trei zile de umblet, n-am descoperit nici o urmă de urs.

Soarele înclina către asfințit. Se tupilase de mult după crestele stîncilor Utiosî, cînd, vlăguit, ieșii către rîu. Nădăjduiam să ajung la Kandalak cu vreo barcă cu motor de ocazie, sau cu o plută; pe-aici treceau adesea plute cu turiști. Și într-adevăr, nu după multă așteptare zării o plută pe care o dirija cu prăjina o siluetă de om. Pluta era mică, confecționată numai din trei bușteni. Am strigat, făcînd semne cu mîna că aș dori să merg și eu.

Omul cîrmi pluta spre mal și spre marea mea mirare, îl recunoscui pe Alioșka, cel din gașca derbedeilor.

— Să știi că merg numai pînă la Indeia, mă preveni el încă din larg, numai pînă la Indeia.

— Ia-mă măcar și pînă acolo, îl rugai. De acolo nu mai mi-e departe.

El veni mai aproape.

— Ce ești, pădurar sau altceva ? întrebă suspicios, trăgînd cu coada ochiului la arma pe care o țineam pe umăr.

— Lucrător la rezervație, zisei eu. Locuiesc la cantonul Kandalak.

Reflectă o clipă tăcut.

— Fie, hai, mîrîi în cele din urmă, acostînd la mal fără prea mult entuziasm.

Alioșka era fără cămașă. Musculatura torsului îi era bronzată frumos. Stătea în picioare, dirijînd preocupat pluta cu prăjina, fără să-mi dea vreo atenție.

— Cu ce treburi spre Indeia ? întrebai eu, cu intenția de a înjgheba o conversație.

El se codi cu răspunsul.

— Mă așteaptă niște prieteni, făcu el scurt.

Trebuia să-l antrenez cumva la discuție.

— De ce-o fi tot circulînd atîta tineret pe Mana ? mă mirai eu cu o prefăcută naivitate. Înțeleg să se plimbe pe fluviul Enisei. Acolo ai ce vedea, nu ca pe-aici, prin aceste coclauri uitate de lume.

— Fiecare cu ale lui, zise el cu răceală. Numa' cine-i de la oraș, acela abia caută să se afunde prin coclauri ca să se odihnească după inimă.

— Ești orășan ? În concediu probabil ?

— Lucrez în Divnogorsk. Iar acum sînt în concediu.

— Da, așa șantier zic și eu ! Te invidiez.

— Șantierul e într-adevăr a-ntîia. Numai, de ce să mă invidiezi ? Vino și tu acolo. Se găsește de lucru cît poftești.

— Nu sînt de specialitatea asta.

— O să înveți. Eu doar acolo m-am calificat. Lucrez pe buldozer.

— Nu mă lasă Mana, glumii eu. Trebuie să studiez aici cîte ceva. Altfel aș fi venit pe șantierul vostru.

— Dar ce să studiezi aici ? întrebă el uimit.

— Păsările, fiarele. Într-un cuvînt — lumea animală din taiga.

El mă privi pentru prima dată mai atent.

— Ce fel de fiare sînt prin aceste locuri ?

Începui să-i povestesc. Observam că-l interesează. Faţa-i încruntată şi pistruiată i se lumină, suspiciunea îi dispăru treptat, iar pe buzele-i crispate, îi aluneca uneori cîte un zîmbet abia perceptibil.

Aflînd de incursiunile lui Gromila, se miră :

— Iată-te, ce mai voievod ! De s-ar pune mîna pe el... Şi eu credeam că pe-aici e-o linişte desăvîrşită.

Gheaţa fiind spartă, puteam să încerc să-l trag puţin de limbă.

— Ştii, parcă te-am mai văzut pe undeva. Mi se pare că în compania grupului de pierde-vară, şi cînd colo, eşti de pe şantier. Înseamnă că m-am înşelat.

El se îmbujoră. Pistruiele îi deveniră mai vizibile, de culoare vie, ca nişte scîntei.

— Da, am fost în compania lor. Şi ce dacă ?...

— Nu-mi vine să cred. Ce puteai găsi la ei ?

— Asta-i bună ! exclamă el indignat. Ce, ei nu sînt oameni ? Ei duc o viaţă liberă. Înţelegi ? Ce vor, aceea şi fac. După ce-mi lucrez schimbul, cinstit şi corect, mă întîlnesc cu dînşii. Sînt băieţi haioşi. Cu ei îţi trece vremea vesel.

— Am auzit că printre ei sînt şi tîlhari. Oameni de ăştia nu te duc la bine.

— Eu nu-s tîlhar. N-am nevoie de ce-i al altuia. Îmi ajung şi banii mei. Ştiu pînă unde să întind prietenia cu dînşii.

— E-adevărat că au drept căpetenie o fetişcană ? Mi se pare că o cheamă Aurika ?

Se codi cu răspunsul.

— Vasăzică, ştii ? Da, aşa i se spune.

— În ce constă puterea ei ? Doar nu e decît o fetişcană !

— Sînt fete şi fete ! Aurika e una din acele formidabile. De ea se tem toţi aceşti escroci. Îşi cunoaşte valoarea. Într-un cuvînt, e o regină ! încheie dînsul fără a-şi ascunde admiraţia.

Îmi amintii, cum o convingea să treacă să lucreze pe şantier, şi observai circumspect :

— Dacă e chiar atît de formidabilă, de ce n-ar pleca de la aceşti derbedei către o altă viaţă.

— Să plece Aurika ? făcu uimit însoţitorul meu. Nu, ea nu-i va părăsi niciodată. Încă din copilărie e botezată cu această viaţă. Aurika cunoaşte toate dedesubturile, toate cărările şi legile tîlharilor. Şi nici să „înnoade" nu va permite nimănui.

— Înseamnă că nici ţie nu-ţi va permite ?

— Mie ? Păi eu nici nu am de gînd să-i părăsesc. Mă simt bine cu ei. Ascultă ! se încruntă el deodată. De ce mă tot tragi de limbă ? Ce te vîri în sufletul altuia ? A ? Tu ce treabă ai ?

— Nu te zburli. Întreb şi eu aşa...

— Ştii ce, flăcăule ? mi-o tăie supărat el. Nu te agăţa ! Altfel ortacii mei o să-ţi închidă repede pliscul.

Discuţia noastră se destrămă.

Curînd apărură gurile marei Indeia, afluentul rîului Mana. Pe prundiş ardea un foc. În jurul focului şedeau patru persoane.

Se auzi un şuierat strident. Alioşka cîrmi pluta spre mal.

Iată-i deci şi pe cei din bandă, într-un cerc mai restrîns. Îl recunoscui aici pe chitaristul Anika, pe tuciuriul Abrek şi pe amîndouă fetele — Aurika şi Fundiţa Albă. De data asta, ei nu mai erau îmbrăcaţi aşa de ţipător. Mai bine spus, erau pe jumătate goi, aşa cum de fapt călătoresc pe Mana toţi turiştii.

Întîlnirea cu aceşti oameni nu-mi promitea nimic îmbucurător. De fapt, trebuia să-mi dau seama despre asta de cînd am aflat că Alioşka mergea la prietenii lui. Curiozitatea însă a învins prudenţa. Şi-apoi eram şi înarmat, aşa că nu aveam de ce mă teme.

— Alioşka este însoţit de-un prepelicar ! îl auzii glăsuind surprins pe Abrek.

— Îhî, ai ghicit dintr-o privire ! Nu e ăla care mi-a şterpelit puşca ? făcu Anika.

Pluta acostă, şi noi sărirăm pe ţărm.

— Ascultă, tu, ai venit să-ţi iei simbria ? mă întrebă Anika, mijindu-şi ochii plin de răutate.

— E, e, încercai eu să întorc în glumă, în felul acesta primiţi voi musafirii ?

— De ce ai adus un străin aici ? se răsuci Aurika nemulţumită către Alioşka.

— S-a rugat să-l duc şi l-am luat, zise posac Alioşka. Nu vă atingeţi de el. E de pe rîul Mana, studiază aici animalele sălbatice.

— Ce amestec avem noi ? rîse Abrek. Noi doar nu sîntem fiare !

— Vasăzică, îi iei apărarea ? şuieră duşmănos către Alioşka, Anika. Şi pe loc, se întoarse brusc către mine : Ia, pune arma jos ! Asta în loc de cea pe care mi-ai luat-o atunci. Îţi mai aminteşti ?

M-am dat un pas înapoi, învăluindu-i repede pe toţi cu privirea. Anika şi cu Abrek erau gata să se năpustească asupra mea. Fetele zîmbeau ironic, urmărindu-ne în tăcere, curioase. Alioşka, cu pumnii strînşi, privea de sub frunte posomorît la Anika.

— Nu te atinge, spuse cu voce tare el. Eu l-am adus, eu răspund.

Anica îşi mută privirile către Alioşka. Îşi duse mîna la cingătoare, unde se zări lucind lama unui cuţit.

— Trebuie terminat dintr-o dată cu toţi... vorbi Anika tărăgănat. Uf, păduche, răcni acesta deodată la Alioşka. Te desfigurez !

— Încetează, se auzi glasul tăios al Aurikăi. Şi cît ai clipi, se postă între ei.

— Leagă-ţi căţeaua, Anika ! strigă înfuriată şefa. Nu te atinge. Strîngeţi-vă boarfele. E timpul să plecăm.

— Vasăzică, rămîne pe a lui Alioşka, tărăgănă revoltat Anika. Ne vinzi, prinţeso ?

— Ascultă, zise ea coborînd glasul, împăciuitoare, sînt sătulă de toate aceste hărţuieli. Şi tîlharii au dreptul la odihnă. Ai înţeles ? Nu vezi cîtă linişte e în jur ? Ţi se strînge inima, nu alta. Iar voi...

Anika tăcea. Era palid de indignare. Abrek se uită la el și izbucni în rîs. Apoi scoase nu știu de pe unde chitara, lovi cu degetele peste coarde, făcu șmecherește cu ochiul, și, deodată, începu să cînte :

Și grăise tîlhărița,
Murka, banda îi zicea,
Și dibace foc, vicleana,
Ea năprasnică era.
Și pe cuțitarii cei mai aprigi
Murka-n teamă îi ținea.
Cruntă viață, tîlhărească,
Murka noastră petrecea...

Anika scuipă furios și se dădu la o parte. Am rămas de-a dreptul uimit : cît de repede ți l-a îmblînzit această Aurika ! Da, fata asta, într-adevăr își cunoaște valoarea și puterea.

— Vă mulțumesc pentru intervenție, mă adresai eu fetei. Dar pe loc mă cuprinse ciuda : „Ptiu ! Cît de pompos sunase ! I-am mulțumit ca unei *lady* și nu ca unei tîlhărițe".

Ea își ridică încet privirea spre mine. În ochi îi licări sau ironie ascunsă, sau dispreț total.

— Nu arunca praf în ochi, nu te preface, îmi aruncă ea printre dinți. Și ia seama, pe viitor nu te ține scai de noi !

În ultimele ei cuvinte se putea ghici o amenințare aproape nedisimulată.

Soarele poleise cu aur vîrfurile brazilor. Peste oglinda rîului căzură umbre prelungi. Hainiții începură să-și adune lucrurile și

să le îmbarce pe o altă plută mai mare, pregătită de ei mai de cu vreme.

Alioșka aduse lemne din pădure, le așeză pe niște brazde de iarbă întinse pe buștenii plutei, și curînd fu aprins un foc.

— Fă-ți loc, îmi zise el pe un ton liniștitor, zîmbind abia perceptibil cu colțul buzelor și arătînd neobservat cu capul spre Anika care arunca supărat rucsacurile pe plută :

— Secătura ! Nu-i da nici o atenție. Mergem mai departe.

Către seară pluta porni lunecînd pe luciul apei. Coturile rîului sclipeau asemenea bronzului. Apa părea vîscoasă, compactă se prelingea în urma noastră în dîre de lavă densă de un verde închis.

Hainiții se așezară în jurul focului, afară de Anika, care se trîntise la spatele lui Abrek, cu fața întoarsă de la foc. Dormita sau numai se prefăcea că doarme. Fundița Albă își cîrpea bluzița. Abrek fonfăia ceva ca pentru el, zdrăngănind din chitară. De la Anika, cufundat în necazul său, aceasta trecuse în mîinile lui și, se pare, pentru tot restul nopții. Aurika și Alioșka, cu genunchii la gură, se uitau absenți spre maluri, vorbindu-și ceva în șoaptă.

— Ce bine e să trăiești așa, ca o pasăre liberă în zbor, spuse Alioșka visător, să plutești, să tot plutești... Numai ca malurile să arate diferit, azi într-un fel, mîine în alt fel.

— Dar încotro să plutești ? Și pentru ce ? pronunță Aurika iritat. Nu avem încotro să plutim...

Își aprinse o țigară de la un tăciune fumegînd. Observasem că Aurika aproape că nu-și scotea țigara din gură, fuma mai mult decît toți ceilalți de-aici.

— Ce înseamnă „nu avem încotro" ? se miră Fundița Albă. Trebuie să plutești către o viață fericită. Eh, băieți ! Își aruncă mîinile pe după ceafă și se întinse : Cît de mult vreau să trăiesc ! Da, să trăiesc, să trăiesc !

Aceste cuvinte, fata le pronunță tare și răsunător, plin de entuziasm. Glasul ei curat și puternic răsună ca un clopoțel.

— Cum e viața aia fericită după tine ? întrebă Alioșka ironic.

— Nu știi ? Mă-ăi ! Ea hohoti scurt, sări deodată în picioare, făcu un semn cu capul către Abrek și acesta înțelegător lovi strunele chitarei. Iar Fundița Albă, avîntîndu-și mîinile și picioarele, porni să se miște iute în ritmul unui dans straniu, amestec de twist și rock.

— Cha-cha-cha ! Cha-cha-cha !

Pluta începu să se legene.

— S-a țicnit și nimic mai mult. Ai să cazi în apă ! se sperie Anika, trezindu-se.

— Ho, curcanilor ! îi apostrofă Aurika autoritar. Încetați cu șucărul ! M-am lehămetit de voi pînă peste cap.

— Ia, uită-te la dînsa ! spuse Abrek cu reproș. Nu ne lași să ne desfășurăm deloc. Nu cumva ți-ai pus în gînd să te desprinzi ? Asta Alioșka... te conturbă, știu eu bine...

— Îi dau eu conturbare... șuieră Anika abia auzit.

Aurika smuci mînioasă capul :

— Vi s-a făcut de baie în rîu ?

Abrek dădu din umeri, se ridică către Aurika și, sclifosindu-se, ciupind strunele chitarei, cu voce coborîtă, îi cîntă la ureche :

Iubește-mă, puicuțo,
Cît liber mai sînt eu.
Cît liber eu mai sînt
Îs tot numa-al tău.
Despărți-ne-va pîrnaia,
Și închis voi sta mereu
Stăpînire pune-va atunci pe tine
Cel ortac al meu bătrîn...

Aurika îi smulse dintr-o mișcare chitara.

— Nu mai scînci, păduche ! Și fără tine mi-e sufletul plin de scîrbă...

Din cauza smuciturii neașteptate, Abrek fu cît pe-aici să se răstoarne în apă.

Se lăsă amurgul. Contururile malurilor deveniseră neclare. Stîncile încinse de dogoarea soarelui din timpul zilei radiau căldură. De pe ostroavele pe lîngă care treceam, adia mirosul aspru al fînului cosit și al tăvalgăi înflorite.

Hainiții se pregătiră pentru somn. Eu mă ghemuii la marginea plutei, în spatele lui Alioșka, însă somnul nu mă prindea deloc. Observai că nici Aurika nu dormea. Șezînd într-o rînă, cu capul sprijinit în palmă, cu țigara stinsă între buze, privea gînditoare flacăra focului.

Pluta aluneca acum pe un întuneric deplin. Foşnind uşor, treceau pe lîngă noi buştenii plutitori. Şi era greu de înţeles dacă îi depăşeam noi, sau ne depăşeau ei. Uneori, trunchiurile se atingeau molcome de plută şi doar arareori o loveau supărate, lăsînd în urma lor murmurul dîrei alburii pe care o desenau prin apă. Pluta tresărea în urma acestor ciocniri, de parcă ar fi fost asediată de nişte fiinţe acvatice.

Prin preajma grindurilor murmurau valurile mărunte, şoptindu-şi ceva între ele, iar cînd pluta aluneca pe porţiuni de apă mai adînci, flăcările molcome ale focului luminau vîrtejurile de apă.

Prin tufărişurile apropiate de mal cît şi pe micile ostroave lărmuiau încă păsărelele mărunte. Vremea cîntatului zgomotos trecuse. Acum către sfîrşitul lui iulie puteai auzi doar cîntecul pitulicelor. Printre glasurile lor, răzbătea piuitul chemător al piţigoiului.

Nu mai era atîta zarvă ca la începutul verii. Totul în natură devenise mai tăcut, mai liniştit. Animalele şi păsările se însinguraseră, afundîndu-se în desişurile din inima pădurii, unde îşi creşteau puii. Peştele terminase cu depunerea icrelor şi acum pleca la vale fără să se mai zbenguiască pe oglinda apei. Doar cîte un mic peştişor mai ţîşnea uneori în sus, căutînd să scape de răpitorul ce-l încolţea.

Pe deasupra focului de pe plută zburau scîntei. Ele se stingeau în aer sau se topeau în apa rîului. Drumul nostru era presărat cu puzderie de stele ce se legănau pe valuri. Şi nu-ţi dădeai seama dacă acestea erau scînteile încă nestinse sau reflexe de lumină ale acestor îndepărtate corpuri cereşti. Se părea că în timp ce noi înaintam pe rîu, stelele rămîneau în urmă, prinse de curentul apei şi duse la vale.

Din cînd în cînd, pe malul pe care se întindeau pădurile ocolului silvic se zăreau focuri în jurul cărora şedeau cosaşii. Dinspre partea unuia din aceste focuri, răzbătu pînă la noi un cîntec jalnic siberian : — „Taiga, taiga, adînc coclau". Îl cîntau frumos glasuri bărbăteşti. Uneori pluta aluneca prin dreptul înaltelor stufărişuri ale golfuleţelor, de unde se auzea măcăitul reţinut al raţelor sălbatice sau orăcăitul inveterat al broaştelor. Apoi se întindeau din nou porţiuni de maluri împădurite şi tăcute. Şi numai arareori ţîrîitul greierilor de prin ierburi şi foşnetul trunchiurilor plutitori, tulburau liniştea adîncă a rîului.

Toate acestea erau minunate şi surprinzător de fascinante : rîul întunecat cu stelele plutitoare pe apa sa, şi malurile abia desluşite din întuneric, de unde te învăluia un miros plăcut de fîn cosit şi căldură din timpul zilei, şi foşnetul buştenilor plutitori, şi murmurul jucăuş şi limbut al valurilor mărunte de prin preajma grindurilor, şi zgomotul crescînd al pragurilor prunduite peste care zbura uneori pluta, şi şoaptele nocturne molcome ale golfurilor, şi tătăzuirea înăbuşită a cursului pe sub malurile stîncoase, abrupte...

De după coline răsărea luna. Pe obrazul ei palid, întocmai ca pe un ecran, se proiecta

limpede creasta zimţată a pădurii, cocoţată pe lanţurile stîncoase. Pe ici, pe colo, aceasta era ştirbită. Probabil că furtunile prăvăliseră o parte din copaci. Brazii care se înşirau mai rari, se profilau arcuiţi cu atîta claritate pe imensa pînză a lunii, încît le puteai distinge fiecare ramură de jos şi pînă în vîrfurile ascuţite.

Fără să-mi dau seama, am aţipit. M-a trezit răcoarea nopţii. Focul se stinsese. Pluta noastră se agăţase de-un trunchi rădăcinos, scufundat în apropierea ţărmului, legănîndu-se pe loc. Am împins-o cu prăjina de la mal. Pluta porni la vale pe cursul apei.

De prin văi respira un vîntuleţ proaspăt. Hainiţii, zgribuliţi, pălăvrăgeau între ei.

— Uitaţi-vă, cine-i acolo? strigă Fundiţa Albă. Priviţi, e un drac în apă. E dracul gol!

Lîngă malul dinspre partea rezervaţiei, în apa rîului, stătea nemişcat un elan. Din apă i se vedea doar capul cu frumoasele-i coarne rămuroase. De la distanţă îl puteai lua drept un buştean prăvălit, mînat de mal şi spălat de ape.

Vedeam pentru prima dată un elan în preajma Manei. A venit aici în timpul nopţii cînd nu s-aude picior de om. Mi-am amintit cum bătrînul Egor povestea că înainte de plutăritul liber al buştenilor, puteai întîlni foarte des elani prin apropierea rîului.

Treziţi, hainiţii făcură zarvă mare, ţipînd şi urlînd care mai de care. Elanul ţîşni din apă, făcu un salt mare şi dispăru în taiga.

— Trebuia împuşcat, glăsui cu părere de rău Abrek, ne-ar fi prins bine.

— De ce neapărat să-l împuşti? întrebă încruntat Alioşka. Lasă-l să trăiască în voie. Animalele sînt podoaba taigalei.

— Te-ai ramolit cu totul, izbucni Abrek în rîs. Te-a prins mila şi de animalele sălbatice? Noi mîncăm pîine goală. Puţină carne nu ne-ar fi stricat. De fapt, l-aş fi ucis şi aşa, din curiozitate! Ce-mi pasă mie dacă ar putrezi pe undeva şi nu l-ar folosi nimeni?

— E-e, tu, bot de cîine, i-o tăie dispreţuitor Aurika, parcă tu poţi înţelege? Toată plăcerea vieţii tale e să gîlgîi sticluţa. Uf! De v-ar spinteca ursul pe toţi, adăugă ea cu o nuanţă de deznădejde în glas.

La lumina lunii, faţa Aurikăi schimonosită de grimasă, părea cu totul stranie. Ochii îi străluceau febril sub frunte. Alioşka o privi atent; se vede că îl îngrijora starea de tulburare sufletească a fetei.

— Ia, mai dă-i încolo... şopti el, punîndu-i mînă pe umăr.

După miezul nopţii, pe rîu începuse să se aştearnă ceaţa. Ea deveni tot mai groasă, pînă nu se mai zăriră malurile. Mă uitam insistent prin ceaţă ca nu cumva să trec de cantonul Kandalak. Cu toate aceste sforţări, nu puteam distinge nimic. Doar către ziuă, cînd auzii lătratul vesel al cîinelui Nocika, iar drept răspuns îi mugi prin ceaţă juncanul Pantelei, mi-am dat seama că sîntem în dreptul cantonului.

Borfaşii adormiseră din nou. Pe plută făcea de caraulă Alioşka. Împreună, îndreptarăm pluta de mal şi eu sării pe uscat. Apoi aceasta îşi continuă drumul mai departe.

În curte, în jurul focului mocnit unde se strîngeau toate animalele domestice, Nocika chelălăia bucuros. Văzîndu-mă, purceluşul Filka se sculă şi mă salută grohăind. Apoi începu să se scarpine de picioarele mele. De data asta am preferat să mă retrag în casă şi să mă bag în aşternut.

CAPITOLUL XII

CEI CARE SEMNALIZEAZĂ primele incendii din taiga sînt păsările şi animalele. Aşa a fost şi de data asta. O pornisem pe obişnuitul meu itinerar. Curînd însă mi-am dat seama că pe undeva, nu chiar aşa departe, a izbucnit pîrjolul în pădure. Au trecut în fuga mare pe lîngă mine trei marali, fără să se mai sperie de prezenţa mea. Aproape înnebunit de spaimă, ţîşni prin dreptul meu un mosc; apoi o vulpe cu coada înfoiată, urmată de trei pui sprinteni după ea. Prin arbori şi pe pămînt, zburătăceau în salturi, una după alta, veveriţele. Păsările zburau şi ele ţipînd alarmate. Toţi şi toate aceste vieţuitoare se îndreptau fugind spre sud.

În aer se simţi miros înecăcios de pădure arsă.

M-am urcat pe un cedru înalt şi din vîrful acestuia am zărit un fum negru şi gros ce se ridica dincolo de hotarul rezervaţiei, undeva prin părţile Sosnovkăi. Ridicîndu-se deasupra taigalei, fumul învăluia treptat toate împrejurimile. Un astfel de fum negru apare numai în cazurile incendiilor ce pornesc de la culmile pădurilor, cele mai groaznice şi păgubitoare pîrjoluri, cînd copacii sînt cuprinşi de vîlvătaie în întregime, de jos şi pînă sus, arzînd ca nişte lumînări.

M-am grăbit înapoi spre canton, ca apoi de-aici să pornesc către locul incendiului.

Cînd împreună cu Iuri Iurievici, înşfăcînd în grabă lopeţi şi topoare ne-am îndreptat cu barca spre Sosnovka, din valea adîncă a acesteia vuietul surd al incendiului era dezlănţuit. Rafalele focului se rostogoleau pe o porţiune largă de pădure, pornind de la malul rîului şi înaintînd în inima taigalei către lanţul vulcanilor stinşi, trecînd la numai vreo jumătate de kilometru de fosta aşezare.

Pe deasupra pădurii zburau tăciunii aprinşi, vălătucii negri de fum, săgetate de roiuri compacte de scîntei, ce se vînturau într-o înspăimîntătoare dezordine prin aerul încins. Apropiindu-ne, văzurăm cum se prăvăleau copacii în flăcările şuierînde.

Aici, la o oarecare distanţă de incendiu, mai întîlnirăm vreo zece oameni. Aceştia, aşa după cum ni s-a spus, erau tăietori de lemne, stabiliţi temporar în Sosnovka. Printre ei se

agita pădurarul Ignat, un bătrînel uscăţiv cu o bărbuţă rară. Îi ruga ceva cu multă insistenţă, însă tăietorii nu-i dădeau nici-o atenţie, ci se uitau tăcuţi, cu privirile fixe, de parcă ar fi fost vrăjiţi, la perdeaua de foc care, şi de la distanţă dogorea puternic.

Văzîndu-ne, pădurarul se bucură :

— Iată că ne mai vin şi alţi oameni ! Slavă Domnului ! Taigaua e în vîlvătaie, mai mare prăpădul ! Ascultaţi numai, ce-i îndemn eu să facă : „Haideţi, flăcăi, zic, să doborîm copacii şi să facem aşa, de-a curmezişul, o pîrtie largă în faţa focului ce vine". Ei însă au îndoieli, de parcă n-aş şti ce le spun. Dumneavoastră sînteţi oameni învăţaţi, lămuriţi-i că e musai să doborîm copacii.

— Măi, ce mai ustură ochii ! exclamă unul din tăietori şi în glas i se citi pe faţă sau un fel de încîntare, sau necaz...

— În taiga incendiile izbucnesc dintotdeauna. A fost şi mai rău, observă altul cu un calm filozofic.

— Uite, uite cum s-a încins deodată, se auzi o voce nouă.

— Ha, iată că şi aici s-a aprins. Te orbeşte, nu altceva.

— Arată-ne, nene Ignat, în ce loc trebuie să doborîm copacii, se adresă cu un aer preocupat Iuri Iurievici pădurarului. Dumneata cunoşti mai bine.

— Iată ! Nu vă spusei eu ? aruncă Ignat priviri triumfătoare tăietorilor. Oamenii învăţaţi or să mă înţeleagă şi or să mă ajute pe loc. Haideţi cu toţii să doborîm copacii, haideţi !

— A trecut un avion pe deasupra. Înseamnă că o să fie paraşutaţi stingătorii. Ce, parcă noi cîţi sîntem aici, putem face faţă unui asemenea incendiu ? obiectă unul din tăietori.

— Din moment ce focul a cuprins pădurea dinspre vîrful copacilor, cu siguranţă că o să paraşuteze desantul, întări altul.

— Uf, dar-ar tăunul în călcîiul vostru ! se supără pădurarul. O să ardă toată taigaua pînă ce vă hotărîţi să vă urniţi din loc. Ştiţi doar să trăncăniţi împotrivă ! Haidem, ni se adresă el nouă. Chiar dacă sîntem puţini, o să facem treaba cu tragere de inimă.

O pornirăm repede după Ignat, care alerga în faţa noastră, săltînd bătrîneşte. Tăietorii vorbiră ceva între ei, apoi o porniră încet, fără nici o poftă, după noi.

Pentru a localiza focul pe-o anumită porţiune, pădurarul propusese să se formeze un culoar mai larg de-a curmezişul, prin tăierea copacilor. Dar abia ne apucarăm de lucru, cînd vîntul, din ce în ce mai puternic, îşi schimbă brusc direcţia şi focul se deplasă către sat.

Tăietorii, înţelegînd că izbele în care locuiesc în timpul sezonului exploatării forestiere, sînt ameninţate, se aruncară cu topoarele întru întîmpinarea flăcărilor urlînde. Din atitudinea lor pasivă de mai înainte nu mai rămăsese nici urmă. Nu era momentul potrivit să-i analizez acuma pe acei care trudeau alături de mine, însă am simţit că erau cuprinşi cu toţii de acelaşi avînt de a localiza focul. Zgomotul loviturilor de topoare, strigătele de îndemn, cît şi vuietul puternic al incendiului se con-

topiră acum într-o unică și zbuciumată simfonie.

N-aș putea spune cîtă vreme trecuse, însă focul înainta cu îndărătnicie, dogorindu-mă cu suflul său așa de tare, încît mi s-a părut că dacă n-o să-mi ud gîtlejul cu un strop de apă, n-o să mai pot rezista. Dar iată că observai deodată, că printre noi apărură oameni noi, îmbrăcați în haine de protecție. Îmi dădui seama că aceștia făceau parte din echipele de parașutiști contra incendiilor.

— Dăm drumul la foc de întîmpinare! De întîmpinare! se auzi o comandă. Și peste copacii dărîmați începurăm să prăvălim alții, formînd un obstacol înalt.

Valul de aer înfierbîntat, fumul dens și usturător, ploaia de scîntei ce cădea peste noi ne împiedica să lucrăm. Oamenii, nemaiputînd suporta, își acopereau fața cu mîinile și, tușind înecați de fumul gros și amar, se dădeau pentru o clipă la o parte din fața pîrjolului, ca apoi să se arunce din nou cu topoarele spre mormanul de arbori doborîți, prăvălind alții în continuare.

În momentul cînd rafalele de foc ale incendiului se apropiară urlînd numai la cîțiva metri de zăgazul înălțat de noi, parașutiștii cu măștile pe față dădură foc obstacolului acesta din mai multe locuri.

Flăcările țîșniră în diferite direcții. Apoi trosnind puternic se ridicară în sus, formînd o imensă și compactă pînză de culoare roșie-gălbuie.

Acum erau față în față doi pereți de foc care te orbeau cu strălucirea lor. Aceștia vîjîiau și urlau amenințător unul către celălalt, ca niște năzdrăvani din poveste. Oamenii fugiți mai la o parte, așteptau cu respirația oprită să vadă ce-o să se întîmple mai departe. Focul, din lipsă de oxigen s-ar fi putut stinge pe loc. Pe asta mizaseră și oamenii parașutați cînd au aprins focul în întîmpinarea incendiului. Putea însă să se întîmple și altfel: primind forțe noi, incendiul s-ar fi putut extinde în continuare cu mai mare repeziciune. Calculul și iscusința omului au fost hotărîtoare.

Pereții de flăcări înaintau acum unul către celălalt. Urletul pîrjolului te asurzea, dogoarea și strălucirea focului te orbeau. Și dintr-o dată totul în jur se întunecă. Perdelele de flăcări căzură agonic la pămînt. Se făcu o liniște neobișnuită. Mai pocneau doar resturile nearse din zăgaz și, pe alocuri, pîlpîiau slabele flăcărui cuprinse parcă de frigurile morții...

Oamenii începură să strige de bucurie și să-și vorbească cu însuflețire. Însă această bucurie era încă prematură. Focul nu murise de tot. De-o parte și de alta mai ardeau unii copaci singuratici. Fumegau peste tot cioturile rămase, ardea mocnit așternutul de vreascuri, iarba și frunzele pădurii. Îndepărtam împreună cu oamenii parașutați trunchiurile carbonizate, distrugeam cioturile și acopeream cu pămînt orice flăcăruie mijită.

M-am întors acasă împreună cu Iuri Iurievici abia pe la miezul nopții. Văzîndu-ne, Nina

Alexeevna era cît pe-aci să leşine. Eram negri de fum şi tăciune, cu hainele sfîşiate pe noi. Ochii ne erau roşii, ne usturau şi lăcrimau. Cred că arătam îngrozitor. De-atîta oboseală, aproape că nu ne mai puteam ţine pe picioare. Ca să ne spălăm şi să ne schimbăm părea acum o treabă cu mult mai grea decît aceea de a ne lupta cu focul. Chiar şi pentru a ne aşeza la masă şi a îmbuca ceva, nu mai eram în stare. Mă cufundai brusc într-o întunecime atotstăpînitoare. Iar cînd m-am trezit a doua zi, constatai că eram lungit pe preşul de lîngă pat. Nu mai fusesem în stare să fac încă un pas pînă la aşternut... Nu, nu! Nu era de loc tihnă pe acest rîu liniştit — Mana. Nu fuseseră încă uitate nici incursiunile păgubitoare ale lui Gromila, nici incendiul din pădure, cauzat, după cum s-a stabilit, de către gaşca de huligani, care plecînd, lăsaseră focul aprins pe malul din apropierea aşezării Sosnovka, cînd o altă veste se răspîndi de-a lungul rîului, despre o nouă nenorocire. Undeva, în josul rîului, se zdrobise căzînd pe stînci o fetişcană. Cine era această fată, nu se ştia. Se vorbea numai că era turistă. De fapt aici, în fiecare zi, plute încărcate cu turişti treceau la vale pe apa rîului.

La cantonul Kandalak ne zgudui încă o întîmplare neplăcută. Nadiuşka se îmbolnăvise rău. O durea în gît, respira greu şi o vlăguia febra mare. Nina Alexeevna presupunea că Nadiuşka are difterie. Deci, neapărat trebuia expediată la oraş şi internată în spital.

Necazul acesta veni odată cu o vreme foarte urîtă. După îndelungi zile secetoase, acuma deasupra taigalei se agitau nori grei, întunecaţi şi ameninţători. Vîntul care îi mîna şi îi răscolea pornise dinspre sud. Acesta bătea cu putere, aplecînd cu un pieptene uriaş parcă vîrfurile copacilor şi iscînd pe rîu talazuri plumburii, tivite pe margine cu dantelă de spumă albă.

Taigaua vuia surd. Rîul Mana urla cu înverşunare, făcîndu-te să crezi că nu el este acela care se zvîrcoleşte, ci însăşi bolta cerească răcneşte de undeva de după norii întunecaţi şi ameninţători, care o acoperiseră cu totul. Strecurîndu-se prin gîtlejul îngust al rîului, sugrumat de stînci, vîntul duduia ca într-un horn. Uneori se văita şuierînd, ca apoi să se repeadă cu putere peste copacii de pe mal, prăvălindu-i zgomotos în apă.

Undeva în depărtare, deasupra crestelor înzăpezite ale munţilor, scăpărau fulgerele. Ele se apropiau scînteind tot mai larg şi mai strălucitor, pînă cînd în cele din urmă tot cerul fu răscolit de nişte tunete vagi, prelungite. Acum din înaltul cerului începură să cadă trăznetele în zig-zaguri, pierzîndu-se apoi undeva prin vastele întinderi ale taigalei. După toate aparenţele, furtuna se îndrepta către partea noastră. Însă ea venea încet, planînd de la mare distanţă de parcă s-ar fi pregătit anume să se năpustească cu toată furia asupra noastră, ameninţîndu-ne cu grohotişul tunetelor sale, de ţi se părea că înaintează c-o întreagă armată zăngănind din scuturi. Cu toate

că norii erau umflaţi de apă, luîndu-şi o nuanţă de liliachiu-închis, adăugînd prin asta o trăsătură în plus tabloului răvăşit al taigalei, ploaia nu începuse încă. Ea, probabil că aştepta vreun semnal din partea furtunii.

Atît Frosea cît şi noi toţi, nu ştiam încă ce hotărîre să luăm. Barcă cu motor nu se găsea prin apropiere decît la pădurarii care adunau fînul dincolo de pîrîiaşul Kandalak. Şi chiar dacă Frosea l-ar fi rugat pe Stepan, omul pe care nu-l putea suferi, să-i împrumute barca, cine s-ar fi încumetat să facă acest drum pe-o aşa vreme ? Rîul Mana parcă înnebunise. Apa clocotea, agitîndu-se. Iar buştenii se învolburau, sărind peste valuri de parcă ar fi fost turbaţi.

Nina Alexeevna insista :

— Vă rog să înţelegeţi ! Aici orice clipă e preţioasă. Dacă într-adevăr este difterie, apoi numai medicul o poate salva. Da, da ! Numai medicul.

Frosea plîngea.

— Sufleţelul meu, dragostea mea scumpă ! De unde s-o mai fi luat şi boala asta pe capul tău ? se tînguia încetişor Frosea, aplecată deasupra fetiţei, schimbîndu-i mereu prosopul ud de pe fruntea-i încinsă.

M-am sfătuit cu Iuri Iurievici ce măsuri să luăm. Am hotărît să ne ducem la cei de la pichet. Pînă ce ne vom înţelege cu ei, poate se va mai potoli şi furtuna.

Spre marea noastră uimire, Stepan fu de acord să facă acest drum cu barca sa. Întrebă doar :

— Va merge şi dînsa ?

Confirmarăm faptul că Frosea va merge cu fetiţa, însă ne arătarăm îndoiala dacă se poate porni la drum pe o astfel de furtună.

— Da, treaba e cam riscantă, dădu el din cap. Dar dacă trebuie, atunci n-avem încotro. Să mă pregătesc ?

— Pregătiţi-vă.

Abia sosi Stepan cu barca, că se şi dezlănţui furtuna şi se porni o ploaie năvalnică.

Intră în casă. Era îmbrăcat într-un impermeabil de pe care şiroia apa.

— Trebuie să aşteptăm puţin pînă ce se mai potoleşte, zise el. Altfel ploaia agită şi ridică valuri. Rîul clocoteşte, s-a dezlănţuit nevoie mare ! Barca joacă ca o coajă de nucă. A izbit cu buşteni în borduri pînă acum de vreo două ori, de a troznit barca toată. Măi, ce mai fierbe... Dar fetiţa cum se simte ?

— Rău, strecură încetişor Nina Alexeevna. Vă rog să vă străduiţi să ajungă cît mai repede la spital.

— N-aveţi nici o grijă, răspunse Stepan, scoţîndu-şi mantaua de ploaie şi aşezîndu-se pe un taburet. Tot ce depinde de noi, ne-om strădui să facem ca s-o ducem mai iute... Dar ţie nu ţi-e teamă să mergi, gospodino ? întrebă el, privind-o curios pe Frosea care se pregătea de drum.

— Numai de mi-ai duce fata vie pînă acolo. De mine nu-mi pasă acum, rosti Frosea încruntată, cu asprime în glas.

— Dacă-i așa, îmbracă-te cît mai gros, și fetița la fel. Să se mai domolească puțin ploaia și o să pornim.

Rostogolirea tunetelor făcea să tresară munții. Printre șirul colinelor vulcanice ecoul tunetelor se multiplica. Cerul era neîncetat brăzdat de fulgere. Biciul de foc șfichiuia taigaua. Ploaia se încetinea. Rîul Mana saturat parcă de-atîta apă primită, începu să se ogoiască.

Stepan se duse pe mal să cerceteze rîul.

— Să mergem, zise el după ce se întoarse de pe mal. Poate că o să avem noroc. Ce zici, gospodino ? O să avem ? o privi el pe Frosea cu un aer ironic.

Frosea scăpără din ochi supărată și nu-i răspunse. O luă în brațe pe Nadiușka, bine înfofolită, acoperindu-se cu cap cu tot cu mantaua de ploaie a lui Vasili.

Barca dansa lîngă țărm ca apucată. Valurile o izbeau cu putere, împiedicîndu-i să se urce. În cele din urmă, Stepan porni motorul și barca începu să-și cufunde nasul în valurile spumegînde, încît noi, cei rămași pe mal, ne îngrozeam privind acest tablou, apoi dispăru printre talazurile căptușite cu spuma albă. În vuietul puternic al rîului și în tunetele cerului, zgomotul motorului aproape că nici nu-l auzirăm...

— Doamne, ce-o să se întîmple cu ei ? șoptea îngrijorată și albă la față ca varul, Nina Alexeevna.

Patru zile în șir n-am știut nimic nici despre Frosea și nici despre Stepan. Hotărîsem deja să ajung pînă la bătrînul Egor, să-l rog

să mergem împreună în căutarea lor. Însă în seara aceleiași zile, se auzi pe rîu zgomotul motorului și alergarăm cu toții într-acolo, unde îi văzurăm sosind pe toți trei. Nadiușka era aproape sănătoasă. Nu avusese decît o anghină obișnuită.

Frosea era comunicativă. Ba chiar veselă. Stînd la masă, la ceai, ea ne povestea rîzînd, că în tot acest timp cît se afla cu fetița în spital, Stepan făcuse de caraulă pe lîngă poarta spitalului ca o santinelă, fără ca ea să-l fi rugat s-o aștepte. La întoarcere de la spital, pădurarul nu mai intră în casă. Se grăbi, dat fiind că se întuneca, să se întoarcă în tabăra sa.

Amintindu-și însă de drumul pe care-l străbătuseră pe timp de furtună, Frosea se posomorî fără să vrea. Își aminti că pe undeva, prin apropiere de așezarea Sosnovka, motorul avu o pană și barca legănîndu-se în neștire, începuse să ia apă. Cu mare greutate reușiră să se apropie de mal. Și pînă ce Stepan repară motorul, ea cu Nadiușka șezură lîngă un foc înjghebat de acesta. Pînă la urmă, totul s-a sfîrșit cu bine. Frosea îl vizitase și pe Vasili. El se însănătoșise, însă era tare slăbit. Doctorul i-a spus că se va întoarce acasă abia peste o lună de zile.

Frosea ne mai relată o noutate, care mă puse pe gînduri. Pe stînca de pe care se prăvălise fata, careva din prietenii ei a scris cu litere mari, albe, numele fetei care se prăpădise : „Dina“. Literele se puteau citi de la mare distanță, atunci cînd pluteai la vale.

Nu cumva cea care s-a prăbușit era Aurika ? De fapt, nenorocirea se produsese chiar în zilele cînd grupul plecase cu pluta lor. Numele ei adevărat, Dina, l-ar fi putut scrie numai Alioșka. Numai el îi spunea pe adevăratul ei nume prietenei sale.

Am stat mult pe întuneric lîngă mal, ascultînd foșnetul buștenilor care alunecau la vale. Priveam țintă în ceața deasă și mă gîndeam cu tristețe la faptul că neogoita Aurika n-o să se mai întoarcă niciodată pe rîul Mana...

Zilele frumoase și călduroase veniră din nou. Frosea nu se mai împotrivi de data asta cînd Stepan își adusese brigada și o instalase pe luncă. Oamenii lui Stepan îi cosiră într-o singură zi tot fînul de pe lot. Frosea le pregăti lucrătorilor baia, îi ospătă și le dădu de băut.

Îi ospătă pe cosași în ogradă, la o masă cu bănci așezate la umbra unui mesteacăn bătrîn. Ședeam ceva mai la o parte, pe niște trunchiuri, unde îmi frunzăream jurnalul de zi. Stepan intrase după Frosea în bucătărie ca să mai aducă un rînd de băutură.

Lucrătorii discutau aprins în jurul mesei și rîdeau zgomotos.

— I-a mers din plin ! A pus bine laba pe ea ! auzii eu. A reușit taman după cum gîndise. Vă mai amintiți cum îl mai convingeam noi atunci ? „Încotro vrei să pleci pe vremea asta afurisită ? Ai să te prăpădești și tu, o să le îneci și pe ele". Vă amintiți, fraților, ce ne-a răspuns ?

— Cum să nu ne amintim ! vorbi altul. „Dacă reușim să ne întoarcem vii, muierea va fi a mea".

Și ei rîseră din nou.

— Da, i-a mers ca pe roate ! făcu admirativ unul din ei. Acum muierea va fi a lui. Pe ce mîndrețe de femeie a pus mîna ! adăugă acesta, fără a-și ascunde invidia.

— Frosea este o muiere faină, întări primul. De multă vreme îi tot dă tîrcoale Stepan, fără însă să fi găsit cheia potrivită. Iată că împrejurările l-au ajutat. Numai că, uite, mîine, poimîine, îi vine bărbatul...

Dar în prag apăru Stepan cu băutura, iar Frosea cu o strachină aburindă, plină cu carne fiartă. Picherii tăcură pentru o clipă, apoi schimbară discuția, abordînd alte fleacuri.

Mă ridicai și mă dusei către mal. De fapt îmi mai trecuse prin gînd și altă dată, că Stepan nu întîmplător se hotărîse să le transporte pe o așa vreme la spital.

Lucrătorii odată cu strîngerea fînului de la pichet, îl adunară și pe cel al Frosei. Stepan venea aproape în fiecare zi pe la canton. Uneori cînd mă întorceam din taiga, îl găseam cinînd în bucătărie. Odată am văzut-o pe Frosea, cîrpindu-i o cămașă.

Acum îmi era deosebit de neplăcut faptul că el se bucura de încrederea Frosei ; și odată așa, chipurile din întîmplare, îi zisei :

— Nu cumva Stepan face braconaj prin locurile noastre ? Știi doar că Zaițev nu prea supraveghează zona lui Vasili, cît despre itinerarul meu, Stepan îl știe dinainte.

— Stepan nu se va atinge de nimic.

Şi mă privi cu asprime.

— Şi-a dat cuvîntul că nu se va mai ocupa cu astfel de treburi.

Nu mă abţinui să nu zic :

— Şi dumneata îl crezi, Frosea ? Ai uitat aşa de repede de uciderea maralilor şi a puilor de elan îmblînziţi ? Dar de lebădă ? Adu-ţi aminte ! Toate acestea au fost săvîrşite de mîna lui.

— Nu-i chiar aşa. Gurile rele mai vorbesc şi în plus.

— Chiar tatăl dumitale ne-a relatat.

— Nici tata n-a văzut cu ochii lui, ci numai din spusele altora. Să zicem că Stepan s-a îndeletnicit cu braconajul. Ştiu asta. N-o să fie toată viaţa aşa. Acum a renunţat la toate. N-o să mai facă.

— Ce-l determină să renunţe ?

Frosea se fîstîci.

— Uite aşa... Dumneata îl socoteşti om rău ? Dacă ar fi fost aşa, apoi nu mi-ar fi transportat-o pe Nadiuşka pe furtună la spital. Nu oricine îşi riscă viaţa. De ce n-aş avea încredere în el ?

Dispoziţia Frosei se schimbase simţitor. Era mai veselă, mai vioaie. Avea spor la lucru, şi chiar faţă de mine avea o comportare mai prietenoasă.

Mi s-a părut că Frosea devenise mai frumoasă în aceste zile. Poate pentru că zîmbea foarte des, iar zîmbetul o înfrumuseţa într-un mod deosebit.

Strîngerea fînului se terminase şi lucrătorii plecară. Pentru ei sosise timpul curăţatului albiei rîului de buştenii scufundaţi. Apa din rîu scăzuse şi trunchiurile se împotmoleau în mîlul bancurilor sau de-a lungul malurilor. Lucrătorii intraţi în apă pînă la brîu săltau buştenii înţepeniţi, scoteau cu căngile pe cei înfipţi în fundul albiei.

Stepan continuă să treacă pe la cantonul nostru şi în această perioadă. Venea de obicei către seară, după terminarea lucrului. Am observat că brigadierul o ajuta pe Frosea la treburile gospodăreşti : repara acoperişul magaziei, călăfătuia barca cu smoală, confecţiona rame pentru stupi, ascuţea toporul.

Frosea se afla de obicei prin preajma lui, discuta veselă şi rîdea cochet. Dacă se întîmpla ca Stepan să lipsească două, trei zile, devenea nervoasă, ieşea des pe mal, trăgînd atent cu urechea în speranţa că va putea repera vreun zgomot de motor.

Ce putuse găsi ea la Stepan ? O cunoşteam acum destul de bine. Frosea căuta o dragoste adevărată ; şi n-o puteam condamna pentru asta. Dar oare va găsi ea un răspuns la dragostea ei ? Un răspuns tot atît de puternic din partea lui Stepan ?

Însuşi faptul că acesta era un braconier şi încă unul din cei cruzi care ucide tot ce-i iese viu în cale prin taiga, mă făcea să-l consider incapabil de sentimente profunde în relaţiile sale cu vreo femeie. Afară de asta, mai era şi însurat şi avea doi copii. Oare nu greşea în cazul acesta Frosea ?

Dar era suficient să reflectez puţin asupra acestui lucru, că începeam să-mi bat joc de mine însumi: „Aha, vasăzică Frosea te îndrăgise şi tu îi meritai dragostea. Stepan însă n-o poate merita. Te pomeneşti că acum o şi condamni? Dar s-a dovedit doar că tocmai tu n-ai fost capabil s-o iubeşti cu toată inima şi cu tot cugetul pe această femeie! Şi acum, desigur, ţi-e ciudă că te-ai exclus singur, ca un fleţ. Ai fugit de-o dragoste mare, iar acum eşti invidios..."

Of, vălmăşagul de gînduri! Blestemate gînduri... Se părea că totul s-a cicatrizat, că totul s-a limpezit. De ce oare îmi bag nasul în viaţa altuia? Ce mă priveşte pe mine dacă Frosea şi cu Stepan se iubesc? Treaba lor. Şi chiar dacă Frosea greşeşte făcînd acest pas, de ce ar trebui să mă preocupe pe mine asta?

Din cînd în cînd, destul de rar, cu vreo ambarcaţiune de ocazie, venea şi Zaiţev pe la cantonul nostru. Mă întreba dacă totul e în ordine pe itinerariile mele, apoi liniştit pleca acasă. La drept vorbind, cam la asta se rezumau îndatoririle sale de supraveghere a zonei lui Vasili pe care acesta i-o încredinţase. Cînd i-am amintit odată că ar trebui să se ducă şi el prin locuri mai periculoase, vizitate altă dată de către braconieri, mi-a răspuns că abia face faţă la paza sectorului său.

Ultima dată cînd Feodor Zaiţev trecu pe la cantonul nostru, îl găsi aici şi pe Stepan. Acesta aranja cu furca căpiţele de fîn pe care le răvăşise vîntul. Frosea îl ajuta.

Văzîndu-i pe amîndoi trebăluind pe luncă, Zaiţev îmi făcu semn cu ochiul, şi cu glas coborît zise ironic:

— Precum se vede, Frosea s-a încurcat cu acest om însurat. Doamne, cîte se mai întîmplă pe lumea asta! Bărbatu-său e în spital şi ea... Ce o să se întîmple dacă va afla? Ha?

Mă întorsei brusc către el. Observîndu-mi privirea tăioasă, tăcu şi se grăbi spre barcă.

Nina Alexeevna nu privea nici ea cu ochi buni desele vizite ale lui Stepan. S-a întîmplat ca odată, intrînd în casă, să prind un crîmpei din discuţia ei cu Frosea:

— Desigur, este un bărbat muncitor şi gospodar. Numai că vezi, Frosea, tu eşti măritată doar. Gîndeşte-te, e bine ce faci?

Din ziua aceea, Stepan venea foarte rar pe la canton. În schimb am observat că Frosea pleca seara de-acasă. Pleca ori cu barca să-şi verifice plasele — întorcîndu-se de fiecare dată fără peşte — sau pur şi simplu intra în crescătorie, dispărînd pentru multă vreme pe undeva. Probabil că întîlnirile ei cu Stepan aveau loc prin apropierea cantonului. M-am convins de treaba asta, atunci cînd auzii odată ţăcănitul unui motor pe rîu, ţăcănit, care apoi încetă brusc undeva la o distanţă apreciabilă. O văzui pe Frosea precipitîndu-se să plece la pescuit. Pe Nadiuşka n-o mai lua cu dînsa cum o făcea altă dată.

Ca şi mai înainte, cutreieram taigaua. Adunasem material suficient, pe care îl prelucram în serile de răgaz. Căpuşele din taiga se împuţinaseră, spre sfîrşitul verii erau mult mai

puţin active, însă roiurile de musculiţe nu se ogoiseră deloc. Promisiunea pe care i-o făcusem Frosei a fost îndeplinită : am pregătit fînul în cîteva poieniţe pentru hrană suplimentară de iarnă a animalelor. Din cînd în cînd mai dădeam cîte o raită pe la sarniţele braconierilor, momeala pentru prinderea animalelor. În vreo două rînduri am descoperit şi, bineînţeles, am distrus laţurile şi capcanele instalate. Nu mi-a fost dat însă să întîlnesc în timpul ăsta nici un braconier în carne şi oase.

Taigaua se menţinea încă ca o livadă minunată, încărcată cu felurite roade, poame pădureţe şi alune de cedru. Se scuturaseră pe jos mărgeluşe de coacăză neagră. Atîrnau ghirlandele răscoapte, de culoarea vinului ale pomuşoarelor roşii, populînd rîpele pîrîiaşelor. Prin poienele întinse, cît şi pe largile porţiuni pîrjolite cîndva de incendii, se răsfăţau din belşug ciorchini roşii de zmeură. Prin vîlcele luceau ca nişte nasturei lăcuiţi roadele de culoare neagră ale mălinului. Începuseră să se pîrguiască şi poamele roşcate ale călinului. Iar de-a lungul potecilor, atîrnau greu spre pămînt fructele ruginii ale scoruşului.

Nopţile deveniseră mai răcoroase. Păsările se adunau în stoluri. Apărură primele frunze îngălbenite.

Frosea era fericită. Observam asta după felul ei înviorat de a fi, după comportarea caldă şi prietenoasă faţă de noi toţi cei de la canton, după cîntecele pe care le fredona vesel în timpul treburilor sale gospodăreşti — cîntece, care altădată nu le auzeai din gura ei ;

şi în sfîrşit, după ochii ei strălucitori, obrajii îmbujoraţi şi după zîmbetul mereu prezent în colţul buzelor.

Acum, toate aceste întîmplări mi se părea ca fiind inevitabile în viaţa ei. Şi cu cît întîlnirile Frosei aveau loc undeva în taină, eu, parcă începusem să mă împac cu această idee, şi mă străduiam să nu-mi mai răscolesc sufletul, atingînd coarda vreunui simţămînt adormit. Odată însă, absolut întîmplător, mi-a fost dat să fiu martorul involuntar al unor explicaţii între ea şi Stepan, ceea ce mi-a cauzat multe clipe de amărăciune.

Într-una din zile, Frosea a copt pîine. Încălzise cuptorul atît de tare, încît noaptea nu se putu dormi de-atîta căldură. M-am decis, aşadar, să mă culc în fînul proaspăt pe care Stepan îl aşezase în şopron cu cîtva timp înainte. Cînd îmi luai pătura şi perna şi mă dusei la culcare, Frosea nu era acasă.

Nu putui adormi multă vreme. Aşa, cam pe la miezul nopţii, în apropierea şopronului, auzii discutîndu-se în şoaptă. Recunoscui glasul Frosei şi al lui Stepan, care, probabil o conducea de la locul lor de întîlnire nocturnă.

— În curînd o să vină el, în curînd ! vorbea ea tulburată. Ce mai stai pe gînduri ? Trebuie să hotărăşti.

— Totul e hotărît, sufleţelul meu, glasul lui Stepan era neobişnuit de drăgăstos. Nimeni nu ne mai poate despărţi. Ştii doar că ai pus stăpînire deplină pe inima mea.

— Ah, dragul meu ! şi vocea ei nu se mai auzi cîteva clipe ; probabil că se lipise strîns de el.

Nu ştiam ce să mă fac : să cobor de pe claia de fîn, ar fi fost prosteşte ; şi să ascult mai departe, era penibil. Neavînd încotro, hotărîi să tac chitic ; şi fără să vreau, auzeam în continuare.

— Scumpul meu ! vorbi din nou Frosea. Spune-mi, cum o să trăim amîndoi mai departe ? Spune-mi, iubitule !

— O să divorţez imediat de nevastă. Pe băieţel o să-l iau cu mine. Tu, de asemenea, o s-o iei pe Nadiuşka cu tine. Vom pleca împreună pe rîu în sus, la Narva, sau poate ne vom stabili chiar prin preajma afluentului Krol. Ne vom duce cît mai departe, tocmai către munţii înzăpeziţi. Taigaua pe-acolo e şi mai deasă. E de netrecut. De lucru pentru tăietori de lemne şi pentru plutaşi se găseşte oricînd. Pot să mă apuc şi de vînat veveriţe sau alte animale : se cîştigă foarte bine. Ne vom construi o căsuţă a noastră, în care tu o să gospodăreşti ca o adevărată stăpînă. Vom fi liberi acolo. Vom trăi o viaţă îmbelşugată şi fericită.

Frosea rîdea bucuroasă.

— E o plăcere să-ţi ascult vorbele, bunul şi frumosul meu ! Măcar de-am avea noroc ! Trebuie însă să ne grăbim cu asta.

— Am vorbit deja cu meşterul meu. Mi-a spus că nu pot pleca decît după încheierea sezonului de plutărit. Adică după scurgerea totală a buştenilor la vale. Ştii doar că după

acest sezon se fac şi lichidările băneşti pentru lucrătorii de pe la pichete. Aşa că va trebui să mai aşteptăm puţin.

— Of, că tare n-aş mai vrea să dau ochii cu Vasili. Mîine, poimîine o să se întoarcă şi o să afle totul, că doar oamenii n-or să tacă. Ce se va întîmpla atunci ? N-o să mai am zile bune în casă...

— N-o să dau voie, n-o să permit nimănui să te năpăstuiască, porumbiţa mea, pronunţă cu gingăşie Stepan. Tu eşti steluţa mea luminoasă, firicelul meu plăpînd de iarbă proaspătă, dragostea mea !

— Spune încă, mai spune-mi, iubitule, şoptea Frosea cu glas tremurat de emoţie şi cu o totală uitare de sine. Vorbeşte-mi, de ce ai tăcut, scumpule drag ? Astfel de cuvinte încă nu am auzit de la nimeni... Hai, spune-mi, vorbeşte, şoimuleţul meu nepreţuit !

— Turturică mea dragă, rîndunico... continuă cu pasiune Stepan, dar eu încetasem deja de a mai urmări sensul convorbirii lor.

De unde găsea Stepan cuvintele acestea, care o făceau pe Frosea să palpite ? În momentul acela încă nu-mi puteam da seama. Mă gîndeam la cu totul altceva. Abia acum înţelesesem profunzimea sentimentelor unei femei care ştia să iubească cu adevărat.

Pentru dînsa nu mai existau acum nici un fel de obstacole. Ea îşi urma iubitul fără teamă şi fără părere de rău că o rupe cu lumea înconjurătoare. Am înţeles că Frosea credea fierbinte şi se îmbăta de fiecare cuvînt drăgăstos ieşit din gura lui Stepan. Îl iubea cu toată in-

tensitatea ei sufletească și era pătrunsă de-o profundă gingășie și duioșie în relațiile sale cu dînsul.

Această mare iubire ar fi putut lumina viața mea ! Și oare ea n-ar fi fost acea fericire adevărată pe care omul o găsește atît de greu ?

Intram în a doua jumătate a lunii lui august. Peste taiga se așternuse toamna de aur. Frunzele arborilor se întreceau în a-și etala frumusețea policromă, de parcă ar fi vrut ca înainte de vestejire să te vrăjească cu ultimele lor străluciri de frumusețe.

Simțind apropierea frigului, cele mai felurite soiuri de păsări se adunau laolaltă în stoluri. În goana lor după hrană, aceste păsări parcă ar fi fost înțelese în a-și repartiza ce anume parte a arborilor urmau să scotocească, pentru a nu scăpa picior de insectă pitită prin trunchiurile copacilor. Uneori se puteau auzi cum prin unele stoluri, de exemplu, în ale pițigoilor, cînta pitulicea. Acestea erau ultimile acorduri care însoțeau plecarea verii.

Peste păduricele de cedri se năpustiră cu glasurile lor răgușite păsările-alunar. Ele scuturau cu lăcomie conurile de cedru, chiar și pe cele încă necoapte, ca să-și facă din timp rezerve de hrană pentru iarnă.

Tinerii cocoși de munte năpîrliră, îmbrăcînd un penaj negru, iar gotganii mai vîrstnici, profitînd de frumoasele zile de la sfîrșitul lui august, clămpăneau deja din pliscuri, pregătindu-se pentru împerecherea de toamnă.

Marele aflux al buștenilor de la încheierea sezonului de plutărit „liber“ de pe Mana se

apropia zi cu zi. Pînă la sosirea acestei mari operații de curățire a albiei rîului, Iuri Iurievici se grăbea să-și termine culegerea diferitelor probe și mostre din apele acestuia.

Frosea, ca nimeni altul, aștepta cu toată nerăbdarea încheierea acestui sezon. Întreba cu viu interes despre asta pe fiecare călător ce trecea prin dreptul cantonului. Desigur, n-avea de unde să ghicească că eu cunosc motivul pentru care aștepta cu atîta nerăbdare încheierea plutăritului. Dar paralel cu asta, începui să observ și altceva ; nu arareori o vedeam pe Frosea abătută și uneori chiar cu ochii plînși. Probabil o frămîntau gîndurile legate de întîlnirea furtunoasă a ei cu Vasili. Ca să plece definitiv cu Stepan pînă la venirea lui de la spital, nu mai avea nici o șansă. Și probabil că era alarmată de explicația de neînlăturat ce urma s-o aibă cu bărbatul ei.

Într-o zi posomorîtă, cînd nori grei înaintau încet dinspre fluviul Enisei, atingînd aproape vîrfurile copacilor, iar Mana se întuneca și ea, agitîndu-și supărată valurile înspumate, sosi și Vasili cu o barcă cu motor, găsită ocazional.

Zărindu-l prin geam, Frosea își duse brusc mîna la piept, apoi se lăsă moale pe un scaun.

Vasili era posomorît. Venea dinspre mal încetișor, cu mers legănat, cu capul în pămînt, ținînd cu o mînă rucsacul aruncat pe umăr.

Cîinele Nocika, lătră vesel și o zbughi întru întîmpinare. Vasili, iritat, îl izbi cu botul cizmei și cîinele schelălăind, zbură cît colo.

În prag, îl întîmpină veselă și gălăgioasă Nadiușka, îmbrățișîndu-i cu mînuțele genunchii. El o luă în brațe și o sărută. O cercetă lung cu privirea, o mîngîie pe cap și fără să zică nimic o lăsă apoi jos. Împinse ușa și intră în casă.

— Bună ziua la toată lumea, zise el întunecat. Și fără să se uite la careva, își aruncă rucsacul într-un colț al încăperii.

Afară de Frosea, în bucătărie mai era Nina Alexeevna și cu mine. Frosea stătea palidă lîngă masă, uitîndu-se speriată la soțul ei.

Nina Alexeevna încercînd să fie drăguță, pronunță ceva cu amabilitate. Văzînd însă că Vasili nu-i răspunse, înțelese că este de prisos acolo și se retrase în camera ei. Eu de asemenea mă sculai să plec, însă Vasili îmi făcu semn cu mîna și apoi, privindu-și fix nevasta, zise furios :

— Ieși imediat afară, Froska ! Dumneata, Anton Nikolaevici, mai rămîi puțin. Trebuie să-ți vorbesc.

Frosea roși și dispăru în dosul ușii.

— Hm... Vasăzică așa... Și Vasili își trecu mîna peste bărbia nerasă. Dregîndu-și glasul, își băgă cealaltă mînă tremurîndă în buzunarul hainei și scoase de-acolo pachetul cu țigări.

Vedeam că îi era greu să înceapă discuția.

— Vasăzică așa, zac eu în spital, își recăpătă el în sfîrșit stăpînirea de sine, continuînd cu glas răgușit. Vasăzică zac și mă gîndesc cum s-ajung mai repede acasă. Parcă mă înzdrăvenisem, dar medicul tot nu mă lăsa, că „este încă prea devreme să pleci". Și iată că deodată mă pomenesc cu o scrisoare de la Fedka Zaițev.

M-am bucurat mult la vederea plicului, fie el chiar și de la Fedka. Froska mă uitase. Mi-a trimis doar o singură scrisoare. Cînd am desfăcut plicul și îi citii conținutul, mi se tăie răsuflarea. Iată, te rog să vezi și dumneata ce scrie. O fi adevărat ? Îl știm cu toții pe acest renumit palavragiu. Poate că minte. Ce zici ?

Își ridică privirea spre mine, întinzîndu-mi scrisoarea. Citii în ochii lui o licărire ascunsă de nădejde.

Pe-o foaie cu pătrățele, ruptă dintr-un caiet școlăresc, era scris cu litere mari și strîmbe :

„Vasili ! Te salută călduros cu întreaga sa familie vecinul tău Feodor. Sînt obligat să te previn în secret. Peste casa ta s-a abătut nenorocirea. Asta, pentru că Froska, muierea ta, s-a încurcat cu picherul Stepan. Grăbește-te și vino cît mai curînd acasă, ca să nu-i lași să se giugiulească. Muierea ta duce o viață nerușinată cu acest ibovnic. Și-a pierdut cu desăvîrșire capul muierea ta. În ceea ce privește sectorul tău, să nu duci nici o grijă. Mă grijesc de el ca de propria-mi casă. Încă o dată, îți trimit salutări de la mine și Aniska. Vecinul și prietenul tău credincios, Zaițev Feodor Terentievici".

Adunîndu-mi gîndurile, recitii scrisoarea.

— Spune-mi adevărat, Anton Nikolaevici, spune-mi, te rog, zise el încetișor, privindu-mă cercetător drept în ochi.

Aveam senzația că cineva mă strînge de gît.

— Nu știu, Vasili. Nu știu nimic, zisei făcînd un mare efort și simțindu-mi sîngele năvălind în obraji. Zaițev n-a prea fost în acest

răstimp pe la noi. De unde putea el veni cu astfel de scorneli ?

— Fie şi aşa... făcu el neîncrezător. Apoi oftă şi zise : Îţi mulţumesc şi pentru asta. Însă, dacă nu faci foc, nici fum nu iese.

Am ieşit în pridvor.

Frosea stătea rezemată cu capul de parmalîcul casei. Tresări, apoi mă privi tăcută, întrebătoare. Era tare tulburată.

— M-a întrebat, zisei în şoaptă, în timp ce treceam pe lîngă dînsa. M-a întrebat, dar nu e treaba mea. Nu vreau să ştiu nimic...

Taigaua urla furioasă, iar dinspre rîu bătea un vînt tăios. Valurile agitate se izbeau de ţărm, plescăind puternic...

CAPITOLUL XIII

AM FOST CHEMAT la direcţiunea rezervaţiei să dau raportul de felul cum decurg lucrările. De data asta, am străbătut drumul pe jos, pe poteca deja cunoscută.

Către seară ajunsei la staţia meteorologică. Elena Alexandrovna trebăluia prin mica ei „grădină zoologică". Era ca de obicei plină de viaţă şi eu nu doream s-o întristez. De aceea hotărîi să nu-i spun nimic despre moartea celor doi pui de elan.

Avea şi aşa destule necazuri pe cap. Mi-a povestit că găinuşa sălbatică, Detka, îşi crescuse

frumos puişorii. Apoi orbise. Curînd după aceea s-a prăpădit. Dar lucrul cel mai alarmant era că dispăruse fără urmă Fitka, mîndria şi speranţa ei. El dispăru chiar în ajunul filmării. Trebuia să se facă un film de ştiinţă popularizată, în care lui Fitka îi era rezervat un rol principal. La început crezuse că, poate, cocoşul de munte s-a încurcat pe undeva prin taiga, şi l-a aşteptat în fiecare zi cu emoţie. Acum însă a înţeles că aşteptarea îi e zadarnică.

Stăpîna casei îmi mai relată că au plecat în taiga şi cei doi puişori de elan — Svetik şi Iolocika şi că nu s-au mai întors.

— Mă doare sufletul după ei, zise dînsa. I-am îmblînzit, i-am făcut să aibă încredere în om şi aceasta mi-a fost probabil greşeala... Şi cu toate că m-am obişnuit cu gîndul că aceşti „elevi" ai mei, mai devreme sau mai tîrziu, mă vor părăsi, totuşi mă doare inima după ei. Mă doare mai cu seamă căci pe toate aceste animale le am pe conştiinţă. Nici cu lupul nu merge mai bine, zise ea, după o scurtă tăcere. Rănile aproape că i s-au cicatrizat, în schimb a început să-i apară nu ştiu ce eczemă. Medicul veterinar îmi spune că mult n-o s-o mai ducă. De la Alioşka am aflat că cei care l-au rănit mortal au fost huliganii. Ei au comis această nelegiuire în urma unui rămăşag.

Elena Alexandrovna se posomorî.

— Eh ! Dar nu mor numai animalele, se prăpădesc şi oamenii, oftă dînsa. Aţi auzit ce-a păţit Aurika ? A căzut într-o prăpastie, undeva acolo, la voi, pe rîul Mana.

Vasăzică, aceasta fusese într-adevăr Aurika...

— Alioșka e tare amărît. Nu mai știe ce se întîmplă cu el. A iubit-o mult. Cu borfașii mi se pare că nu se mai întîlnește. Dar cine mai știe ?

Elena Alexandrovna îmi povesti că Aurika era o pasionată cățărătoare și că pe adevărații escaladori nu-i poate împiedica nimeni și nimic de-a se urca pe cele mai periculoase înălțimi. Ei își au o anumită mîndrie, ambiție de-a lor : folosesc la urcușuri frînghii și brîie numai în cazuri extreme și mai degrabă riscă, decît să accepte ajutorul altora. Escaladînd un perete de stîncă, Aurika s-ar fi putut salva dacă ar fi acceptat să se prindă de un capăt al brîului care i se aruncase. Însă după spusele lui Alioșka, a vrut să escaladeze stînca fără ajutorul nimănui. Și iată că s-a prăbușit.

Înainte de a mă culca, hotărîi să mă plimb puțin pe poteca de la poalele unuia din acești coloși de piatră.

Lîngă stîncă ardea un foc. Lîngă foc ședea un om singuratic. El întoarse capul spre mine și îl recunoscui. Era Alioșka.

Ne salutarăm.

— Vii de-acolo, flăcăule... de pe Mana ? mă întreabă el cu un glas înăbușit.

Poate mă înșelau umbrele flăcărilor care-i jucau pe față, însă Alioșka mi s-a părut tare chinuit și slăbit.

— Știi tot... Așa-i că știi ? mă întrebă el fără să aștepte răspunsul.

— Știu.

Mă așezai lîngă foc.

— Iată deci, ce întorsătură a luat această viață liberă... — zise el cu amărăciune în glas, răscolind cu o vărguță în tăciunii aprinși. A rămas biata fată pentru totdeauna pe rîul Mana...

Alioșka tăcu. Nu știam cum să-mi exprim compasiunea.

— În ultimele zile nu era în apele sale, vorbi el încetișor. Risca orice ca și cum n-ar fi ținut la viață. I se făcuse silă de traiul acesta în mijlocul borfașilor. Altă viață însă nu cunoștea. Numai din cauza acestora s-a prăpădit Aurika.

— Păi, și tu ai fost cu dînșii...

— Numai datorită ei, m-am înjugat cu acești bandiți. Acum însă să nu-i văd în ochi. Îi urăsc de moarte ! Ei se țin în continuare de-ale lor, cică o fac întru pomenirea ei. Pe Fitka — cocoșul de munte l-au furat chiar de-acolo, de la colțul naturaliștilor. L-au fript pe loc și l-au înfulecat. Asta, probabil, tot pentru sufletul Aurikăi. Nu-i spune nimic Elenei Alexandrova. La ce bun s-o mai întristezi ? E o femeie tare cumsecade.

Am stat de vorbă multă vreme împreună, menținînd focul aprins cu vreascuri și găteje. Îmi povesti că, după terminarea lucrului, vine foarte des pe-aici, să mai zăbovească prin locurile unde altă dată se plimba cu Aurika... Ar fi vrut să se ducă și pe rîul Mana, dar n-o să-l lase de la șantier. Cînd lucrează în schimbul de noapte, ziua următoare și-o petrece aici la Stôlbî, unde a și cunoscut-o pe Aurika.

— Avea un caracter de-a dreptul turbat, clătină el din cap. Priveşte! Şi îşi desfăcu cămaşa, dezgolindu-şi unul din umeri, unde îmi arătă o cicatrice.

— M-a crestat şi pe mine, făcîndu-mă finul ei. Dacă cumva nu-i intrai în voie, fulgera din ochi şi-ţi ordona. Dacă nu te supuneai, scotea cuţitul, şi cît ai clipi ţi-l şi înfingea. Şi asta de regulă într-un singur loc: în umăr. Schilod nu rămîneai însă braţul îţi cădea fără vlagă, şiroind de sînge. Acesta era procedeul ei. Îl învăţase de la un pungaş inveterat. În felul acesta, îi crestase aproape pe toţi borfaşii din gaşca ei. Nu îndrăznea nimeni s-o contrazică. Aşa devenise ea şefa bandei.

Îşi aprinse o ţigară şi trase lacom cîteva fumuri la rînd.

— La barul de noapte unde lucra, continuă Alioşka, mă duceam şi eu foarte des. După felul în care se prezenta acolo, nimeni n-ar fi crezut că era dintre pungaşi. Purta un şorţuleţ alb şi o boneţică tot albă, prinsă în păr, ca o coroniţă, era toată cuminte şi curăţică. Pe deasupra, era şi foarte amabilă. Toţi o numeau acolo după numele ei cel adevărat — Dina. Nu permitea clienţilor să glumească cu dînsa. Te pătrundea cu privirea, de parcă te ardea cu fierul înroşit. Doar ochii îi trădau duşmănia. Lucra acolo cîteva zile şi nopţi fără întrerupere. Apoi îşi lua recuperarea vreo zece zile şi se ducea la şarlatanii ei.

— Cu ce se ocupa banda?

— Cu de toate. Erau şi bandiţi inveteraţi, şi pungaşi mărunţi care nu ştiau decît să şterpelească, şi, pur şi simplu, trîntori. Le plăcea să petreacă bine, mai mult pe socoteala altora. Unii dintre ei stătuseră şi prin închisori. Într-un cuvînt, erau o adunătură de secături că nici dracul nu-i mai putea înţelege. Aurika era de o îndrăzneală neînfrînată. Căuta primejdii şi senzaţii tari. Fie să se urce pe cele mai înalte piscuri, fie să participe la vreo tîlhărie. Despre mine v-am mai relatat, nu sînt nici bandit, nici pungaş. Nu m-au tentat niciodată astfel de ocupaţii. Cu toate astea, mă duceam în gaşca lor. O făceam din cauza Dinei. Nu puteam trăi fără dînsa...

Se înnoptase de-a binelea. Pe undeva o cucuvaie ne sîcîia cu glasul ei trist şi obsedant. Vîntul sufla uşor printre vîrfurile arborilor. Uneori vuia printre văgăunele stîncilor. Părea că în jurul nostru se înălţa o pădure de nepătruns, deşi oraşul se aşternea la mai puţin de zece kilometri de noi.

Cînd ne urcarăm pe una din stînci, văzurăm o mare întinsă de lumini. Ceva mai departe, spre culmile arcuite, străluceau îngrămădite lumini ca nişte constelaţii. Acolo, lîngă barajul gigantic, luase fiinţă nu de multă vreme oraşul Divnogorsk.

— La ora şase dimineaţa trebuie să intru în schimb, zise Alioşka. Cînd va răsări luna, plec la şantier.

La răscrucea de drumuri ne despărţirăm. Eu îl invitai să mă viziteze la cantonul Kandalak.

— Voi veni de îndată ce mi se va ivi posibilitatea, zise el mîhnit. Mie și Dinei ne-au căzut cu tronc la inimă locurile voastre.

Spusese aceste vorbe cu așa intonație, de parcă Dina ar fi fost în viață și ar fi putut veni împreună cu el.

Dimineață m-am îndreptat spre conducerea rezervației. Treburile acolo mi le-am terminat într-o singură zi. Pentru Vasili mi-a fost înmînat un plic oficial în care era hîrtia cu aprobarea împușcării ursului.

După terminarea treburilor, dornic de spectacole, reușii să mă duc la două cinematografe.

Era în jurul orelor 21. Stăteam în stație și așteptam autobuzul. Aruncîndu-mi privirile asupra străzii, o zării pe neașteptate pe Elena Alexandrovna mergînd de-a lungul trotuarului. În urma ei pășea agale, legănîndu-și coarnele rămuroase, femela de ren Olcea. Aceasta avea botul înfășurat într-un prosop.

— Poftiți, admirați-o ! vorbi Elena Alexandrovna. Altă întîmplare neplăcută. Și-a băgat nasul în cușca bătrînei lupoaice după o coajă de pîine, iar aceasta i-a sfîșiat tot botul. Vedeți, tot prosopul e numai sînge. Trebuie cusută rana cît mai repede. Am fost cu ea la „Urgență“, dar am fost refuzată. Mi s-a spus să mă adresez circumscripției veterinare. La ora asta nu mai e nimeni acolo. Acuși e miezul nopții. Unde să mă mai duc ? Trebuie neapărat să-i găsesc un chirurg.

Din botul Olcei lăsat în jos, picura sîngele.

La farmacia din apropiere, aflarăm adresele a doi chirurgi, dar nici unul, nici celălalt nu era acasă.

Cu toată vremea înaintată, în jurul nostru se adunaseră curioși. Cineva ne sfătui să ne adresăm la „Salvare“.

Elena Alexandrovna era istovită. La Olcea îți era milă să te uiți. Ștergarul cu care îi era înfășurat botul se înroșise cu totul. Olcea își blegise urechile, respira greu, coapsele îi tremurau. Afară de asta, își rănise copitele de asfaltul străzii și șchiopăta așa de tare, încît era imposibil să ajungem cu ea la „Salvare“.

Ne-a scos din încurcătură un milițian care își făcea slujba la o răspîntie. La început, acesta voia să ne amendeze pentru faptul că adunaserăm în jurul nostru o grămadă de gură-cască, dar mai apoi, înțelegînd despre ce este vorba, opri primul camion și noi, după ce o ajutarăm pe Olcea, ne urcarăm și pornirăm către „Salvare“.

Mare le-a fost mirarea doctorului și surorilor, cînd am introdus în sala de așteptare un pacient atît de neobișnuit.

Chirurgul, un om cu fața slabă și răutăcioasă, cu o chelie proeminentă pe cap, își ridică ironic sprîncenele și o cercetă mirat pe Olcea.

— Nu cumva ați greșit ? Aici e postul de ajutor medical pentru oameni. N-avem secție veterinară.

Elena Alexandrovna trase hotărîtă prosopul de pe botul Olcei, arătîndu-i rana sîngerîndă, care deja începuse să se umfle, și exclamă :

— Doctore, doar sînteţi om! Fie-vă milă de această nenorocită creatură!

— Hm... Cine a forfecat-o în halul ăsta? făcu doctorul, apropiindu-se de Olcea. Situaţia este destul de gravă. Trebuie să vă spun, şi el îşi aruncă privirea asupra Elenei Alexandrovna, pentru că am dat asistenţă medicală unui cîine, am mai primit o mustrare. La ce bun să devin colecţionar de mustrări? Ce ziceţi?

— Ivan Ivanovici, interveni timid în vorbă sora de caritate. N-o să trecem în registrul de consultaţii, aşa că n-o să afle nimeni.

— Da, da, într-adevăr! Să ştii că nu e rea ideea. Dar la urma urmelor, ce, dacă se află? Lasă-i să afle. La treabă, deci! Repede, repede! Foarfeca! Scalpelul! Uitaţi-vă la ea cît e de cuminte. Bine că tace. Penseta! Pensă! Foarfeca! Aşa, draga mea, aşa. Acum o să-ţi cos botul. Rana a fost curăţată. Mai rabdă puţin! A fost sfîşiată destul de rău. Unde-o creşteţi pe această frumuseţe exotică? Cum? În Stolbî? Aha! Deci dumneavoastră sînteţi? o privi el atent pe Elena Alexandrovna. Dumneavoastră sînteţi acea cunoscută mamă adoptivă a micilor vieţuitoare oropsite din taiga? Despre dumneavoastră s-a dus vestea foarte departe. Trebuia să-mi fi spus de la început cine sînteţi.

Elena Alexandrovna zîmbi sfioasă.

Olcei i-au fost cusute buzele. I-a fost bandajat botul. Şi după ce îi mulţumirăm doctorului, ieşirăm în stradă. Camionul cu care veniserăm, plecase. Însă noi avînd experienţă acumulată, ne adresarăm de data asta direct miliţianului, rugîndu-l să ne sprijine. Acesta era intrat de curînd în post, şi ne privi cu neîncredere. Dar după ce află că Olcei i se făcuse o intervenţie chirurgicală la „Salvare", fluieră autoritar, oprind primul camion apărut. Porunci şoferului să transporte animalul pînă în apropiere de Stolbî. Am ajuns acasă abia în zori.

În aceeaşi zi, reuşii să mă întorc la cantonul Kandalak.

Mai tîrziu, am aflat că Olcea, după două zile de la incidentul cu bătrîna lupoaică, murise.

CAPITOLUL XIV

TOAMNA AURIE SOSI în toată splendoarea ei. Taigaua muntoasă strălucea în culori purpurii şi portocalii. Scînteiau aci de-un roşu aprins frunzele mălinului şi ale plopului tremurător. Mestecenii începură şi ei să-şi gătească coroanele cu fuioare răsucite de frunze galbene. Sub picioare foşniră primele frunze veştede. Pe lîngă cioturile putrezite, apărură pîlcuri compacte de ciuperci din soiul ghebelor. Pădurea deveni mai luminoasă şi parcă mai tăcută. Frunzele care se desprindeau, plutind pentru o clipă în aer, te predispuneau la melancolie.

Dimpotrivă, în păduricele de culoarea verdelui-închis al cedrilor, unde, în sfîrşit, s-au copt mult aşteptatele seminţe, era mare forfotă

şi mult zgomot. Zi şi noapte trudeau aici sălbăticiunile şi păsările. Acestea ronţăiau, spărgeau, îşi pregăteau rezerve din belşug pentru iarnă din această pîine a taigalei, pe care apoi o cărau în locuri numai de ele ştiute.

Burunducii îşi îndesau grăbiţi seminţele în săculeţii din dosul fălcilor, fugind apoi să şi-i depoziteze în cămările de sub rădăcina vreunui copac. Din cauza atîtor drumuri, aceste mici rozătoare îşi răneau pînă la sînge tălpile lăbuţelor. Săltau neobosite de pe o creangă pe alta veveriţele. Şi acestea trudeau de zor, adunîndu-şi cu lăbuţele conuri de cedru, pentru rezerve de iarnă. Veneau aici de la mari distanţe grupuri a tot felul de soiuri de rozătoare. Atît şoarecii de pădure cît şi cei de cîmp înşfăcau pe apucate cucuruzii, dezghiocînd pe jos cu vehemenţă conurile foşninde prin iarba înaltă. De-atîta foială neîntreruptă, foşnetul din taiga nu înceta nici o clipă.

Trudeau de zor aci, adunînd seminţele şi păsările din taiga. Pasărea-alunar scutura, sau pur şi simplu înhăţa conurile de pe jos. Se aşeza cu ele pe vreun ciot, ciugulindu-le seminţele cu lăcomie. După ce îşi umplea guşa pînă la refuz, zbura să-şi ascundă aceste rezerve undeva printre crăpăturile de piatră, prin scorburi sau pe sub rădăcini de copac. Apoi ţipînd răguşit se întorcea glonţ îndărăt, năpustindu-se cu aceeaşi lăcomie asupra conurilor cu solzi.

Mai veneau aici să se ospăteze şi iepurii, samurii, vulpile şi alte felurite sălbăticiuni. Dar cel care se îndeletnicea cu multă vrednicie în

a-şi asigura ospăţul cu seminţe, era ursul. El aduna cu dibăcie în grămezi conurile căzute pe jos, apoi clefăind zgomotos le decojea iute cu dinţii săi ascuţiţi. Uneori acesta se căţăra în copac, rupea crengi, de pe care apoi culegea conurile iar crengile le aşeza sub el, clădind un fel de cuiburi.

Vasili pleca foarte des în susul pîrîiaşelor, la îngemînarea acestora, în speranţa că îl va întîlni pe Gromila prin păduricele de cedru. Însă ursul reuşi să treacă din zona Marelui Indei undeva în altă parte, pierzîndu-i-se astfel urmele. Pădurarul era acum în permanenţă întunecat. Şi probabil ros de ambiţii răzbunătoare. Mi se părea însă că nu voia să se răzbune numai pe urs. De aceea, cînd se ducea să verifice dacă nu cumva braconierii au mai pus ceva laţuri sau capcane prin sarniţe, îi aşteptam întoarcerea cu sufletul la gură. Poate că Vasili, acum mai mult ca oricînd, căuta să se întîlnească prin taiga cu braconierul nu mai puţin decît cu ursul. Şi, bineînţeles, ar fi dorit ca acesta să fie Stepan.

Frosea, după sosirea lui Vasili din spital, se trase la faţă şi slăbise. Obrajii îşi pierduseră din prospeţimea şi culoarea lor rumenă de altădată. Devenise tăcută şi tristă. Doar arareori, cînd soţul pleca în taiga, Frosea dispărea pentru vreo două ceasuri, de unde se întorcea cu ochii strălucind şi cu un zîmbet ciudat, abia perceptibil, în colţul buzelor.

N-am auzit niciodată să fi avut loc între ei vreo ceartă de mari proporţii, însă Vasili se purta foarte brutal cu ea. Asta se observa din

fiecare cuvînt şi gest al său. Se prea poate ca între ei să se fi produs vreo explicaţie, dar că această explicaţie ar fi schimbat ceva în viaţa Frosei, nu aveam de unde să ştiu.

Trezindu-mă odată din somn mai spre ziuă, auzii de după despărţitură glasul înăbuşit al lui Vasili :

— Ce ? Dragostea lui e mai dulce ? Ha ? o întrebă el în batjocoră.

Frosea nu-i răspunse.

— De ce taci ? Poate că dragostea lui nu seamănă cu a mea ?

Frosea plîngea în tăcere.

Mă gîndeam cu îngrijorare la ce se va întîmpla mai departe ? Mi se părea că în această casă de pe malul rîului Mana trebuie să se întîmple ceva grav, ireparabil. Stăpînul cantonului de multă vreme ura şi rîul şi taigaua. Iar acum la toate acestea se mai adăugase şi infidelitatea nevestei. Şi chiar dacă Vasili s-ar fi resemnat cu această infidelitate, se punea întrebarea dacă ar fi rămas Frosea cu dînsul ? Care din ei va face primul pas hotărîtor ?

Frosea aştepta sosirea ultimului mare flux de buşteni de sus, după care Stepan îşi putea face lichidarea. Dar Vasili oare ce aştepta ? Nu cumva se pregătea s-o urmărească pe nevastă-sa, ca să se convingă pe deplin dacă aceasta îl înşeală ?

Nu ştiu cum, dar şi pentru mine devenise apăsătoare viaţa de aici. Poate din cauză că mă gîndeam mereu la soarta acestor oameni care mergeau implacabil către un deznodămînt tragic ?

Însăşi denumirea locului pe care locuiam — Kandalak, adică „Poiana sîngeroasă“, căpătă pentru mine dintr-o dată semnificaţia de rău augur. Şi uneori mă gîndeam superstiţios : „Oare n-o să aibă loc pe aici din nou vreo vărsare de sînge, cum s-a mai petrecut în vremuri îndepărtate ?“

Mi se părea că raporturile mele cu Frosea constituiau o verigă în lanţul acestor evenimente tragice. Oare nu eu fusesem principalul vinovat al destrămării acestei familii ?

Zilele frumoase şi însorite ale toamnei se schimbau uneori în zile mohorîte cu ploi mărunte, trenante. Taigaua pe astfel de vreme se acoperea cu straturi groase de ceaţă, de parcă ar fi fost căptuşită cu vată. Pătura aceasta lăptoasă se aşternea acum pe rîul Mana odată cu sosirea amurgului, chiar dacă vremea era frumoasă.

Lumea înconjurătoare de aici devenise şi pentru mine strîmtă. Pe astfel de vreme mohorîtă şi ceţoasă în care nu vedeai la doi paşi înaintea ta, nu te puteai deplasa nicăieri.

În astfel de zile cu ceaţă, rămînea şi Vasili acasă. Urmărea cu o privire fixă şi apăsătoare de sub sprîncenele încruntate îndeletnicirile gospodăreşti, de prin bucătărie, ale Frosei. Aceasta, nemaiputînd suporta privirile iscoditoare ale soţului, fugea uneori din casă, iar cînd revenea, avea ochii plînşi.

Atît eu cît şi Iuri Iurievici prelucram materialele adunate de pe teren. Acesta îşi scotea din albumul său solzii de peşte pe care-i lipise mai înainte, studiindu-i pe fiecare în parte cu

lupa și stabilind vîrsta peștilor. Eu sortam însemnările zilnice de prin caiete, făcîndu-mi bilanțurile.

Nina Alexeevna își termina ultimele pregătiri pentru a trece la extracția secreției parfumate de la mosc. În zilele ce urmau, toți masculii de mosc din crescătorie trebuiau să fie supuși acestei neplăcute și grele operații.

Cînd se întîmpla ca dinspre rîu să se audă zgomot de motor, Frosea nu mai îndrăznea, așa cum făcea în lipsa lui Vasili, să alerge la mal. Ea își ascuțea doar încordată auzul și uneori ieșea, chipurile cu treabă pînă în pragul casei. Iar dacă motorul făcea un zgomot subțire, puternic și nervos, Frosea își masca cu greu tulburarea. Și eu ghiceam în acest zgomot motorul „Strela". Bătrînul Egor mi se plîngea adesea de el : „Zumzăie atît de tare, frățioare, că mi-a îmbolnăvit urechile". Frosea nu tresărea niciodată cînd auzea țăcănitul surd al eșapamentului de la motorul cu marca „Moskva". Știa bine că motorul de la ambarcațiunea lui Stepan purta altă marcă.

Diminețile începură să devină răcoroase, iar pe iarbă strălucea brumă argintie. Perechea de corbi negri, locatari ai văgăunelor taigalei din apropierea pîrîiașului Sarîla, își scoseseră și își crescuseră puii. Aceștia treceau tot mai des pe deasupra cantonului, croncănind tare, îndreptîndu-se de-a lungul malurilor în căutare de hrană. Croncănitul lor trist și monoton peste taigaua liniștită de toamnă — ca-ar, ca-ar, ca-ar te tulbura, producîndu-ți în suflet presimțiri stranii...

Într-una din zile, Vasili s-a întors din taiga plin de sînge. Toată falca îi era zdrelită. Zgîrîitura adîncă, ducea de la ureche spre ceafă. Pe spate, în dreptul omoplatului, sîngera o altă rană. Hainele îi erau sfîșiate.

La întrebările noastre alarmate, abia că putu să răspundă șoptit :

— Gro-mi-la...

Apoi își pierdu cunoștința.

Cînd își reveni, mai întîi de toate întrebă :

— Nocika s-a întors ?

Despre cîinele Nocika, în astfel de împrejurări, nu-și mai amintise nimeni dintre noi. Cîinele însă, cu lesa ruptă, ședea lungit în cușca sa, lingîndu-și rănile. Și el fusese grav rănit de urs. Era plin de sînge, cu blana sfîrtecată pe spinare. Văzîndu-mă, cîinele scheună jalnic. Ursul îi provocase răni destul de serioase.

După ce fu bandajat, Vasili bău un pahar de ceai tare și, așa lungit în așternut, ne povesti cele întîmplate.

Îndreptîndu-se către păduricea de cedri, care se întindea în partea de sus a pîrîiașului, ducea pe Nocika de lesă. Cîinele îl însoțea de obicei, mergînd de partea stîngă. De data aceasta, la un moment dat, începu, nu se știe de ce, să tragă spre dreapta. Vasili, supărat, îl izbi cu piciorul. Cîinele schelălăi și încetă de-a se mai trage în lături ; dar începuse să se poarte ciudat. Se zbîrli tot și călca foarte atent, fără să facă zgomot.

Intrînd în pădure, Vasili văzu lîngă un copac mare, dezrădăcinat de vînt, un maral mort. Deodată, Nocika se smuci brusc, trăgînd din

nou spre dreapta. În clipa aceea, de după copac sări ursul. Se ridică urlînd în două labe. Ursul era neobişnuit de mare. Vasili înţelese că era Gromila.

Cîinele se repezi la fiară, trăgînd aşa de tare de lesa pe care Vasili o mai ţinea în mînă, încît acesta se clătină, scăpînd-o. Revenindu-şi, pădurarul abia reuşi să-şi ridice carabina pentru a trage.

Ursul însă lovi puternic în carabină, încît aceasta zbură cît colo, izbindu-se trosnind de trunchiul copacului.

Ce s-a întîmplat mai departe, era greu de explicat. Vasili îşi aminteşte doar că ursul şedea călare pe el. Îl zgîrie c-o labă pe cap, iar cu cealaltă îl apucă de spinare. Simţi în faţă răsuflarea fierbinte a fiarei. Încercă să-şi scoată cuţitul de la cingătoare, însă din cauza greutăţii ursului ce-l priponise la pămînt n-o putu face.

Deodată, ursul se trase cu vehemenţă înapoi. Şi pădurarul văzu cum cîinele Nocika sărise pe spinarea lui Gromila şi-şi înfipsese colţii în acesta. Dulăul se agăţase de urs, distrăgîndu-l în felul acesta de la om.

Pădurarul reuşi să sară în picioare. Se repezi la carabină, dar aceasta avea ţeava îndoită şi patul despicat. Să-l atace pe urs numai cu cuţitul, Vasili nu riscă. Se refugie într-un desiş şi şiroind de sînge abia reuşi să ajungă pînă acasă.

Cîinele însă continuă lupta fără stăpîn. Lătratul său întărîtat se mai auzi încă multă vreme.

— De n-ar fi fost Nocika, dădeam ortul popii, încheie el posomorît. Şi eu care îl credeam un cîine prost la vînătoare de urşi. Ba intenţionam chiar să-l împuşc...

Rănile lui Vasili păreau să nu prezinte un pericol chiar aşa de mare, dar avea nevoie de o imediată îngrijire medicală. În primul rînd îi trebuiau făcute injecţiile împotriva tetanosului. Luai deci bărcuţa noastră şi o pornii spre cantonul pădurarului Ignat, ca să-i cer barca cu motor.

Abia a doua zi dimineaţa reuşirăm să-l transportăm pe Vasili la spital. Îl însoţi Iuri Iurievici care avea treabă la oraş.

— Norocul mi s-a pus de-a curmezişul, Anton Nikolaevici, se jelui Vasili înainte de plecare. Şi de-ai şti cît mi-e de ciudă că n-am reuşit să isprăvesc odată cu acest Gromila ! Am vînat atîţia urşi la viaţa mea ! Pe mulţi dintre ei i-am prins chiar prin bîrloguri. Acum însă am făcut-o de oaie. Asta n-o să mi-o pot ierta niciodată !

Pînă la barcă îl petrecu tăcîndă şi Frosea. Împreună cu Iuri Iurievici stăteam pe mal şi auzirăm cum Vasili se opri şi-i zise cu asprime :

— Vezi, nu cumva să-ţi faci de cap ! Altfel ai s-o păţeşti. Ţine minte ce-ţi spun !

El o lăsă. Se apropie de noi, şi fără a-şi ascunde irascibilitatea, observă :

— Iată deci... Abia venii de la spital, trebuie să mă întorc din nou acolo. Blestemat să fie acest canton cu numărul treisprezece.

La început Frosea fusese îngrijorată de starea în care se afla Vasili, acum însă, odată cu plecarea lui, convingîndu-se că nu-l amenință nici un pericol, deveni mai veselă. Asta poate la gîndul că a mai scăpat pentru o bucată de timp de sub necruțătoarea supraveghere a soțului.

În ziua aceea, nu m-am mai dus în taiga, iar spre seară m-am îndreptat către pîrîiașul Sarîla, de unde voiam să observ plecarea păsărilor de apă călătoare, care în drumul lor se opreau prin aceste golfuri liniștite, pentru popas și hrană.

Toamna aurie era în toată splendoarea ei. Pădurea de foioase îmbrăcase o mantie de culoare portocalie. Ea părea că-i țesută din raze de soare. Pe fundalul de-un verde întunecat al coniferelor de pe malul opus licăreau petele de un galben strident ale mestecenilor. Pe oglinda apei pluteau frunze de mesteacăn aduse aici de vînt. Ierburile înalte căpătaseră o culoare brună, iar poienele de prin preajma malurilor căpătaseră un aspect monoton prin culoarea lor uniformă.

Mergeam, dînd la o parte ierburile care începeau să se usuce. Semințele lor se scuturau și mă împresurau întocmai ca o ploaie măruntă. Era deajuns să atingi un singur firicel, că și țîșneau zornăind semințele din păstăile lor uscate.

Mă gîndeam la cele ce i s-au întîmplat lui Vasili. Gromila l-a atacat probabil din cauza maralului pe care-l spintecase ceva mai înainte

și acum își apăra prada. Viața lui Vasili atîrnase de un firicel de păr.

Nu degeaba bătrînul Egor urăște de moarte această fiară. El îmi povestise odată, așa, printre altele, cum că la viața lui a omorît treizeci și nouă de urși, dintre care cu vreo zece dăduse lupta corp la corp, apărîndu-se.

— De cel de-al patruzecilea urs, flăcăule, trebuie să te ferești, zise el puțin jenat. Vînătorii încercați, bătrînii vînători, au această credință. Ei spun că cel de-al patruzecilea urs pe care trebuie să-l vînezi, ar fi cel mai primejdios dintre toți, fi-r-ar să fie! Pe acest Gromila, pentru atîtea stricăciuni și pagube pe care le-a făcut, trebuia de mult să-l fi ucis, însă de ce să nu recunosc, cu o așa namilă acum nu pot risca. Nu îndrăznesc să mă iau la harță cu el. Vezi, nu mai sînt nici tînăr. Și ce-i mai important, este că s-a nimerit să fie chiar el cel de-al patruzecilea urs pe care ar urma să-l ucid. Înțelege, tinere! Dacă întîmplător m-aș întîlni cu un alt urs, l-aș omorî cu mai multă ușurință. După asta, poate că aș încerca să termin și cu Gromila. Pentru cel de-al patruzeci și unulea, riscul e mai mic.

Bătrînul Egor atrăgea atenția că ursul este feroce și că de el trebuie să te ferești în taiga în permanență. Tot el mai spunea că poți înnopta în pădure fără grijă numai în colibele ale căror ușă se deschide înăuntrul odăii.

— Ursul întotdeauna trage de ușă, explică Egor. Cît este el de șiret, fi-r-ar să fie, dar ca să împingă ușa, asta nu-i trece niciodată prin cap. Prin aceste colibe de iarnă, ursul

îl caută pe om ca să-l strivească. Asta pentru că el, ursul, se consideră stăpînul taigalei și nu-l suferă pe om. Există și o zicală: „Doi urși nu se împacă niciodată într-un singur bîrlog, după cum nici doi stăpîni nu pot exista în taiga". Or, astăzi cine este stăpînul adevărat al taigalei? Omul, bineînțeles! Deci ursul e un fel de fost stăpîn. Iată deci de unde și dușmănia lui față de om.

Moș Egor mă asigură că ursul îl urmărește uneori pe vînător, furișîndu-se pe urmele lui prin taiga. Și cu toate că știam că treburi din acestea se întîmplă foarte rar, acum, după ce Vasili a fost atacat de Gromila, începu să mă obsedeze această idee. Dar dacă cumva printre aceste bălării înalte s-o fi pitit într-adevăr ursul? Pocniturile păstăilor din care zburau semințe răscoapte, precum și foșnetul acestor bălării, mă făceau să mă opresc din cînd în cînd și să-mi ascut auzul. Culcușuri de urs mi-a fost dat să întîlnesc destul de des pe aici în timpul verii. Atunci cînd au fost atacate văcuța și iapa lui Vasili, ursul tot de prin aceste ierburi înalte le-a pîndit, doar ce-i drept, atunci ursul umbla după sucul dulce din lujerele anumitor ierburi. Acum însă iarba s-a uscat și ursul nu mai are ce căuta pe aici. Dimpotrivă, acum trebăluiește prin pădurea de cedri, după alune.

Ursul din Siberia de sud, locatar al taigalei din preajma rîului Mana, se deosebește de obișnuitul urs de culoare brună, prin blană deasă și pufoasă, și e mult mai voinic. Gromila, după cît se pare, era un reprezentat remarcabil al

acestei rase de urși, și eu nădăjduiam, deocamdată în taină, să-i obțin craniul masiv și enorma-i blană pentru muzeul etnografic regional. Acum, pentru a-l ucide pe Gromila aveam și dezlegare scrisă. După nereușita lui Vasili și apoi refuzul bătrînului Egor de a înfrunta ursul, singurul vînător încercat, cunoscut mie, care ar fi putut să se răfuiască cu Gromila, era Inokenti. Trebuia deci să iau legătura cu el și să ne înțelegem cum am putea, împreună, să urmărim și să împușcăm fiara răpitoare, vicleană și feroce.

Mergeam așa îngîndurat de-a lungul marginii de pădure, din apropierea rîului.

Dintr-o dată am fost oprit de niște glasuri omenești, reținute. Ceva mai la vale, acolo unde pîrîiașul se varsă în Mana, văzui o barcă trasă la mal, apoi, sub niște sălcii pletoase, îi zării pe Frosea și pe Stepan. Acesta o îmbrățișa și o săruta pe față, pe gît, pe gură, șoptindu-i ceva drăgăstos. Frosea îi răspundea rîzînd fericită.

M-am retras discret. Apoi făcui calea întoarsă spre canton.

Sincer să fiu, îl invidiam pe Stepan. Drama aceasta de familie, la care mereu am fost martor, luase în înțelegerea mea o cu totul altă întorsătură.

Nu eu, cu atitudinea mea nehotărîtă, ci Stepan cu vorbele sale drăgăstoase, cu mîngîierele sale și cu promisiunile sale hotărîte de a o „fura" pe Frosea și a o duce undeva departe, i-au trezit sufletul însetat după o iubire mare.

„Şi fie ca ei să aibă noroc şi să rămînă fericiţi, gîndeam eu. Cu Vasili, Frosea şi aşa nu mai putea convieţui. Acesta o asuprea. Cu toate astea, Frosea a ştiut şi a reuşit să iasă din impas".

Mi-am amintit apoi de cruzimea şi duritatea caracterului acestui Stepan, omul care ucidea cu atîta sînge rece animal sau pasăre fără apărare, punîndu-mi în acelaşi timp întrebarea : Dar dacă iubirea Frosei l-ar putea într-adevăr transforma ?

Înainte de a ajunge la canton, m-am aşezat pe-o rădăcină de pin, adusă şi împlîntată în mal de apele primăvăratice. Mă uitam de-a lungul rîului, pe care, ca de obicei, pluteau buştenii, adăugîndu-li-se acum şi frunze veştede, îngălbenite.

Se însera. Ceaţa începu să-şi aştearnă pe rîu pînza ei fumurie şi transparentă. Razant cu oglinda apei trecu un stol de raţe sălbatice. Totul în jur se înfăşurase într-o tăcere de piatră. Doar, pe undeva, în apropierea unui prag, se frămînta, gemînd prelung şi împroşcînd cu picuri spumoase, un val ; iar în preajma unui buştean împotmolit lîngă malul abrupt, clipoceau timid şuviţe de apă.

La un moment dat, de pe valea malului celuilalt, răsună mugetul prelung şi vibrant, ca o trîmbiţă, al unui maral. Răgetul era şovăielnic, de parcă anume animalul şi-l reţinea, voind să-şi încerce puterea glasului. Am auzit asemenea răget pentru prima dată prin aceste locuri.

Se făcu din nou linişte. O linişte mormîntală. Totul în jur încremenise într-o aşteptare înfrigurată.

Şi iată că din inima taigalei, de data asta dinspre partea rezervaţiei noastre, răsună un alt muget chemător de răspuns. Mugetul ajunsese pînă aici puţin atenuat din cauza distanţei, însă era cu mult mai puternic şi mai prelung decît primul. Se pare că răgea un maral bătrîn.

Ascultam uimit începerea acestui boncăluit al maralilor. Avui impresia că în taiga se iscă ceva nou, neobişnuit, ceva sărbătoresc.

După două zile s-a întors Iuri Iurievici. Ne comunică că Vasili trebuia să mai rămînă încă vreo cîteva zile în spital.

Frosea era acum din nou în culmea fericirii. Se ducea în fiecare zi la întîlnire cu Stepan.

Era pe la mijlocul lui septembrie.

Încă cu o săptămînă înainte de sosirea caravanei de plute, peştele constrîns, se rostogolea pe deasupra apei, scăpărînd la soare ca o lînă de aur.

Buştenii plutitori se înmulţeau văzînd cu ochii, apa devenea tulbure, iar peştii dispăreau treptat.

Într-o după amiază, auzirăm pe rîu un zgomot neobişnuit. Huruitul surd şi deocamdată îndepărtat al tractoarelor se contopise cu strigăte de glasuri omeneşti, cu zăngănitul căngilor, cu loviturile de topoare şi încă cu alte zgomote crescînde, neclare nouă.

— A sosit caravana ! strigă fericită Frosea. Cu toţii ne lăsarăm treburile, şi o zbughirăm spre mal.

Pe rîu veneau la vale niște plute enorme. Ele apăreau de după cotitură ca niște corăbii fantastice. Pe fiecare plută erau amenajate izbe noi din scîndură geluită. Pe căsuța primei plute flutura un steag roșu, prins de-o prăjină înaltă. Frosea ne explică că aici este instalat biroul sectorului de plutărit. Pe cea de-a doua plută se înălțau niște catarge de care erau prinse antene și rețele de sîrmă. Aici se găseau stația de radio și motorul.

Pe măsură ce plutele lunecau lent prin dreptul cantonului, Frosea ne explica cu însuflețire că pe cea de-a treia plută se afla cantina, bucătăria și depozitul de alimente, iar pe pluta cu numărul 4 — colțul roșu ; și în sfîrșit, pe celelalte, erau amenajate dormitoarele comune ale plutașilor.

Pe plute nu se vedeau mulți oameni. Muncitorii veneau în urmă cu bărcile, care le permiteau să acosteze mai ușor la țărm și să împingă cu căngile buștenii împotmoliți la mal. Tot în urma plutelor — însă de data asta pe uscat — veneau pe ambele maluri tractoare puternice pe șenile, marca „S-100". Cînd erau întîlnite obstacole stîncoase sau mari îngrămădiri de trunchiuri, tractorul cobora în albia rîului, trecînd cu multă ușurință de pe un mal pe celălalt. Către toamnă cotele rîului scăzuseră, totuși adîncimea lui prin unele locuri, era aproape de doi metri.

Tractoarele scoteau din mîl buștenii scufundați, sfărîmau zăgazurile, împingeau înapoi în apă trunchiurile pironite în nisip.

Cînd văzui pentru prima dată un tractor în mijlocul rîului, intrat pînă la jumătate în apă, sforăind și împroșcînd cu jeturi de apă în toate părțile, mi s-a părut că prin acest zgomot infernal de apă, se tîrăște un monstru preistoric, rămas întîmplător prin locurile acestea.

„Înainte vreme, elanii veneau pînă în buza rîului, îmi amintii de vorbele lui moș Egor. Astăzi huruie tractoarele pe-aici".

Mai tîrziu am aflat că din cele douăzeci de mașini destinate acestui scop, și pornite odată cu plutele, au ajuns pînă aici la noi numai jumătate din ele. Celelalte s-au împotmolit de-a lungul malurilor rîului Mana.

Iuri Iurievici stătea pe țărm și asculta preocupat zdrăngănitul mașinilor, uruitul puternic al motoarelor, strigătele oamenilor. Pe fața lui se putea citi îngrijorarea și o mîhnire adîncă. Și pe bună dreptate : din peștele pe care îl studia nu putea să rămînă decît o nimica toată după această „macerare".

Plutele, apropiindu-se strîns una de alta, s-au oprit ceva mai jos de cantonul nostru. Acum pe-o parte a rîului se înșirau căsuțele construite din scîndură de pin, ca o adevărată așezare. Și numai pe partea jumătății celeilalte a rîului, rămăsese loc pentru trecerea buștenilor. Aceștia se izbeau între ei, se buluceau și se încălecau unul pe celălalt, semănînd, așa cum pluteau compacți, cu o herghelie de cai înghesuită și mînată în apă. Ceva mai jos de locul de ancorare a plutelor, buștenii, în cursul lor la vale, ocupară, atît cît se putea zări cu ochiul, toată suprafața navigabilă a rîului.

În sectorul în care lucrau tractoarele și plutașii cu căngile, al căror număr era de peste două sute de oameni, se deplasa fluierînd ascuțit din sirenă o șalupă, de pe care se dirijau operațiile lucrărilor. Șalupa — o botezară aici „sorbitoare de apă" — se împotmolea adesea. Ca să scape din strînsoarea nămolului, aceasta arunca în sus prin supapele-i din coaste, jeturi puternice de apă, smucindu-se să se desprindă, scuturîndu-și puternic toate încheieturile. După ce reușea să iasă din mîl, fluiera victorioasă, tăind luciul apei.

Ferestrele cantonului nostru zăngăneau, taigaua din jur se umplea de această zarvă și duduit asurzitor, preluat și multiplicat de ecou și apoi rostogolit printre văgăunele munților de prin împrejurimi.

De undeva, din mijlocul lucrătorilor, răsună vechiul cîntec rus „Dubinușka".

Frosea, cu obrajii îmbujorați și cu ochii strălucind de bucurie, mai continua să șadă pe mal, zîmbind fericită, uitîndu-se la furnicarul de oameni ce trebăluia prin apă. Ea, după cît se pare, căuta cu privirile pe cineva acolo, printre oamenii care mînuiau căngile. Zărindu-l în cele din urmă, ridică veselă mîna.

Mă aflam ceva mai departe și mă uitai atent. Cineva din mulțime, în chip de răspuns, îi făcu semne cu mîna Frosei. Era Stepan. Acum nu se mai fereau de nimeni. Se salutau deschis și drăgăstos față de toți.

Oamenii munciră pînă seara. Abia începuse să se întunece, că se și auzi duduitul motorului propulsor, și dintr-o dată tot rîul fu luminat

de strălucirea becurilor electrice, de pe toate plutele. Picupul a prins să-și difuzeze melodiile de pe felurite discuri. Dar de îndată ce acesta înceta, îi lua locul un acordeon cu multiplele sale tonuri.

Noi, toți locatarii cantonului, trecurăm pe plute. După cină, pe o pardoseală de scîndură, special amenajată, începu dansul. Fete erau puține, și băieții nu-și cedau rîndul.

Frosea, îmbrăcată într-o rochie nouă de culoare deschisă, cu șiraguri de mărgele galbene la gît, dansa cu Stepan, care își schimbase cizmele de cauciuc cu pantofi moderni, cu bot ascuțit, iar în locul salopetei își pusese un costum, la un rînd de nasturi, de culoare maro, bine croit.

Nina Alexeevna dansa cu șeful sectorului, un tînăr inginer care răspundea de lucrările de dragare. Ea, ca și Frosea, era îmbujorată, plutind în dans cu o ușurință neobișnuită pentru trupul ei ce începea să capete dimensiuni.

Frosea zîmbea fericită tot timpul. N-o mai văzusem niciodată într-o așa de bună dispoziție. Părea cu totul altă femeie. Radia atîta farmec și atîta feminitate, că îmi era greu să-mi desprind ochii de la dînsa. Frosea dansa cu o grație de fată, mișcările îi erau armonioase, pătrunse de o totală uitare de sine. Și, desigur, avea ochii numai pentru Stepan. În astfel de clipe, Frosea se găsea probabil într-o lume uimitoare, fermecată, de basm, ce i se ivise așa, pe neașteptate, poate pentru prima dată în viață.

Totul și toate în jur erau stranii, neobișnuite. Taigaua parcă s-ar fi dat la o parte,

iar rîul Mana, aşa luminat cum era de becurile electrice, îţi apărea ca o stradă animată a unui oraş, plină de furnicarul şi zgomotul serii, de iluminaţie strălucitoare nocturnă.

Într-una din pauzele dintre dansuri, Nina Alexeevna se apropie de Iuri Iurievici să-i prezinte cavalerul cu care dansase. Eram şi eu lîngă dînsul.

— Faceţi cunoştinţă, soţul meu. Dînsul, adăugă ea rîzînd, este indignat de faptul că dumneavoastră cu plutăritul acesta liber, distrugeţi peştele de aici.

Inginerul se înclină şi se prezentă.

— Nu-i distrugem chiar pe toţi, zise acesta rîzînd. Cunoaşteţi proverbul: „Cînd tai pădurea, sar aşchiile". Un lucru însă vă rog să reţineţi: Mana este un rîu harnic. El înlocuieşte sute şi mii de garnituri de trenuri, economiseşte milioane de ruble, livrînd la timp fluviului Enisei transporturile de material lemnos.

— Iertaţi-mă, şi faţa lui Iuri Iurievici se crispă a nemulţumire. Dumneavoastră consideraţi peştele din rîu ca fiind „aşchii". Eu însă îl socot ca pe-o enormă bogăţie a ţării.

— Să nu ne certăm, făcu împăciuitor şeful sectorului de plutărit. Poate m-am exprimat greşit. Peştele, desigur, trebuie protejat. Cu acest prilej, pot să vă dau şi o veste îmbucurătoare: O parte din materialul lemnos va fi dirijat de-acum pe noua linie ferată — Abakan-Taişetsk. Rîul Mana se va descongestiona parţial de buşteni. Deocamdată însă nu ne putem dispensa total de el. Odată construit

barajul de pe Enisei, rolul său va creşte chiar. Pe rîul Mana se scurg la vale buştenii de la cinci unităţi de industrializare a lemnului...

— Însă rolul rîului Mana, cu prilejul durării barajului de la Divnî Gorî, îl întrerupse nerăbdător Iuri Iurievici, o să crească şi mai mult. Da, da, aşa cum vă spun. Va fi printre cele mai bogate rîuri în peşte! Peştele din Enisei va veni pentru a-şi depune icrele exact aici, în Mana. Altă cale nu mai are acum. Or, dumneavoastră plutaşii, ce faceţi? Aşezaţi stăvilar compact, nu lăsaţi peştele să pătrundă în rîu, îl striviţi, îl exterminaţi...

— Uf, Dumnezeule! făcu implorator Nina Alexeevna. Ce-i cu tine, Iuri? Vino-ţi în fire! Avem şi noi prilejul de-a ne veseli o dată în decursul întregii veri, iar tu începi iarăşi cu ale tale. Îmi pare rău că v-am făcut cunoştinţă. Haideţi mai bine să dansăm! îl trase ea de mînă pe inginer. Acesta, dădu jenat din umeri şi se prinse din nou în vîrtejul dansului.

Larma ţinu multă vreme pe rîu. În cele din urmă, luminile de pe plute se împuţinară. Muncitorii se duseră la culcare. Dar pe partea malului nostru încă mai ardeau focurile. Se auzeau glasuri tinere cîntînd, precum şi melodii de acordeon.

Abia către ziuă, şi numai pentru cîteva ceasuri, se înstăpîni liniştea. Undeva, în ceaţa aşternută peste rîu, ţăcănea motorul propulsor. Tulburat de-o aşa noapte neobişnuită, nu mă mai prinse somnul.

În zori, ca de obicei în aceste zile de toamnă, trîmbiţară maralii. Ei răgeau de jos, dinspre

partea Sosnovkăi, și de sus, dinspre Piatra Albastră. Mugeau și în inima pădurilor din rezervație, și prin alunișul pădurilor ocolului silvic, de pe partea cealaltă a rîului. Acum, în perioada aceasta a boncăluitului, ei nu se prea fereau de oameni și probabil că nu dădură nici o importanță zarvei ridicate de fierberea muncii prilejuite de încheierea acestui sezon de plutărit. Taigaua din jur era așa de imensă și de nemărginită, încît se găsea loc destul și pentru oameni, și pentru animalele sălbatice. Rămînea doar, ca omul să nu facă abuz de dreptul celui mai tare.

Frosea veni acasă în zori. Intrînd în dormitor, rîse încetișor pentru sine ; se trînti în pat și, probabil fără să se mai dezbrace, adormi pe loc.

Convoiul plutelor porni la vale...

A doua zi, cerul se acoperi de nori grei și întunecați, iar taigaua porni să se agite zgomotos și alarmat, de parcă ar fi presimțit ceva rău.

Se făcuse frig. Mana se umflă, iar deasupra ei se rostogoliră valuri cu creste de spumă orbitor de albe. Apoi, pe neașteptate, se porni o ninsoare deasă, cu fulgi mari, acoperind iarba și frunzele arborilor, sub greutatea căreia crengile își aplecară frunțile spre pămînt.

A nins toată ziua și aproape toată noaptea. Taigaua fu troienită de-a binelea. Vîntul alerga peste vîrfurile copacilor, spulberînd cușme țuguiate de omăt. Uneori, vîjîind mai întărîtat, prăvălea cîte un arbore enorm, găunos. De pe fața rîului, vîntul spulbera cîlții de spumă albă, fluiera ascuțit și împroșca cu stropi reci de apă.

Cerul se însenină abia către amiază. Zăpada se topea lent. Iarna care își făcuse apariția prea devreme, se retrăgea acum fără prea mare tragere de inimă.

După ce rîul Mana se mai potoli, sosi la noi și bătrînul Egor. Am rămas de-a dreptul mirat, cînd văzui că era însoțit de Alioșka.

— Ia-ți în primire un nou pădurar, zise Egor solemn. Se numește Alexei Sokolov. Este numit în locul nătărăului Fedka Zaițev. Fir-ar să fie !

Noutatea aceasta încă n-o cunoșteam. Pasămite, Feodor Zaițev a hotărît să demisioneze și să plece cu familie cu tot din preajma rîului Mana. Directorul rezervației, la recomandarea Elenei Alexandrovna, îl numi pe Alioșka.

— Cred că pe Fedka l-o fi gonit ursul Gromila, rîse Egor. Tot a fost bună la ceva această fiară hrăpăreață. Ești orășan, flăcăule ? Sau băștinaș ? îl cercetă Egor pe tovarășul său de drum. Avem nevoie aici de oameni curajoși. Braconierii își fac de cap. Și asta numai din cauza slăbiciunii lui Fedka. Ai grijă, flăcăule ! Acum tu ești stăpîn aci ! Ai grijă, fi-r-ar ursul să fie !

Alioșka zîmbi reținut. Era îmbrăcat într-o manta de ploaie, pus la punct și chipeș. În mînă, noul pădurar ținea carabina rămasă de la Feodor.

— E grozav că te-ai hotărît să vii la noi ! exclamai eu. Cum ai reușit să pleci din Divnogorsk ?

— M-a tras încoace spre Mana. Am insistat și în cele din urmă m-au lăsat.

— Nu-ți pare rău de meseria pe care ai lăsat-o ?

— Meseria învățată n-o să fugă de mine. Și apoi o să mai învăț aici încă una nouă. N-am mai putut rămîne acolo, adăugă el incetișor. Mă doare sufletul. Știi doar...

Alioșka venise aici, la cantonul nostru, după motorul atașabil la barcă, motor, care zăcea în șopronul lui Vasili fără nici o întrebuințare. Și cu toate că noul pădurar avea ordinul scris al directorului, Frosea nu i-l dădu fără permisiunea lui Vasili.

La masă, în timpul prînzului, Egor ne povesti despre noutățile sale pădurărești. După prima ninsoare, el descoperi azi-dimineață, nu departe de cantonul său, urme de samuri. Ocrotiți de cîțiva ani în rezervație, samurii se înmulțiseră și probabil că unii din ei se stabiliseră și prin pădurile ocolului silvic.

— Și-am să-ți spun una, flăcăule, mi se adresă el. Am să-ți spun un lucru interesant. Voi ne „furnizați" samuri, iar noi, ocolul silvic, vă dăm în schimb veverițe. Veverița nomadă de prin părțile noastre a dat năvală spre taigaua rezervației voastre. Tii ! Că multe au mai trecut la voi ! Și asta, din cauză că acum pe la noi nu prea sînt alune. Și colac peste pupăză, a căzut și zăpada mai devreme decît era așteptată. Deci, de teama primei zăpezi, au și dat fuga aici. În rezervație s-au făcut alune din belșug. Și cu toate că ninsese vîrtos, veverițele trecură în cîrduri rîul, înotînd

prin apă. Chiar și flăcăul ăsta nou le-a văzut astăzi cum înotau de frumos. Și moș Egor arătă cu capul spre Alioșka.

— Îți mulțumesc, fata mea, pentru masă, zise el, dînd strachina la o parte. Am mîncat zdravăn, așa că acum putem pleca înapoi. Ciudate mai sînt și sălbăticiunile astea ! Da, da... așa cum vă spui, continuă bătrînul. Veverița cînd trece rîul înot, nici mai mult, nici mai puțin, își ține coada pe spinare : dacă cumva și-o udă, o trage la fund și se îneacă. S-ar putea ca și în momentul de față să mai treacă rîul spre voi. O să le aveți din belșug. S-o găsi cineva să le și vîneze prin rezervație.

Moș Egor tăcu, dar amintindu-și din nou ceva, adăugă sclipind șiret din ochi :

— Cînd veverițele nomade treceau dintr-o taiga în alta, oamenii din vechime spuneau : „Un păduroi pierde la joc altui păduroi bogățiile pădurii". Îmi amintesc cum, într-un an, din taigaua Kemciugului de pe fluviul Obi sosiseră în taigaua noastră de-aici, de pe Enisei, veverițe nomade. Au mers ele cale lungă pe jos și prin vîrfuri de copaci, apoi au trecut înot fluviul Enisei, la noi. Înseamnă că păduroiul din Kemciug pierduse celui de la noi veverițele. Dar să vezi, flăcăule, n-au venit pentru multă vreme. După ce au scotocit bine și au mîncat alunele din pădurea noastră, veverițele, mai spre iarnă, o tuliră înapoi acasă. Se vede că păduroiul Kemciugului își recîștigase înapoi bogăția.

Și bătrînul rîse blajin.

— Iată deci cîte minunății se întîmplă prin taiga ! Păduroii joacă între ei, așa cum ar juca oamenii la jocuri de noroc. Și iată că acum păduroiul din rezervația voastră a cîștigat veverițele de la păduroiul ocolului silvic. Vezi ce noroc i-a căzut ?

Către seară Egor și cu Alioșka plecară spre casă. Mă bucuram mult pentru Alioșka. El arăta acum plin de vigoare, ca să nu spun, chiar vesel. Probabil începuse să-l pasioneze noua muncă ce i s-a încredințat.

Se înstăpîniră din nou zile frumoase de toamnă. Frosea începuse să strîngă cartofii din grădină. Întorcîndu-mă odată mai devreme din taiga, mă apucai s-o ajut.

Frosea era, ca de obicei, bine dispusă. Probabil că aștepta din zi în zi să-și facă lichidarea Stepan să se poată pregăti și ea de plecare.

— Veți mai sta mult la noi ? mă întrebă ea, în timp ce-și umplea găleata cu cartofi.

— M-am obișnuit aici și m-am așezat la voi de-a binelea. Trebuie să rămîn aici și iarna asta. Pentru un zoolog în taiga e muncă mai multă pe timpul iernii decît vara. Voi studia urmele sălbăticiunilor. Urmele de pe zăpadă spun totul. Dacă nu mă gohiți, o să mai rămîn deci.

— Ei, asta-i ! Cum să vă gonim ? rîse ea. Dumneavoastră, Anton Nikolaevici sînteți un om tare cumsecade. Geaba mă supărasem pe dumneavoastră. Numai că s-ar putea să v-o iau înainte.

— Unde să plecați, Frosea ? mă prefăcui eu că nu știu despre ce este vorba. La oraș ?

— De ce tocmai la oraș ? Ce să fac acolo ? Ce am pierdut acolo ? De fapt, încă nu știu nici eu încotro o să plec. În orice caz, nu mai vreau să trăiesc ca pînă acum.

Între timp, sus se auziră țipete de cocori. Ridicarăm capetele și urmăririm cu privirea triunghiul de păsări.

Cocorii, zărind panglica șerpuitoare a rîului Mana, stricară formația, dînd cîteva tîrcoale pe deasupra apei. Apoi, răzgîndindu-se de-a se mai așeza pe vreun ostrov își formară din nou triunghiul și, continuîndu-și strigătele chemătoare, își văzură de drum spre sud.

— Iată că se porniră și cocorii... zîmbi îngîndurată Frosea.

Urmărea zborul cocorilor ce se îndepărtau, cu seninătatea unei depline bucurii. Îmi dădeam seama că, însoțindu-le cu privirea, Frosea își trasa în gînd propriile-i căi de plecare încă nedefinite.

La numai o zi după asta, sosi și Vasili din spital.

Cînd mă întorsei din taiga, îl găsii, așa îmbrăcat și încălțat cum era, sforăind în patul său. În odaie, duhnea a votcă.

Nina Alexeevna speriată, cu ochii dilatați, îmi spuse în șoaptă, că Vasili venise beat criță — se presupune că i-au dat de băut în Sosnovka — și văzînd-o pe Frosea, se năpusti asupra ei s-o bată. „Așa știi tu să păstrezi credința față de soțul tău ? răcnise el. Ai dansat cu Stiopka în văzul lumii ?! S-a dus vestea despre asta pe tot rîul Mana...

— Şi, desigur, îi mai aruncase şi alte vorbe urîte, adăugă jenată Nina Alexeevna. Îmi era şi ruşine să le aud ! Iuri îi sărise în ajutor Frosei, dar Vasili îl îmbrînci aşa de tare, încît acesta căzu şi-şi sparse ochelarii. Noroc că a mai avut o pereche de rezervă, altfel nici n-ar fi putut lucra. Era aşa de băut Vasili, cum nu-l mai văzusem niciodată în halul ăsta. Biata Frosea a fugit în şopronul cu fîn şi s-a pitit acolo. Boceşte sărmana, nu ţine seama de nimic ce-i spun. Dumnezeule ! E ceva îngrozitor ! Unde am nimerit. Doamne ! Peste ce am dat... !

În ogradă, lîngă cîinele lungit cu botul pe labe, şedea Nadiuşka. Mă privi speriată cu ochişorii ei plînşi. Cînd încercai să mă apropii de dînsa, fugi în grădină şi se ascunse în bălăriile din dosul băii.

Mă urcai pe fînul din şopron. O găsi acolo pe Frosea cu bluza ruptă, cu un umăr despuiat şi cu o vînătaie sîngerîndă. Zăcea cu faţa băgată în fîn şi plîngea suspinînd amarnic.

Îşi întoarse privirea către mine. Sub un ochi avea o vînătaie liliachie pronunţată. Părul îi era răvăşit, iar pe obraji avea brazde uscate de lacrimi.

— Am să plec, răbufni ea, acum o să plec neapărat !

Apoi îşi lăsă capul pe fîn şi începu să plîngă cu hohote.

Încercai s-o liniştesc. Îi tot spuneam ceva fără întrerupere şi ea, treptat, se linişti.

Vasili dormi pînă dimineaţă, după care plecă în taiga. Se întoarse seara tîrziu. Văzîndu-mă, îmi dete ursuz bineţe, fără să mai deschidă vreo discuţie.

Frosea umblă toată ziua posomorîtă, iar seara, fără să-l privească pe Vasili, îi puse tăcut cina pe masă, apoi o luă pe Nadiuşka şi se duseră la culcare.

Părea că totul intrase din nou în normal. Fiecare dintre noi se ocupa zi de zi cu treburile sale. Angrenaţi fiind de preocupările zilnice, poate că nu am acordat importanţa necesară relaţiilor actuale dintre Vasili şi Frosea. Şi chiar dacă le-am fi acordat, cum puteam să ne amestecăm în astfel de treburi ? Observam că viaţa Frosei devenise mai grea. Că Vasili îi făcea mizerie la tot pasul, pentru orice fleac. Probabil că se urau crunt, aşa că nimeni din noi n-ar mai fi putut ajuta la descurcarea iţelor acestei căsnicii.

Aşteptam ca Frosea să plece din moment în moment, însă Stepan nu apărea. S-ar fi putut ca ea să-şi continuie întîlnirile cu el prin taiga. Numai că anumite cauze îi reţineau să-şi pună în aplicare plecarea lor în taină, după cum se înţeleseseră.

CAPITOLUL XV

NINA ALEXEEVNA TRECU la efectuarea importantei şi dificilei operaţii de extragere a mult rîvnitei substanţe parfumate secretate de masculii de mosc.

Cu şase veacuri în urmă, Marco Polo scria : „Din esenţa extrasă de la mosc, se obţine cel mai bun balsam din lume“. Patria acestor ani-

male este regiunea munților înalți din China de vest. Practica extragerii substanței cu această undă fină de la moscul ucis o foloseau chinezii cu cîteva mii de ani în urmă. Această substanță își căpătase o mare faimă în lume. Unda de mosc obținută era considerată în vechime de către popoarele orientale ca un excepțional de valoros medicament, care însă se procura foarte greu. De aceea, nu rareori negutătorii încercau să falsifice acest prețios parfum.

„Mirosul acestei substanțe, descriau în vechime călătorii, este atît de puternic, încît omul, inspirîndu-l adînc, neatent, poate muri".

Mai circulau legende că, punga cu această substanță, situată sub pîntecele animalului se umple chipurile, numai cînd e lună plină pe cer, așa încît trebuia știut cînd să ucizi animalul ca să extragi această doctorie de-o înaltă proprietate curativă.

Dar parcă puține au fost scornelile alcătuite pe seama bietului mosc și a substanței obținute de la el ? De mii de ani, în căutarea undei de mosc, oamenii exterminau aceste animale pașnice, fără pic de apărare. Și nimeni în lume pînă acum nu a încercat să le îmblînzească și să le obțină substanța fără să le ucidă.

Și doar acum, cînd acestei substanțe i se făcea atîta reclamă de către industria de parfumerie, în sfîrșit, li se acordă și acestor animale o atenție deosebită. Dar extragerea substanței de la animalele vii, comporta anumite greutăți, generate în primul rînd de felul deosebit de sălbatic și temător al moscului.

Nina Alexeevna fu nevoită să renunțe la cîntărirea animalelor în timpul experimentărilor sale. Ce se întîmpla ? Din cauza fricei exagerate, moscul după ce era luat de pe cîntar nu-și revenea din spaimă decît după 48 de ore. Dacă așa stăteau lucrurile, atunci cum vor reacționa oare aceste animale în timpul operațiunii de extragere ?

La rugămintea Ninei Alexeevna, am prins, împreună cu Vasili un mascul, l-am legat la ochi și l-am așezat pe masă. Nina Alexeevna, palpînd punga cu substanță de mosc, introduse tubul de drenaj prin orificiul glandei și începu să extragă conținutul ei gelatinos parfumat, de culoare roșie-maronie.

Respirația animalului deodată încetă brusc. Limba i se învinețise, spînzurîndu-i în colțul gurii. Mi-am lipit urechea de pieptul animalului și constatai că inima nu-i mai bătea.

Speriată, Nina Alexeevna îi smulse legătura de pe ochi. Animalul inspiră adînc și își reveni. Se părea că șocul trecuse.

După cîteva minute se reluă extragerea. Animalul își pierdu cunoștința din nou.

Atunci, Vasili, cu un scalpel, îi crestă ușor vîrful de ureche, pentru a-l distrage prin durere provocată. Moscul își reveni din nou și începu să respire gîfîit.

Operația luase sfîrșit ; substanța fusese extrasă. Moscul fu lăsat liber, dar acesta nu se mișcă deloc. Ochii îi erau tulburi și ficși. A stat așa lungit cam vreo jumătate de ceas, după care s-a ridicat și s-a îndreptat clătinîndu-se spre un colț al ocolului.

În aceeaşi noapte, animalul muri.

Nina Alexeevna descoperind animalul mort, izbucni în plîns. Să mai facă experienţă pe un alt animal, nu se mai decise.

Pînă la perioada de împerechere a moscului mai erau încă două luni. Însă femelele simţind mirosul parfumat al masculilor începură să se agite. Odată cu lăsarea întunericului, se putea observa cum femelele se ţineau scai după masculi, sărindu-le în spate. Masculii neavînd încă călduri, nu ştiau unde să se mai ascundă de partenerele lor sîcîitoare.

Cînd aceste animale trăiesc în libertate, în taiga, unda pregnantă a emanaţiei masculilor îi ajută să se regăsească unul pe altul prin desişurile pădurii. Aici însă, în captivitate, această însuşire devenise o povară pentru masculi. Nu se hotărau să-şi folosească colţii lungi pe care-i purtau în gură, pentru a scăpa de femele cînd acestea îi sîcîiau. Masculii îşi foloseau colţii pentru duelurile între ei în timpul împerecherii. Spun vînătorii că în această perioadă, masculii se luptă cu înverşunare pentru perechea dorită. Şi uneori cel mai tare îl omoară pe cel mai slab.

După două zile, Nina Alexeevna se hotărî totuşi să repete experimentarea extragerii substanţei. De data asta fu prins şi adus pe masa de operaţie Colţ Alb, care părea mai domesticit decît ceilalţi. Acesta suportă operaţia cu mult calm, fără să se zbată. După ce i se dădu drumul, moscul se ridică, se scutură cu uşurinţă şi în cîteva salturi fugi sub nişte crengi de brad. Dar în următoarele trei zile, Colţ Alb refuză

mîncarea. Era evident bolnav. Stătea culcat foarte abătut la umbra copacilor. Din observaţiile noastre nocturne, s-a dovedit că animalul nici noaptea nu se scula să se hrănească.

Nina Alexeevna, încurajată de faptul că acest Colţ Alb rămăsese în viaţă, îşi continuă experienţele.

Din cei doisprezece masculi cărora în răstimp de o săptămînă li s-a extras substanţa mirositoare au murit în chiar ziua procedurii trei. Restul bolea şi nu se ştia încă sigur dacă îşi vor reveni din şocul ce le-a fost produs. Extragerea esenţei de la animalele în viaţă s-a dovedit a fi cu mult mai complicată decît s-a crezut înainte de efectuarea experienţelor.

Nina Alexeevna era deprimată. Îşi dădea seama că pînă la o reuşită deplină mai are de făcut un drum lung. O încercau îndoielile dacă este cazul să continuie cercetările.

Primele rezultate, prea puţin încurajatoare, privind extragerea esenţei, sugerau necesitatea îmblînzirii prealabile a animalelor. Asta le-ar fi redus reacţia tumultoasă din timpul procedurii extragerii. Şocul paraliza animalul acesta iubitor de libertate nu în timpul extragerii, ci chiar în momentul cînd era bruscat, adică prins, doborît jos şi legat pentru a fi transportat. Cîteva animale, după spusele lui Vasili, muriseră de frică în momentul prinderii lor, cînd mîna omului abia îl atinsese.

Pe de altă parte, tînărul mascul Igrunok, cel pe care Nina Alexeevna îl crescuse după cuptor, avea acum patru luni, a suportat proce-

dura liniştit. Cu acest prilej s-a putut constata că la această vîrstă începe acumularea substanţei parfumate, de mosc. După operaţie, tînărul animal nu prezentase semne de îmbolnăvire. Dar chiar şi micuţii pui de mosc domesticiţi nu sufereau atingerea cu mîna a pîntecului sau a spatelui. Or, în momentul extragerii, li se provocau şi dureri.

„Ce potrivită ar fi fost aici Elena Alexandrovna, reflectam eu. Ea fără îndoială ar fi reuşit să domesticească aceste animale. Dacă a izbutit să îmblînzească un pui de rîs, supunîndu-l întru totul voinţei sale, nu încape nici o îndoială că uşor încrezătorii pui de mosc s-ar fi legat de dînsa pentru toată viaţa"

La mosc se formau uşor reflexele condiţionate. Experienţa domesticirii celor doi pui o dovedise cu prisosinţă. Nu-i mai puţin adevărat însă că Nina Alexeevna nu avea suficientă răbdare ca să se folosească pînă la capăt de această importantă trăsătură a biologiei lor.

Deocamdată îmi era limpede un lucru: era încă prematur să se extragă substanţa de la animalele nepregătite. Mai întîi, ele trebuiau îmblînzite.

Pentru asta însă se cerea timp, răbdare şi stăpînirea de sine a cercetătorului. Poate că erau necesari chiar ani întregi...

Iuri Iurievici, cu care dezbăteam aceste probleme, îmi împărtăşea gînditor părerea.

După încheierea sezonului de plutărit şi a plecării caravanei de plute la vale, în rîu rămăsese puţin peşte. Pe ihtiolog însă îl interesa cît anume a mai rămas. El voia să demonstreze

cu cifre ce pagube mari a adus metoda plutăritului liber pe rîul Mana, ani de-a rîndul, bogăţiei piscicole.

Eu notam cu creionul în mînă, în timp ce Iuri Iurievici proceda la măsurarea peştelui prins. Fiecărui exemplar îi era măsurată atent lungimea corpului şi, cu şublerul capul. Număra cu meticulozitate ramificaţiile aripioarelor, iar în branhii număra anumite organe minuscule. Curăţa apoi cu scalpelul solzii şi-i aşeza într-un caiet special, unde aceştia se lipeau uşor de hîrtie. Iuri Iurievici extirpa şi aşeza în borcane cu formol stomacuri de peşte şi probe de icre. Extrăgea creiere de peşte şi mai opera încă o serie de alte felurite lucrări de analiză.

Spunea adeseori că peştele adaptat la noi condiţii îşi schimbă uşor caracteristicile exterioare şi că această calitate permite, de regulă, descoperirea unor noi legi ştiinţifice foarte interesante.

— După aceste caracteristici pot spune dacă cutărui sau cutărui soi de peşte îi prieşte sau nu aici, îmi spunea el cu multă pasiune, iar dacă nu-i prieşte, de ce anume. Acum îmi pot da seama ce anume le lipseşte aici în rîul Mana soiurilor de peşte cum ar fi: lastriţa, ştiuca, lipanul, bibanul. Şi reţineţi că fiecare din aceste specii îşi reclamă condiţiile sale anume de viaţă şi dezvoltare.

Pe timpul cît lucra la analizele sale, ihtiologul se folosea şi de-o lupă, care-i mărea obiectul de studiu. Lupa avea un dispozitiv, care permitea să fie aşezată pe ochi. Aceasta

semăna cu o mască neagră. Cu ea, Iuri Iurievici arăta ca un adevărat vrăjitor.

La început, Nadiuşkăi îi era tare frică de această lupă-mască. Iar atunci cînd Iuri Iurievici şi-o punea pe faţă, dînsa începea să plîngă şi fugea la maică-sa.

Pădurea trona colorată în toată splendoarea ei tomnatică. Cădeau frunzele. În urma dimineţilor cu brumă şi mai cu seamă după scurta ninsoare care venise pe neaşteptate, frunzele cădeau cu duiumul. Zburau către rîu şi, mînate de curentul apei, se învîrtejeau, de parcă s-ar fi prins într-un dans ciudat. Iuri Iurievici era foarte receptiv la aceste schimbări de natură. Se părea că în el sălăşluiesc mereu doi oameni : omul de ştiinţă, sîrguincios, însetat de cunoaştere, care nu-şi îngăduie un moment de răgaz, şi poetul, care tînjea după frumuseţile pădurilor şi după respiraţia largă a luncilor şi poienilor, în care ar fi dorit să se afle numai el cu natura. De obicei în el învingea omul de ştiinţă. Dar uneori nemaiputîndu-se abţine, parcă îşi lăsa treaba şi se refugia undeva în desişul sălbatic al taigalei.

Întorcîndu-mă odată din taiga, îl văzui şezînd singuratic pe-o buturugă de lîngă marginea unui pîrîiaş. Îşi scosese ochelarii de pe faţă şi privea aşa miop în jur, ascuţindu-şi auzul la feluritele zgomote ale pădurii.

— Ce faceţi aici şi încă de unul singur ? îl întrebai nedumerit. De ce fără Nina Alexeevna?

El zîmbi sfios, poftindu-mă să iau loc, apoi cu un aer vinovat zise :

— Ea crede că lucrez pe rîu, dar mie-mi venise poftă să stau puţin în pădure aşa, în linişte, fără vorbe, fără discuţii... Acum vom merge împreună spre casă. Am savurat pe săturate liniştea şi singurătatea, am trîndăvit puţintel. Vă rog să nu-i spuneţi Ninei Alexeevna. S-ar supăra că m-am dus aşa, de unul singur, în pădure.

Cînd experienţele de extragere a substanţei parfumate de mosc se încheiaseră cu insucces, Nina Alexeevna fu cuprinsă de deprimare. La sărmanele animale îţi era milă să te uiţi după procedurile chinuitoare prin care trecuseră ; stăteau în ocol bolnave şi pleoştite.

— Trebuie să mai reflectezi, Ninocika, trebuie să te mai gîndeşti ce-i de făcut mai departe, spunea îngrijorat Iuri Iurievici. Poate că ţi-o fi scăpat din vedere ceva în această operaţiune ?

— Ce putea să-mi scape ? se irita ea. Desigur că ar fi fost cu mult mai nimerit, dacă de treaba asta s-ar fi ocupat un veterinar. Doar am spus că această crescătorie trebuie înfiinţată mai aproape de oraş. Atunci s-ar fi putut invita întru ajutor şi un consultant. Dar după cum ştii, nu am fost ascultată...

— Eh, Ninocika ! Nu despre asta e vorba... Trebuie căutat, trebuie studiat şi cercetat. Înţelegi, trebuie căutat ! Tu singură trebuie să ai curaj şi să dai dovadă de iniţiativă.

După un timp oarecare, Nina Alexeevna declară că nu mai are ce face aici, că va pleca la oraş, unde, lucrînd în laborator, îşi va prelucra

materialul adunat și va studia proprietățile substanței extrase.

— Știi bine doar, că trebuie să mai rămîi aici încă o lună de zile ? obiectă Iuri Iurievici. Trebuie neapărat să-ți continui cercetările. Dar dacă se va întîmpla ceva cu animalele ?

— Tocmai asta n-aș dori să văd, făcu ea înfuriată. Nu sînt dispusă să-mi distrug pînă la sfîrșit nervii din cauza unor plăsmuiri deșarte în legătură cu extragerea acestei substanțe. Ajunge ! O să mă duc la direcțiunea rezervației și o să le spun că nu sînt hingher și că nu vreau să mai chinuiesc animalele. Și în general am să le explic că toată acțiunea întreprinsă este stupidă.

— Ninocika ! E prematur să tragi astfel de concluzii. Înarmează-te cu răbdare ! Poate chiar și cu ceva bărbăție. Asta e doar o activitate de cercetare. Tu singură ți-ai ales-o...

Dar după ce muri și Colț Alb și încă un mascul căruia i s-a făcut extragere, Nina Alexeevna începu hotărîtă să-și așeze rochiile în valiză, punîndu-și soțul în fața următorului ultimatum : Dacă el nu va lua măsuri pentru expedierea ei la oraș într-o barcă cu motor, ea va porni singură pe jos, prin taiga.

Iuri Iurievici n-avu încotro și se predă.

Îl rugă pe Alioșka care tocmai primise de la Vasili motorul atașabil, pentru care făcuse rost de piesa ce-i lipsea, s-o repeadă pe Nina Alexeevna pînă la oraș. În ce-l privește pe ihtiolog, acesta trebuia să mai rămînă aici încă toată luna lui octombrie, pentru a întocmi o

evidență a peștelui care venea la vale toamna tîrziu de pe cursul superior al rîului.

Alioșka se învoi bucuros și ei plecară cu barca la vale. Acum, de cînd avea barcă cu motor, Alioșka putea vizita locul de la gura rîului Mana unde își găsise moartea Aurika. Înainte de plecare îmi mărturisi că parcă l-ar mîna ceva, mereu spre acel loc.

— Acolo mi-am luat ultimul rămas bun de la ea, zise Alioșka mîhnit. Și parcă și acum o văd cum urcă pe stîncă : Dina stătea în fața mea, vioaie, mîndră, frumoasă... Refuză să fie ajutată, deși noi îi aruncaserăm centura de salvare. Apucă să-mi facă un semn, fluturîndu-și basmaua și uitîndu-se în partea în care eram eu. Apoi se prăbuși... Să fi făcut oare înadins treaba asta ? adăugă el trist. Mai știi ? După ce acostaserăm la mal, o pornirăm pe jos către oraș. Pe drum, îi veni pofta deodată să se cațere pe stîncă. Aceasta era tare abruptă, aproape verticală. Am căutat s-o conving să nu se urce acum pe stîncă. Numai că Dina nu m-a ascultat. „De la vîrsta de nouă ani, îmi zise, tot escaladez stîncile. Pe acești coloși de piatră mi-am început viața liberă, tot pe ei o să mi-o și sfîrșesc probabil“ N-am dat importanță atunci acestor vorbe, dar mai apoi, după ce s-a întîmplat nenorocirea, mi le-am amintit. Cine mai știe ? Poate că nu întîmplător s-a prăbușit...

Vasili încredințîndu-i motorul lui Alioșka, zise :

— Uite-așa. Nici n-am apucat să-l folosesc vreodată. Sincer să fiu, nu-s băltăreț. Nu-mi

plac apele. Acum însă cu atît mai mult nu am nevoie de el. I-am trimis directorului cerere să mă transfere cu serviciul în alt canton. Undeva departe, cît mai adînc, în inima taigalei, dar unde să nu fie rîuri.

Mă mirai. Ştiam că Vasili de multă vreme voia să demisioneze şi să plece la oraş. Acum însă văd că hotărîse să se înfunde şi mai adînc în desişul pădurilor. Deci într-un loc şi mai pierdut de lume decît Kandalak.

M-am decis să-l întreb cu prima ocazie despre planurile sale de viitor. Ştia oare şi Frosea despre ele ? De fapt la ce i-ar mai fi folosit ? Ea îşi avea acum linia ei de viaţă cu totul aparte de cea a lui Vasili.

Faţă de Alioşka, Vasili avu o atitudine prietenoasă. Asta probabil pentru faptul că trîntorul de Feodor fusese înlocuit cu acest flăcău ce părea îndemînatic. Alioşka reuşise să-şi atragă bunăvoinţa lui Vasili mai ales prin aceea că, din primele zile după luarea în primire a sectorului lui Zaiţev, reuşise să descopere prin părţile Pietrei Albastre sarniţa braconierilor. Despre acest loc Fedka n-a suflat o vorbă niciodată nimănui.

Alioşka se convinsese de faptul că în acest loc braconierii prindeau marali cu laţul în mod curent. Asta o dovedeau smocurile de blană de maral risipite pe jos, cît şi craniile tîrîte prin tufărişurile din jur de către animalele răpitoare. După indicaţiile lui Vasili, Alioşka nu distruse această capcană prin turnare de motorină peste bulgării de sare şi prin aprindere de cîlţi, al căror fum să sperie şi să gonească

animalele de la locul cu pricină. Aşa procedau pădurarii în astfel de cazuri. Lăsînd momeala neatinsă, noul pădurar hotărî să-i urmărească pe braconieri şi să-i prindă asupra faptului.

— N-o să-ţi fie teamă ? îl interogă Vasili. Ţine minte, ăştia-s vulpoi bătrîni, unşi cu toate unsorile. Îi conduce Stepan. Acest răufăcător n-o să-ţi facă nici o concesie.

— Mie, nene Vasili, nu mi-e teamă de nimeni, zise Alioşka cu oarecare lăudăroşenie.

— Ascultă, flăcăule, continuă Vasili încruntat. Pe-aici, prin taiga, de multă vreme cutreieră şi scotocesc pădurile două fiare hrăpăreţe. Una se numeşte Gromila, iar cealaltă Stepan. Dacă cumva eu n-o să le vin de hac, ţie am să-ţi las misiunea : să le scurtezi potecile. Eu, Alioşka, sînt ghinionist. N-am putut să-i strîng de gît pe nici unul din ei. Poate tu vei avea mai mult noroc. Însă să fii cu multă băgare de seamă. Să nu te încumeţi să te răfuieşti cu ei de unul singur. E foarte riscant. Cît mai sînt pe-aici, îmi spui şi merg cu tine imediat. De nu, îl chemi pe Inokenti. Acum ai barcă cu motor, te poţi deplasa mai iute. În doi, frăţioare, e cu mult mai uşor să încolţeşti fiara.

Acum Alioşka patrula zile şi nopţi. Supraveghea din barcă hotarele de pe rîu ale zonei sale şi cele ale lui Vasili. Aici, la cantonul nostru, Alioşka venea de obicei pe înserate, cînd eram toţi acasă.

Apărea ca o vijelie de după cotiturile abrupte ale rîului, virîndu-şi cu multă îndemînare barca. Ne furniza noutăţile survenite în timpul

zilei şi după scurt timp pleca înapoi pe apă în sus.

— Cu un aşa flăcău se poate lucra frumos, îmi spuse odată Vasili. Dacă Alioşka m-ar ajuta să mă răfuiesc cu duşmanii mei de moarte, aş pleca de-aici cu sufletul împăcat.

— Dar încotro vreţi să plecaţi ?

— Mai înainte intenţionam să mă stabilesc în oraş. Acum însă, din cauza Froskăi, va trebui să mă afund din nou pe undeva prin desişurile taigalei.

De fapt, ştiam, că Frosea era şi mai înainte împotriva stabilirii lor la oraş. Să fi cedat Vasili ?

S-a dovedit că nu era aşa.

Într-o zi îmi curăţam carabina pe prispa casei. Din odaie, prin fereastra deschisă, răzbătu pînă la mine următoarea discuţie între cei doi soţi :

— Am să te învăţ minte, Froska, cum să-ţi respecţi bărbatul, zicea Vasili cu o satisfacţie răutăcioasă. O să te bag într-un aşa fund de pădure, într-un aşa colţ uitat de lume, încît o să te simţi mai rău ca într-o mănăstire. N-o să mai vezi acolo picior de bărbat. Poate doar cu păduroiul să te mai întîlneşti acolo. M-am gîndit că la oraş o să începi din nou să-ţi faci de cap. Acum te cunosc bine de ce eşti în stare ! O să trăieşti sub şapte lacăte. Taigaua sălbatică o să te ascundă, o să-ţi scoată toţi gărgăunii din cap.

— Poate că o să mă ascundă, dar fără tine ! îi replică Frosea mînioasă.

— Ia-tă-te ! Doar nu cu Stiopka ?

— Ai să vezi tu cu cine...

Mă ridicai de pe prispă şi plecai de sub geam.

CAPITOLUL XVI

DUPĂ ÎNCHEIEREA sezonului de plutărit, lucrătorii de la pichet îşi primiră lichidarea, părăsind aceste locuri. Unii îşi luară concediu, alţii plecară de tot, iar alţii se duseră să lucreze la exploatări forestiere. Stepan dispăruse undeva fără urmă. Ştia oare Frosea ceva despre existenţa lui ? O vedeam doar că îl tot aştepta nerăbdătoare. Dar barca al cărei motor purta marca „Strela", trecea acum foarte rar prin dreptul cantonului şi în ea nu mai era Stepan.

Alioşka scrise cu litere mari, albe, pe bordul bărcii sale numele : „Aurika"... L-am întrebat de ce nu şi-a botezat ambarcaţiunea cu numele de „Dina", nume care, după cîte ştiam, îi era mult mai apropiat.

— De sub supravegherea Aurikăi nu scăpa nici un tîlhar, răspunse Alioşka. Ea îl putea ţintui pe oricine nu i se supunea. Cu ăsta, îl vezi ? Şi îmi arătă un cuţit cu mîner elegant, din corn de cerb, pe care-l scosese pe jumătate din teaca de la cingătoare. Vreau ca şi de sub supravegherea bărcii mele să nu scape,

ca de Aurika, nici un braconier. Cînd o numeam pe numele ei adevărat de Dina, visam s-o văd alta. Mă-nţelegi ?

Şi iată că sosi şi pentru Alioşka clipa ca să se întîlnească cu braconierii, şi nu numai atît, ci chiar să-i şi urmărească cu ambarcaţiunea sa. Cum s-au petrecut toate acestea, el ni le povesti a doua zi după urmărire.

Cam către seară, Alioşka a observat că o barcă cu motor trecuse la vale prin dreptul cantonului Maslenka. Pe bordul ei, pădurarul zări scris proaspăt — „Năluca". Recunoscu în barcă trei foşti picheri, care acum nu mai locuiau la pichete. Printre ei era şi Stepan.

Inscripţia de pe această barcă, părea să fie o provocare, ea apăruse cu cîteva zile după ce Alioşka îşi botezase barca cu denumirea de „Aurika". Alioşka, desigur, se luă imediat pe urmele „Nălucii", dar cînd o ajunse prin dreptul Pietrei Albastre, constată că în barcă nu mai era decît un singur om. Ceilalţi doi dispăruseră.

Cel din barcă îl privi obraznic şi, cîrmind, o porni îndărăt.

Alioşka trase barca sa într-un golf, o camuflă în rogoz şi apoi se grăbi spre locul ascuns al braconierilor, unde aceştia aşezaseră sarniţa tăinuită, instalînd prin preajmă şi laţuri. Voia să-i prindă asupra faptului.

Pe drum auzi un muget de maral, care venea de undeva de după Piatra Albastră. Apoi după un timp oarecare, acestuia îi răspunse mugind un altul.

Tînărul pădurar dădu din cap : „Măi, fluşturatici pot să mai fie ! gîndi el. Rag tocmai cînd duşmanii le sînt pe urme".

Pe locul tăinuit al sarniţei braconierilor nu era nimeni. Alioşka îşi pierdu de pomană vreo două ceasuri... Se aşterneau, tiptile, umbrele serii.

Se întoarse la rîu. Aici zări că barca era trasă la mal. Trei braconieri încărcau în ea un maral ucis. De gîtul lui Stepan atîrna un corn confecţionat din coajă de mesteacăn, instrument de care vînătorii se foloseau cînd voiau să imite mugetul maralului pentru a-l ademeni.

Alioşka înţelese că mugetul maralului pe care-l auzise de după Piatra Albastră nu era altul decît cornul lui Stepan. Cel de-al doilea răget era al elanului ademenit şi apoi ucis.

— Stai ! răcni pădurarul, însă era prea tîrziu. Motorul se puse în mişcare şi barca braconierilor o porni cu toată viteza în sus pe apă.

Alioşka se repezi spre barca sa. Dar pînă ce o scoase din rogoz şi pînă porni motorul, fugarii dispăruseră după cotitură.

Alioşka îşi puse motorul la grea încercare, cerîndu-i maximum de efort. El tăia drumul de-a dreptul cu multă cutezanţă, neţinînd seama de colţurile pietrelor care rînjeau de sub apă, riscîndu-şi sfărîmarea bărcii.

„Aurika" zbura ireproşabil. În cele din urmă se zări în faţă „Năluca". Braconierii îl ameninţau cu pumnii pe Alioşka şi îl împroşcau cu înjurături grosolane.

Tînărul pădurar dîndu-şi seama că nu-i mai poate ajunge, ridică carabina, ochi şi trase. Glonţul nimeri căptuşeala inferioară a bordajului. După agitaţia braconierilor era uşor de ghicit că le găurise barca şi aceasta începuse să se umple cu apă. Braconierii o scoteau alarmaţi, căznindu-se să astupe cumva spărtura.

Preocupat fiind de-ai ţinti pe braconieri, Alioşka nu observă cum barca sa se izbi cu botul într-o vînă de nămol. Motorul amuţi pe loc. Îi sărise şi claveta.

Pădurarul înjură mînios, însă nu avea încotro. Trebuia să repare pana.

Deşi începuse să se lase întunericul, el încă mai continua urmărirea. „Nălucii" i se pierduse urma. Alioşka se repezi cu barca pînă la Bereti, dar nu mai dădu de urma braconierilor.

Ascultînd relatările lui Alioşka, Vasili se plimbă agitat prin odaie.

— Eh, rău îmi pare, că nu i-ai înecat! Trebuia să mai tragi un glonte... Încă unul!

— N-am mai avut cînd... zise cu părere de rău Alioşka.

— Acum trebuie să te fereşti de ei! îl avertiză Vasili. Or să-ţi facă fel de fel de ticăloşii. Braconierii sînt nişte netrebnici.

Frosea trebăluia pe lîngă stupi. Intră în casă cînd Alioşka se pregătea de plecare.

Vasili o privi cercetător şi nu zise nimic. Frosea, cred, îşi dădu seama că se discutase ceva despre Stepan.

Abia cînd Vasili cu Alioşka ieşiră din casă, ea mă întrebă agitată:

— Ce s-a mai petrecut? Sau i s-a întîmplat ceva lui Stepan?

— Alioşka era cît pe-aci să-l prindă. A omorît un maral lîngă Piatra Albastră.

— Nu se poate! exclamă Frosea. Nu putea fi el! Stepan e bolnav. Şi-apoi... mi-a promis că nu mai face...

— Alioşka n-are de ce să mintă.

Ea se apropie de fereastră şi se rezemă tăcută de rama geamului.

În aceeaşi zi, un om în trecerea sa pe lîngă cantonul nostru îi aduse lui Vasili o adresă din partea conducerii. În adresă se comunica că el, Vasili, este transferat la cerere, într-un sector mult mai îndepărtat al rezervaţiei, unde trebuia să se prezinte după două săptămîni. Sectorul său actual se atribuia temporar în paza tînărului pădurar Alexei Sokolov.

— E-e, Froska, zise Vasili cu o hotărîre posacă, după ce citi ordinul, strînge-ţi catrafusele. Acum o să ne băgăm într-o aşa fundătură, că nici dracul nu ne mai...

Neterminîndu-şi fraza, dădu necăjit din mînă şi ieşi trîntind uşa.

După cît se părea, nici lui nu-i venea să plece acolo. Dar, eram convins de aceasta, voia s-o pedepsească pe Frosea. Şi cine ştie, poate şi pe el însuşi...

Maralii boncăluiau uneori toată noaptea fără întrerupere. Spun vînătorii mai bătrîni că în timpul „goanei" animalele găsesc mai lesne sarniţele. Vremea senină le ajută să perceapă cele

mai mici unduiri ale aerului, și atunci se comportă mai cu îndrăzneală. Dimpotrivă însă, în nopțile încremenite în zăpușeală sau pe vreme mohorîtă, cînd aerul este parcă mai dens, iar vîntul nu adie deloc, animalele devin mai precaute. Le vine mai greu să sesizeze pericolele, răpitoarele se pot furișa mai ușor către victimele lor.

Înghețurile își făceau tot mai des prezența. În fiecare dimineață ierburile se acopereau de brumă căruntă. Gîștele sălbatice treceau spre sud. Nopți la rînd li se auzeau strigătele alarmate de prin golfurile în care poposeau în drumul lor, pentru o scurtă odihnă și hrană.

Ceața groasă acoperea rîul în întregime, iar peretele întunecat al taigalei, față de albul mat al rîului, părea nefiresc, decupat parcă din carton.

Apa din rîu devenise limpede, dar pește era foarte puțin. Plutăritul l-a distrus de tot. Iuri Iurievici tot mai întindea plasele în timpul nopții. Le strîngea dimineața, în mijlocul ceții care-l acoperea tot, ca o vată. Doar ce-l auzeai cum trebăluia, plescăind cu lopețile peste fața apei și cum zăngănea din furcheți.

Pe alocuri, grindurile rămăseseră golașe, și apa molcomă, nu-și înceta niciodată murmurul din jurul lor. După încheierea sezonului de plutărit, nu se mai vedea niciun buștean pe apă. Rîul devenise liniștit și gînditor.

Pe ambele maluri pădurea strălucea în haina ei de brocart auriu. Plopii și mestecenii se despuiaseră jalnic. Doar pe ici, pe colo, se mai zbătea printre ramuri cîte o frunză uitată. Însă

molizii cu vîrfurile ascuțite, brazii rămuroși, cedrii mîndri și deși, cît și puternicii pini, își împreunau coroanele dense de culoarea verdelui închis ; și, ca și înainte, trăgeau cu urechea parcă la trecerea norilor de deasupra lor. Norii, erau un fel de semnal prevestitor de furtună. Era suficient ca aceștia să coboare ceva mai jos și să-și accelereze mișcarea, că taigaua se trezea, începea să se agite puternic, prăvălind zgomotos arborii enormi, găunoși, de parcă natura s-ar fi angajat anume în aranjarea acestei ceremonii, în care își jertfea o parte din elementele sale.

În zilele posomorîte, taigaua părea și mai întunecată și mai tainică. Ți se părea că fiecare ramură își ascute auzul la cele ce se petrec în jur. Pe astfel de vreme, Vasili zicea ursuz : „Hm, uite-o cum s-a bosumflat..." Îi dădea în primire lui Alioșka sectorul său de supraveghere.

Frosea devenise în ultimul timp de nerecunoscut. Parcă se mai întunecase și la față. Stepan nu dădea nici un semn de viață, iar pînă la plecarea lor zilele erau numărate. Îi spusese lui Vasili că se va duce pentru vreo cîteva zile la tatăl ei, dar Vasili nu-i dădu voie :

— Mai întîi strînge lucrurile, împachetează-le, gospodărește. O să ai timp și pentru a-ți lua rămas bun.

Toată speranța Frosei stătea probabil în această ultimă vizită la tatăl ei.

Nu mă dumiream : ce s-o fi întîmplat cu Stepan ? Alioșka spunea că acesta locuiește în

locuinţa sa din Bereti, dar, de la întîmplarea cu uciderea maralului nu mai fu văzut pe rîu.

Într-una din zile, pe neaşteptate, primii o scrisoare din partea directorului rezervaţiei. Mi se indica în această scrisoare să anchetez veridicitatea unui caz semnalat direcţiunii printr-o anonimă. În această anonimă, noul pădurar Alexei Sokolov era învinuit că este înţeles cu braconierii de a ucide maralii din rezervaţie şi a le comercializa carnea în oraş. Directorul mă însărcina să vizitez sectorul lui Alioşka, cît şi aşezarea Bereti, pentru a stabili în ce măsură aceste zvonuri sînt adevărate. În plic, odată cu adresa, era expediată şi anonima cu pricina. Aceasta purta un scris drept, fără înclinarea obişnuită a literelor spre dreapta. Judecînd după ştampila de pe plic, anonima era expediată din Bereti.

Iată deci că numai după o lună de zile de la angajarea lui Alioşka ca pădurar în rezervaţie, au şi început atacurile împotriva lui. Nu mă îndoiam cîtuşi de puţin că anonima a fost ticluită chiar de înveteraţii braconieri. Ei aveau tot interesul să-l compromită pe noul pădurar, care pornise lupta împotriva răufăcătorilor. De aceeaşi părere fu şi Vasili.

Scrisoarea anonimă, desigur, îl necăji pe Alioşka. Eu îl prevenisem că trebuie să se aştepte la orice, braconierii vor acţiona nu numai cu arma, ci şi cu fel de fel de calomnii şi defăimări. Şi chiar dacă eram sigur că Alioşka nu era amestecat în treaba asta murdară, îndeplinind o formalitate, trebuia să mă deplasez în zona lui de control şi la Bereti.

Înainte de plecarea noastră spre cantonul Maslenka, Frosea se apropie de mine.

Emoţionată şi aruncîndu-şi mereu privirea înapoi, ca să n-o observe Vasili, mă rugă jenată :

— Anton Nikolaici... numai în dumneavoastră pot avea încredere... vă rog să mă ajutaţi ! Găsiţi-l pe Stepan acolo în Bereti şi daţi-i această scrisoare. Vă rog însă să i-o daţi personal, în mînă. Răspunsul să mi-l trimită tot prin dumneavoastră. Vă rog mult ! Să-mi aduceţi neapărat şi răspunsul.

Faţa ei exprima nelinişte şi speranţă.

— Bine, Frosea, am să fac totul.

Plecarăm. Ea însă a mai stat multă vreme pe malul rîului, urmărindu-ne cu privirea.

Apropiindu-ne de cantonul Maslenka, văzurăm că pe coşul izbei ieşea fum.

— Ce fel de musafiri nepoftiţi or mai fi ? se miră Alioşka. Doar am încuiat uşa ! Curioasă treabă !

S-a dovedit că fereastra a fost smulsă din balamale. Privirăm înăuntru. În odaie, pe plită, clocotea apa într-un ceainic. Pe pat, peste pătura întinsă, erau trîntiţi de-a curmezişul doi flăcăi. Aceştia discutau ceva...

— Hainiţii... îmi şopti Alioşka. Sînt Haba şi Abrek. Aşteaptă aici, o să aflu ce dracu caută pe-aici.

El înconjură casa, apoi deschise uşa. Rămăsei pe prispa de lîngă geam.

— A-h-a, fraierul ! se auzi glasul zeflemitor al lui Abrek. Nu ne aşteptai ? Nu-ţi aşteptai

prietenii, ha ? Trăiești ca un prinț aici. Numai că în apartamentul tău nu se găsește nimic de ciupit.

— Ce căutați aci ? întrebă Alioșka încruntat.

— Nu te bucuri ? Poate că vrem să deschidem un „bîrlog" de-al nostru aici la tine.

— Mai tacă-ți fleanca, Abrek, îl opri Haba. Să trecem la treabă. N-avem de gînd să ne pierdem vremea degeaba prin taiga. Ascultă, fraiere ! Ne-a trimis Anika. Avem nevoie de biștari, înțelegi ? Vrem să dăm cîteva raite prin taiga. A început tocmai să se lase și gerul, prilej mișto de a aduna niște carne. Vîndutul cărnii ne privește pe noi. Ne înțelegem și facem afacerea.

Alioșka tăcea.

— Ce, ți-anghețat limba-n gură ? Nu ne mai înțelegi limbajul ?

— Ba îl înțeleg. Dar n-o să meargă.

— Aha ! Ai înțărcat carevasăzică ? Ai devenit turnător, fraiere ?

— Să vorbim deschis, și Alioșka izbi cu patul armei în dușumea. Cu voi nu m-am înhăitat niciodată și nici nu vreau să mă înhăitez. Terminați trăncăneala și cărați-vă ! Transmiteți-i lui Anika să-și ia gîndul de la mine.

— Așa ? Fecior de cățea ! șuieră printre dinți Haba. O să-ți pară rău !

Răsună zăngănit de sticlă spartă. Probabil unul din ei aruncase cu vreo sticlă în Alioșka.

N-am mai stat pe gînduri. Scoțînd arma de la umăr, dădui buzna în casă.

Alioșka, palid, cu părul răvășit, stătea cu arma gata de tras. Hainiții se apropiau de el cu cuțitele în mînă.

Văzîndu-mă, se opriră.

— Ne vinzi, spurcăciune ? răcni răgușit Haba ; și făcîndu-i semn cu ochiul lui Abrek, sări prin fereastră afară. După el sări și celălalt.

— Canaliile ! mormăi Alioșka, ștergîndu-și transpirația de pe frunte. Și ăstora le-a venit poftă de carne proaspătă pe gratis. Credeau că mă vor băga în sperieți...

Da, greu început de viață nouă îl aștepta pe Alioșka aici, în taiga. Rămînea singur, iar dușmani împrejur avea din belșug. Pe multe zeci de kilometri se întindea această taiga întunecoasă și deasă, care trebuia păzită de poftele hrăpărețe ale hoților în încercările lor de a smulge pentru ei bogățiilor pădurii dumicatele cele mai tentante și mai prețioase. Atunci cînd pe post de pădurar era pus unul ca Feodor Zaițev, taigaua rămînea neapărată, descoperită, tîlharul pădurii putea pompa din ea ușor tot ce dorea. Dar iată că sosise Alioșka Sokolov. Braconierii înainte de a purcede la jecmănirea taigalei, trebuiau să-l înlăture pe cel ce le stătea în cale, îi împiedica să jefuiască.

Mă gîndii îndelung la asta în seara ce se lăsa peste noi. Alioșka era tăcut. Probabil că îl năpădiseră amintirile zilelor cînd se afla alături de banda hainiților. Sau poate îl cuprinsese neîncrederea în sine, îndoiala : oare va găsi suficientă forță și bărbăție de a ține

piept dușmanilor, find doar el, singur, aici, fără spirijinul tovarășilor, în întreaga întindere a taigalei de la Sosnovka și pînă la Stîncile Izîk.

Știa că hainiții se vor întoarce cu gînduri de răzbunare, că vor mai veni nu o dată pe aici și tot felul de alți braconieri. Or, dînsul era absolut singur... Vasili pleca, Inokenti locuia departe, Moș Egor își avea grijile sale pe malul celălalt al Manei.

Am căutat să-l încurajez.

— Nu-i nimic, Alioșa ! Contează pe mine. Ne apucăm amîndoi de trîntă cu braconierii, le tăiem noi pofta de taigaua noastră.

Pentru prima dată în seara aceea, el zîmbi :

— Îți mulțumesc, Anton ! Ca să fiu sincer, e tare greu fără prieten. Cuvintele tale parcă mi-au mai ușurat aleanul.

A doua zi, împreună cu Alioșka, ne-am dus prin taiga. Era o zi senină și răcoroasă de toamnă. Prin aer pluteau funigeii cu ajutorul cărora minusculii păianjeni parașutiști își efectuau îndepărtatele lor călătorii. Larița își scutura acele-i aurii. Afară de foșnetul iscat de pașii noștri prin frunzele uscate, cît și al zbenguitului veverițelor ce săreau uneori de pe o creangă pe alta, totul în jur părea să fie tăcut și liniștit.

Cu cît ne apropiam de creasta muntoasă de lîngă care, din defileu, își avea începuturile Marele Indei, cu atît mai deasă devenea taigaua de cedri, în care întîlneam la fiecare pas veverițe, burunduci, păsări-alunar, preocupate cu strîngerea rezervelor de alune pentru iarnă.

În pădurea de cedri trona o lumină obscură, nedeslușită. Asta se datora enormelor coroane ale arborilor, care acoperiseră cerul. Pașii noștri se îngropau în mușchiul pufos. Pretutindeni erau risipite conurile ce căzuseră de pe ramuri, majoritatea lor deja dezghiocată. Micile animale rozătoare trudiseră aici zi și noapte.

Alioșka se opri și-mi arătă la cîțiva pași un cedru falnic, al cărui trunchi uscat îl puteau cuprinde doar cîțiva oameni. Scoarța i se desprinsese, cetina îi căzuse demult. Vîrful îi era frînt de furtună, dar rădăcinile răsucite și puternice se împletiseră atît de solid și adînc în pămînt, încît ți se părea că arborele era înfipt aici pentru vecie și că nu-l va putea mișca nici o putere de-acolo.

Pe trunchiul copacului se vedeau săpate adînc litere pe care trecerea timpului le îmbibase cu rășină, acum uscată :

„La 10 august 1885, a trecut pe-aici uriadnicul A. Cernîh, sosit din temnița... ski".

Din care anume temniță sosise, nu se putea înțelege. Literele erau șterse de vremea scursă.

— Ce o fi căutat pe-aci acest subofițer de cazaci ? se miră Alioșka. I-o fi urmărit pe fugari ?

Surîse, apoi își scoase cuțitul și începu să cresteze alături inscripția sa. Curînd, putui desluși :

„După optzeci de ani, a trecut pe aici pădurarul A. Sokolov, sosit din Divnogorsk".

— Să te imortalizez și pe tine ? mă întrebă el vesel.

Nu prididii cu răspunsul. Privirea îmi alunecă în jos, unde printre rădăcinele răsucite ale copacului zării urmele mari ale ursului Gromila. Urme de mult binecunoscute mie. Erau atît de proaspete, încît omida pe care o strivise laba ursului, încă nu se uscase.

Privii iute în jurul meu. Codrul întunecat mi s-a părut acum sumbru, amenințător, pîndind cu primejdii la fiecare pas.

— Privește ! coborîi, fără să-mi dau seama, glasul. E urma lui... Gromila cutreieră pe-aici, prin apropiere.

Fără să fi convenit, ne controlarăm armele. După cît se pare, sosise încă o dată momentul — poate ultimul — al întîlnirii cu acest fioros răpitor de taiga.

Ne îndreptarăm tăcuți pe urmele ursului. Ele ne conduseră într-o vale adîncă, năpădită de cedri. De acolo, de la distanță, se auzea murmurul unui pîrîiaș ce curgea printre bolovănișuri.

Urmele dispăruseră brusc. Mergeam în față. La un moment dat, mă oprii și îi făcui semn cu mîna lui Alioșka să se oprească și el.

Deasupra mea se auzi deodată clefăind tare. Printre ramurile cedrului se mișcă ceva greoi. Fără să mă aștept la așa ceva, văzui o labă flocoasă de urs.

Nu mai încăpea nici o îndoială. Sus, în copac, trebăluia Gromila. Se urcase acolo după alune. Jos, la rădăcina copacului, erau căzute din abundență conuri și crengi proaspăt rupte.

S-ar zice că cel mai ușor lucru de făcut era să tragi în fiara cocoțată în copac. Dar rămurișul des al cedrului ascundea animalul. Să tragi în urs la întîmplare, fără a ținti nu era recomandabil. Puteai doar să-l rănești și să-i provoci, înainte de vreme, furia, făcîndu-l mai periculos.

Susurul pîrîiașului care murmura la cîțiva pași de noi, ne acoperea foșnetul mișcărilor. Iar ursul era atît de preocupat cu ospățul, încît probabil că uitase să mai tragă cu urechea la cele ce se petreceau în jur.

Arătai în trecere lui Alioșka cu mîna în sus, spre copac. Acesta ghicise deja despre ce era vorba și, fără să-și ia ochii de pe crengile ce se mișcau, începu să-și îndrepte într-acolo țeava carabinei.

— Nu trage, îi șoptii eu. Trebuie mers la sigur.

În aceeași clipă se auzi un trosnet puternic de crengi rupte, mă simții izbit și apoi turtit de-o greutate enormă.

Auzii o împușcătură. Greutatea de pe mine dispăruse, dar capul pe care abia putui să-l ridic, vîjîia, iar în ochi mi se învîrteau cercuri de foc.

Tot ce mai putui zări, era că această fiară enormă își lăsă botul în jos și se năpusti năvalnic, în cele patru labe, asupra lui Alioșka.

Timpanele îmi fură asurzite de un urlet neînchipuit de puternic. Mai răsună încă o împușcătură. Apoi totul în jur se liniști.

Deasupra mea se aplecă Alioșka :

— Ești viu, Anton ?

— Trăiesc... Numai că mă dor toate oasele. Îmi vîjîie capul... Mi s-au sleit toate puterile. Unde-i ursul ?

— Ridică-te ! I-am făcut de petrecanie lui Gromila. Măi, că mare mai e ! Ca ursul din poveste !

Cu ajutorul lui Alioșka, reușii să mă ridic. Și ochii mei dădură de namila întinsă pe pămînt, cu botul rînjind însîngerat, încă înspăimîntătoare cu toate că nu mai prezenta acum nici un pericol. Primul glonț îl rănise pe Gromila. Cel de-al doilea îl nimerise drept în inimă. La cea mai mică scăpare a lui Alioșka, am fi devenit victimile acestei fiare dezlănțuite...

Exemplare atît de uriașe se întîlneau probabil foarte rar printre urși. Cred că avea nu mai puțin de patru sute de kilograme. Blana de culoarea castanelor îi era moale și lucioasă. Era încă relativ tînăr și, bineînțeles, cel mai puternic urs din taiga.

— Vasăzică, ăsta-i stăpînul ! se minună Alioșka cercetîndu-l îndeaproape. Adevărat tartor al taigalei !

— Mare norocos ești ! Ți-a mers din plin ! cu o așa namilă de fiară nici moș Egor nu a îndrăznit să se ia la harță, zisei eu. Ce să-ți mai pese acum de braconieri. Cu ei ai să isprăvești mult mai ușor.

El rîse :

— Ne mai războim noi pe-aici, Anton !

Mă durea tot corpul. Capul parcă îmi era de plumb. Auzindu-mi vorba șoptită, ursul sărise atît de iute din copac, încît nu mai avusesem timp să mă feresc. Se prăvălise peste mine numai cu o parte din greutate. În clipa aceea Alioșka îi abătuse atenția, rănindu-l cu primul glonț. Fiara nu mai avusese timpul necesar să-mi provoace răni, doar m-a buimăcit cu cele douăzeci și cinci de puduri ale sale.

— Cît pe-aci era să te strivească, ca pe omida aceea de la rădăcina enormului cedru uscat, pe trunchiul căruia ne iscăliserăm eu și uriadnicul, zîmbi Alioșka. Aș fi fost nevoit în cazul ăsta să crestez o altă inscripție : „A trecut Gromila, stăpînul taigalei, și l-a strivit aici pe lucrătorul științific Anton".

— „Și l-a devorat pe pădurarul Alioșka, cel sosit din Divnogorsk" adăugai eu. Să nu-ți faci iluzii că ai fi scăpat întreg. Într-un cuvînt, măi Alioșka, ești ca talanga de la vacă, remarcai eu, amintindu-mi că așa îi spune moș Egor nevestii sale, cînd aceasta avea mîncărime la limbă.

Și așa, glumind și luîndu-ne peste picior unul pe altul, purceserăm la jupuirea ursului. Confecționarăm o podină pe unul din arbori, agățarăm acolo bucățile de carne, ca să nu poată fi devorate de răpitoare. Deocamdată luarăm cu noi, numai o bucată de carne pentru cină și pielea ursului, pe care Alioșka căzuse de acord s-o predăm muzeului. Blana se dovedi a fi foarte grea, încît furăm nevoiți

s-o așezăm pe o prăjină și s-o transportăm așa, pe umeri, pînă la cantonul Maslenka.

Am ajuns acasă la Alioșka seara tîrziu. Ședeam noaptea lîngă focul aprins în preajma cantonului, frigeam carne de urs și ascultam tăcuți boncăluitul elanilor.

— Acum chiar că te-ai aprovizionat cu carne, insinuai eu. Așa că pot să-i raportez directorului că tot ce scrie în anonimă este adevărat.

— Nu, Anton, carnea aceasta o s-o împărțim în mod egal cu toți pădurarii din vecinătate, replică el cu seriozitate. Eu n-am nevoie de ea. Fie ca și ei să se înfrupte întru pomenirea fiarei.

După ce transportarăm toată carnea la canton, peste două zile plecarăm spre Bereti. În drum ne abăturăm pe la bătrînul Egor și pe la Inokenti, lăsîndu-le partea lor din carnea ursului.

Aceștia se minunară la culme.

— Măi, fi-r-ar ursului să fie! îl bătu moș Egor pe umăr pe Alioșka. O să ajungi departe, flăcăule! Ai să devii un mare vînător de urși! Mulțumesc pentru carne proaspătă.

Inokenti îl privi pe Alioșka, apreciindu-l din ochi.

— Ți-a surîs norocul întîmplător, sau te-ai născut norocos? În orice caz, flăcăule, o să ți se ducă vestea bună prin toată taigaua. Să dobori o așa fiară.... !

— M-a ajutat momeala, explică Alioșka cu o mină de seriozitate, vădit intenționată. În cazul de față, Anton mi-a servit drept momeală. În timpul cît Gromila ședea călare pe Anton, am calculat totul bine și l-am ochit cu precizie. Dacă eram singur, n-aș fi reușit nici o ispravă...

În așezarea Bereti m-am dus pe la cantina muncitorilor. Acolo mi s-a spus că nu primiseră nici un fel de carne de maral. De la miliţianul sectorului respectiv, de asemeni n-am putut afla nimic. În general, ca să elucidezi ceva în legătură cu isprava braconierilor, aici în această așezare, era treabă fără speranțe. Cu totul pe neașteptate, îmi surîse însă norocul.

Mă îndreptai către locuința lui Stepan, pentru a-i înmîna scrisoarea Frosei.

Pe malul rîului se înălța o căsuță nouă, construită din bîrne, cu o grădiniță în față, în care, așa cum era obiceiul în toată așezarea, erau sădite tufe de zmeură. Stăpînul casei își întindea plasele la uscat în mijlocul ogrăzii. Acestea erau încă umede, probabil că nu de multă vreme le scosese din apă.

Prezența mea îl surprinse. La început Stepan se posomorî, dar cînd i-am înmînat scrisoarea, anunțîndu-l că voi aștepta răspunsul, surîse și mă pofti în casă.

Îi mulțumii, însă renunțai să mai intru și m-am așezat pe băncuța din fața grădiniței.

Peste vreo zece minute, el se întoarse din casă și îmi inmînă un plic, lipit.

— Cînd se transferă? întrebă Stepan cu indiferență.

— Chiar în săptămîna aceasta.

— Așa, deci. I-am scris totul aici, adăugă el netulburat, cu aceeași indiferență. Să vin acolo, nu pot. Am treburi...

Ca să fiu sincer, mă așteptam la orice din partea lui Stepan, numai nu la o asemenea indiferență totală. Iată deci, ce întorsătură au luat lucrurile pentru Frosea: „am treburi..."

Mă uitai în treacăt la fața lui boțită înainte de vreme, dar mulțumită de sine și mă grăbii să plec.

În drum către rîu, întîlnii o femeie slăbuță și urîțică, ce mergea obosită, ducînd în mînă un coș cu rufe umede. În urma ei se hîrjoneau doi băieți pistruiați, cu părul ciufulit și roșcat. Femeia mă privi cu oarecare neliniște, apoi pe Stepan care tot mai stătea în portiță. Întoarsei capul și văzui că femeia se apropiase de el, pusese coșul pe băncuță și începu să-l întrebe curioasă.

Da, desigur... Nu trebuia ca Frosea să-și facă de lucru cu acest Stepan. Însă lucrul acesta deocamdată era limpede doar mie. În fața Frosei era necunoscutul. Soarta ei sta închisă în acest plic...

Am scos plicul din buzunar. Erau scrise pe el numele, prenumele și cel patronimic al Frosei.

Scrisul mi se păru cunoscut. Unde oare să-l mai fi văzut? Unde? Îmi amintii! Scosei din buzunarul celălalt anonima pentru care eram pus pe drumuri. Nu mai încăpea nici o îndoială. Era aceeași grafie, aceeași cerneală și același scris drept al literelor.

Știam acum cine este autorul anonimei. Dar cum puteam oare atașa acest plic care conținea taina Frosei la concluziile anchetei mele? Nu puteam să-i spun nimic deocamdată nici lui Alioșka, nici să-l inițiez în corespondența Frosei.

Alioșka mă aștepta pe malul rîului. Privirilor sale întrebătoare le răspunsei dînd doar din umeri.

La întoarcere, trecurăm pe la cantonul Maslenka, de unde încărcarăm în barcă blana ursului, carnea și țeasta. În apropiere de Kandalak, Alioșka, pornit pe șotii, înveli capul ursului în mantaua de ploaie și așa înfășurat, intră cu el în casă.

Vasili și Frosea erau acolo.

— Nene Vasili, aveți aici un pachet, zise Alioșka cu glas prefăcut, plictisit.

— Ehe, ați și sosit? Și pachetul de la cine-i?

Alioșka, dintr-o mișcare, trase mantaua de pe căpățîna ursului.

Vasili privea uluit la țeasta ursului.

— E Gromila doar! nu se putu abține Alioșka. Dacă cumva privirea vă înșeală, atunci vă rog pipăiți. E Gromila!

— Ce tot îndrugi? Într-adevăr e Gromila?

Vasili îl înșfăcă pe Alioșka de umeri și mi-l învîrti fericit de cîteva ori în jurul său. Apoi ridică țeasta de jos, o privi îndelung, cu multă satisfacție și uimire. Își drese glasul mulțumit și-l trînti ștrengărește pe Alioșka la podea.

De multă vreme nu-l mai văzusem pe Vasili într-o astfel de voioșie și bună dispoziție.

Pînă şi Frosea, uitîndu-se la soţul ei, nu-şi putu stăpîni zîmbetul. Dar mă tot privea cu coada ochiului, aşteptînd nerăbdătoare momentul înmînării răspunsului de la Stepan.

Eh, Frosea! Mai bine nu-ţi aduceam această scrisoare! După comportarea şi felul în care îmi vorbise Stepan, era uşor de presupus că acest plic nu aducea nimic îmbucurător pentru tine.

În cele din urmă, Vasili şi cu Alioşka ieşiră să aducă carnea din barcă.

Abia se închisese uşa, că Frosea se şi repezi spre mine:

— Cum e, Anton Nikolaevici? L-aţi întîlnit?

I-am întins plicul fără nici o vorbă.

Rupse plicul cu mîinile tremurînde, îşi apropie hîrtia de ochi şi începu să citească mişcînd din buze.

Cu fiecare secundă, faţa ei devenea tot mai palidă. Apoi dintr-o dată scoase un geamăt ingrozitor de jalnic, lăsîndu-se, mai bine spus, prăbuşindu-se pe bancă.

Capul i se lăsă pe masă şi începu să plîngă în hohote.

Pe podea zăcea scrisoarea de la Stepan.

Am ridicat-o şi i-am întins-o Frosei.

— Ascundeţi scrisoarea, vine Vasili, o prevenii, văzîndu-l prin geam.

— Mi-e tot una! ţipă dînsa. Faţa îi era desfigurată şi udă de lacrimi. Acum pentru mine e tot una! Citiţi şi dumneavoastră... Citiţi, îmi dădu ea la o parte mîna în care ţineam scrisoarea... Să citească toată lumea. Să afle toţi cît am fost de proastă! Mi-am primit răsplata pentru tot...

Am parcurs în fugă biletul:

„Frosea, nu pot pleca cu tine. Adio Stepan".

Am pus scrisoarea pe masă. În uşă apăru Vasili. Ducea o pulpă de urs.

— Ia te uită, Fros... zise el vesel. Apoi tăcu deodată. Ce ai? Sau poate...

Zări scrisoarea de lîngă ea. Lăsînd halca de carne pe duşumea, se apropie de masă şi încruntîndu-se despături hîrtia.

— Vasăzică aşa... zise el tărăgănat, lăsîndu-se pe un scaun. Mi-ai făcut-o deci pe plac, s-ar zice... mulţumesc...

Frosea, cu faţa ascunsă în şorţul pe care-l purta, plîngea cu sughiţuri.

Am ieşit din cameră.

— Să-ţi faci imediat bagajele. Împachetează... se auzi glasul tăios al lui Vasili.

Apoi se făcu linişte deplină.

Mă oprisem lîngă prag, gîndindu-mă că poate va trebui să-i sar Frosei în ajutor, dacă cumva Vasili va încerca să ridice mîna asupra ei.

Dar se scurse un minut, altul şi pădurarul deschise larg uşa şi dădu buzna din casă, răsuflînd greoi.

Clătinîndu-se, de parcă ar fi fost beat, coborî de pe prag şi văzîndu-l pe Alioşka care venea dinspre rîu, îi zise cu un glas răspicat, străin şi răguşit:

— Fii așa de bun și dă o fugă pînă la Egor. Spune-i să vină mîine ca să ne transporte cu barca sa. Înțelegi ? La vale să ne ducă. Să ne ducă de tot de-aici. M-auzi ? Ajunge ! M-am săturat ! Nu mai stau o singură zi aici ! Ai înțeles ?

— Am înțeles, nene Vasili, zise Alioșka dezorientat. Păi, și eu o să vă ajut la mutare, merg la vale cu voi.

— Bine, fie. Spune-i lui Egor că plecăm, să n-o mai aștepte pe Froska acolo la ei. Să-și ia rămas bun de la dînsa aici. Nu-i mai dau voie acum să facă nici un pas...

Se apropie de lavoarul ce stătea agățat într-un cui bătut în stîlpul pragului, se desfăcu la cămașă și puse ceafa sub jetul de apă.

Peste noapte se făcu frig. Spre dimineață apărură cruste subțiri de gheață pe marginea rîului. Peste fața apei sufla un vînt rece și tăios. Ultimele stoluri de rațe sălbatice măcăiau zgomotos prin golfuri înainte de a-și lua zborul. Unele porțiuni ale golfurilor începură și ele să se acopere de-o pînză subțire de gheață. Sub rădăcina unui pin strîmb de lîngă baie, piuia jalnic un burunduc zgribulit.

Pădurile de conifere ce se întindeau de-a lungul malurilor, își scuturau bogăția lor de cetină în apa rîului. Liziera taigalei se desfrunzi și ea, încît, acum o puteai pătrunde cu ochiul mai în adînc. Pinii nordici, enormi, din dosarul crescătoriei animalelor captive, se închiseseră în culoarea lor verde întunecat, posomorîți și atenți, de parcă ar fi ascultat la cele ce se petrec în jurul lor.

Stăteam pe malul rîului, lîngă debarcader. În casă se consuma medul adus de moș Egor. Se mînca friptură de urs, se discuta aprins, cu glas tare, se depănau amintiri și se făceau urări de drum bun.

Frosea, care plînsese toată noaptea, servea tăcută, ca de obicei bucatele pentru musafiri. Vasili, după ce se ameți puțin, începu să înjure cu înverșunare rîul Mana, de parcă ar fi înjurat o cocotă de stradă. Și, adresîndu-i-se socrului său, îi spuse să nu se supere dacă el, Vasili n-o să mai pună piciorul niciodată prin preajma acestui rîu blestemat.

El îi făcu cu ochiul lui Alioșka, afirmînd că acest flăcău tînăr și norocos, n-are de ce să se teamă de rîul Mana. Însă, dacă ar fi să-și spună părerea, apoi nici Alioșka n-ar trebui să rămînă prea multă vreme aici.

Bătrînul Egor, după nu știu al cîtelea pahar își șterse buzele cu dosul palmei, își miji ironic ochii, glăsui tărăgănat.

— Rîul Mana trebuie și el înțeles, Vasili. El este ca o femeie capricioasă și nărăvașă. Încearcă numai să-i observi felul de viață : primăvara se umflă așa de tare, încît își aruncă apele cu gheață cu tot, pînă peste luncă. Apoi vin apele cele mari, formate din zăpezi, ape ce cară pe spinarea lor bușteni plutind liberi. Pe măsură ce zăpada din munți se topește și apele se scurg la vale spre Enisei, rîul Mana mai slăbește, dezgolindu-și stîn-

cile colţuroase de sub apă. Vezi dar, cîte se petrec, fi-r-ar ursului să fie! Mana cînd e năvalnică şi mînioasă, cînd smerită şi cuminte, aşa că n-o poţi înţelege imediat. Uneori nici anotimpul de iarnă nu-i poate veni de hac. Îşi mînă aşa la vale apele-i amestecate cu gheaţă şi zăpadă, pînă încolo hăt către sfîntul Nicolae, încăpăţînîndu-se să nu îngheţe la suflarea cumplită a gerului. Iată deci cum se prezintă rîul Mana, rîul nostru. Iar tu, Vasili, nu l-ai înţeles. I-ai fost ca un străin...

Iuri Iurievici, căruia probabil din cauza atmosferei de rămas bun îi vîjîia capul, după cuvintele bătrînului îşi ridică cana şi proclamă solemn :

— Să închinăm pentru rîul Mana, perla taigalei ! Fie ca el să ne înmulţească şi să ne crească toate soiurile de peşte şi mare, şi mic. Să fie eliberat din chingile acestor zăgazuri inutile...

Dar discursul său înfocat se poticni fie din cauza tristeţei ce-l cuprinsese aşa deodată, fie că se încurcase în cuvinte, aşa încît fără să-şi termine toastul, dădu înciudat din mînă şi îşi goli cana pe nerăsuflate.

Ieşii pe malul rîului.

Îmi plăcea foarte mult să privesc cursul lin al apei. El mă ajuta de obicei să mă concentrez. Acum rîul era curat, străveziu, încît i se vedeau pietricelele de pe fund. Peşte mic, argintiu, din soiul porcuşorului, trecea fără grabă în grupuri compacte de-a lungul malului, de parcă ar fi făcut de caraulă pe un itinerar. Un buştean înfipt chiar în dreptul cantonului de către plutaşi şi uitat, putea fi văzut abia acum după încheierea plutăritului. În jurul lui se formau mici vălurele înspumate care clipoceau şi murmurau.

Alioşka mă strigă să vin în casă. La despărţire, se cuvenea să golim cu toţii împreună încă cîte un păhărel.

— Stai jos, flăcăule, zise moş Egor, să mai cinstim cîte un rînd ; şi-apoi e timpul să ne vedem de drum...

— În cinstea gazdelor noastre ! ridicai eu paharul. Să le dorim ca la noul lor loc să trăiască în prietenie şi bună înţelegere. Fie ca ei să-şi amintească tot ce a fost bun şi frumos aici, la acest canton ! Şi de ce n-am spune-o, au fost şi multe clipe frumoase, aşa după cum fiecare dintre noi le-a avut. Viaţa fără părţile ei frumoase, nici nu există.

Frosea mă privi îngîndurată şi pentru prima dată îşi goli paharul, care stătea plin încă de la începutul ospăţului.

Iuri Iurievici se apropie şi-mi cuprinse umerii.

— Mie însă îmi pare rău că trebuie să plec de-aici. Tare rău îmi pare... N-aş fi vrut să vă las pe dumneavoastră singur prin aceste locuri.

El îşi terminase lucrările de cercetare de pe teren şi acum se grăbea spre oraş. Acum cîteva zile, ihtiologul primise o scrisoare din partea centrului de piscicultură din ţinut în care i se propune să ia parte la lansarea în-

tr-un imens lac de acumulare, mai sus de barajul de lîngă Divnogorsk, cît și în fluviul Enisei, la gurile de vărsare ale rîului Mana, a puietului de cegă adus tocmai din apele Volgăi.

— În sfîrșit ! exclamă Iuri Iurievici, bucuros după ce citi scrisoarea. Am susținut mereu că nu este indicat doar să pescuiești, secătuind rîurile de aceste prețioase soiuri de pește, ci ele trebuiesc și populate. În apele rîului Mana, cegă aproape că nu mai rămăsese deloc. Și unde mai pui, că acest nobil pește se dezvoltă minunat atît în Enisei, cît și în Mana, unde se găsește hrană suficientă !

Eram și eu extrem de bucuros.. Mă bucuram nu atît pentru cegă, cît pentru Iuri Iurievici. Savantul se putea convinge acum că strădaniile sale în domeniul cercetărilor bogăției piscicole de pe rîul Mana nu i-au fost zadarnice.

— Vedeți, toate la vremea lor. Iată că au purces la redresarea faunei piscicole. Iar dumneavoastră vă pierdeați cu firea !

Acum, înainte de plecare, îl întebai pe Iuri Iurievici dacă anul viitor se va mai putea întoarce pe aceste locuri.

— Cum să nu ! exclamă el cu ardoare. Vreau să-mi duc aici pînă la capăt cercetările. Sînt convins că rîul Mana va renaște. El va deveni din nou printre cele mai bogate rîuri în pește. Apoi... Apoi visurile mele se îndreaptă către studierea peștelui din noul bazin de acumulare de pe Enisei. Să-l populez cu soiuri de pește de elită, cu cea mai valo-

roasă specie fluvială de pește. Ah, cîte mai sînt de făcut ! Cîte încă mai stau în față !

Îmbrățișîndu-mă cu căldură, el mă sărută profund emoționat.

— Și dumneavoastră, dragul meu, ați îndrăgit rîul Mana. Am observat de mult asta...

Ambele ambarcațiuni încărcate pînă la refuz, își porniră motoarele.

Vasili strîngîndu-mi mîna, mă rugă :

— Sprijiniți-l pe Alioșka ! Altfel, o să-l sfîșie răufăcătorii.

Îmi venise rîndul să-mi iau rămas bun de la Frosea. Dacă aș fi putut să rămîn cu dînsa cîteva clipe între patru ochi... Măcar o singură clipă ! În jurul nostru însă erau oameni...

— Nu ne pomeniți de rău, zise mîhnită Frosea, privindu-mă lung în ochi. Să ne pomeniți cînd și cînd de bine. Trăind aici de unul singur, plimbîndu-vă singur prin taiga, poate din cînd în cînd, o să vă aduceți aminte și de noi...

Printre lacrimile ce-i inundaseră ochii, ea zîmbi deodată cu zîmbetul său drag și sfios, își întoarse apoi brusc privirile în altă parte.

Eh, Frosea, Frosea... Am resimțit din nou, adînc și sfîșiitor de dureros, cum odată cu plecarea ei, dispărea pentru mine pentru totdeauna ceva minunat, de neuitat, ceva ce nu va mai reveni niciodată, niciodată...

Bărcile cu motor se îndepărtară de mal. Frosea însă continuă să stea în picioare în barcă și, ținîndu-și batista lipită de obraz, își lua rămas bun de la cantonul cu numărul XIII.

ÎN LOC DE EPILOG

TAIGAUA SE CUFUNDASE într-o tăcere adîncă. Sub povara ninsorii, se îndoiseră crengile miţoase ale brazilor. Mestecenii tineri şi elastici îşi aplecaseră şi ei, sub formă de arcuri, ramurile spre pămînt. Boschetele de molid, cît şi buturugile găunoase, îşi puseseră căciuli pufoase de omăt.

Rîul Mana s-a domolit, îngheţînd. Dar pe alocuri, prin preajma pietrelor colţuroase, ieşite la suprafaţă, se mai auzea zbaterea apei. Pîrîiaşele s-au acoperit şi ele de gheaţă, croindu-şi acum anevoie drumul pe sub gheaţa mereu îngroşîndu-se, pînă la rîu. Malul celălalt nu se mai zăreşte de-aici de la canton. El s-a acoperit cu totul de-o ceaţă rece, lăptoasă. Pe undeva, pe sus, cînd şi cînd se aude croncănit răguşit de corbi. Dinspre taiga răsună strigătul ascuţit al păsării-alunar sau al ciocănitoarei negre. Apoi din nou se aşterne o linişte iernatică, adîncă...

Sînt singur. Noul pădurar încă n-a sosit să-şi ia postul în primire. O dată la trei, patru zile mă vizitează Alioşka. Uneori ne ducem împreună, cu schiurile, în adîncul taigalei şi eu îl învăţ cum să distingă urmele animalelor pe zăpadă.

Acum în taiga mă interesează cel mai mult samurul. Urmele sale punctate pe zăpadă în formă de două lanţuri, mă poartă prin cele mai anevoioase desişuri, unde uneori răzbeşti

foarte greu chiar şi cu ajutorul toporului. Omătul afînat te cufundă pînă mai sus de genunchi. Arborii prăvăliţi de furtuni îţi îngrădesc drumul. Vîntul îţi mătură în ochi praful de zăpadă de prin crengi. Uneori îţi cad pe cap fîşii mari de omăt. Cu toate astea, de urmele samurului nu mă las. Fiecare animal îşi are scrisul său anume pe zăpadă, pe care eu trebuie să-l descifrez pînă la capăt.

La ora actuală, supraveghez samurul migrator, care încă din ultima lună a toamnei a început să se stabilească pe locuri noi. Traseul parcurs în răstimp de douăzeci şi patru de ore de un samur migrator este de două ori mai lung decît al samurului stabil, aşa încît urmărirea lui este foarte anevoioasă. Urmele acestui mic animal traversează uneori peste gheaţa rîului Mana. Iar de pe partea cealaltă, trec spre rezervaţia noastră maralii. Vin să se hrănească aici din rezervele de fîn, pregătite de mine prin poiene încă din vară.

În cele din urmă, rîul îngheaţă bocnă, devenind astfel uliţa taigalei. Uneori trece prin dreptul cantonului, cu sania, cîte un tăietor de lemne sau cîte un pădurar. Şi numai foarte rar trec şiruri de sănii încărcate cu alune din taiga, sau mărfuri de la oraş pentru cooperativa sătească.

Nu în zadar trudiseră încă din toamnă animalele şi păsările pentru a-şi face rezerve de alune. Conurile care au mai rămas prin arbori sînt şi ele înzăpezite. Ele stau neatinse pe ramurile aplecate din cauza stratului de omăt care s-a depus pe ele. Ai impresia că fiecare

con este împăturit într-un strat gros de vată. Pînă cînd n-o să se scuture chiciura de pe ele, vieţuitoarele pădurii nu pot avea acces la ele. În timpul acesta, animalele se hrănesc cu alunele pe care le dezgroapă de sub zăpadă. Deşi iarna este numai la începutul ei, taigaua s-a acoperit de nămeţi groşi de omăt. Samurii mai tineri, care încă nu sînt acomodaţi cu anotimpul de iarnă, lasă urme întreite, deoarece abia acum învaţă să meargă pe zăpadă.

În crescătorie e o mare şi neîntreruptă forfotă. Împerecherea moscului este în toi. Masculii se bat cu înverşunare, rănindu-se cu colţii lor ascuţiţi, încît de multe ori pe zăpada din ocol stăruie pete roşii de sînge.

Hrănesc aceste animale cu licheni şi ierburi pregătite din vară. Fac observaţii asupra lor, cu toate că încă nu ştiu care le va fi soarta. Vor continua să rămînă în crescătorie sau li se va da drumul în libertate ?

Cînd viscoleşte puternic, nu mă duc în taiga. Sălbăticiunile pe astfel de vreme se adăpostesc prin colţişoare dosnice. Şi afară de asta, furtuna le mătură orice urmă lăsată pe zăpadă. Pe astfel de vreme stau în casă lîngă cuptorul încins, revăzîndu-mi însemnările de pe teren. Cînd le recitesc, timpul parcă se derulează îndărăt...

De peretele din bîrne, de-asupra mesei la care lucrez, stă atîrnat un cap de mosc. Este capul lui Colţ Alb, împăiat de Frosea, după ce acesta murise.

Frosea nu obişnuia niciodată să împăieze animale. De data asta se hotărîse să încerce.

Voia să aibă ca amintire măcar capul animalului la care ţinuse atît de mult şi pe care apoi îl regretase, atunci cînd sărmanul, blîndul Colţ Alb, se prăpădise în urma operaţiei de extragere a substanţei.

Îi arătasem cum să prelucreze capul animalului. În locul ochilor, Frosea cususe cu aţă colorată doi năsturei. Acum capul cu trăsături perfecte, de culoare brun-roşcată, cu urechiuşele ciulite şi cu cei doi colţi ascuţiţi, ieşiţi ameninţători în afară, părea colo, pe perete, că-i viu.

Nu cu mult înaintea plecării lor, după ce îi adusesem scrisoarea cu neaşteptatul răspuns de la Stepan, Frosea se apropiase de mine şi înmînîndu-mi capul animalului, zise tulburată :

— Iată, Anton Nikolaevici, drept amintire. L-am făcut cu mîinile mele. În ce mă priveşte, am amintire de la dumneavoastră. A rămas o cicatrice în inimă. Pentru vecie mi-a rămas ! Dacă m-aţi fi preţuit, lucrurile ar fi luat o altă întorsătură. N-ar fi intrat nici Stepan în viaţa mea. Nu puteam trăi, fără un pic de căldură sufletească. Mă înţelegeţi ? Eh, dar la ce bun să mai vorbim...

Nu reuşii să-i răspund. În casă intrase Vasili.

Adesea, îngîndurat, mă uit la capul lui Colţ Alb agăţat în perete şi-mi aduc aminte de acele zile, de Frosea. Pe unde o fi acum ? Cum o fi trăind ? Nu-i este dor ? Nu se gîndeşte la rîul Mana ?

Uneori mă bate gîndul să-mi pun schiurile şi s-o pornesc aşa, peste taigaua troienită spre acel canton îndepărtat în care a dus-o Vasili.

Şi s-ar putea ca după un timp oarecare, să fac şi treaba asta. De ce? Nici eu nu ştiu. Poate pentru că şi mie mi-a rămas în inimă acea cicatrice despre care mi-a vorbit Frosea la despărţire...

Astăzi viscoleşte cumplit. De-a lungul rîului şuieră vîntul. Am fost la copcă de mi-am luat apă şi mă gîndeam că pe-o aşa vreme îndrăcită nu se va încumeta nimeni să treacă peste gheaţă. Dar abia ce pusei samovarul, ceaiul pentru mine era acum felul de mîncare de bază, feluritele bucate preparate de Frosea fiind de domeniul trecutului, cînd auzii scîrţîitul zăpezii din ogradă sub paşii nu ştiu cui.

Geamurile erau îngheţate tun, cu desene de gheaţă pe ele, încît nu se putea vedea nimic afară. Deschisei oberlihtul şi îmi scosei capul în viscol. În curte, bătrînul Egor îşi scotea schiurile, scuturîndu-se de omăt.

— Uf! Fi-r-ar să fie! Mi-a îngheţat barba. E toată numai o chiciură, bodogăni el supărat, în timp ce deschidea uşa. E o vifornită, flăcăule, de nici să răsufli n-ai cum.

Şi el îşi trecu mîna peste faţă, bocănind de lemnul pragului cu pîslarii îngheţaţi.

— Tu, Antoane, stai aici la căldurică, fără să ştii nimic. Eu însă chiar acum l-am întîlnit pe un braconier. Zău că da!

Bătrînul îşi scoase scurta-i îmblănită şi aşezîndu-se pe laviţă, continuă agitat:

— Mergeam carevasăzică pe gheaţă. Chiar pe pîrtia de pe mijlocul rîului. Mă duceam spre Sosnovka. Aveam, acolo puţină treabă la pădurarul Ignat. Din partea opusă, adică din faţă, venea pe schiuri şi cu puşca pe umăr un om. Uitîndu-mă mai bine, îl recunoscui pe Stepan. Ne oprirăm şi ne salutarăm, intrînd şi puţin în vorbă, aşa ca oamenii. În timpul discuţiei, cînd mă uitai mai bine, observai că din traista sa iese în afară un colţişor de blăniţă de samur. O pipăii cu mîna şi constatai că bietul animal era încă călduţ. Pasămite, fusese ucis de curînd. „Ce, nu eşti în toate minţile? urlai eu la el. Îţi dai seama că samurul este o raritate preţioasă aici"? El îmi rînji batjocoritor: „Ei, tocmai pentru aia l-am ucis, că-i foarte preţios. Sălbăticiunea trecea peste gheaţă. Nu m-am putut abţine şi am împuşcat-o". „Fi-r-ai ursului să fii tu de nerod. Ştii bine că aceste animale au fost aduse aici pentru a se înmulţi, şi ce-ai făcut tu?" El, ocnaşul, dădu din mînă şi dispăru în viscol. Minţea că l-a împuşcat atunci cînd samurul traversa gheaţa. Nu-i adevărat. L-a scos din laţ. Dar e tot una! Măi, ce zdreanţă de om! Ce om fără un pic de inimă!

Bătrînul îl înjură vreme îndelungată pe braconier. Îl sfătuii să nu se mai ducă la Sosnovka.

Şedeam împreună şi ne sorbeam ceaiul, ascultînd gemetele vijeliei. Vîntul se deslănţuise deasupra Manei şi, intrat între malurile strîmtoase ale rîului, urla prelung şi sinistru ca într-un horn.

— O auzi cum îşi face de cap? zise Egor, în timp ce-şi ducea farfurioara cu ceai la gură. Al naibei vifornită. Uite ce se mai cutremură geamurile! E frig şi acuma, dar o să vezi după ce se opreşte viscolul, ce ger o să fie! Sălbă-

ticiunile se adăpostesc sub tufărişuri şi se ghemuiesc lîngă căpiţe. Ce vreme, Doamne! Bună de tîlhărit! zise Egor, turnîndu-şi paharul următor cu ceai. Şi de unde apar astfel de oameni răi? Ucid cu atîta sînge rece animalele sălbatice, aşa cum a făcut-o cu samurul de astăzi. Tîlhăriile prin preajma rîului Mana sînt prea bătătoare la ochi, în schimb taigaua parcă ar fi a nimănui. Ia, frate, cît vrei şi cît îţi pofteşte inima. Pînă cînd oare vor mai fi astfel de nelegiuiri? Fir-ar ursului să fie!

Dincolo de geam se lăsă întunericul.

Deodată, prin vuietul viscolului, se auziră strigăte de om. Mă repezii în prag. Strigătul se repetă. Venea dinspre rîu.

Ne-am îmbrăcat în grabă şi am coborît împreună cu moş Egor jos, pe gheaţă. Sub mal, aproape troienit, descoperirăm un om. Acesta se dovedi a fi Alioşka. L-am ridicat pe braţe şi l-am adus în casă.

Cojocelul, pantalonii şi pîslarii îi erau pline de sînge, care formase o crustă ruginie. Fiind rănit la un şold, abia reuşi să se tîrască pînă lîngă mal, dar ca să se urce pe povîrnişul îngheţat şi alunecos, nu mai avusese putere.

Alioşka se întîlnise cu Stepan încă înainte de prînz. Braconierul, probabil îşi făcuse calculul că viforniţa îi va acoperi urma de schiuri lăsată pe pîrtia de pe gheaţa rîului. Tînărul pădurar însă descoperi urme de om intrate în rezervaţie şi se puse pe urmărire.

Îl văzu pe Stepan în momentul cînd acesta scotea samurul din laţurile pe care le instalase mai înainte.

Alioşka îl somă, trăgînd un foc de armă în sus. Braconierul nu avea nevoie să prevină. El întoarse capul, ochi şi trase. Văzînd că tînărul pădurar se prăbuşise, înşfăcă samurul şi fugi la vale pe schiuri.

Alioşka îşi rupsese cîteva fîşii din cămaşă şi, cu chiu cu vai, reuşise să-şi lege rana. Însă nu putu opri mult timp sîngele. Cîteva ceasuri în şir, căzînd şi ridicîndu-se, ajunsese cu greu la mal. Apoi coborî pe pîrtia de pe gheaţa rîului, ca să ajungă la cantonul nostru. Ultimul kilometru îl făcu cu mari eforturi. Viforniţa îl bicuia cu zăpadă peste faţă şi ochi. În jur nu se vedea nimeni. Spaima de a nu fi troienit începuse să i se cuibărească în minte. În cele din urmă, prin fulguiala omătului, el zări lumină la fereastra cantonului. Se tîrî pînă lîngă malul lunecos şi abrupt şi începu să strige după ajutor.

I-am curăţat rana. Alioşka şedea culcat, ascultînd relatările lui moş Egor, felul în care şi acesta îl întîlnise pe Stepan.

— Aşa că fii liniştit, flăcăule, încheie bătrînul Egor. Ucigaşul nu va putea scăpa. Îl mîncă puşcăria. Crima cu premeditare îi asigură pe deplin locul în dosul gratiilor. Nu te speria. Rana nu-ţi este periculoasă. Oameni ca tine sînt foarte necesari aici pe rîul Mana. Ai inimă mare şi fierbinte, Alioşka. Iar meseria pe care ţi-ai ales-o, ţi se potriveşte de minune. Ai pus lacăt zdravăn porţilor de la intrare în zona ta de supraveghere. Tu ce zici, Antoane? Eşti de acord cu cele spuse de mine?

— Alexei este un adevărat pădurar. Ambele dorințe ale lui Vasili au fost îndeplinite : și pe Gromila l-a ucis, și pe Stepan l-a prins cu mîța-n sac. Ce-i drept, pentru asta și-a pierdut sînge. Și cît pe-aci, era să-și piardă și viața.

— Ei, lăsați... zîmbi Alioșka, încercînd să-și mascheze durerile. N-am făcut cine știe ce mare lucru !

Vifornița de pe Mana se zbuciuma urlînd. Rîul părea acum fără nici o vlagă. Însă sub blindajul de gheață, apele sale cristaline alergau impetuoase, așa cum o făceau de mii de ani, rostogolindu-se la vale către fluviul Enisei și apoi către oceanul cel mare...

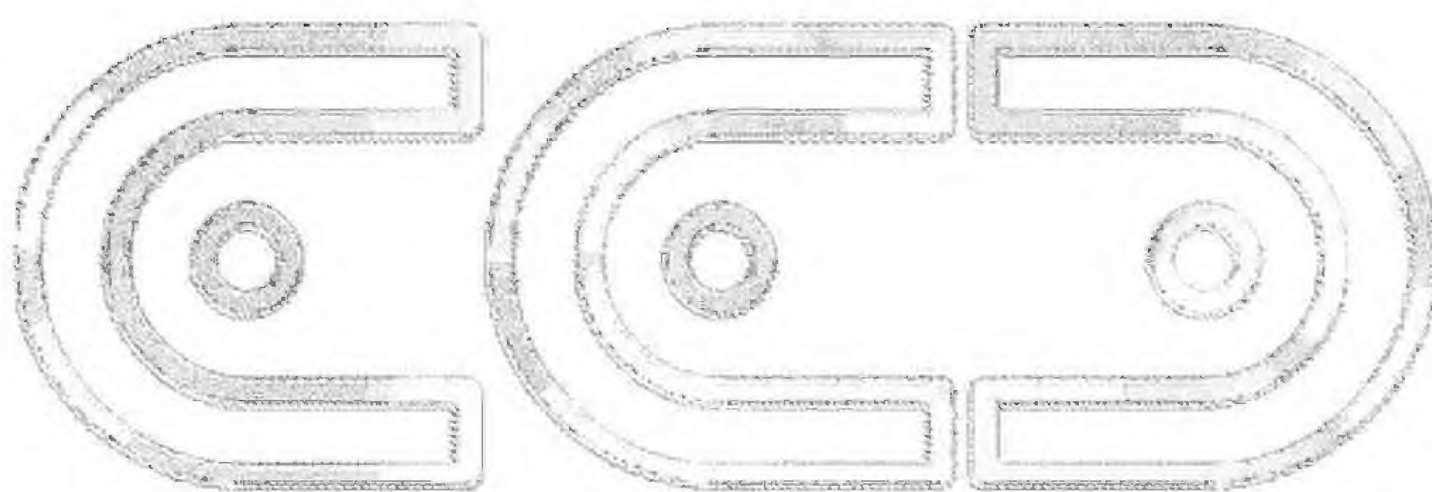
Lector: OLGA JORA
Tehnoredactor: NICOLAE ȘERBĂNESCU

Tiraj 10.130 ex. broșate. Bun de tipar 28.06.1978. Coli tipar 12,75.

Tiparul executat sub comanda nr. 1/1889 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

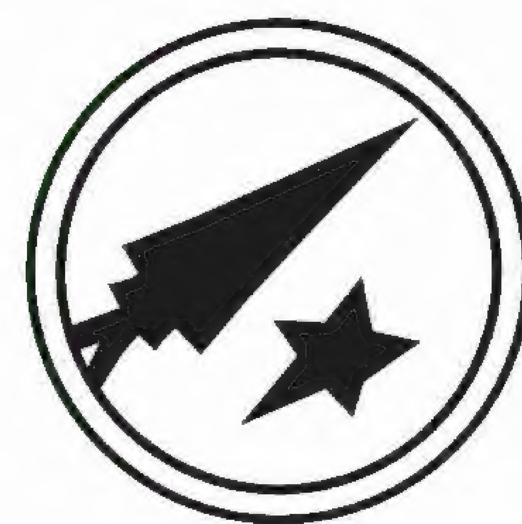

Anonim

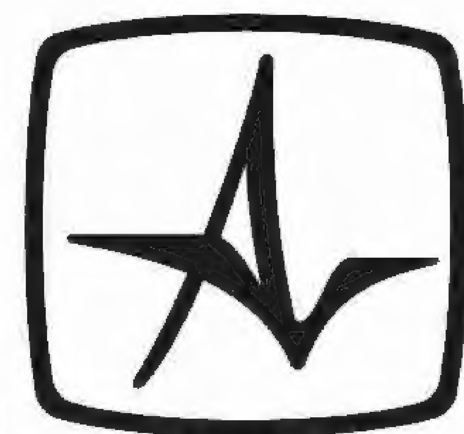

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

